

**Міністерство освіти і науки України
Регіональний навчальний центр Всесвітньої митної організації
Рада молодих вчених Університету митної справи та фінансів**

Університет митної справи та фінансів

**“ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ
ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ”**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

20 квітня 2018 р.

Дніпро

**Міністерство освіти і науки України
Регіональний навчальний центр Всесвітньої митної організації
Рада молодих вчених Університету митної справи та фінансів**

Університет митної справи та фінансів

**“ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ
ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ”**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

20 квітня 2018 р.

Дніпро

УДК 378.11:005

Формування сучасної моделі управління та підвищення якості менеджменту в системі вищої освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. – 306 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, які включені до збірника, присвячено формуванню сучасної моделі управління та підвищення якості менеджменту в системі вищої освіти, дослідженню фінансово-економічних відносин у сфері вищої освіти в умовах автономії вищих навчальних закладів, міжнародного досвіду управління та менеджменту в системі вищої освіти, розвитку інформаційних технологій у системі вищої освіти.

Для науковців, викладачів, студентів, аспірантів, а також фахівців у галузях управління, фінансів та освіти.

Організатори конференції:

Міністерство освіти і науки України;
Регіональний навчальний центр Всесвітньої митної організації;
Рада молодих вчених Університету митної справи та фінансів;
Університет митної справи та фінансів

Склад редакційної групи:

Ченцов В. В., Гармаш Є. В., Приймаченко Д. В., Губа О. І.,
Даценко В. В., Колесников К. М., Мороз Б. І., Шевченко Н. І.,
Марценюк О. О., Дерев'янка Т. П.

ISBN 978-966-328-135-3

© Колектив авторів, 2018
© Університет митної справи та фінансів, 2018

ЗМІСТ

Секція 1. Публічне управління в освітньому і науковому просторі в контексті інтеграційних процесів

Чечельницька Г. В. Крос-культурні компетенції у відповідних комунікаціях навчального процесу	10
Щокін Р. Г. Окремі шляхи вдосконалення сучасної моделі публічного адміністрування у сфері освіти	12
Чукаєва В. О. Основні проблеми розвитку вищої освіти в Україні	14
Дронова Т. С. Маркетингові дослідження освітньої міграції українських студентів	17
Горб К. М. Організація навчальних практик студентів спеціальності “Туризм”: перспективи кооперації між ВНЗ	19
Козинець І. І. Атестація щодо вільного володіння державною мовою: методичні рекомендації для організації та проведення	22
Кунєв Ю. Д., Мазур А. В. Система вищої юридичної освіти: перспектива законодавчого регулювання	25
Мінка Т. П. Напрями вдосконалення відомчої юридичної освіти в системі МВС України	27
Мороз С. П. Інноваційність і традиційність як виміри проблематик сучасної вітчизняної вищої освіти	28
Панфілова Г. Б. Управління психічним розвитком студентської молоді в системі вищої освіти	31
Самойлик Ю. В. Управління міграційними процесами в умовах євроінтеграції	33
Тараненко К. В. Рекомендації до організації письмового блоку атестації держслужбовців щодо вільного володіння державною мовою	35
Тертишник В. М., Варава В. В. Інтегративна доктрина юридичної освіти, чи спам у сфері правотворчості	38
Запорожець І. О., Смирнова Ю. Ю., Мормуль М. Ф. Роль класичних університетів у реалізації міжнародних космічних програм	41
Зборщенко А. А., Мормуль М. Ф. Університет як учасник регіональних проектів інноваційного розвитку	43
Дулік Т. О., Александрюк Т. Ю. Актуальні питання підготовки здобувачів вищої освіти	46
Коляда С. П. Нужны ли перемены в высшем образовании?	48
Доненко В. В. Юридична освіта та адміністративне право: сучасні реалії та вектори розвитку	51

Івашина О. Ф., Івашина С. Ю. Формування ефективної системи взаємодії освіти та бізнесу	54
Чернокалова К. О. Роль комунікацій в управлінні закладами вищої освіти	57
Літвінов В. В. Визначення індексу культурних цінностей	59
Колесников К. М., Радзецький О. М. Концепція розвитку “Україна-2020”: реалістичність на сучасному етапі	62
Хитько М. М. Переосмислення та генерація нового стилю керівництва сучасною українською освітою	64
Кравченко Л. О., Постнікова О. Л. Основні напрями і механізм їх імплементації в Закон України “Про вищу освіту” у контексті функціонального модуля “Система управління якістю освітніх послуг” ...	67
Пугач А. М., Родіонова Т. О. Питання еквівалентності освітніх документів довшівської освіти різних країн у контексті навчання у ЗВО України іноземних громадян	69
Chentsov V. V., Varabash Yu. V. Rector of higher educational institution in Ukraine: legal transformations according to the election procedure	72
Owusu Emmanuel, Varabash Yu. V. Training customs officers for Ghana customs service. Integration conditions of University of Customs and Finance	74
Бондарчук Н. В. Якісна вища освіта – запорука формування людського капіталу держави	76
Діцман К. Д. Реалізація законодавства щодо децентралізації системи управління у сфері освіти в Україні: проблемні аспекти	78
Івашова Л. М., Шевченко В. М. Стратегічні напрями розвитку системи державного управління у сфері освіти та науки в Україні	81
Івашов М. Ф. Актуальні проблеми підвищення якості публічного управління вищою освітою	85
Шкурат М. О. Особливості державного управління у сфері вищої освіти в Україні: фінансовий аспект	88
Виноградова Н. Л. Інституційні трансформації у підготовці докторів філософії та докторів наук: виклики та перспективи	91
Єлісеєва М. О. Виклики часу та перспективи розвитку в системі вищої освіти України	95
Горбань О. Д. Перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні ..	96
Мозолевич Г. Я. Запровадження інноваційних підходів у навчальному процесі за рахунок застосування системи дистанційного навчання	98

*Секція 2. Фінансово-економічні відносини у сфері вищої освіти
в умовах автономії вищих навчальних закладів*

Байов Б. О., Мормуль М. Ф. Необхідність структурних змін в організації трансферу технологій і комерціалізація технологій вітчизняних класичних університетів	100
Качула С. В., Андреев А. Е. Сучасна фінансова модель співпраці Управління праці та соціального захисту населення і вищої освіти	101
Пасічник А. М., Кутирєв В. В. Питання захисту прав інтелектуальної власності науково-освітніх установ в Україні	104
Міщенко Д. А., Шевченко С. В. Удосконалення державного фінансування вищої освіти в Україні	106
Міщенко Л. О. Розвиток системи фінансування освіти в Україні	108
Петрова Я. І., Лисяк Л. В. Проблеми фінансового забезпечення вищих навчальних закладів України	110
Роменська К. М., Сальникова Т. В. Пріоритети видаткової частини місцевих бюджетів України в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку та освітніх послуг держави	113
Тополенко Н. М., Бут О. С. Удосконалення обліку у вищих навчальних закладах	117
Вакульчик О. М. Управлінські завдання бухгалтерського обліку у вищому навчальному закладі	120
Velychkin V. O. University as a complex dynamic financial and economic system with a trust function of profit	123
Зайцев В. Є. Підвищення ефективності освіти на основі маркетингового підходу	126
Заруцька О. П. Шляхи підвищення ролі вищих навчальних закладів в інноваційній розбудові фінансової системи України	129
Даценко В. В. Формування ефективної моделі вищої освіти в умовах ринкової економіки	130
Кодацька Н. О. Особливості маркетингу вищої освіти	132
Пасічник А. М., Мороз Б. І. Напрями інноваційного розвитку системи вищої освіти в Україні	135
Ченцов В. В., Григораш О. В. Інноваційні підходи до державного механізму фінансування вищої освіти в Україні	137
Дубицький Д. П. Якість освіти як фактор впливу на державне фінансування закладу вищої освіти	140
Олексієнко Р. Ю., Маляр Д. В., Кахович Ю. О. Ефективна організація підготовки фахівців в умовах глобалізації та своєчасної адаптації до сучасних конкурентних вимог	143

**Секція 3. Міжнародний досвід управління та менеджменту
в системі вищої освіти**

Баранник Л. Б. Использование информационных технологий при подготовке налоговых консультантов: опыт Германии	146
Бондаревська К. В., Книш А. І. Міжнародний досвід регулювання ринку праці та освітніх послуг	149
Кушнір А. І. Фінансування вищої освіти: досвід Великої Британії	151
Minchenko A. O. University business cooperation: practice of implementation ..	153
Морозов О. В. Зарубіжний досвід регулювання контролю знань у вищій школі	155
Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Середовище діяльності університетів та маркетингові аспекти управління	157
Семенова Л. Ю. Вплив маркетингу на діяльність закладів освіти в сучасних ринкових умовах	160
Шаркова Л. С., Нежейко В. С., Мормуль М. Ф. Класичний університет як учасник міжнародного консорціуму програми Темпус ...	164
Щербина І. М. Організаційні передумови фінансової автономізації воєнної науки у вищих навчальних закладах	166
Стояцька Г. М. Освітні та наукові тренди в контексті глобалізації	170
Фещенко О. М., Таран С. В. Компетентнісний підхід і менеджмент у сучасній системі вищої освіти	172
Терещенко Т. Є. Використання сучасних методів управління якістю як пріоритетний напрям розвитку вітчизняної вищої школи	174
Педченко Н. С. Основні засади до формування стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти	177
Єдинак В. Ю., Сушко О. В. Роль адміністративного менеджменту в практиці управління закладами вищої освіти	180
Леснікова І. Ю., Разгонов С. А. Про застосування деяких новітніх технологій у навчанні бакалаврів	182
Сохацький А. В., Кузьменко А. І., Трофімов О. В. Інноваційна діяльність як основа формування світогляду студентів, що здобувають вищу освіту у транспортній галузі	185
Давлатов Ш. Б., Іванусь С. І. Досвід менеджменту правової освіти на прикладі юридичних клінік Сполучених Штатів Америки	188
Куриляк В. Є., Літовченко Б. В. Реалізація концепції управління знаннями у менеджмент-освіті	190
Ятчук О. М., Корнєєв М. В., Денисенко Н. Д. Брендинг як інформаційна технологія в системі вищої освіти	193

Ятчук О. М., Разумей Г. Ю., Курзова М. О. Соціально-комунікаційний вимір інформаційних технологій у системі вищої освіти: традиційні та новітні технології	195
Литвинова М. С. Новації на ринку послуг вищої освіти: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід	197
Агапова В. В. Підготовка економічних журналістів: досвід України та США	199
Пасічник Т. О., Ковтун Н. С. Сучасна практика формування конкурентоспроможності людських ресурсів в університетській освіті ..	202
Ahmed Tarek Ramadan Mohamed Ibrahim, Varabash Yu. V. Training the customs officers for Egypt Ukrainian experience	205
Bakai Kristóf Péter Enhancing cooperation under the aegis of “One belt, one road” initiative	207

***Секція 4. Інформаційні технології в системі вищої освіти:
стан і перспективи розвитку***

Молотков О. Н., Асмолова А. П. Вивчення технології імітаційного моделювання ризиків під час викладання дисципліни “Системний аналіз” ..	209
Безбородько О. М., Мормуль М. Ф. Інформаційні технології в системі вищої освіти: стан і перспективи розвитку	212
Боздуган П. О., Мормуль М. Ф. Використання інформаційно-комп’ютерних технологій у системі вищої освіти	213
Динь Т. В., Байбуз О. Г. Дослідження та вдосконалення інформаційно-аналітичної системи для обробки даних клієнтів банку	216
Філатов В. В. Вплив адміністративної реформи на процес модернізації українського освітнього простору	218
Фирсов А. Д. Концепція електронного паспорта студента	220
Горайнов Д. С., Варех Н. В., Кабак Л. В. Дослідження можливості використання технології Oracle Data Stream для організації реплікації інформації в закладах вищої освіти	221
Халіпова Н. В. Формування культури використання передових технологій управління компанією на основі автоматизованих бізнес-процесів	224
Рибальченко Л. В., Колеснік А. Р. Вплив наукометричних баз на показники діяльності вищих навчальних закладів	226
Куц В. В., Ципкун Г. В., Кабак Л. В. Вивчення технології ASP.NET у закладах вищої освіти	230

Levchuk D. V., Rozhdestvenska I. Ye. Web generation: the use of technology in foreign language learning	232
Македон Г. П. Освітні інформаційні технології як шлях до якісно нової вищої освіти	234
Максимчук С. А., Лавренюк И. В. Информационные технологии компонентно-ориентированного программирования разработки компонентов на платформе .NET в учебном процессе	236
Моспанова Я. П., Остапенко М. В., Козьменко Є. С. Елементи STEM-освіти у вищій школі: стан і перспективи розвитку	239
Оанча М. М., Акуловський В. Г. Упровадження методів стеганографії в екзаменаційну систему оцінювання для забезпечення захисту інформації ..	241
Молотков О. Н., Папоян Д. Г. Викладання властивостей динамічних систем у дисциплінах освітнього рівня “бакалавр” на прикладі систем наведення на різкість	243
Польова В. В. Застосування web-quest технологій з елементами гейміфікації та online-тестування як складова частина smart-інтерактивного навчання студентів digital-покоління	244
Приходько І. П. Інформатизація системи управління якістю аграрної освіти	247
Пугач В. Б. Новітні інформаційні технології у вищій освіті як раціональний засіб розвитку творчих здібностей студента	249
Шведова А. В., Глуха Г. Я. Проблема використання інформаційних технологій у системі вищої освіти	252
Сєдой В. Г. Використання мережних сервісів для підтримки навчального процесу студентів очної форми навчання	254
Рибальченко Л. В., Сіліна І. С. Дистанційне навчання: світовий досвід і використання в Україні	257
Приходько О. А., Сохацький А. В. Проблеми підготовки інженера в сучасних умовах	260
Співак Р. В. Роль в освіті моделей реальних програмних комплексів для використання в автоматизованих телекомунікаційних мережах	263
Taran O., Loktionova J. Role of technology in a traditional school setting	265
Tymchenko-Mukhailidi N. S., Chukhno T. V. Internet resources and web-technologies in teaching foreign languages	267
Яковенко В. О., Ульяновська Ю. В., Фролова М. С., Тихолиз І. О. Упровадження технології доповненої реальності та 3D-моделювання в систему вищої освіти	269

Вітюгова А. М., Мормуль М. Ф. Розвиток інформаційних технологій у вищих навчальних закладах	271
Волкова В. Є. Особливості організації навчального процесу іноземних студентів у вищих навчальних закладах	273
Волошин Р. М., Прокопович-Ткаченко Д. І. Рекомендації з кібернетичної безпеки навчального процесу у вищому навчальному закладі IV рівня акредитації за тематикою навчання “Кібербезпека програмного забезпечення бухгалтерського обліку”	276
Жадько К. С., Шкірко О. І. Застосування онлайн-курсів у системі вищої освіти	278
Гнатушенко В. В., Булатова О. О. Використання таск-менеджерів у курсах комп’ютерного спрямування	280
Рудянова Т. М. Проблеми впровадження інноваційних інформаційних технологій і вищої математичної освіти у ВНЗ	282
Сахань М. Г., Молотков О. Н. Приховування інформації методами стеганографії	285
Рибальченко Л. В., Марченко А. О. Роль інформаційних комп’ютерних технологій у навчальному процесі ВНЗ України	286
Соломаха Д. А., Давлатов Ш. Б. Інформаційні технології в системі вищої освіти: їхні переваги та необхідність для підготовки юристів	289
Білоусова Н. В. Інформаційні технології в системі підготовки менеджерів вищої освіти	291
Кабак Л. В., Хороших М. П. Розробка автоматизованої інформаційної системи для ведення обліку та ремонту комп’ютерної техніки у вищих навчальних закладах	292
Браславский В. А. К вопросам разработки и функционирования экспертных систем в примере анализа риска	294
Щеньова В. Б. Освіта в епоху сучасної промислової революції	296
Сердюк А. С., Браславский В. А. К вопросам изучения визуальных идентификаций как информационной технологии описания графических произведений	298
Петрушова Н. В., Черчата Л. М. Організація роботи з відеоматеріалами у процесі вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах	300

*Секція 1. Публічне управління в освітньому і науковому просторі
в контексті інтеграційних процесів*

**КРОС-КУЛЬТУРНІ КОМПЕТЕНЦІЇ
У ВІДПОВІДНИХ КОМУНІКАЦІЯХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ**

Чечельницька Г. В.

Наявність крос-культурних компетенцій для сучасного українського викладача є відчайдушно-необхідними. Тенденції щодо скорочення кількості українських абітурієнтів очевидні, також як і потреба в залученні іноземних студентів. Ряд дослідників вказує на значущість цього явища не тільки в форматі навчальної аудиторії, а й у формуванні нової економічної реальності. Іноземні студенти, приїхавши для отримання освіти, залишаються працювати як в українських, так і міжнародних компаніях. І це вже переводить нас в площину крос-культурних комунікацій.

Щетиніна Л., Рудакова С., Кравець О. підійшли фундаментально до аналізу самого визначення крос-культурних компетенцій, позначивши різницю в підходах іноземних і вітчизняних дослідників [1].

Іноземні дослідники сходяться на тому, що крос-культурна компетентність являє собою сукупність форм поведінки, відносин і політик, які дозволяють ефективно функціонувати у системі міжнародних відносин. Вони також наголошують, що ця компетентність на практиці проявляється через визнання індивідуальних особливостей носія культури та побудову комунікацій таким чином, щоб врахувати це і полегшити сприйняття інформації для носія. Якщо ж поглянути на трактування поняття українськими вченими, то можна натрапити на думку, що крос-культурна компетентність – це індивідуальна особливість, що дає здатність, готовність до сприйняття спільного в культурах країн, а також той відрізок, на якому відбувається непорозуміння, “зіткнення” або конфлікт культур, виникають суперечності між їхніми представниками.

Аналізуючи ці два підходи, можемо побачити одну суттєву відмінність. Іноземні вчені підходять до вивчення крос-культурної компетентності більше як до важливо інструменту функціонування організації, що може бути закріплена у нормативних документах компанії. Вітчизняні вчені бачать в цьому особистісну характеристику, яка з’являється під впливом виховання та навчання людини. На нашу думку, доречно виокремити два підходи до трактування крос-культурної компетентності, а саме:

– організаційний, такий, що пояснює її як важливий бізнес-інструмент, що може бути запропонований організацією, для виконання її персоналом;

– поведінковий, такий, що пояснює її як особистісну характеристику, що формується на основі особливостей сприйняття, розвитку самого індивіда, окремо від організації.

Підтвердженням тому, що ці підходи мають практичний базис може слугувати наступний приклад. Існують компанії, що надають перевагу підбору вже готових фахівців, а існують ті, які “вирощують” свої таланти самостійно [1].

Виходячи з особистого досвіду, який ми намагаємося в даний момент об'єктивувати, розвиток крос-культурних компетенцій йшов водночас двома шляхами, які повністю відповідають зазначеним вище двом підходам. Перше – установка до роботи з іноземними студентами, надана навчальним закладом. Друге – розвиток особистих викладацьких компетенцій через власну мотивацію, як, наприклад, проходження курсів перепідготовки з психодіагностики, коучингу, отримання другої освіти з англійської філології, написання наукових статей англійською мовою тощо.

Яким же чином зазначені компетенції були реалізовані в навчальному процесі? Ряд дослідників вказує на те, що іноземні студенти, потрапивши в нову для них культурне середовище, вибирають дуже чітку стратегію того, що вони прийшли за дипломом, а не знаннями. Тим більше, що в даному випадку мова йде про викладання гуманітарних дисциплін (філософія, соціологія) менеджерам [2].

І якщо соціологія для них більш зрозуміла в прикладному значенні, то філософія на першому ж занятті викликала запитання: “Чи може філософія допомогти мені в моєму бізнесі?” Далі в ході бесіди з'ясувалося, що у студентів превалює конкретно-предметне мислення, а не абстрактне, що виражається і в особливостях лексики. Адже і їх рівень англійської різний, тому розуміння таких слів як “естетичний”, “несвідомий” (студент дав йому тлумачення “наприклад, людина спливає кров'ю і лежить в несвідомому стані”) було вкрай складним. Такі труднощі виникають і з українськими студентами в силу вікової психології, особливостей розвитку тощо.

Тому нами були підготовлені короткі конспекти по темам, в тому числі і лексичні пояснення, підібрані пояснюючі відеоматеріали і сформовані групи тестів з різної проблематики. Добре працює в аудиторії зрозумілий студентам гумор. Наприклад, коли було поставлено запитання, чи знають вони українських філософів, студенти відповіли, що поки не знають жодних філософів. Я наполягала, що знають, вони заперечували. Потім, коли була показана грошова купюра з портретом Григорія Сковороди, це розрядило атмосферу та викликало сміх.

Дуже показовими і регулюючими є бали. “Гуд маркс” – це хороший стимул, який змушує студентів регулярно ходити на заняття. Повинен бути закріпленим навчальний рефлекс – якщо прийшов і працюєш, гарантовано маєш бали. Конкуренція в групі теж полегшує процес навчання.

Проведення соціологічного опитування поліпшило комунікацію, наприклад, з'ясувалося, що нігерійські студенти планують у майбутньому емігрувати. Причому йдеться про США. Тому, за визначенням, якщо вони дивляться у той бік, то в якості пояснювальних прикладів слід обирати американський дискурс. Також цінною є інформація про їх захоплення. 100 відсотків респондентів захоплюються футболом, грають і усвідомлюють, що це хобі багато коштує їх родинам. Це особливо важливо при викладанні соціології, коли йдеться про різні типи стратифікацій та ін.

Таким чином, ми можемо виділити таку низку інструментів, які підвищують рівень крос-культурної комунікації та відповідних компетенцій:

1. Особиста підготовка викладача.
2. Установки навчального закладу.
3. Проведення особисто викладачем соціологічних опитувань в аудиторії та їх аналіз.
4. Діалог з аудиторією, де відбулось опитування.
5. Підбір ефективних методів подання інформації.
6. Підбір ефективних методів контролю знань.

Список використаних джерел:

1. Щетиніна Л. Сутність крос-культурної компетентності: від теорії до практики [Електронний ресурс] / Щетиніна Л., Рудакова С., Кравець О. – Режим доступу : <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=5537>

2. Вашко О. Проблема преподавания дисциплины “Философия” на английском языке иностранным студентам [Електронний ресурс] / Вашко О. – Режим доступу : http://icbs.palityka.org/wp-content/uploads/2016/10/08_vashko.pdf

ОКРЕМІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Щокін Р. Г.

Публічне адміністрування в сфері освіти, здійснюється широким колом суб'єктів, які мають відповідні повноваження для цього та наділені спеціальним статусом.

Проте в умовах оновлення національного законодавства про освіту, приведення його у відповідність до потреб суспільства та міжнародних стандартів вважаємо за доцільне зупинитися на окремих проблемних питаннях удосконалення сучасної моделі управління в системі освіти.

Для здійснення публічного адміністрування у сфері освіти центральні органи публічної влади мають чіткі завдання, функції та визначені повноваження. Організація публічного адміністрування в сфері освіти представляє собою взаємодоповнюючу і взаємодіючу діяльність різних ланок влади та управління в цій сфері.

Метою діяльності центральних органів публічного адміністрування в сфері освіти є забезпечення реалізації для громадян права на освіту, охорона і захист цього права; підвищення освітнього рівня громадян; створення умов для здобуття громадянської освіти, спрямованої на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією особою своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомленням цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

В основі адміністративно-правового статусу центральних органів публічного адміністрування у сфері освіти лежить їх нормативно закріплене становище, необхідне для виконання завдань і функцій.

Кабінет Міністрів України у сфері освіти переважно здійснює функції планування, прогнозування та регулювання. Зміст останньої функції полягає у правотворчій діяльності з розроблення правових норм, встановлення стандартів, вимог в освітній сфері для суб'єктів відповідних правовідносин. Повноваження Кабінету Міністрів України, який має організаційно вищий рівень є додатковими, переважно спрямованими на регулювання, ніж ті, якими наділені нижчі в організаційному рівні центральні органи публічного адміністрування в сфері освіти.

Як впливає із Закону України “Про Кабінет Міністрів України” Кабінет Міністрів України також виконує функцію з формування державної політики у сфері освіти та її затвердження. У свою чергу Міністерство освіти та науки України виконує функції розроблення державної політики у сфері освіти; забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти. Таке розмежування функцій між центральними органами публічного адміністрування у сфері освіти дає змогу відмежувати політичне керівництво від адміністративного управління.

Міністерство освіти та науки України виконує функції планування та прогнозування, регулювання, обліку та контролю. Міністерство освіти та науки України виконує багато функцій у сфері освіти у порівнянні з Кабінетом Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковуються вищі навчальні заклади, разом з Міністерством освіти та науки України беруть участь у здійсненні державної політики в галузі освіти, науки, професійної підготовки кадрів, у проведенні державного інспектування та акредитації закладів освіти, здійснюють контрольні функції із дотримання вимог щодо якості освіти, забезпечують зв'язок із закладами освіти та державними органами інших країн з питань, що належать до їх компетенції, організують впровадження у практику досягнень науки і передового досвіду. Орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти здійснює повноваження керівництва освітою, крім повноважень, віднесених до компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізацію державної політики у сфері освіти, центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані навчальні заклади.

Державна інспекція навчальних закладів має переважно контрольні повноваження, а саме: вивчає роботу органів управління освітою під час реалізації ними державної політики у сфері освіти, ефективності управління суб'єктами надання освітніх послуг; здійснює інспектування суб'єктів надання освітніх послуг з метою виявлення порушень вимог законодавства щодо надання освітніх послуг і державних стандартів освіти та запобігання таким порушенням; проводить перевірки з питань надання освітніх послуг дошкільними, загальноосвітніми, позашкільними, професійно-технічними та вищими навчальними закладами, іншими суб'єктами надання освітніх послуг та інші.

В сучасних умовах модернізації адміністрування освітою, що ґрунтується на перерозподілі функцій та повноважень між центральними та місцевими

органами публічного адміністрування в сфері освіти, між органами публічного адміністрування та навчальними закладами роль центральних органів публічного адміністрування в сфері освіти повинна полягати в розробці та впровадженні національної державної політики в сфері освіти. Державна політика в сфері освіти окреслює відповідальність держави та визначає мережу для виконання функцій центральних органів публічного адміністрування освітою щодо прийняття на себе публічних зобов'язань в цій сфері.

Головна увага Міністерства освіти та науки України, як основного суб'єкта, який виконує багато функцій та має чисельні повноваження в сфері освіти, має бути зосереджена на забезпеченні підготовки нормативно-правової бази, проведенні відповідної аналітично-інформаційної роботи та розподілі фінансування між вищими навчальними закладами за результатами моніторингу якості освіти. В цьому аспекті варто саме спиратися на результати незалежного моніторингу діяльності вищих навчальних закладів, який має здійснюватися в системі забезпечення якості освіти. Функції контролю Міністерства освіти та науки України мають бути передані в систему забезпечення якості освіти.

Саме така діяльність даного органу має сприяти розвитку та повноцінному функціонуванню системи освіти. Крім того, процеси децентралізації, що відбуваються в галузі освіти, потребують розроблення нових положень про керівні освітянські структури з чітким та зрозумілим розподілом повноважень між центральними органами публічного адміністрування в сфері освіти по горизонталі та між центральними органами публічного адміністрування в сфері освіти та органами управління освітою на місцевому рівні.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Чукаєва В. О.

Саме ключова проблема системи освіти в Україні – невідповідність змісту і форм освіти вимогам сучасного світу визначає актуальність проблеми реалізації права на освіту громадянами України. Право на освіту не лише має характер конституційного права у більшості розвинених держав світу, а й стає об'єктом становлення нової галузі законодавства – освітнього законодавства. Воно посідає чільне місце в структурі конституційно-правового статусу людини і все більше визначає можливості та характер розвитку кожної людини і її соціокультурного оточення – економічної, політичної, культурної та інших сфер життєдіяльності сучасного суспільства. Визначення природи та тенденцій подальшого розвитку права на освіту в контексті загальноцивілізаційних змін постіндустріального характеру стає однією з найбільш актуальних проблем правової науки. Забезпечення права на освіту та поступове розширення його змісту відіграє принципово важливу роль і з погляду утвердження України як незалежної та конкурентоспроможної держави. Зокрема серед практичних аспектів аналізу проблем реалізації права на вищу освіту постають передусім питання удосконалення законодавчих засад забезпечення

права на освіту, удосконалення організаційної діяльності виконавчих органів державної влади щодо забезпечення права громадян на освіту, а також системна адаптація освітньої діяльності до процесу становлення в Україні соціально орієнтованого ринкового суспільства.

Окремі елементи права на освіту в контексті соціальної та економічної ефективності освітньої сфери й інноваційних процесів у галузі освіти досліджували В. Боняк, Г. Валєєв, О. Мельнічук, К. Романенко, Т. Шаповал та інші. Загальним результатом цих досліджень є обґрунтування значущості розширення гарантій забезпечення права на освіту з погляду адаптації країни та індивіда до потреб соціально орієнтованого ринкового суспільства і інтеграції у Євросоюз.

Для якісного зростання людського капіталу необхідна сучасна система вищої освіти, яка повинна відповідати змінам часу, а саме – перехід суспільства до ринкових відносин. Це вимагає подолання низки проблем: створення нової системи освіти для інтеграції в європейський простір, здійснювати підготовку спеціалістів які необхідні реальним потребам економіки, підвищення якості освіти, створення нових тенденцій у наукових дослідженнях.

З прийняття нового Закону “Про освіту” (2018 р.) прямо й опосередковано виникають такі проблеми, як неможливість для багатьох випускників вищих навчальних закладів знайти роботу за фахом, руйнування системи професійно-технічної освіти, дефіцит кваліфікованих кадрів робітничих спеціальностей, нестабільність освітніх і професійних стандартів, недостатнє фінансування навчальних установ з боку держави. Для системи вищої освіти України характерні кількісні показники – кількість випускників середніх шкіл, що вступають до вищих навчальних закладів, наявність акредитованих вищих навчальних закладів, при цьому якість української вищої освіти за результатами можливості конкурентоспроможності дипломів на ринку праці показує, що в цілому низька.

Економічне забезпечення освіти України порівняно з країнами Європейського союзу значно нижче. Так абсолютні обсяги ВВП України є значно нижчими ніж наприклад у Польщі. При цьому понад 90 % державних інвестицій в галузь освіти Україні спрямовується на утримання – заробітну плату викладачам, сплату комунальних послуг, тобто переважна частина коштів йде на підтримання системи освіти, а не на її розвиток. Варто зауважити, що приватні інвестиції в систему вищої освіти у розвинутих країнах не обмежуються тільки безпосередньо платою за навчання. Суттєві надходження у систему вищої освіти поступають у формі різноманітних пожертв від приватних осіб та як оплату за здійсненні для приватних компаній наукові дослідження і прикладні розробки. У свою чергу розвинуті системи студентського кредитування дають змогу громадянам оплачувати навчання протягом тривалого періоду після його закінчення, таким чином значною мірою перекладаючи витрати на банківські системи відповідних країн. При цьому зростання частки приватного фінансування вищої освіти в розвинутих країнах ЄС в цілому не відбувається за рахунок скорочення державного фінансування.

В Україні та інших пострадянських державах, де в минулому вища освіта давала реальні соціальні переваги і на сьогодні закріплена в свідомості суспільства. Крім того, у пострадянських суспільствах можливість отримання вищої освіти для більшості молодих людей стала частиною неписаного суспільного договору між владою і населенням: можливість отримання вищої освіти (часто номінально або реально безкоштовної) для дітей розглядається як своєрідна компенсація за незадовільне соціально-економічне становище, у якому протягом тривалого часу перебуває значна частина громадян, що породжує наявність масової вищої освіти.

З огляду на це, заходи спрямовані на скорочення системи вищої освіти чи можливостей її отримати, неминуче будуть супроводжуватися невдоволенням і опором у суспільстві, додатково посилюваними протидією з боку самої системи вищої освіти. Масова вища освіта стала основою соціальних можливостей особи в нашій сучасності, а відтак потрібно не обґрунтовувати необхідність скорочення системи вищої освіти, а знаходити механізми її ефективного використання в інтересах конкретних громадян, суспільства і держави в цілому. Негативним наслідком масової освіти є те, що чим більше людей мають диплом про вищу освіту, тим гострішою є конкуренція за робочі місця. Диплом про вищу освіту знімає загострення такої конкуренції. За умови відсутності зростання чи скорочення кількості робочих місць, кваліфікаційні вимоги підвищуються. Це веде до посилення кваліфікаційних освітніх вимог. Загострення ситуації відбувається в тому числі із-за неналежного зв'язку між структурною підготовкою спеціалістів у вищих навчальних закладах і реальними потребами економіки в сучасній Україні. Тому існує застаріла проблема в Україні – це потреба у приведенні державного замовлення на підготовку спеціалістів у відповідність до реальних потреб національної економіки нашої держави. Для цього потрібно обґрунтована й поступова реструктуризація й оптимізація державного замовлення на підготовку спеціалістів за умови реальної децентралізації системи вищої освіти, незалежної системи контролю якості освіти.

Вища освіта, яка має характер масовості має також і негативний характер – тобто, її відсутність стає суттєвим недоліком для соціального ліфту громадянина. Саме наявність диплому стає атрибутом соціального статусу, тому зростає вага символічного (на відміну від реального – конкретних знань, умінь і навичок) професіоналізму. Зниження цінності і якості вищої освіти сприяє не реформованість вітчизняної економіки, яка не має необхідної кількості робочих місць, це сприяє попиту на абстрактні освітні спеціальності (наприклад: менеджер, економіст, журналіст та інші). Більш того, відсутність конкретних критеріїв практичної перевірки таких кваліфікацій створює додаткові умови для подальшого зниження якості освіти.

Таким чином, проблема оптимізації підготовки фахівців у сучасних соціально-економічних умовах з метою підвищення ефективності та результативності є дуже актуальною, складною та багатоплановою задачею, що потребує проведення комплексних правових реформ – прийняття законів “Про середню освіту”, “Про професійну освіту”, “Про децентралізацію місцевого

самоврядування” де було б нове адміністративне поділення як – “громада-район-регіон”, “Про національну систему кваліфікацій” та ін.

У правовому регулюванні для створення умов ефективного забезпечення права на освіту громадян України необхідно реформування законодавства у таких напрямках:

- створення у суспільстві атмосфери загальнодержавного, всенародного сприяння розвитку освіти, залучення до її розвитку державних, громадських, приватних інституцій, сім’ї, громадянина;

- подолання проявів девальвації загальнолюдських гуманістичних цінностей та національного нігілізму, відірваності освіти від національних джерел;

- забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень;

- відхід від засад авторитарної педагогіки, підготовка нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня;

- формування нових економічних засад системи освіти, створення належної матеріально-технічної бази;

- реорганізація існуючих та створення навчально-виховних закладів нового типу, регіональних центрів та експериментальних майданчиків для відпрацювання, відбору ефективних педагогічних інновацій та освітніх модулів;

- радикальна перебудова управління сферою освіти через її демократизацію, децентралізацію, створення регіональних систем управління навчально-виховними закладами;

- органічна інтеграція освіти і науки;

- створення нової правової та нормативної бази освіти.

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Дронова Т. С.

В умовах розвитку інтеграційних процесів, поглибленні інтернаціоналізації господарських зв’язків розширюються можливості щодо навчання студентів за кордоном. З кожним роком талановита і перспективна молодь все більше мігрує у пошуках високоякісної міжнародної освіти. Щороку українські вузи втрачають тисячі найкращих студентів, які виїжджають за межі країни у пошуках кращих умов життя, гідної оплати праці, престижності отриманої професії, якіснішої освіти.

В складній соціально-економічній ситуації Україна втрачає промисловість, інфраструктуру, працездатне населення та науковий потенціал. Так, за даними Держстату, тільки у 2016 році чисельність населення України зменшилася внаслідок природного та міграційного рухів населення (тобто без еміграції) на 176 тисяч осіб, зокрема міського – на 102,7 тисячі, сільського – на 73,3 тисячі. А за інформацією Державної прикордонної служби України упродовж січня — травня 2017 року українсько-російський кордон на в’їзд в Україну перетнуло 1,997 млн осіб, на виїзд з України — 2,165 млн осіб.

За дослідженнями НАН України, найпоширенішою причиною освітньої міграції є недостатній рівень заробітної плати (90,9 % опитаних респондентів), для 87,8 % опитаних причиною є недостатній рівень фінансування науки в цілому, для 64,1 % науковців відсутні перспективи зростання, 60,6 % працюють у несприятливих умовах праці, 59,6 % складно проводити експериментальні частини досліджень, 34,8 % не мають можливості комерціалізувати наукові доробки за кордоном, 22,3 % не мають свободи наукової творчості та невизнання їх наукових результатів, 16,4 % мають обмежений доступ до традиційних та електронних джерел інформації, причина виїзду 15 % науковців – за сімейними обставинами.

Система освіти, компетентність, професіоналізм педагогів – ключові чинники суспільного розвитку. Проте більшість абітурієнтів віддають перевагу освіті в інших країнах. За даними отриманими під час опитування “Стан освіти в Україні”, проведеними дослідницькою компанією Active Group у серпні-вересні 2017 року, причиною освітньої міграції є переконання майбутніх абітурієнтів у наданні закордонними вузами якіснішої освіти (35,6 %). Майбутні студенти виїжджають за кордон з метою залишитись на постійне місце проживання (35,1 %). 29,2 % молоді вважають, що за кордоном буде легше знайти роботу, а 23,9 % зарубіжну освіту вважають престижнішою.

Вітчизняна освіта представлена розгалуженою інфраструктурою освітніх установ, що реалізують державну освітню політику в процесі підготовки дітей та молоді до трудової діяльності. Освітні установи не тільки формують системні знання з основ наук, а й сприяють соціалізації індивіда, вводять його в культуру сучасного співтовариства. В Україні з кожним роком спостерігається зменшення кількості студентів вищих навчальних закладів (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості студентів ВНЗ

	2008/ 2009 н.р.	2009/ 2010 н.р.	2010/ 2011 н.р.	2011/ 2012 н.р.	2012/ 2013 н.р.	2013/ 2014 н.р.	2014/ 2015 н.р.	2015/ 2016 н.р.	Відносне відхилення 2015/ 2016 н.р. до 2008/ 2009 н.р, %
Кількість студентів у ВНЗ, тис. осіб	2764	2599	2491	2312	2170	2053	1689	1605	58,1
Кількість студентів-українців за кордоном									
Росія	4236	4055	4919	4644	4737	6029	9365	6936	163,7
Польща	2831	3499	4879	6321	9620	14951	22833	30041	1061,1
Німеччина	8557	8818	8830	8929	9044	9212	9379	9088	106,2
Канада	715	916	1053	1203	1611	2053	2536	2790	390,2
Італія	800	1043	1314	1556	1727	1894	2200	2348	293,5

Джерело: [1, 2]

За проведеним аналізом статистичних даних можемо зробити висновок, що кількість студентів за 2008–2016 рр. зменшилась на 42 %. В той час, як українських абітурієнтів у закордонних вузах з кожним роком збільшується. Більшість молоді віддає перевагу навчанню в Польщі, там кількість студентів за досліджуваний період збільшилась на 27210 осіб. Мігрують на навчання наші студенти в Канаду, Італію, Росію, Німеччину та інші країни світу.

Отже, щорічно збільшується кількість студентів-мігрантів, і, на жаль, усе більше кваліфікованих працівників, які виїжджають за кордон у пошуках роботи і кращого життя. Все це призводить до значних втрат трудового потенціалу в Україні. Із кожним роком кількість українських мігрантів збільшується, втрачаються сотні талановитих людей, які б могли ввести частину своєї праці для економічного розвитку батьківщини. Тому для збереження наших студентів необхідно, перш за все, вищим навчальним закладам підвищити якість освіти. Державі забезпечити гідні умови життя студентів, підтримати всіх “соціально незахищених” абітурієнтів, розробити освітні програми з подальшим працевлаштуванням випускників.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : “Cedos” <https://cedos.org.ua/uk/osvita>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрану
3. Міграційні наміри молодих учених НАН України: за даними соціологічного опитування 2017 року. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <https://commons.com.ua/uk/migracijni-namiri-molodih-uchenih>
4. Освіта в Україні: патерналізм у квадраті та масова розумова еміграція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://politeka.net/ua/reading/527472-obrazovanie-v-ukraine-paternalizm-v-kvadrate-i-massovaya-emigratsiya-umov>

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ТУРИЗМ”: ПЕРСПЕКТИВИ КООПЕРАЦІЇ МІЖ ВНЗ

Горб К. М.

Обов’язковим і важливим елементом навчального процесу, що сприяє формуванню фахівця високого рівня, у вищому навчальному закладі є практика. Метою практики студентів-туризмознавців є поглиблення теоретичних знань, отриманих при вивченні навчальних дисциплін, конкретизація відомостей і набуття практичних навичок на основі вивчення туристичних ресурсів регіону та країни, а також шляхом вивчення досвіду роботи підприємств туристського та готельно-ресторанного сервісу. На нашу думку, навчання за спеціальністю “туризм” передбачає значно більшу актуальність практичної підготовки, аніж за іншими спеціальностями, особливо на молодших курсах,

оскільки без набуття навичок як здійснення, так і організації групових туристичних подорожей неможливе формування повноцінного фахівця з туризму.

Зазначені обставини зумовлюють необхідність більш ретельного ставлення до організації практик студентів указаної спеціальності освітнього ступеня бакалавра. Воно полягає головним чином у двох принципово різних підходах до проведення практики на молодших і старших курсах: на першому й другому курсі найпродуктивнішим є груповий формат практики із оформленням та захистом у підсумку єдиного групового звіту, на третьому й четвертому – традиційний індивідуальний формат із закріпленням кожного студента за конкретним туристичним підприємством або закладом гостинності і захистом індивідуальних звітів. Загальна концепція системи послідовних практик студентів спеціальності “туризм” за навчальним планом Університету митної справи та фінансів представлена у нижченаведеній таблиці.

Даний підхід до організації практик студентів туристичної спеціальності, з особливим наголосом на виключній важливості групового формату практики на першому й другому курсах, ґрунтується на значному багаторічному досвіді провідних вищих навчальних закладів України, що упродовж тривалого часу успішно готують висококваліфікованих фахівців туристичної галузі. Варто додати, що в силу універсальності світового туристичного феномену та постійного підвищення ролі туризму в житті суспільства в останні десятиліття, міждисциплінарності та багатопрофільності туризмологічного знання, навчання студентів у різних вузах нашої держави за спеціальністю “туризм” здійснюється на змістовно різних факультетах та випускаючих кафедрах – географічних, економічних, історичних, педагогічних, фізичного виховання, філологічних тощо. У цьому зв’язку спостерігаємо і дещо різні підходи до організації практик студентів, але груповий формат практики на перших курсах застосовується у переважній більшості випадків. Головним взірцем у цьому ключі є класичні національні університети, що мають заміські стаціонари для проведення польових практик відповідного профілю.

Таким чином, на першому й другому курсах студенти туристичного напрямку проходять практику у тому самому складі групи, що й під час аудиторних занять.

Під час практики міжзонального навчального характеру група студентів під керівництвом мінімум двох викладачів випускаючої кафедри відвідує з різною метою різні куточки України, що попадають у “сферу впливу” (або у “поле діяльності”) тих чи інших вищих навчальних закладів. Як показує досвід, у цій сфері між вузами на сьогодні вже склалась поки що неформальна і нестійка система співпраці та взаємної допомоги щодо розміщення й супроводу груп студентів, головним чином туристичної спеціальності, що приїжджають на практику до міста і регіону розташування відповідного вузу. Як правило, така співпраця виникає стихійно, зароджуючись під час спілкування викладачів-науковців на загальнодержавних і міжнародних конференціях та інших фахових зібраннях і зустрічах.

**Система практичної підготовки студентів спеціальності “туризм”
в Університеті митної справи та фінансів**

№	Назва практики	Обсяг та тривалість	Курс, сезон року	Загальні змістовні риси	Територіальне охоплення
Групові практики					
1	Навчальна				
1а	Вступ до фаху	3 кредити (90 годин), 2 тижні	Перший, зима	Уточнення професійного самовизначення, набуття навичок роботи в команді, знайомство групи студентів з діяльністю різнопрофільних підприємств туризму та гостинності міста Дніпра	Місто Дніпро та його найближче оточення
1б	Туристично-краєзнавча	3 кредити (90 годин), 2 тижні	Перший, літо	Набуття навичок організації та здійснення одноденних групових подорожей у межах регіону, групове відвідування ключових туристичних об'єктів регіону та їх оцінка	Дніпропетровська область та суміжні райони прилеглих областей
2	Екскурсійна	3 кредити (90 годин), 2 тижні	Другий, літо	Розробка та апробація власного екскурсійного продукту, набуття навичок організації та здійснення багатоденних групових подорожей з екскурсійним супроводом у межах України, оцінка роботи місцевих екскурсоводів	Різні віддалені регіони України
Індивідуальні практики					
3	Виробнича	3 кредити (90 годин), 2 тижні	Третій, літо	Отримання студентом навичок самостійної роботи за фахом, формування досвіду ухвалення управлінських рішень на конкретних ділянках роботи в реальних умовах діяльності підприємства туризму або гостинності	Робота на підприємствах України з можливістю виїзду за кордон у межах виконання посадових обов'язків
4	Перекладацька	6 кредитів (180 годин), 4 тижні	Четвертий, зима	Закріплення навичок перекладу фахових туризмознавчих та екскурсійно-супровідних текстів, апробація знань та вмінь надання екскурсійних та супровідних послуг іноземною мовою	Робота на підприємствах України з можливістю виїзду за кордон
5	Переддипломна	6 кредитів (180 годин), 4 тижні	Четвертий, весна	Набуття поглиблених практичних навичок роботи на профільному підприємстві за різними напрямками його роботи; збір даних для написання дипломної роботи	Робота на підприємствах туризму та гостинності України

Юридичне та фінансове оформлення такої співпраці може здійснюватися на різних рівнях: на рівні особистої домовленості між керівниками університетів та їх підрозділів; на рівні міжвузівських угод; на рівні спеціальної програми або положення Міністерства освіти і науки України щодо взаємопідтримки вузами туристичних та інших маршрутних міжрегіональних студентських практик і координації її виконання відповідними департаментами й відділами міністерства. У теперішній час спостерігаємо лише перший, низовий (стихийний) рівень такої співпраці, у дуже рідкісних випадках – другий. Про будь-яку загальнодержавну координацію цього об'єктивного і вкрай важливого процесу поки що не йдеться.

Тому слід визнати важливою і актуальною кооперацію вищих навчальних закладів різних регіонів України у сфері організації та проведення студентських навчальних туристичних та інших міжзональних практик, яка би цілеспрямовано регулювалась та координувалась на державному рівні. В такому випадку з'являється можливість заощадження коштів та подолання значних бюрократичних перешкод при поселенні на період практики груп студентів з вузів інших регіонів у гуртожитках даного вузу та на його заміських стаціонарах – базах практик. Викладачі, студенти та фахівці “приймаючого” вузу без особливих зусиль можуть фахово виконати функції екскурсійного та організаційного супроводу групи студентів-практикантів сфери туризму з вузів інших регіонів, що також забезпечить значну економію коштів бюджету практики.

Список використаних джерел:

1. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму. Автореф. дис. на здобуття вч. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2005. – 47 с.

АТЕСТАЦІЯ ЩОДО ВІЛЬНОГО ВОЛОДІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ

Козинець І. І.

Сучасному фахівцю українська мова потрібна не як сукупність уніфікованих правил, а як система світобачення, засіб ефективного інформаційного обміну в суспільстві, для якісного й компетентного виконання посадових обов'язків і розвитку його мовної особистості. Тому цілком обґрунтованою загальною вимогою до осіб, які претендують на вступ на державну службу, встановлених положеннями ст. 20 Закону України “Про державну службу”, є вільне володіння державною мовою.

Мета роботи – порушити проблему організації та проведення уповноваженими вищими навчальними закладами атестації щодо вільного володіння мовою державними службовцями.

Уповноваженим вищим навчальним закладам, що проводить атестацію осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою, надано право видавати посвідчення встановленого зразка відповідно до затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 р. № 301 “Порядку атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою”, тому члени атестаційної комісії зобов’язані надати якісну педагогічну послугу.

Як відомо, відповідно до “Стандарту української мови для державних службовців” і “Порядку атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою” визначено вимоги щодо рівня мовної компетентності осіб у категоріях знань, володінь, умінь та їх застосування й розрізнення.

Крім того, зазначимо, що державний службовець повинен володіти комунікативною компетентністю, що ґрунтується на знанні структури, норм і функцій української мови у сфері ділового спілкування, а також особливостей мовного оформлення його основних жанрів для ефективного виконання своїх службових обов’язків.

Звертаємо увагу на структуру проведення екзамену відповідно до “Стандарту української мови для державних службовців”, яка складається з усного та письмового блоків:

Структура усного блоку

I. Вступне спілкування на соціокультурні, загальні фахові та актуальні поточні теми (3–5 хв. без попередньої підготовки).

Ділова розмова у змодельованій ситуації (7–10 хв., підготовка – 10 хв.).

II. Повідомлення-презентація на визначену тему (10–15 хв., підготовка – 20–25 хв.).

Загальна тривалість усного блоку – до 60 хв. (30–35 хв. підготовки +20–25 хв. активного спілкування)

Структура письмового блоку

III. Лексико-граматичний тест (30 хв.)

IV. Реферування тексту (30 хв.). Реферування тексту передбачає стислий письмовий переказ українською мовою тексту обсягом 2500 - 3000 знаків (юридичний документ, інформаційний лист, офіційна заява, директива тощо).

Особливу увагу звертаємо на реферування тексту, методика проведення якого не слід плутати з методикою проведення учнівського переказу тексту.

Реферування (письмовий переказ) – це процес аналітично-синтетичного опрацювання фахового тексту, що полягає в його аналізі, знаходженні найвагоміших у змістовому плані даних, зокрема основних положень, фактів, аргументів, результатів, висновків тощо. Це вид письмового повідомлення, короткий виклад головних думок, поєднаних однією темою, їх систематизація, узагальнення й оцінка. Реферування має на меті скоротити обсяг первинного документа за збереження його основного змісту та мовностилістичних особливостей. При реферуванні фахового тексту матеріал аналізується, уза-

гальнюється, порівнюється, в ньому виділяється головна думка, до нього виражається особисте ставлення, проводяться обґрунтування, доказ, моделювання, класифікація. Як результат такої роботи – має бути послідовне, цілісне, логічно завершене письмове викладення результатів.

Таким чином, з метою правильної організації атестації та якісного надання освітніх послуг рекомендуємо адміністрації уповноважених навчальних закладів та головам атестаційних комісій звернути увагу на удосконалення таких заходів:

- залучення до складу комісії фахівця, який має науковий ступінь не нижче доктора філософії в галузі знань “Публічне управління та адміністрування”;

- розробка науково-педагогічними працівниками уповноваженого вищого навчального закладу завдань у письмовій та усній формі згідно з вимогами до рівня мовної та комунікативної компетентності осіб, які претендують на зайняття посади державної служби;

- затвердження “Завдань у письмовій формі” та “Переліку тем і сценаріїв для проведення атестації в усній формі”;

- наявність текстів переказу, що стосуються сфери публічного управління та адміністрування саме обсягом 2500–3000 друкованих знаків;

- забезпечення можливості атестаційній комісії відповідно до “Стандарту української мови для державних службовців” дотримуватися правильної структури проведення екзамену;

- організація групи учасників атестації не більше ніж 8–10 осіб з метою дотримання тривалості атестації в усній та письмовій формах для кожного її учасника відповідно до “Стандарту української мови для державних службовців”, що не суперечить чинному наказу Міністерства освіти і науки України № 450 від 07.08.2002 р. “Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів”;

- організація та проведення для державних службовців курсів з вивчення державної (української) мови з метою розвитку і вдосконалення комунікативної компетенції для забезпечення спілкування у фахових ситуаціях, а також з метою підготовки до проходження атестації.

Список використаних джерел:

1. Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою : постанова Кабінету Міністрів від 26 квітня 2017 р. № 301 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249955971>

2. Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою : порядок атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою, затверджений Постановою Кабінету Міністрів

від 26 квітня 2017 р. № 301 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249955971>

3. Стандарт української мови для державних службовців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nads.gov.ua/page/atestaciya-shchodo-vilnogo-volodinnya-derzhavnoyu-movoyu>

4. Тараненко К. В. Методичні рекомендації для підготовки учасників до атестації щодо вільного володіння державною мовою Тараненко К. В. – Дніпро : УМСФ, 2018. – 88 с.

СИСТЕМА ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ПЕРСПЕКТИВА ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ*

Кунев Ю. Д., Мазур А. В.

Попри попит держави й суспільства на підготовку якісних фахівців-юристів, істотних змін у процесі їхньої підготовки не відбувається. Нормативно-правова основа юридичної освіти комплексно не переглядалася упродовж останніх десятиліть. Підготовка юристів відбувається “конвеєрним” способом, замість здобуття необхідних знань, вмінь та навичок юридичної професії – бажання отримати диплом. Окремими вишами підготовка правників розглядається як дієвий спосіб заробляння коштів для забезпечення власного функціонування через незадовільний рівень фінансування освіти з боку держави, про що й свідчить велика кількість навчальних закладів (понад 200), які мають ліцензії на підготовку фахівців-юристів. Документ про вищу юридичну освіту знецінюється, що без сумніву, відбивається на престижі цієї професії та не відповідає сучасному розумінню її сутності й ролі у суспільстві. Велика кількість навчальних закладів, що готують правників, звісно, не означає якісну їх підготовку. Відтак, реформування сфери юридичної освіти має відбуватися системно, послідовно й зважено.

Існування двох (№ 7147, № 7147-1) альтернативних за формою (неоднакове розуміння понять “освіта” й “професія”, тощо), проте близьких за ідеєю законопроектів, свідчить про прагнення радикально змінити сферу юридичної освіти й відповідної діяльності за фахом. Утім, ключова проблема полягає в тому, що вказані проекти законів не є елементами єдиної концепції удосконалення вищої освіти як такої. Адже не лише вища юридична освіта в Україні потребує системного реформування (див. розроблений під егідою МОН України проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 р.). Метою модернізації вітчизняної вищої школи, як справедливо зауважується в Стратегії, дійсно є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір.

* На матеріалі Експертного висновку щодо проекту Закону України “Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії” (реєстр. № 7147 від 28.09.2017), проекту Закону України “Про юридичну освіту та юридичну (правничу) професію” (реєстр. № 7147-1 від 17.10.2017)

У проекті Стратегії реформування вищої освіти визначено шість основних завдань реформи й більшість із них, на наш погляд, не може бути виконане в спосіб, запропонований авторами законопроектів № 7147, 7147-1.

1. Забезпечення конституційних прав громадян на якісну вищу освіту та рівного доступу до якісної вищої освіти (про якість юридичної освіти може свідчити, зокрема, рейтинг юридичних вишів за результатами складання вступного магістерського іспиту у форматі ЗНО; рівний доступ до вищої юридичної освіти здатна забезпечити розгалужена мережа правничих вишів і факультетів, функціонування яких має регулюватися ринком праці, а не в адміністративний спосіб).

2. Реорганізація системи управління вищої освіти з метою забезпечення захисту національних, регіональних та місцевих інтересів, а також інтересів всіх суб'єктів національної системи вищої освіти України (впровадження регіонального замовлення з одночасним переформатуванням територіальних органів управління в сфері вищої освіти сприяє вирішенню цього завдання).

3. Трансформація університетів у центри незалежної думки, які здатні дати персонал та ідеї для прискореної модернізації країни (прагнення через впровадження штучних бар'єрів залишити на ринку юридичної освіти п'ять найбільших вузів, які зарекомендували себе ще з радянської доби як “початальники” кадрів для правоохоронних і судових органів, не є беззаперечним аргументом для вирішення зазначеного завдання).

4. Забезпечення справедливої конкуренції між закладами вищої освіти як запоруки високої якості вищої освіти (див. коментар до п. 3).

5. Створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти (див. коментар до п. 1).

6. Інтеграція вищої освіти України у світовий і європейський освітньо-науковий простір (загальна теза, яка так і не набула практичного змісту; передовсім мають вирішуватися проблеми, що постали внаслідок безоглядного впровадження, а згодом цілковито виправданої часткової відмови від стандартів так званої Болонської системи; для правничого фаху інтеграційні процеси мають свої природні перешкоди, як от відмінність у правових системах, неподолана інертність сприйняття етичних критеріїв фахівців як чогось абстрактного й несуттєвого тощо).

Ідея реалізації реформаторських ініціатив у спеціальногалузевих законодавчих актах за умови недосягнення консенсусу щодо рамкових документів, як от Стратегія реформування вищої освіти, Концепція розвитку юридичної освіти, нова редакція Закону України “Про вищу освіту” тощо, виглядає більш ніж сумнівною.

На наше переконання взаємоузгоджена аналітична робота експертів, представників громадськості й студентського середовища, спрямована на унеможливлення появи “відірваних” від життя законопроектів, подібних до наведених вище, – фактор, що сприятиме реалізації духу й букви “Стандартів і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти” (ухвалено на Міністерській конференції 14–15 травня 2015 р.), що мають за мету сприяти кращому розумінню якості навчання і викладання у країнах європейського освітнього простору.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІДОМЧОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ

Мінка Т. П.

На сучасному етапі розвитку суспільства виникла об'єктивна необхідність перегляду уявлень про завдання, форми і методи не тільки національної правничої освіти в цілому, але й відомчої освіти зокрема.

Керівництвом МВС України приділяється велика увага щодо створення науково обґрунтованої концепції розвитку системи відомчої освіти у МВС, визначення підходів до оптимізації мережі вищих навчальних закладів МВС, удосконалення освітнього процесу, забезпечення тісного взаємозв'язку науки і практики, максимальне сприяння вирішенню завдань модернізації підготовки кваліфікованого персоналу, який матиме поглиблені теоретичні знання і практичні навички та буде спроможний на високому професійному рівні захищати територіальну цілісність країни, її кордони, права, свободи та інтереси громадян, протидіяти злочинності, забезпечувати публічну безпеку і порядок у державі [1].

Під час реформування передбачено зміну структурної побудови відомчої освіти, а саме розроблення сучасної європейської моделі освіти МВС за ступеневим принципом. При цьому переважна перевага у відомчій освіті буде приділена наданню початкового рівня знань з орієнтацією на набуття професійно важливих умінь та навичок дій у конкретних ситуаціях. Заклади освіти МВС пройдуть поетапне реформування: більшість вищих навчальних закладів МВС III та IV рівня акредитації (інститути, університети) будуть перетворені на коледжі (вищі навчальні заклади II рівня акредитації). Коледжі МВС надаватимуть освітні послуги з отримання початкової підготовки та підвищення кваліфікації, а також з отримання освітнього рівня "бакалавр" (для керівників середньої ланки). Підготовку керівників вищої ланки здійснюватиме Національна академія внутрішніх справ України [2].

Таким чином, програмні документи передбачають запровадження первинного, середнього та вищого рівнів підготовки, що відповідає практиці європейських країн. Трьохрівнева система існує в Польщі, Німеччині Франції, Німеччині, Голландії та Великій Британії. Метою реформування освітніх закладів системи МВС України є запровадження сучасної європейської моделі освіти, ступеневої підготовки поліцейських та оптимізації мережі підпорядкованих МВС України навчальних закладів з дотриманням принципу їх регіонального та пропорційного розміщення.

На наш погляд, використовуючи досвід функціонування відомчої освіти європейських країн, потрібно зберегти позитивний національний досвід підготовки кадрів для підрозділів МВС України, який склався історично. Важливим є збереження науково-педагогічного потенціалу, який наразі існує у вищих навчальних закладах системи МВС України.

Поряд з цим, одним із шляхів реформування має стати підвищення професіоналізму науково-педагогічного складу навчальних закладів системи МВС України. Реформа вимагає і встановлення чітких вимог до викладачів та

тренерів в системі поліцейської підготовки. Для цього передбачено рейтингові оцінювання викладацької діяльності та залучення досвідчених практичних працівників до виховного процесу. Крім того, доцільним можна вважати впровадження механізму відрядження науково-педагогічних працівників до практичних підрозділів системи органів МВС України.

Потрібно брати не тільки позитивний досвід в підготовці правоохоронців наших європейських партнерів, але й враховувати недоліки, які виникали в результаті реформ у цій сфері. Так, наприклад, на самому початку реформ ще в 1990-ті рр. чеська поліція втратила власний навчальний заклад. На думку “старих” працівників поліції, це стало однією з причин істотного зниження якості людського капіталу в поліції. Уникнути цього не допомогло навіть те, що велика кількість щойно найнятих офіцерів поліції проходила навчання за кордоном – у Нідерландах і Великобританії. Тому у реформі кінця 2000-х років особливо увагу було приділено навчанню працівників [3].

Наступним важливим заходом, безпосередньо пов’язаним з поліпшенням освітнього процесу у вищому навчальному закладі із специфічними умовами навчання, є зміна самого формату проведення занять, а саме перехід від традиційних лекційно-семінарських занять до тренінгів з використанням інтерактивних форм навчання. В цьому аспекті особливо доцільним має стати використання зарубіжних тренінгових методик, адаптованих до національного законодавства, які дають позитивні результати у практиці застосування отриманих знань під час протидії кримінальним та адміністративним правопорушенням.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : наказ МВС України № 1252 від 25.11.2016 р. . – Режим доступу : http://www.cct.com.ua/2016/25.11.2016_1252.htm
2. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1118-р.
3. Глуховець В. А. Актуальні проблеми реформування відомчої юридичної освіти в системі МВС України / В. А. Глуховець // Innovative educational technologies: European Union experience and its implementation to the training of lawyers: Міжнар. наук.-практ. конф. (Братислава, Словацька Республіка, 10–13.08.2016). – С. 30–33.

ІННОВАЦІЙНІСТЬ І ТРАДИЦІЙНІСТЬ ЯК ВИМІРИ ПРОБЛЕМАТИК СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мороз С. П.

Вища освіта – необхідна інституційна умова цивілізованого розвитку суспільства, реалізація життєвого потенціалу окремо взятої особи. У вітчизняному просторі остання зберігає неабияку популярність, адже втілює собою фундаментальну основу низки сучасних потреб і інтересів особи. Як звичаєво-традиційна вітчизняна суспільна інституція, оперує прийомами,

способами мислення як загального так і спеціального змісту, що складають вагомий аспект знань та вмінь, або компетентностей особи з вищою освітою.

Прийоми (способи) мислення як правило пов'язані з діяльністю, напрям і зміст якої, з *одного боку* – є усвідомленням традиційних вимог належної діяльності, з *іншого* – втіленням інноваційності (новизни). Співвідношення інновації і традиції вносить певну колористику в освітню діяльність, наприклад, вагання з приводу “нового” як можливого перспективного у розвитку, стимулює традиційність, як визначену, усвідомлену, практично обґрунтовану. Усвідомлення традиційності як негативного у розвитку, навпаки, стимулює пошук нового, як такого що спонукає розвиток. Напевно ніхто чітко не може сказати якою повинна бути вища освіта, головне – щоб вона втілювала собою прогрес розвитку конкретно взятого суспільства, складовими якого є співіснування традицій і інновацій, співвідношення між якими формує численні проблематики, політичну риторичку, цілі і завдання уряду.

Сучасною вадою вітчизняної вищої освіти, в орієнтально-узагальненому вигляді є домінування традиційного над інноваційним. Традиції і інновації урівноважують суспільство. Довготривале домінування чи традиційності чи інноваційності створюють передумови негативного або суспільних “патологій”, стимулюють силові прийоми і способи управління, втратою суспільної цілісності.

Запропоновану проблему розглянемо у двох аспектах, *по-перше*, місце вищої освіти та її інститутів у системі вітчизняних суспільних відносин; *по-друге*, компетентності як напрям діяльності у підготовці особи з вищою освітою.

1. Серед вимог наукової діяльності, як сфери вищої освіти, певне місце займають інновації – умови діяльності професорів, доцентів, аспірантів з огляду нормативних регламентів. Саме тому ми пов'язали вищу освіту з інноваційним розвитком, що, на нашу думку, є припущенням більш ніж вірогідним, попри відсутності наукового обґрунтування вказаного зв'язку.

Особа з вищою освітою сприймається як носій спеціальних знань або фахівець. Підготовка фахівця завжди пов'язана з інноваціями. Саме тому проблема ефективної підготовки фахівців з вищої освіти – актуальна проблема сучасної риторички. Фахівець з вищої освіти є не просто носієм спеціальних знань, він є носієм інноваційного мислення, яке застосовує при виконанні посадових завдань в межах визначеної компетенції.

Отже, вища освіта не просто пов'язана з інноваціями, вона є їх втіленням. Будь яке інноваційне стримування, суб'єктивно чи об'єктивно, впливає на: 1) зміст вищої освіти (*наукова діяльність*); 2) підготовка фахівців з вищої освіти (*освітня діяльність*). Вітчизняне сьогодення вищої освіти оперує численними проблематиками, що охоплюють: установчі, кадрові, управлінські, освітні програми, фінансові, земельні тощо. Узагальнивши, можна сформулювати позицію – невизначеність орієнтирів місця, ролі, значення інститутів вищої освіти у системі сучасних суспільних відносин гальмує нагальні інноваційні зміни.

Серед ключових завдань: (*організаційні*) механізм організації вищої освіти у руслі подолання рудиментів патерналізму, управлінської одноосібності як чинників що унеможливають інноваційність; (*взаємодіючі*), моделі та напрями інновацій.

Кількісно та якісно інновації, як зміст вищої освіти, обумовлені численними факторами: економічними, соціальними, педагогічними тощо. Економічний фактор фокусується навколо проблеми свободи наукової і освітньої діяльності (автономність) і державного фінансування (контроль). Соціальний фактор – на уточнення ролі вищої освіти, підготовки фахівця з огляду сучасних суспільних потреб і вимог. Педагогічний фактор – необхідності відходу від репресивно-заохочувальної системи навчання. Побіжний огляд стану вітчизняної вищої освіти з урахуванням вище зазначених факторів, свідчить про стрімкий розвиток негативної тенденції – “науковий нігілізм” (псевдонауковість).

2. Переорієнтація університетської освіти із традиційного навчання як кількісного накопичення знань на формування компетенцій є інноваційним напрямом. Традиційно вітчизняна вища освіта та її інститути розглядалися як сфера концентрації інформації, отримання якої складало один із напрямів освітньої і наукової діяльності. За сучасних умов, інформацію можна отримати і без допомоги викладача чи вищого навчального закладу. Натомість виникла проблема оперування інформацією. Адже джерела що містять відповідну інформацію сформовані з урахуванням різних методологій, а то, не рідко, мають сумнівне походження. Інформаційна легкість доступності спонукає залучення інноваційних форм і методик навчання, вироблення вмінь роботи з інформацією.

Компетентність – теоретико-методологічний, нормативний, науковий, технологічний напрям умінь, володіння якими складає необхідну основу для виконання посадово-функціональних обов’язків. У системі традиційної дихотомії “знання-вміння”, інноваційна компетентність акцентує увагу саме на вмінні як основної вимоги. “Знання” трансформуються в “компетентності” – знання іншого рівня. Компетентнісний підхід проявляється у тому, що підготовка бакалавра, магістра не зводиться до накопичення дидактичних одиниць, а саме з їх урахуванням, що є результатом переважно самостійної роботи, продемонструвати вміння вибору напряму рішення. Тобто, навчальний процес набуває інтегративної моделі (емпірична, теоретична, ментальна) в якій діяльнісний аспект виявляє ключове значення.

Компетентність фахівця передбачає: основи професійних знань, вміння самостійного підвищення кваліфікації, фахове прийняття рішення та нести за них відповідальність, здатність аналізувати проблему та виявляти напрями її розв’язання, бачити перспективу. Лінгвокультурна компетенція виявляє значимість як знання іноземних мов, що розкриває можливості використання інформаційно-комунікативних технологій, можливостей зарубіжного навчання, праці, співпраці.

Компетентнісна акцентуація у вищій освіті прямо залежить від управлінської моделі (зміст-форма).

У підсумку можна зазначити наступне: проблеми що супроводжують сучасну вітчизняну вищу освіту залежать від визначення її ролі і місця у суспільних відносинах. Попри традиційного ставлення до вищої освіти як важливої соціальної інституції, дійсність, на жаль, інша. Вища освіта знаходиться в досить суперечливій різновекторній ситуації – з точки зору управління – соціалістична (патерналістська) модель радянського типу, в якій будь яка інновація межує з перевищенням повноважень; з точки зору змісту – у зв'язку з науковим нігілізмом домінує напрям запозичення переважно західноєвропейської і північноамериканської політико-правової думки переважно в гуманітарній сфері; з точки зору економічної (фінансової) – вища освіта як різновид “бізнесу”, в якому правила ринкової економіки не діють.

УПРАВЛІННЯ ПСИХІЧНИМ РОЗВИТКОМ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Панфілова Г. Б.

Однією з основних задач навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах є оволодіння студентами майбутньою професією, набуття ними відповідних знань, умінь та навичок. Створення умов для формування та розвитку особистості студентів – не менш значуща задача освітян. Фахівець, що не досяг особистісного рівня розвитку, є добрим виконавцем і не здатний самостійно приймати рішення, нести відповідальність за власні вчинки, свідомо визначати особистісні та професійні перспективи. Під час навчання у вищому навчальному закладі відбувається активний пошук себе, виявлення та перевірка своїх здібностей, завершується формування світогляду, відбувається дозрівання особистості, формування системи уявлень про себе. Сучасні засоби навчання, форми та методи педагогічного впливу мають сприяти як оволодінню теоретичними та практичними знаннями, так і особистісному розвитку студентів, пошуку себе в сучасному світі, формуванню адекватних уявлень про себе.

Достанньо велика кількість науковців приділила увагу дослідженню процесу професійного самовизначення та становлення особистості студента (Г. С. Абрамова, Л. В. Долинська, І. В. Дубровіна, О. К. Дусавицький, В. О. Моляко, Н. В. Наумчик, В. Г. Панок, Н. І. Пов'якель, О. Є. Фальова, Т. Б. Хомуленко, Н. В. Чепелева та ін.); психолого-педагогічним принципам застосування активних методів навчання у вищій школі (Л. Долинська, О. Дусавицький, В. Татенко, Н. Чепелева, Ю. Швалб, Т. Яценко та ін.). Однак і дотепер форми і методи впровадження активних методів навчання залишаються актуальною темою, особливо в аспекті їх впливу на розвиток уявлень про себе студентів.

Корекція уявлень про себе можлива не лише через систему оцінки знань та умінь. Формуванню адекватної самооцінки, “образу Я” сприяє використання в навчальному процесі активних засобів навчання.

Важливою особливістю психічного розвитку особистості в студентському віці є продовження становлення Я-концепції, яке відбувається як відкриття свого неповторного внутрішнього світу, індивідуальності своєї особистості, усвідомлення незворотності часу, формування цілісного уявлення про себе. “Я” в юнацькому та студентському віці може бути ще нецілісним, невизначеним, його усвідомлення часто супроводжується тривогою, відчуттям внутрішньої порожнечі, що посилює потребу в спілкуванні, яке все більш стає вибірковим. Формування уявлення про себе пов’язано з пошуком себе, самореалізацією, випробовуванням себе в різних ролях.

В студентському віці з’являється усвідомлення незворотності часу, скінченості свого існування, що змушує серйозно замислитися над сенсом свого життя, майбутнім, життєвими цілями та життєвим шляхом. Життєва перспектива, для більшості юнаків та студентів є оптимістичною.

Особливої уваги вимагають особистості із завищеними і заниженими, тобто неадекватними самооцінками. Все більш очевидним стає факт, що самооцінка студента, його ставлення до себе і сприйняття себе багато в чому визначають його поведінку та успіхи в навчанні. Наприклад, надмірно вразливий та чутливий студент може кинути навчання, занижуючи в своїх очах власні здібності та успіхи; може бути схильним до суїциду у зв’язку з проблемами в будь-якій сфері: навчанні, міжособистісних стосунках, стосунки з батьками, проблеми матеріального характеру, проблеми зі здоров’ям.

У зв’язку з цим найважливішою проблемою виступає адаптація студентів до навчання у виші. Існує поняття фрустраційної толерантності або граничної величини рівня напруги, перевищення якої справляє деструктивний вплив на психіку та поведінку людини. Наростання напруги, викликані стеничними емоціями, які, наприклад, переживає студент, опинившись у нових для себе умовах навчання у ВНЗ, може перевищити його індивідуальний поріг толерантності до того, як система психічних реакцій, що перебудувалася, дозволить особистості знайти конструктивні шляхи виходу із ситуації та забезпечить її успішну переадаптацію. В цьому випадку напруга продовжує зростати на тлі переважання тривожних емоцій, що, у свою чергу, продовжує дезорганізацію психічної діяльності, виснажуючи психічні можливості студента.

Важливо в навчальному процесі вишу своєчасно допомогти студентам із симптомами тривожності, заниженої самооцінки, викривлених уявлень про себе, що можливо при наданні допомоги фахівцями-психологами, зокрема психологічних служб внз. Важливою й актуальною залишиться проблема не тільки надання психологічної допомоги студентам, а й сприяння формуванню основ самовиховання, здорового способу життя, боротьби зі стресом в ситуаціях іспиту.

Одне із завдань викладачів на всіх етапах становлення особистості студента – допомогти йому знайти себе. Якщо людина отримує завдання, що не відповідає її нахилам, здібностям, вона ніколи не пізнає якою цікавою може бути праця. При організації викладачем впливу на свій об’єкт потрібно враховувати те, що особистість студента ніколи не розвивається у

прямій залежності від педагогічного впливу на нього, а за своїми законами, властивими його психіці – особливостями сприймання, розуміння, запам'ятовування, становлення волі, характеру, формування загальних і специфічних здібностей. Саме викладачі мають допомогти студенту стати суб'єктом діяльності, в основі якої лежить саморух, самозатвердження, самовдосконалення, розвиток самосвідомості.

Слід констатувати, що впровадження сучасних активних методів навчання (тренінгів, ділових, рольових та дидактичних ігор, ситуаційних завдань, аналіз відеоматеріалів, дискусій, проблемних занять, мозкового штурму, методу інциденту та ін.) як елемента освітньо-комунікативного простору та особистісно-орієнтованих педагогічних систем дозволяють задати напрям руху провідних діяльностей студентів та вирішувати задачі розвитку та корекції Я-концепції, підвищенню психологічної компетентності, професійно-рольового збагачення особистості студента в період фахової підготовки.

УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Самойлик Ю. В.

Міграційні процеси мають високий вплив на стан економічної безпеки, перерозподілу трудових ресурсів країни та, як наслідок, викликають зміни її економічного потенціалу. Ігнорувати цей процес не раціонально, як і не можливо його зупинити, тому потрібно залучити такі механізми регулювання, щоб направити його в потрібне русло.

Міграція як процес територіального переміщення громадян відбувається з різних причин, що породжує неоднорідність цього явища як в територіальних (зовнішня, внутрішня), так і часових (постійна, тимчасова) параметрах. При цьому наслідки міграції можуть мати позитивний ефект і для мігрантів і для країн, що задіяні в цьому процесі. Але при недостатньому чи некомпетентному підході до регулювання міграції з боку урядів країн в повній мірі проявляються її негативні наслідки, підвищуючи загрозу національній безпеці.

Міграція (від лат. *migratio* – переселення) – територіальна рухливість, механічне переміщення населення по території країни або між державами, що зумовлена різноманітними факторами (соціально-економічними, воєнно-політичними, релігійними, природно-екологічними та ін.).

Це визначення охоплює досить неоднорідне за своїм генезом явище. Розрізняють сезонну, маятникову, безповоротну, тимчасову, постійну, економічну, добровільну, вимушену, легальну, нелегальну, екологічну, політичну, етнічну, трудову, човникову, навчальну, туристичну міграції тощо [1].

Трудова міграція – це такий різновид територіального руху населення, що пов'язаний з працевлаштуванням на території іншого регіону або країни.

Більш широким є поняття “економічна міграція”, бо воно включає не лише переміщення з метою працевлаштування, але й виконання інших видів економічної діяльності, наприклад, поїздки з метою створення бізнесу.

Особливістю економічної (зокрема трудової) міграції є її тимчасовий характер. Тобто мігрант, знаходячись за межами своєї країни, все ж таки зберігає зв'язок зі своєю родиною в інформаційно-особистісних та економічних формах. Проте, як зазначав завідуючий відділом міграційних досліджень Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи Олексій Позняк, українці стали менше виїжджати на короткострокові (сезонні) роботи, віддаючи перевагу довгостроковій еміграції. Такі заробітчани згодом перевозять сім'ї та асимілюються в країні прибуття. На батьківщину повертаються лише неуспішні емігранти [2]. Тобто чимало заробітчан розглядають трудову міграцію як шлях для постійної зміни країни проживання і не планують повертатися [3, 8].

Однією з найгостріших проблем країни є втрата економічно активної частини населення, зменшення кількості молоді, в т.ч. студентів. Для вирішення цієї проблеми, на наш погляд, необхідно перш за все налагодити контакт з представниками молоді і найбільш перспективної категорії жителів, виявити реальні проблеми соціально-економічного характеру та залучити активну частину населення до участі в їх вирішенні.

Розвиток підприємництва за умов прозорого державного та муніципального регулювання, із застосуванням фінансової підтримки підприємницької ініціативи, стимулюванням виходу на міжнародні ринки та підвищенням конкурентоспроможності місцевих підприємств дозволять вирішити кілька нагальних питань, а саме: покращить економічний стан регіону, збільшить рівень валового регіонального продукту; зробить регіон привабливим для інвесторів; дозволить створити нові робочі місця, підвищити зайнятість в регіоні (у т.ч. і за рахунок заохочення відкриття власної справи, самозайнятості); підвищить рівень життя та соціального захисту за рахунок збільшення економічної активності громадян та росту їх особистих доходів; збільшить надходження до державного та місцевого бюджетів.

На жаль, невисока обізнаність в започаткуванні власної справи, проблеми з формуванням стартового капіталу, відсутність підтримки на початкових етапах ведення бізнесу збільшують ризик невдачі при відкритті нового підприємства та, відповідно, зменшують мотивацію потенційних підприємців.

Наразі одним з найперспективніших сфер діяльності є інформаційні технології. Для таких осіб, що хочуть відкрити власну справу і мають відповідну освіту у сферах інформаційних технологій, електроніки та телекомунікацій, автоматизації та приладобудування доцільно запропонувати проект "Розробка курсу вебінарів щодо започаткування власної справи у сфері ІТ".

Очікується, що цей захід допоможе підвищити рівень зайнятості серед таких категорій жителів, як студенти старших курсів університетів та коледжів, військові пенсіонери, військовослужбовці демобілізовані з АТО, безробітні (в тому числі віком старше 45 років), внутрішньо переміщені особи, особи з обмеженими фізичними можливостями, підприємці.

Таким чином, відповідний соціальний проект у вигляді серії навчальних вебінарів, направлений на надання знань з підприємницької діяльності

для тієї частини населення, що має необхідні знання та технічну освіту в напрямку інформаційних технологій, електроніки та телекомунікацій допоможе в підвищенні економічної активності серед таких категорій, як студенти, військові пенсіонери, військовослужбовці, демобілізовані з АТО, безробітні тощо. Технічного чи юридичного обмеження доступу до матеріалів вебінару не має, що дозволить охопити значну частину населення.

Список використаних джерел:

1. Кравченко В. Г. Визначення поняття трудової міграції / В. Г. Кравченко // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 375–379 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/63919>

2. Украинцы стали меньше ездить на сезонные работы в Европу. – Офіційний веб-сайт Державної служби зайнятості. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dcz.gov.ua/control/ru/publish/article;jsessionid=96A737820D364333BB607C502AA186F6?art_id=278733&cat_id=10050939

3. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування: Аналітична доповідь / О. А. Малиновська – К.: НІСД, 2011. – 40 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПИСЬМОВОГО БЛОКУ АТЕСТАЦІЇ ДЕРЖСЛУЖБОВЦІВ ЩОДО ВІЛЬНОГО ВОЛОДІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

Тараненко К. В.

Сучасному фахівцю українська мова потрібна не як сукупність уніфікованих правил, а як система світобачення, засіб ефективного інформаційного обміну в суспільстві, для якісного й компетентного виконання посадових обов'язків і розвитку його мовної особистості. Тому цілком обґрунтованою загальною вимогою до осіб, які претендують на вступ на державну службу, встановлених положеннями ст. 20 Закону України “Про державну службу”, є вільне володіння державною мовою.

Вільне володіння державною мовою передбачає застосування мовних знань і комунікативних навичок, які забезпечують уміння і здатність виражати будь-який смисл в усній чи письмовій формі в усіх сферах суспільного життя та діяльності державних органів.

Відповідно до Порядку проходження атестації осіб, що претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою атестація відбувається у два етапи:

- 1) у письмовій формі, що включає:
 - письмове завдання з використанням технології тестування;
 - письмовий переказ тексту фахового спрямування.
- 2) в усній формі, що передбачає ділову розмову та повідомлення-презентацію (за визначеними атестаційною комісією сценарієм і темами).

Безумовно, оцінка рівня володіння претендента на державну службу повинна оцінюватися комплексно – і в усній, і в письмовій формах, однак, метою нашої роботи є розробка рекомендацій щодо ефективної організації та успішного складання письмового блоку атестації.

Визначення рівня володіння будь-якою мовою ґрунтується на двох основних компетентностях – мовній та комунікативній.

Мовна компетентність – знання мови, її норм, правил та закономірностей функціонування в різних сферах суспільної діяльності. Державний службовець повинен володіти мовною компетентністю, що передбачає розуміння структури мови, знання особливостей її словникового складу та граматичної будови, правил написання слів та їхнього використання в різних функціональних стилях, зокрема в офіційно-діловому. Мовна компетентність державного службовця включає знання про функціонування й системну організацію української мови на рівнях лексики, граматики, фонетики і фонології, орфографії, орфоєпії, пунктуації.

Комунікативна компетентність – здатність особи застосовувати знання мови в різних ситуаціях спілкування. Державний службовець повинен володіти комунікативною компетентністю, що ґрунтується на знанні структури, норм і функцій української мови у сфері ділового спілкування, а також особливостей мовного оформлення його основних жанрів для ефективного виконання своїх службових обов'язків.

Відповідно до Стандарту української мови для державних службовців, Положення про “Порядок атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою” письмовий модуль атестації включає лексико-граматичний тест та письмове реферування-переказ тексту. Кількість тестових завдань становить 25. Кожне тестове завдання має три варіанти відповіді, серед яких правильним є лише один. Для створення рівних умов для претендентів на всій території країни доцільним вбачаємо створення єдиного стандартизованого тесту, що забезпечить конкурсній комісії дійсно верифікованою інформацією. Впровадження цього тесту як системи незалежного тестування успішно адмініструвати може лише Український центр оцінювання якості освіти, що має свої регіональні центри. Це дозволить не лише якісно розробити програму тестування, а й створить уніфіковані системи підготовки, апробації тестових завдань тощо.

У письмовій частині атестації для державних службовців також передбачено реферування тексту, що включає стислий письмовий переказ українською мовою тексту обсягом 2500–3000 знаків. Об'єктами реферування можуть бути: наукові статті (теоретичні, експериментальні, методичні, описові та ін.); юридичні документи, розділи з монографій, збірників праць, газетні та журнальні матеріали, патентні документи; депоновані рукописи, інформаційні листи, офіційні заяви, директиви тощо. При цьому оцінюються вміння й навички претендента орієнтуватися у фаховому тексті; стисло перефразувати зміст речень, лаконічно формулювати тези, ви-

значати суть і основний зміст документа; перевіряється обсяг лексичного запасу та знання фахової термінології, граматичних, орфографічних і пунктуаційних норм української мови, уміння будувати синтаксичні конструкції і визначати їх відповідність різним комунікативним ситуаціям.

Особливу увагу звертаємо на завдання з реферування фахового тексту, методика проведення якого не слід плутати з проведенням учнівського переказу. Реферування (письмовий переказ) – це процес аналітично-синтетичного опрацювання фахового тексту, що полягає в його аналізі, знаходженні найвагоміших у змістовому плані даних, зокрема основних положень, фактів, аргументів, результатів, висновків тощо. Це вид письмового повідомлення, короткий виклад головних думок, поєднаних однією темою, їх систематизація, узагальнення й оцінка. Реферування має на меті скоротити обсяг первинного документа за збереження його основного змісту та мовностилістичних особливостей. При реферуванні фахового тексту матеріал аналізується, узагальнюється, порівнюється, в ньому виділяється головна думка, до нього виражається особисте ставлення, проводяться обґрунтування, доказ, моделювання, класифікація. Як результат такої роботи – має бути послідовне, цілісне, логічно завершене письмове викладення результатів.

На відміну від анотації, реферат не тільки дає відповідь на запитання, про що йдеться в первинному документі, він охоплює більш обширну та основну інформацію, яка міститься в реферованому першоджерелі. Реферат цілком може замінити саме першоджерело.

Навички реферування тексту, реферативне читання наукових джерел за фахом допоможуть претенденту на державну службу опрацювати на якісному рівні та в значних обсягах науково-навчальну, науково-популярну, суто наукову літературу за фахом.

Процес реферування тексту передбачає такі етапи:

1) ознайомлення, що складається з попереднього загального ознайомлення з першоджерелом, читання тексту;

2) аналіз, коли з тексту первинного документа виділяються реферативні відомості;

3) синтез, що складається з узагальнення реферативних відомостей і викладення їх у тексті реферату;

4) редакція, коли текст реферату перевіряється на відповідність пропонуваним до нього вимогам;

5) оформлення, що полягає в укладенні тексту з дотриманням принципів послідовності (викласти порядок подій у їх логічній послідовності), правильності (точно передати імена, назви, події та зв'язки між ними), структурної завершеності (має бути вступна частина, основна частина, висновок).

Отже, реферування тексту – це переказ найважливіших і найхарактерніших фрагментів одного чи декількох джерел інформації – невід'ємна частина повсякденного життя, що вимагає від держслужбовця високої ква-

ліфікації, ерудиції, глибокого знання проблематики первинного документа. За умови створення критеріїв оцінювання реферованого тексту та уніфікації тестових завдань держава покращить статус української мови у сфері державної служби.

Список використаних джерел:

1. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

2. Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою : порядок атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою, затверджений Постановою Кабінету Міністрів від 26 квітня 2017 р. № 301 [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249955971>.

3. Стандарт української мови для державних службовців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nads.gov.ua/page/atestaciya-shchodovilnogo-volodinnya-derzhavnoyu-movoju>.

4. Тараненко К. В. Методичні рекомендації для підготовки учасників до атестації щодо вільного володіння державною мовою / Тараненко К. В. – Дніпро : УМСФ, 2018. – 88 с.

ІНТЕГРАТИВНА ДОКТРИНА ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ, ЧИ СПАМ У СФЕРІ ПРАВОТВОРЧОСТІ

Тертишник В. М., Варавва В. В.

Україна – абсолютний лідер серед європейських держав за кількістю зареєстрованих законопроектів. Для порівняння, парламентарі Норвегії в середньому ініціюють 5 законопроектів на рік, Швейцарії – 6, Греції – 13, Великобританії – 66, а найбільше – парламентарі Франції та Італії: 337 і 644 відповідно. Апарат українського парламенту зареєстрував протягом трохи більше ніж трьох років 6217 законодавчих ініціатив – це приблизно по 6 кожного робочого дня [1].

Проблеми юридичної освіти та якості законодавчих актів час від часу піднімаються в наукових працях вчених, але ще не отримали системного аналізу [1–4]. Невгомонні реформатори, невдоволені ефективністю вкрай реформованої правоохоронної системи, врешті-решт, “зірячи в корінь” взяли за реформу юридичної освіти, оприлюднивши законопроект 7147 від 28.09.2017 “Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії”.

Законопроект не має в своїй основі виваженої доктрини правничої освіти, як зумовленої духовним і інтелектуальним розвитком, станом моральності та політико-правовою культурою суспільства цілісної і гармонічної системи принципів, поглядів, уявлень, ідей, концепцій і модельних

норм щодо правової освіти і її розвитку, які виступають теоретичним стрижнем та концептуальною основою правотворчої та право тлумачної діяльності у цій сфері. Відповідно законопроект позбавлений системності і концептуальної змістовності, вступає в протиріччя з нормами Конституції України, міжнародних правових актів (зокрема - Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Конгресом ООН 27 серпня — 7 вересня 1990 року; “Принципи і керівні положення Організації Об’єднаних Націй, що стосуються доступу до юридичної допомоги в системі кримінального правосуддя” (Резолюція Економічного та Соціальної Ради ООН 2012/15 від 26 липня 2012 р.)) та чинних інших законів України.

В проекті закону змішані фундаментальні поняття спеціальності, правничої професії і освіти та форм її реалізації в суспільстві.

Так, уже в преамбулі даного законопроекту зазначається що “Верховна Рада України, з метою гарантування високої місії правничої професії як професії... приймає цей закон”. Синонімами правничої професії є терміни юрист, правник, правознавець, правничий. Безумовно, що з даного синонімічного ряду доцільніше і “модніше буде” взяти термін правничий, оскільки його вживає Конституція України в редакції змін 2016 року.

В ст. 21 Законопроекту стверджується, що “правничими професіями в Україні є: суддя; адвокат; прокурор; нотаріус”. Тобто в даному випадку поняття правничої професії підміняється формами її реалізації, які видаються уже за окремі професії. При цьому творці проекту не згадують інших сфер і форм застосування правничої професії, ігноруючи осіб, які виконують функції слідчих, судових виконавців, юрисконсультів і багатьох інших представників юридичних інституцій, щодо яких закон вимагає наявності у них юридичної освіти.

“Принципи і керівні положення Організації Об’єднаних Націй, що стосуються доступу до юридичної допомоги в системі кримінального правосуддя” (Резолюція Економічного та Соціальної Ради ООН 2012/15 від 26 липня 2012 р.), містять такий концепт “особа, яка надає юридичну допомогу, називається юрисконсультом”; в першу чергу в ролі юрисконсультів виступають адвокати, але держави мають залучати для надання юридичної допомоги значну кількість і інших сторін, таких, як недержавні організації..

Тобто адвокат це лише один з юрисконсультів, а юрисконсульт - це фундаментальна форма реалізації правничої професії і більш системна ніж адвокат. Адвокат, виходячи з цього - це не професія, а лише це статус в окремій інституції (адвокатурі) як однієї з форм здійснення своїх компетентностей юрисконсультами... В юридичних же процесах адвокат виступає то захисником підозрюваного то представником потерпілого тощо.

Нарешті ще один пункт указанного нормативного акту – “Державам слід стимулювати зростання юристів і усувати фінансові бар’єри на шляху отримання юридичної освіти”. (п. 65)..

Вочевидь національне законодавство має приводитись у відповідність до міжнародних правових актів, а даний законопроект має також гармонізу-

ватись з Законом України “Про освіту”, де зокрема є розуміння спеціальності як складової галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Між тим ігнорування інституції юрисконсультів, в контексті з встановленням монополії адвокатури на правничу допомогу, захист від обвинувачень та представництво юридичних і фізичних осіб в суді, не розв’язує існуючих проблем а лише штучно створює ситуацію, коли державні установи і підприємства, позбавляючись можливості ефективного використання в судових процесах існуючих і досвідчених з урахуванням спеціалізації діяльності відповідних установ та працюючих в таких же установах юрисконсультів, обмежені в захисті своїх порав, що часто і використовується для сумнівних актів відчуження державної власності.

Ст. 2 законопроекту стверджує, що “завданням цього закону є: ... гарантування якості юридичної (правничої) освіти...”. З цього приводу маємо сказати що жодний з законів, яким би гарним він не був не може вирішити завдання “забезпечення якісної правничої освіти”. Якість освіти забезпечує викладач, професор. А закон може лише створювати більш прийнятні для цього умови, зокрема передбачаючи фінансування, матеріально-технічне забезпечення та гарантії діяльності вузів, чого в законопроекті немає.

Аналогічним чином законопроект взяв на себе непосильну ношу - забезпечення якісних наукових досліджень у сфері права. Такі якісні дослідження забезпечують лише талановиті дослідники, часто навіть всупереч концепціям та реформаторській активності бюрократів від науки.

Закон не містить чіткого визначення мети юридичної освіти, яка носить такі елементи: а) науково-юридична; б) загальноосвітня; в) виховна.

Законопроект не має важливої складової – гарантії юридичної освіти та правничої діяльності правника.

Ст. 38 законопроекту робить спробу визначити принципи правничих наукових досліджень, відносячи до даної категорії такі ідеї зокрема як: опублікування результатів наукових досліджень. Навряд чи це положення можна відносити до принципового, бо є і інші форми реалізації наукових досягнень – патентування тощо. А ось принцип політичної нейтральності тут згадати було б варто.

Законопроект не отримав чіткого визначення предмету регулювання, його мети, принципів юридичної освіти та гарантій її діяльності, викладений в стилі вільного розсуду та побажань, з недотриманням розуміння норми права і її структури (“гіпотеза-диспозиція-санкція”), усіяний банальними розпливчатими і проблематичними судженнями, фразеологізмами, фікціями і безпредметними деклараціями, що унеможлиблює його вважати повноцінним законопроектом.

Список використаних джерел:

1. Неделюк О. Заспамлена Рада: Чому український парламент чемпіон світу по кількості законопроектів // Українська правда. Четвер, 22 березня 2018, 13:00 URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2018/03/22/7175396/>

2. Тертишник В. М. Пора подолати проблеми та зміцнити якість юридичної освіти / В. М. Тертишник // Інноваційні процеси у сучасному просторі юридичної освіти: реалії, тенденції, перспективи. Матеріали наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ 11 квітня 2014 р.). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2014. – С. 23–25.

3. Тертишник В. М. Системність, логіка і мова закону / В. М. Тертишник // Юридична техніка і технологія: теорія та практика застосування тези доп. та повідомл. учасн. II Всеукр. наук. практ. конф. (м. Львів, 24–25 листоп. 2016 р.) / за заг. ред. І. Д. Шутака. – Х. : Право, 2016. – С. 47–49 с.

4. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні. Київ. 2018. С. 151–152.

РОЛЬ КЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ КОСМІЧНИХ ПРОГРАМ

Запорожець І. О., Смирнова Ю. Ю., Мормуль М. Ф.

Дослідження і використання космічного простору було одним з пріоритетних напрямів діяльності в колишньому Радянському Союзі. СРСР був піонером у багатьох напрямках космічних досліджень, володів могутнім потенціалом космічної індустрії. У діяльності, безпосередньо пов'язаній із космосом, було задіяно 140 підприємств і науково-дослідних інститутів.

Радянський Союз разом зі Сполученими Штатами Америки стояв біля витоків створення міжнародного космічного права. Більшість ініціатив щодо засад міжнародного регулювання космічної діяльності під егідою створеного в 1961 р. Комітету ООН із дослідження і використання космічного простору в мирних цілях (Комітет ООН із космосу) належало СРСР, усі міжнародні договори ООН із цих питань розроблялися за активної участі Радянського Союзу, а за трьома першими із цих п'яти основних договорів щодо космічної діяльності Уряд СРСР визначено одним із депозитаріїв.

Головними “спадкоємцями” космічного потенціалу колишнього Радянського Союзу стали Україна і Республіка Казахстан. Саме тут розташовувалася основна космічна інфраструктура колишньої союзної держави. Одночасно космічну діяльність у тих або інших проявах продовжили Республіка Білорусь, Азербайджан, Грузія, Узбекистан, меншою мірою – інші п'ять держав.

Майже третину космічної індустрії колишнього СРСР успадкувала Україна. За роки самостійного державотворення Україні вдалося зберегти і примножити потенціал космічної індустрії. Зазначимо, що 15 % усіх ракет-носіїв світу виготовляються сьогодні в Україні. Це такі широко відомі ракети-носії, як “Зеніт”, “Циклон”, “Дніпро”. Із 1991 р. проведено понад 120 успішних запусків ракет-носіїв, вироблених українськими підприємствами, якими виведено на орбіту понад 200 супутників за контрактами с 10 іноземними державами .

Україна є учасницею багатьох міжнародних космічних проектів. У космічній промисловості України задіяно понад 100 тис працівників. Українська космічна індустрія має солідний експортний потенціал (більше 50 % продукції космічної галузі сьогодні виробляється на експорт) Україна та решта пострадянських держав здійснюють активну міждержавну співпрацю, беруть участь у міжнародній кооперації в космічній сфері. Окремі з цих країн залишилися в старих інтеграційних рамках, інші вийшли далеко за їх межі.

Найбільшу кількість угод в космічній сфері укладено між США і Україною, тобто двома державами, що мають найбільш розвинений сектор космічної діяльності, практично володіючи повним її циклом.

Україна також бере активну участь у міжнародних проектах застосування космічних технологій. У сфері дослідження і використання космічного простору Україною укладено міжнародні договори зі Сполученими Штатами Америки, Китайською Народною Республікою, Єгиптом, Турецькою Республікою, Федеративною Республікою Бразилею, Державою Ізраїль, Аргентиною, Індією, Іспанією, Канадою, КНДР, Угорщиною, Чилі, а також із деякими міжнародними організаціям, зокрема, Європейською організацією з використання метеорологічних супутників Євтелсат (2003), Європейським космічним агентством (2008) та ін. Серед найперспективніших міжнародних космічних проектів України слід назвати українсько-бразильський проект “Циклон-4”. Цей проект представляє собою один із двох видів ракет-носіїв у легкому класі, які Україна постачає на світовий ринок. Носії легкого класу можуть виводити в космос корисне навантаження до 1,5 тонн. Тобто сфера їхнього застосування – запуск легких навігаційних супутників; Проект української команди Mars Hopper (2016 р.) в якому втілено альтернативну технологію переміщення по Марсу. Також довгострокову програму міжнародних наукових досліджень і експериментів на українському сегменті Міжнародних Космічних Станціях та ін.

Основними споживачами ракетно-космічних послуг українських підприємств є США, Китай, Республіка Корея, Індія, Турецька, Королівство Саудівська Аравія, Ізраїль, Об’єднані Арабські Емірати.

Однією зі світових тенденцій розвитку космічної галузі є залучення до міжнародного співробітництва університетів.

Наприклад, більшість українських університетів беруть участь у проекті ТЕМПУС “Реформування навчальних планів у галузі космічних технологій у Казахстані та Україні” – консорціумі 11 університетів і 13 організацій із шести країн, який фінансується ЄС. Реформування аерокосмічної освіти полягає у розробці передових технологій, якими ділиться кожен ВНЗ.

Мета даного консорціуму – на основі міжнародного співробітництва спільно розробити та впровадити нову модернізовану навчальну програму вищої освіти в галузі космічних технологій.

Особливі цілі програми:

1. Спільна розробка і впровадження відповідно до Лісабонської стратегії та принципів Болонського процесу нової чотирирічної навчальної

програми бакалавра/спеціаліста за напрямом “Проектування та використання космічних мікро- і наносупутників”.

2. Створення і впровадження в процес навчання:

– мережі навчальних наземних станцій контролю мікросупутників як новий спільний інструмент навчання;

– навчальних лабораторій мікросупутників і комп'ютерних класів проєктних і конструкторських робіт (CAD/CAM/CAE).

3. Спільна розробка і впровадження нової навчальної програми бакалавра/спеціаліста за напрямом “Менеджмент аерокосмічної промисловості”.

4. Створення і впровадження в процес навчання нових комп'ютерних класів інформаційних технологій в області планування та аналізу бізнес-процесів з наданням нових навчальних посібників.

5. Створення і впровадження мережі Регіональних координаційно-технологічних бюро, як нової структури координації та зв'язку університетів з ринком праці інструмент вдосконалення системи освіти.

6. Упровадження європейської системи кредитів (ECTS) у модернізованих (нових) навчальних курсах і модулях.

Список використаних джерел:

1. Мешко Н. П. Університет у національній інноваційній системі : монографія / Н. П. Мешко, М. В. Поляков, Є. М. Суліма. – Д. : Дніпропетр. Нац. ун-т, 2012. – 436 с.

2. Державне космічне агентство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkau.gov.ua/nsau/catalognew.nsf/mainU/40EA7C7F6FC04D95C22571860050A767!Open&Lang>

УНІВЕРСИТЕТ ЯК УЧАСНИК РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Збориценко А. А., Мормуль М. Ф.

Успіх у сучасній економіці все в більшій мірі асоціюється з інноваціями – нововведеннями в області техніки, технології, організації праці та управління, заснованими на використанні досягнень науки і передового досвіду. Відповідно, підтримка та стимулювання інновацій стали невід'ємною частиною програм розвитку регіональної економіки.

Термін “інновація” є в даний час одним з найбільш часто вживаних понять в економічній політиці. Україна, як і країни ЄС, декларує мету переходу до інноваційного розвитку. Важливість інновацій для економічного розвитку країни сьогодні вже може вважатися безперечним і емпірично підтвердженим фактом.

Завданням вищої школи традиційно є узагальнення і передача студентам накопичених раніше знань, умінь і навичок, проте й розвиток наукових досліджень з метою отримання нових знань, необхідних для забезпечення науково-технічного прогресу в країні. При цьому найважливішим факто-

ром у розвитку вищої освіти стає взаємодія з державою, бізнесом та громадськими організаціями.

Тому в умовах становлення і розвитку інноваційної системи регіонів все більш значною стає інноваційна функція вищої освіти. Володіючи унікальним інноваційним потенціалом, вища школа повинна стати рушійною силою переходу країни на інноваційний шлях розвитку, формування інноваційної культури та інноваційного менталітету нації.

Можна виділити три основні напрямки впливу університетів на розвиток інноваційного процесу:

- традиційна роль університетів як науково-дослідних центрів, що створюють нове знання та розробляють на його базі нові інноваційні технології;

- роль університетів як інноваційних центрів, що сприяють передачі нових технологій від стадії наукової розробки до початкових етапів їх технологічного оформлення, потім на стадію промислових випробувань;

- підготовка високопрофесійних кадрів для функціонування всього ланцюга створення і трансферту інноваційних технологій (від розробників до фахівців промислових підприємств).

Для успішного функціонування сучасного науково-технічного підприємства у ВНЗ повинна бути створена широка інфраструктура підтримки:

- кадрова підтримка на базі навчально-наукових фондів або програм, відповідно до яких проводиться додаткове навчання, підвищення кваліфікації та перепідготовка співробітників, викладачів і студентів за обраними ними курсами;

- інформаційна підтримка інноваційної діяльності ВНЗ. Повинні бути сформовано бази даних за допомогою готових розробок, технологій, нових проектів, надано допомогу через комп'ютерні телекомунікаційні мережі у пошуку необхідної інформації на основі аналізу баз даних інформаційних центрів інших регіонів;

- створення комплексу випробувальних лабораторій та експертно-аналітичних підрозділів;

- надання офісних і виробничих приміщень, організацію науково-технічної та іншої експертизи проектів і готових до реалізації наукоємних продуктів і технологій, створення рекламної продукції, виявлення об'єктів інтелектуальної власності;

- фінансова підтримка витрат на дослідження і розробки. Від успішного вирішення цієї гострої проблеми залежить розвиток всієї інноваційної спрямованості вузівської науки.

Інноваційна практика також вимагає оборотного капіталу. Одержати цей оборотний капітал в сучасних умовах без спеціальних заходів підтримки практично неможливо. Тому в даний час позбавлене оборотного капіталу вітчизняне виробництво інноваційних послуг програє кращі (наукоємні) проекти в країні закордонним фірмам, що використовують збалансований зарубіжний ринок для одержання необхідного оборотного

капіталу. Зарубіжний досвід показує, що в інноваційній економіці необхідно об'єднати під єдиним управлінням інноваційну та інвестиційну функції. Таке об'єднання сприятиме підвищенню зацікавленості виконавців в успішному здійсненні всіх етапів єдиного інноваційно-інвестиційного циклу, яка може бути досягнута при орієнтації всіх виконавців на кінцевий результат.

Важливим внеском інститутів та університетів в інноваційну діяльність може стати розвиток на їх базі системи корпоративної освіти, що призведе до диференціації освітнього процесу. Корпоративна освіта – це механізм практичної реалізації зворотного зв'язку між промисловістю та освітою. Його суть полягає в тому, що підприємства самі повинні брати активну участь в підготовці своїх майбутніх кадрів. Університет може дати своїм випускникам фундаментальну академічну освіту, але не завжди має можливість передати їм конкретні практичні навички, необхідні для того, щоб вони могли відразу і повноцінно включитися в роботу того чи іншого підприємства.

При цьому кожна зі сторін отримує вигоду:

– університет отримує гарантоване оплачуване замовлення на підготовку фахівців;

– замовник (підприємство) отримує можливість на базі університетської освіти готувати висококваліфіковані кадри;

– випускникам гарантується працевлаштування за обраною спеціальністю з перспективою кар'єрного росту.

Наш університет також намагається стати активним учасником проєктів інноваційного розвитку. По-перше, на базі УМСФ функціонує Рада молодих вчених (РМВ), яка є постійно-діючим колегіальним, дорадчим та представницьким органом з питань молодих науковців та спеціалістів. Основною метою діяльності якої є всебічне сприяння науково-педагогічній, винахідницькій та іншій творчій діяльності аспірантів, молодих вчених віком до 35 років, докторантів - 40 років, широка пропаганда новітніх досягнень в галузі науки, техніки і освіти серед молоді, реалізація професійних, інтелектуальних та соціально-побутових інтересів та прав наукової молоді Університету. По-друге, студенти мають можливість брати участь у :

1) щорічному конкурсі проєктів та стартапів "INNODNIPRO", що проводиться за підтримки Дніпровської міської ради;

2) німецько-українському пітчінгу проєктів від EVZ, що спрямований на активних людей з Німеччини та України, які в тандемі презентуватимуть власну ідею в Берліні.

3) конкурсі на програму інституційних грантів для організацій громадянського суспільства для ОГС USAID.

4) участь у різних семінарах, конференціях та олімпіадах.

Таким чином, найбільш значущими підсумками інноваційної діяльності ВНЗ є:

– участь в інноваційних проєктах і програмах;

– отримання грантів;

– випуск наукової та навчально-практичної літератури з перспективним інноваційними напрямками;

- отримання бюджетного і позабюджетного фінансування під інноваційні проекти та розвиток вузу;
- випуск науково-технічної продукції;
- підготовка фахівців з інноваційної діяльності;
- розробка стратегії розвитку університету як навчально-науково-інноваційного комплексу;
- співпраця з іншими вузами регіону і країни, виробничими та науково-дослідними організаціями, державними органами влади;

Тому створення моделі інноваційного університету підприємницького типу, а в ньому інтеграційних процесів у системі “освіта – наука – виробництво” можуть і повинні стати важливою складовою частиною формування в країні такого якісно нового середовища, яке потрібне для реального практичного вирішення завдання переходу економіки країни на інноваційний шлях розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бажал А. Шляхи до прибуткової науки і освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua>
2. Сайт університету митної справи та фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umsf.dp.ua>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дулік Т. О., Александрюк Т. Ю.

За сучасних умов розвитку в освітній діяльності України процесу інтеграції, що охоплює науку, освіту та інноваційну діяльність, посилення взаємозв'язків між великою кількістю галузей знань та спеціальностей дуже важливе значення набуває питання підготовки висококваліфікованих фахівців з глибоким і різноманітним діапазоном знань, які вміють науково мислити та орієнтуватися у своїй практичній діяльності, приймати правильні рішення у складних ситуаціях.

Останні роки продемонстрували здатність університету митної справи та фінансів адекватно реагувати на вимоги часу та ті зміни, які відбуваються у суспільстві, зокрема, на ринку праці - щодо необхідності високої якості підготовки фахівців з вищою освітою. Це знайшло відображення в прийнятті системних стратегічних рішень на рівні університету та всіх структурних підрозділів, в організації навчально-виховного процесу, у фінансово-господарській діяльності, і звичайно, що найбільш є актуальним на сьогоднішній день, ліцензуванні нових прогресивних спеціальностей та переорієнтацію на вироблення спеціальних компетенцій, що дадуть змогу опанувати майбутнім фахівцям досить широку довільну множину спеціалізацій, пов'язаних з реалізацією знань як на макро-, так і на мікрорівні.

Зрозуміло, що запровадження такої системи підготовки здобувачів вищої освіти неможливе без зміни загальної парадигми організації як осві-

тнього, так і навчального процесу. Так, головний виконавчий директор Всесвітньої академії мистецтв і наук Гаррі Джейкобс (Gary Jacobs) такими словами характеризує нову парадигму освіти: індивідуалізм, унікальність, гнучкість, трансдисциплінарність [1]. Тому на зміну традиційній освітній моделі, що базується на пріоритеті простого засвоєння і відтворення інформації, має прийти нова модель, головною метою якої є всебічний розвиток особистості, отримання фундаментальних знань та широкого кола компетенцій. У цьому контексті доцільним є поєднання гуманітарної освіти з якісною професійною підготовкою.

На жаль, для української вищої освіти характерним на сьогоднішній день є певна ізольованість двох циклів дисциплін. Перший цикл – загальногуманітарний, де значне місце відводиться філософії. При цьому перелік дисциплін цього циклу, в основному, викладається без врахування професійної орієнтації. Другий цикл – це сукупність дисциплін, спрямованих на оволодіння професією. В свою чергу їх ізольованість згубно впливає на становлення особистості фахівця, який не володіє духовною спадщиною в контексті своєї майбутньої діяльності і не має навичок застосування досягнень у галузі інших наук на сферу своєї майбутньої діяльності. Тому вбачається за доцільне в подальшому здійснювати розробку програм навчальних дисциплін та навчально-методичного забезпечення цих двох циклів у партнерстві науково-педагогічних працівників відповідних кафедр.

Іншим важливим аспектом є реалізація так званої “дуальної системи підготовки фахівців”, що припускає поєднання теоретичної підготовки з практичною (тобто вирішення проблеми, яка завжди стоїть на порядку дня у вищому навчальному закладі, “знати – вміти”). Від того як вирішується ця проблема, залежить конкурентоспроможність випускників на ринку праці, а отже, і їх соціальна захищеність.

Ця проблема багатогранна і знаходить вирішення: в організації навчального процесу з урахуванням сучасних освітніх технологій та засобів навчання; адаптуванні дисциплін кафедр до реальної дійсності та майбутньої професії; підвищенні якості викладання дисциплін; організації практичної підготовки майбутнього фахівця (від навчальної практики “Вступ до спеціальності” до виробничої та переддипломної практик); організації та проведенні практичних занять на виробництві, максимально наближених до реальних ситуацій; організації та проведенні державної атестації здобувачів вищої освіти “бакалавр”, “магістр” не тільки в межах університету, але й безпосередньо на місці майбутньої трудової діяльності та в присутності майбутніх роботодавців; запровадженні у навчальний процес інноваційної (інтерактивної) моделі навчання (ситуаційні тренінг-практикуми по стратегічному плануванню та прогнозуванню, бізнес плануванню, оподаткуванню, соціальному забезпеченню, ситуативному прийняттю рішень тощо) з використанням сучасних комп'ютерних, інформаційних систем та технологій, нарощування дослідницького, наукового, експериментального потенціалу як основи підготовки магістрів та аспірантів. Забезпечення досягнення

партнерських, довірливих стосунків між студентами та викладачами; переході на створення і випуск новітньої навчальної літератури як на паперових, так і паралельно на електронних носіях, зокрема, створення електронних навчально-дидактичних комплексів, інтерактивних посібників тощо; створенні чіткої системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників кафедр з новітніх форм організації навчального процесу та технологій навчання тощо.

На нашу думку, усе зазначене сприятиме підвищенню якості підготовки здобувачів вищої освіти, формуванню у них системних знань про професійну сферу майбутньої діяльності, фаховому сприйняттю змісту освіти, а також розвитку в Україні інтелектуального потенціалу та професійної еліти, здатних вирішувати складні соціально-економічні завдання, долати стереотипи, робити відкриття і пропонувати нові форми організації роботи.

Список використаних джерел:

1. Бизнесу необходимы ценности: растут и преуспевают те компании, которые это понимают [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://business.ua/strategii/item/1181-biznesu-neobkhodimy-tsennosti-rastut-i-preuspevayut-te-kompanii-kotorye-eto-ponimayut/>

НУЖНЫ ЛИ ПЕРЕМЕНЫ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ?

Коляда С. П.

Спрос рождает предложение. Если обратиться к цифрам, то удельный вес людей с высшим образованием во всём мире стремительно растёт, если ещё в 2005 году мировые лидеры имели 30 % от общей численности населения, то сейчас это уже 50 %.

Если посмотреть на общее количество вузов Украины, то за период независимости, с 1991 по 2014 г., количество самих вузов 3–4 уровня аккредитации выросло со 149 до 325, т. е. на 118 %, а количество самих студентов – всего на 99 % (со 175 тыс. до 348), после 2014 г. тенденция пошла на существенное уменьшение, но здесь есть и геополитическая составляющая (Донбасс, Крым) и экономическая – просто закрытие вузов.

Количество выпущенных специалистов с высшим образованием за этот же период – 17 млн. 315 тыс. украинцев, что составляет 38 % от количества проживающих на нашей территории. За счёт чего эти цифры?

Тотальный характер высшего образования обостряет проблему несоответствия между приобретенным образовательным-квалификационным уровнем и фактическим квалификационным уровнем, которого требует выполняемая работа. С точки зрения эффективности инвестиций в образование более негативные последствия имеет несоответствие второго типа, проявляющееся в избыточности полученных профессиональных знаний (англ. *overqualification*). По терминологии Международной организации труда такое несоответствие является признаком ситуации неадекватной занятости (*skill-related inadequate employment*), поскольку снижает продуктивные возможности и благополучие работников.

По данным исследования экономической активности населения, в 2016 году в Украине 6,9 млн. занятых (почти треть общей численности занятого населения) имели избыточную квалификацию, в том числе: 3,8 млн. чел. с высшим образованием были заняты на должностях клерков или в рабочих профессиях; 3,1 млн. чел. с полным средним образованием были заняты в простейших профессиях.

Несоответствие технологического уклада отечественной экономики высокому образовательному уровню населения приводит к нарушению нормального процесса воспроизводства человеческого капитала. Украина, не уступающая по образовательному уровню населения большинству высокоразвитых стран, в четыре-пять раз отстает от них по показателю среднедушевого валового национального дохода и более чем на десять лет – по ожидаемой продолжительности жизни, занимая в глобальном рейтинге стран по индексу человеческого развития лишь 76-ю позицию.

За рубежом обучение в большинстве своём платное, в Украине в настоящее время также уже практически 59 % студентов обучается на контрактной основе.

Для справки: в Италии на 60 миллионов населения приходится 65 университетов, во Франции на 63 миллиона – 41, в Испании на 45 миллионов – 60, в Великобритании на почти 61 миллион – 142.

Именно по этой причине к нашим вузам такое пристальное внимание Министерства образования – с целью сокращения количества вузов для экономии средств.

Соответственно, главный вопрос у населения: нужно ли закрывать вузы, лишая лицензий? Ответ: “Да”, если это:

- государственный вуз и там идёт разбазаривание денег, т. е. экономически необоснованные расходы;
- частный вуз, если уровень образования не соответствует требованиям качества.

В любом случае должна пройти эволюция сознания общества, когда “корочка” об образовании будет иметь иной смысл, ведь сейчас это уже практически обязательное продолжение средней школы.

Уровень безработицы среди людей с высшим образованием растёт, он всего на 15 % ниже, чем в целом по рабочей силе. Однозначно объяснить эту ситуацию тем, что качество образования упало, нельзя. Здесь происходит наложение множества факторов, в т. ч. социальных, экономических, политических.

Уровень эмиграции тоже растёт. Уплывают мозги, но как они там используются? Статистики, к сожалению, нет, но по социальным исследованиям можно сделать вывод: уплывают мозги, но применяют там руки (большой частью).

Общество требует знаний, но оно хочет знаний прикладных, тех, которые дают результат. Классические вузы дают лишь базу, хорошую базу. И это нужно признать. Дальнейшее развитие – уже дело самого индивида. Можно привести массу примеров, когда люди, сидящие за одним столом в вузе, имеют и разные знания, и разные результаты.

Развитие науки предполагает эволюцию в виде передачи накопленных знаний. Как бы ни совершенствовался индивид, но если он не передаст научный “багаж” своим последователям, то эволюции не будет. Это лучшим образом характеризует потребность человека делиться знаниями, т. е. обучать других. И кто должен обучать? Только тот, кто имеет опыт!

Так, может, эволюция развития должна начинаться с азов – с наработки навыков. В аудиторию должны идти только те, кто практически знают, о чём будут говорить. Ведь почему некоторых преподавателей не слушают студенты, да просто потому, что они чувствуют – здесь чистая теория, а они хотят реалий.

Именно этим можно объяснить такую востребованность альтернативных способов обучения, таких как тренинги, семинары. Поскольку чаще всего их проводит тот, кто всё же практик!

Потому нужна новая стратегия в образовании. Стратегия – общий, не детализированный план деятельности на длительный период времени. Главная задача стратегии – эффективное использование ограниченных ресурсов через призму **“Выиграл – Выиграл”**. В то же время нами, нашей стратегией движет понятие “надо”. И именно здесь нужно помнить о трёх фазах нашего “надо”: *mast have, shut have, nice have*. Как ни странно, третья – самая эффективная.

При внедрении в жизнь данной стратегии, должен быть настоящий лидер. Лидер – тот, кто получает поддержку со стороны (в обществе, бизнесе, семье, кругу друзей и т. д.). Ведь можно быть лидером на работе, а в семье – нет, и наоборот. Всё зависит от приоритетов в тот или иной момент времени. Цели любого человека меняются, можно даже сказать – растут вместе с личностью, но сущность остаётся. Это как мягкие навыки (*soft skills*) и твёрдые навыки (*hard skills*). В университетах больше внимания уделяют именно второй группе навыков, мы же поговорим преимущественно о первой, поскольку в современном мире всё больше и больше говорят о важности эмоционального интеллекта (EQ), а не просто интеллекта (IQ). При желании можно определить свой EQ с помощью методики Н. Холла на определение уровня эмоционального интеллекта, представленной в конце книги.

Потому нужно разработать “Стратегию эффективного лидера” – это общее видение себя результативного, т. е.: КАК сделать себя таким. Лидер – это определённая роль, и её нужно играть качественно.

Стратегия есть у всех, даже если вы об этом не задумывались. Хотя отсутствие стратегии – тоже стратегия, правда, не эффективная.

Кому из нас не знакома знаменитая шекспировская фраза, ставшая впоследствии крылатой: “Весь мир – театр, а люди в нём – актёры?” Каждый слышал её тысячу раз, а может, даже и сам произносил. А что мы вкладываем в эти слова? Чаще всего не искусство, а искусственность... т. е. что-то не настоящее, не искреннее...

А если взглянуть глубже, то в этих словах спрятана настоящая истина жизни. В театре есть актёры, режиссер, сценарист, гримёр, костюмер и... ещё масса народу. Вот как здесь.

А в жизни – это всё в одном лице, в собственном! Мы сами себе придумываем какую-то роль, сами её играем. Что странного или удивительного? Да ничего. Кроме одного: что, если гениально получается роль придворного шута, а так хочется всю жизнь играть роль царя... Как здесь быть? Играть по очереди или смириться? Вот так и получается, что вся жизнь – сплошные пробы и черновики.

Исходя из своих наблюдений, очень хочу добавить от себя, что наша жизнь – не просто игра, а **командная игра**. Театр одного актёра, конечно же, есть (почти в каждом большом городе), и, может быть, довольно-таки популярен, но если быть честным, то там тоже есть помощники.

Что подразумевается под понятием “командная игра?” То, что мы живём в социуме, есть люди, без которых мы просто не можем жить, т. е. наша семья, есть люди, с которыми проводим большую часть жизни, т. е. наша работа и т. д. И следует заметить, что каждый человек в нашей жизни – не случаен. Он что-то хочет сказать, а мы не всегда хотим слышать... В любом случае без команды мы никуда.

ЮРИДИЧНА ОСВІТА ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

Доненко В. В.

Науковою спільнотою пройдено значний шлях у побудові нового українського адміністративного права. Завдяки проєвропейській правовій позиції фахівців-адміністративістів зроблено певний прорив у теоретичному розумінні та практичному запровадженні адміністративної юстиції, необхідності запровадження адміністративно-процесуальної галузі права, уявленні про органи публічної адміністрації, розвитку адміністративно-деліктних відносин, переорієнтації адміністративно-правової науки та освіти з “державоцентристського” напряму на “людиноцентристський”, про сутність адміністративного права, як воно розуміється у класичній європейській доктрині.

Зазначене спрямовує юридичну освіту на оновлене розуміння, знання адміністративного права як важливої і необхідної частини правової культури людини, забезпечує активну громадянську позицію, надає їй можливість брати участь у здійсненні влади, а найголовніше – є фундаментом правового розуміння свободи громадянина в усіх сферах його життєдіяльності [1, 2].

Тому формат викладання дисциплін адміністративно-правового циклу потрібно змінювати, одночасно збільшуючи частку цього циклу у навчальних планах підготовки юристів у вищих навчальних закладах. Так, за оцінкою, зробленою групою міжнародних та вітчизняних експертів, зазначається, що зміст програм базового курсу “Адміністративне право України” в навчальних закладах є окремою проблемою, оскільки він також не надто змінився порівняно з радянським періодом. Недостатньо приділяється увазі тематиці реалізації прав фізичних та юридичних осіб у відносинах з органами публічної адміністрації, передусім адміністративним процедурам. Така ситуація не враховує доцільності переорієнтації адміністративно-

правової науки та освіти з “державо центристського” напрямку на “людноцентристський”. Як наслідок, студенти-юристи не отримують належної інформації про сутність адміністративного права як вона розуміється у класичній європейській доктрині [2, 4].

Основною метою підготовки правників в Україні має стати не стільки формування фахових знавців існуючих нормативно-правових актів, скільки підготовка професіоналів, які сповідують принцип верховенства права, мають активну громадянську позицію, готові відстоювати права і свободи громадян у різних сферах соціального буття, непримиренні до випадків беззаконня, порушення громадянських свобод, є опорою української держави у прагненні до демократії, побудови правової держави.

Як справедливо зазначає Т. О. Коломоєць “від того, якою буде наукова юридична база, багато у чому залежить і ефективність правотворчих й державотворчих процесів та їх результативністю... враховуючи тісні зв’язки юридичної науки у державі буде залежати розвиток вітчизняної освіти, правової свідомості і правової культури всіх учасників правовідносин, а в кінцевому підсумку – і побудова в Україні правової держави” [3, 5].

Якість підготовки юристів у вищих навчальних закладах відіграє надзвичайно важливу роль для повноцінного функціонування демократичної держави. Юридична освіта радянського періоду спрямовувалась на підготовку фахівців передусім для правоохоронних органів. Після зміни політичної та соціально-економічної систем зміст юридичної освіти в Україні було переформатовано лише частково. Зокрема, пріоритетним у багатьох вищих навчальних закладах залишається викладання дисциплін кримінально-правового циклу і, відповідно, набагато менше уваги приділяється дисциплінам цивільно-правового та адміністративно-правового спрямування. Такий стан не відображає сучасної потреби формування у майбутніх фахівців-юристів переконання у необхідності впровадження на практиці принципу верховенства права та інших важливих демократичних принципів. Цікавими є спостереження Р. С. Мельника, який “нелюбов” студентів до адміністративного права пояснює виключно “відірваністю” наукової доктрини від реалій правозастосовної діяльності, тим, що за вікном аудиторії все відбувається зовсім не так, як відбувається в підручниках з адміністративного права [4, 9]. І, на жаль, з цим треба погодитися.

Недостатньо мати сучасне законодавство, відповідну структуру публічної влади, відповідну штатну чисельність виконавців, навіть дуже освічену, найважливішою залишається система юридичної освіти, побудована на якісних характеристиках підготовки більшості країн Європи та провідних країн світу. Нова генерація фахівців права, сформована як правозахисна, правозабезпечувальна, на кращих традиціях, зразках європейського адміністративного права, відповідно до займаних посад в органах виконавчої влади (публічної адміністрації) тощо, має поступово реалізовувати євроінтеграційні вектори розвитку законодавства, подальшу практику його реалізації, на власному прикладі правничої діяльності виховувати правову культуру та правову свідомість.

Звісно, досягнення зазначеної мети є можливим лише за умови, що у законів належною мірою відбиватимуться демократичні стандарти, здатні забезпечити європейський рівень вітчизняного адміністративного права – як найефективнішого юридичного засобу гармонізації взаємостосунків між владою і приватними особами [5, 4–5].

Відтак, “соціально-політичні зміни в українському суспільстві й нові пріоритети державотворення спонукали юридичну науку на пошук переходу від традиційних дослідницьких моделей до парадигми, що базуються на врахуванні якісно нових чинників” [6, 1].

На наш погляд, основні зусилля з підвищення якості юридичної освіти, зокрема, у опануванні адміністративного права носять комплексний характер. Так остаточне з’ясування зовнішньополітичного вектору розвитку нашої держави до європейського простору сприятиме впровадженню апробованих демократичних стандартів у вітчизняне правове поле. Важливими складовими цього процесу мають стати уточнення окремих позицій Концепції адміністративної реформи, зокрема, в частині запровадження публічної адміністрації та публічного адміністрування, прийняття врешті-решт Концепції адміністративного права. Заслугове на окреме обговорення та вирішення прийняття єдиної базової навчальної програми з адміністративного права, яка була орієнтиром в викладанні цієї важливої дисципліни публічного права, сприяла формуванню “людиноцентриської” ідеології державного управління у майбутніх юристів, державних службовців, а відтак і відповідного сприйнятливого середовища для якомога повної реалізації цього євроінтеграційного курсу. Прийняття єдиної базової програми має стати результатом консенсусу як різних наукових шкіл, окремих вчених, здебільшого авторів чисельних підручників з адміністративного права та навчальних посібників, які в умовах відсутності такого програмного документу мають не тільки структурні, а і змістовні розбіжності. Плюралізм думок викладений у цих виданнях, який безумовно має бути, іноді ставить здебільшого в режим дискусії (не завжди завершеної) семінарські заняття з цієї дисципліни. З одного боку це корисно, навіть необхідно, але з врахуванням пріоритетного значення вивчення адміністративного права як основного інструменту захисту прав і свобод людини, має відбутися певне форматування навчальної дисципліни до її єдиного розуміння.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право : навчальна програма / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, Ю. В. Іщенко, В. П. Чабан ; за заг. ред. В. К. Колпакова. – К. : Київський нац. ун-т внутр.справ, 2010 – 27 с.
2. Звіт про результати дослідження щодо проблем викладання дисциплін адміністративно-правового циклу в Україні/ Центр політико-правових реформ. – К., 2009 – 62 с.
3. Коломоєць Т. О. Організаційно-правові засади управління у сфері юридичної науки в Україні / Т. О. Коломоєць, О. Ю. Мелехова. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2010. – 286 с.

4. Мельник Р. С. Система адміністративного права України: монографія / Р. С. Мельник. – Х., 2010. – 398 с.

5. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту : монограф. / кол. авт. ; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Д., 2008. – 588 с.

6. Колпаков В. К. Деліктний феномен в адміністративному праві України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Колпаков В. К. – Х., 2005. – 36 с.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ОСВІТИ ТА БІЗНЕСУ

Івашина О. Ф., Івашина С. Ю.

Складні процеси оновлення різних сфер суспільного життя в Україні потребують комплексного аналізу. Необхідний всебічний аналіз різних факторів, які визначають особливості розвитку системи освіти в суспільстві. Дослідження цього процесу дозволяє отримати теоретичні знання, які можуть стати основою формування науково обґрунтованої стратегії розвитку освіти.

В умовах постіндустріальної модернізації трансформаційного суспільства постає не просто питання розвитку системи національної освіти, а її включення в інноваційні процеси в економіці. Наукове дослідження розвитку інноваційної системи в освіті дозволяє визначити важливі напрями подальшого становлення економіки постіндустріального суспільства. У цьому зв'язку актуалізується проблематика дослідження певного кола питань, пов'язаних із взаємодією освіти, науки та бізнесу. Серйозних аргументів щодо спроможності управління в розв'язанні складних теоретичних і практичних питань розвитку освіти надає науковий аналіз досвіду реформування освіти протягом останніх років.

Основною формою розвитку сучасної вищої школи має стати перетворення університетів у центри, здатні використовувати інтелектуальний потенціал усіх учасників навчального та наукового процесу та доводити наукові ідеї до комерційного результату. У контексті освітньої діяльності університети мають забезпечити економіку інноваційного типу якісними кадрами, сформувати інноваційну культуру в суспільстві.

Навчальний процес все відчутніше переорієнтується із формування певної сукупності знань, шляхом вивчення певних дисциплін, на формування компетентної особистості, здатної системно мислити та адаптуватися до потреб економіки постіндустріального суспільства. Університети мають змінити основи організації освітнього процесу. Він має бути інноваційним за своєю суттю, відповідно, навчання має бути спрямованим на розвиток пізнавальної функції освіти, має вчити людину вчитися впродовж усього життя на основі переходу від кваліфікації до компетенції, розвивати творче мислення як основу інноваційного розвитку.

Сучасна система освіти значною мірою орієнтована на інформаційно-діяльнісну складову освіти, яка забезпечує лише одержання інформації,

необхідної для оволодіння певного виду діяльності. Однак сьогодні все більш актуальною стає реалізація комунікативної складової освіти, яка надає навички спілкування для майбутніх фахівців, а особливо для менеджерів. Набуття навичок активної комунікації ще в університеті створює для людини умови успішної роботи в майбутньому.

Мають змінюватися форми навчання. Набуті знання повинні мати не просто абстрактний, але й прикладний характер. Це дозволить майбутньому фахівцю стати ефективним професіоналом, здатним вирішувати складні виробничі проблеми та правильно реагувати на неочікувані обставини. Процес навчання має набувати все більш усвідомленого характеру, що наближує його до формування культури.

Університети мають стати дослідницькими майданчиками та посередниками між наукою та виробництвом, активними гравцями на ринках знань, технологій та праці. Необхідність залучення університетів до інноваційної діяльності як складової єдиного ланцюга “освіта–наукові знання–технологія–виробництво” зумовлена тим, що в епоху постіндустріальної модернізації трансформаційного суспільства знання стали базовим елементом суспільного виробництва. Для максимального використання інтелектуального потенціалу університетів необхідно створювати та запроваджувати інституціональний механізм оцінки попиту на певні інновації, оцінки компетенції наукових і науково-педагогічних кадрів за функціональною або структурною ознакою.

Слабкою стороною української вищої освіти є те, що в переважній більшості університетські науковці здійснюють свої дослідження ізольовано від бізнесу. Університети не перетворилися в інноваційні центри, в яких відбувається тісна співпраця науковців з приватними компаніями щодо розробки та фінансування інновацій. Очевидно, що мають скластися тісні відносини між університетами, місцевою владою та місцевим приватним сектором. Університети мають виступити ініціаторами економічного розвитку регіону. Вони мають стати структурними елементами інноваційного сектору економіки та отримувати фінансові ресурси від приватного бізнесу та місцевої влади для реалізації інноваційних проектів. Плани проведення наукових досліджень в університетах мають бути прив’язані до економічних потреб та програм майбутнього розвитку регіону.

Університетам потрібно враховувати тенденції регіонального розвитку у своїх навчальних програмах, виступати провідниками в реалізації студентських бізнес-ідей. При формуванні професійних компетенцій студентів необхідно орієнтуватися на потреби бізнесу. Для кращої адаптації майбутніх фахівців доцільно збільшити обсяг їхньої практичної підготовки. Необхідно активно залучати бізнес для передачі знань та навичок студентам, для чого передбачити створення фінансово-організаційних умов співпраці університетів з бізнес-структурами (виділяти частку бюджету НДР на запити бізнесу, співпрацювати з інвесторами щодо створення венчурних фондів для фінансової підтримки університетських стартапів).

Сьогодні в Україні поступово поширюється модель партнерства університетів та бізнесу в науково-дослідній роботі. Повільно, але розвивається партнерство в системі “освіта–наука–бізнес”. Окремі університети стають частиною ринкової інфраструктури, здатної ефективно реалізовувати інноваційні процеси. Вони створюють нові моделі управління в системі інтеграції освіти, науки й виробництва. Існують приклади створення наукових лабораторій, виконання госпрозрахункових дослідницьких робіт університетськими кафедрами та лабораторіями. Водночас відсутність такого партнерства, особливо між регіональними університетами та бізнесом, можна пояснити слабким розвитком економіки регіону.

Відсутність партнерства між університетами та бізнесом не дозволяє університетам швидко реагувати на запити роботодавців, розробляти на замовлення бізнесу навчальні програми, спільно формувати навчальні курси, реагувати на зміни в потребах роботодавців щодо нових працівників-випускників університету, забезпечувати стажування випускників і розвиток практичних знань у професорсько-викладацького складу. Відсутність такого партнерства зумовлює появу складної та актуальної проблеми працевлаштування випускників. Якщо університети взаємодіють з підприємствами – базами практичної підготовки студентів та між собою щодо обміну студентами та викладачами, і така взаємодія має постійний характер, це сприяє розвитку академічної та трудової мобільності, полегшує подальше працевлаштування студентів-випускників.

Університети мають переорієнтовуватися на надання практичних навичок студентам та активне залучення бізнесу для їх передачі. Це буде сприяти тому, що випускники університетів значно краще звикатимуть до умов виробництва та не витратять часу на додаткове навчання. Університети мають активізувати процес укладання угод щодо проходження стажувань на інноваційних підприємствах регіону для розвитку відповідних компетенцій студентів та створювати мережу випускників, які можуть допомагати університету.

Підприємствам, які у свою чергу, хочуть бути конкурентоздатними на ринку також необхідно переходити до бізнес-моделі свого розвитку як важливої ланки у ланцюгу інноваційної взаємодії з університетами. Вони мають визначати перед університетами свої чіткі бізнес-завдання, орієнтовані на конкретні результати партнерства, долучатися до розробки освітніх програм та вносити до них зміни відповідно до нових вимог, надавати грантові внески студентам і викладачам, забезпечувати спільне стажування викладачів і студентів, приймати участь у підготовці дипломних проектів з урахуванням стратегічних перспектив розвитку підприємства. Важливим результатом партнерства університетів і інноваційних підприємств має стати об'єднання ресурсів компаній та університетів для реалізації інноваційних проектів і програм регіонального розвитку, створення інноваційних технологічних центрів, наукових інкубаторів, спільних підприємств для здійснення практичних досліджень, створення можливостей для розвитку регіональних підприємств малого та середнього бізнесу.

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Чернокалова К. О.

На сучасному етапі в Україні має своє продовження процес реформування національної системи вищої освіти, що чітко прямує заданим напрямком – до єдиного простору європейської освіти. Задля втілення цього задуму державна політика даної сфери має оновитись, визначитись із головними стратегічними пріоритетами розвитку у вищій освіті. Розглядаючи освіту крізь призму стратегічного пріоритету держави, ми маємо чітко розуміти, що освіта є невід’ємною складовою державної політики. Усі суспільні явища тим чи іншим чином мають вплив на функціонування та удосконалення освітньої політики.

Освіта є відображенням суспільних настроїв, а також економічних, політичних, правових, соціальних та демографічних чинників. Тому для розробки реалістичної освітньої політики слід зважати на об’єктивно-суб’єктивні, внутрішньо-зовнішні фактори, які мають вплив на систему освіти. Так, вона має ґрунтуватись на досвіді наших співвітчизників, а також враховувати доробки освітян міжнародної арени.

Таким чином, завданнями стратегічної важливості реформування освіти в Україні можна окреслити саме такі:

- відродження і розбудова національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян, формування освіченої, творчої особистості, забезпечення пріоритетного розвитку людини, відтворення й креативності культури у всій різноманітності вітчизняних та світових зразків;

- виведення освіти на рівень розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних структурних та організаційних засад; подолання монопольного становища держави в освітній сфері через створення на рівноправній основі недержавних навчально-виховних закладів; глибокої демократизації традиційних навчально-виховних закладів; формування багатоваріантної інвестиційної політики у галузі освіти.

Стратегія розвитку змісту освіти в Україні полягає в тому, що вона виступає одночасно інструментом та засобом реалізації загальнонаціональних інтересів і пріоритетів держави.

Основною тенденцією розвитку державної освітньої політики на сучасному етапі можна виділити децентралізацію. Звертаючись до теорії державного управління, децентралізація – це зміна системи управління від монопольно-ієрархічної до партнерсько-горизонтальної, за якої ключова частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління та ініціативної самоорганізації громади, тобто відбувається кардинальне скасування або формальне послаблення централізації. Крім того, вектор розвитку освітньої політики України спрямований на світовий ринок, а саме – рух інтеграції простежується в напрямку Європи. Отже, проаналізувавши процеси освітньої сфери, можна підсумувати, що Україна стоїть на шляху впровадження нових європейських стандартів.

Задля успішного переходу до європейських стандартів необхідно правильно сформувати сучасне комунікаційне середовище, виділити основні інформаційні процеси, проаналізувати методи поліпшення основних комунікативних процесів. Вищий навчальний заклад як елемент вищої освіти в умовах активізації інформаційних потоків виступає базовим університетом формування інформаційного суспільства. Вищий навчальний заклад на сучасному етапі інтеграції в європейський дослідницький простір має планувати різні стадії освітнянської послуги, охоплюючи проектування та розробку методів навчання, критичне аналізування та перегляд навчальних планів та програм, заходи з оцінювання та контролювання навчання, діяльність допоміжних служб, розподіл ресурсів, критерії оцінювання та процедури поліпшування, щоб досягати бажаних результатів.

Виділимо основні комунікаційні процеси в Університеті сучасного зразку:

- комунікаційні процеси навчання та викладання;
- комунікаційні процеси керування університетом;
- комунікаційна діяльність його служб і підрозділів;
- комунікаційні середовища функціонування університету.

Одним із пріоритетних завдань сучасної української системи вищої є вихід на **світовий ринок освітніх послуг**. Вищий навчальний заклад, здійснюючи освітнянську місію в суспільстві, акумулюючи й поширюючи накопичені людством знання, має відстоювати свою спеціалізацію й у “віртуальному” просторі, використовуючи новий інформаційний канал – мережу Інтернет.

Ці процеси мають стати стратегічними в комунікаційній політиці освітнього та наукового простору на шляху до європейської інтеграції. Одним із ключових об’єктів, що опосередковують процес сучасної технологічної комунікації виступають інтернет-сайти.

Інтернет-сайти як інтерактивні канали формування, реалізації й трансляції інформаційного потенціалу вищих навчальних закладів мають складну функціональну структуру. Сайти вищих навчальних закладів можна розподілити за функціями: представницька, інформаційна, комунікаційна, рекламна, PR-функція, коригувальна, інноваційна, функція соціальної диференціації, функція зворотного зв’язку.

Модель комунікаційних процесів університету складають такі ключові процеси: відповідальність керівництва; менеджмент ресурсів; набір студентів; навчальний процес; наукова діяльність; розробка навчальних планів і програм; працевлаштування випускників; післядипломне навчання. Кожен із цих процесів характеризується рядом показників, які мають бути під постійним контролем і управлінням. Тобто, традиційне управління результатами процесу переходить до управління самим процесом. Загалом управління зазначеними процесами, як системою взаємодіючих і взаємопов’язаних між собою процесів, дозволить університету досягти поставленої мети – підвищити якість підготовки випускників та забезпечити високий ступінь задоволеності всіх зацікавлених у результатах діяльності сторін.

Вище керівництво може сприяти процесу постійного поліпшення шляхом створення відповідних робочих груп, делегування повноважень щодо поліпшення процесів співробітникам, задіяним у процесі, виділенням необхідних ресурсів, організацією навчання й підвищення рівня компетентності персоналу. Зокрема, стан системи освіти залежить від виваженої освітньої політики, компетентності державницьких рішень та правильно розставлених акцентів у визначенні стратегічних пріоритетів. На даному етапі розвитку освітня політика має розвиватися на вітчизняному досвіді освітньо-педагогічної діяльності з урахуванням досягнень міжнародного співробітництва в освітній сфері. Окреслена тематика може мати розвиток у напрямі вивчення зарубіжного досвіду країн в умовах глобалізації та інтернаціоналізації соціальних процесів в Європі та світі. Створення загальноєвропейського освітнього простору позитивно вплине на реформування освітньої системи в Україні. Крім того, прогресивні ідеї досвіду країн Європи можуть бути корисними й актуальними для нашої країни в умовах приєднання України до європейського освітнього й наукового простору на засадах рівноправного партнерства.

Список використаних джерел:

1. Мельник І. О. Комунікаційне середовище в формуванні освітнього простору сучасного університету [Електронний ресурс] / І. О. Мельник – Режим доступу : http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/melnyk_i._communication_environment_is_in_forming_of_educational_space_of_modern_university.pdf.

2. Мельник Я. Тенденції розвитку державної освітньої політики в Україні / Я. Мельник // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 3 (11) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/2/04.pdf>.

ВИЗНАЧЕННЯ ІНДЕКСУ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Літвінов В. В.

Протягом тривалого часу колектив нашої кафедри готує фахівців для боротьби з незаконним переміщенням через кордон культурних цінностей. Але постійне скорочення аудиторних годин, які виділяються “випускаючими” кафедрами для вивчення “непрофільних” дисциплін, не сприяють підготовці молодих фахівців в цій шляхетній справі. Тому кожна публікація тез або статті – це, як правило, інструкція для виконання тієї чи іншої операції по ідентифікації та опису творів мистецтва в протоколі про порушенні митних правил або при заповненні науково-уніфікованого паспорту твору мистецтва. Досвід показує що в більшості установ, які підпорядковані Міністерству культури, опис твору мистецтва здійснюється у довільній формі, що ускладнює його розшук, на що автор неодноразово звертав

увагу читачів, знайомлячи їх з правилами опису предметів фалеристики ¹, нумізматики ², боністики ³ та скульптури ⁴.

Але в наш час посадова особа митного органу, МВС, СБУ (сподіваємося, невдовзі і співробітник музею) при виконанні своїх службових обов'язків вимушена заповнювати ще і електронні форми реєстрації за допомогою програмно-інформаційного комплексу “Переміщення культурних цінностей”. Непідготовленій особі стає не комільфо при погляді на таблицю ⁵ з накопиченням цифр, при визначенні індексу культурної цінності. Наприклад, далека від знання сучасних вимог оформлення документів людина навряд чи зрозуміє, що за цифровим набором “9701.01.201.1.0.03” міститься інформація про фрагмент ікони написаної фарбами. Тривалі спостереження автора показують, що значна частина студентів, не розуміючи принцип створення індексу, сподівається на “додаткову літературу”. Тому Вашій увазі і пропонується механізм з **6 позицій** створення Індексу культурної цінності у відповідності до УКТЗЕД, “Іскри” та Регламенту Ради ЄС № 116/2009 від 18.12.2008 р.

Перша позиція визначає: **тип культурної цінності** з урахуванням коду товару за УКТЗЕД, як правило 97 групи ⁶.

¹ Литвинов В. В. Особенности описания предметов фалеристики в таможенных документах // Культура народов Причерноморья. Симферополь, 2013. – № 258. – С. 123–131.

² Литвинов В. В. Особенности описания предметов нумизматики в таможенных документах // Культура народов Причерноморья. Симферополь, 2013. – № 259. – С. 94–99.

³ Литвинов В. В. Особенности регистрации предметов бонистики. // Філософія, культура, життя. Д., 2016. – № 43. – С. 169–179.

⁴ Литвинов В.В. Возможности применения в таможенных документах метода подготовки паспорта для произведений скульптуры, хранящихся в государственных и частных коллекциях. // Таможенная политика России на Дальнем Востоке. Владивосток, 2018. № 1. – С. 15–28.

⁵ Так виглядає електронна форма в процесі заповнення:

ДАНИ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (твір графіка(рисунок))			
митниця	<input type="text"/>	дата	23.10.2012 (дд.мм.рррр) <input type="text"/>
№ користувача	<input type="text"/>	№ОНП	<input type="text"/>
Код	9701 . 2 . 0 . 0 . 0 / 3		
№ документа переміщення	МД <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> або серія <input type="text"/> № <input type="text"/>		
дата документа переміщення	<input type="text"/> (дд.мм.рррр)		
Свідоцтво на право переміщення культурних цінностей через державний кордон України	№ <input type="text"/> дата <input type="text"/> (дд.мм.рррр)		

⁶ “9701” – Картини, малюнки пастелі, повністю виконані вручну, винятком малюнків товарної позиції 4906 та інших готових виробів, розмальованих або декорованих вручну; колажі та аналогічні декоративні зображення; “9702” – Оригінальні гравюри, естампів та літографій; “9703” – Оригінальні скульптури і статуетки з будь якого матеріалу; “9704” – Марки поштові або гербові марки, знаки поштової оплати гашені, у тому числі першого дня гашення, поштовий папір (гербовий папір) та аналогічні предмети, використані або не використані, за винятком товарів товарної пропозиції 4907; “9705” – Колекції та предмети колекціонування з зоології, ботаніки, мінералогії, анатомії, історії, археології, палеонтології, етнографії чи нумізматики; “9706” – Предмети антикваріату віком понад 100 років. “9302” – Револьвери та пістолети; “9307” – Мечі, шпаги, шаблі, палаші, рапіри, багнети, списи, інша холодна зброя, їх частини та футляри, піхви до неї.

Друга позиція визначає **вид культурної цінності**, який для кожного типу культурної цінності буде свій. Як правило, він розкриває данні УКТ-ЗЕД. Так для товарів групи “9701”, якщо друга позиція “01” – це означає “картина”, а “02” – “рисунок”. Виняток становлять “9702.01.” – твір друкованої графіки (гравюра), “9702.02.” – печатна форма; і “9703.01.” – кругла скульптура, “9703.02.” – скульптурний рельєф.

Третя позиція визначає **функціональну приналежність** культурної цінності згідно кодування в системі “Іскра”, яка складається з 28 позицій⁷. В коді виставляється порядковий номер відповідної функції для даного предмета: **Четверта позиція** визначає **приналежність до складових частин та фрагментів культурних пам’яток**⁸.

П’ята позиція визначає **приналежність до археологічних об’єктів**⁹.

Шоста позиція визначає **Порядковий № за Додатком до Регламенту ЄС № 116/2009 від 18.12.2008 р.**, який складається з 15 позицій¹⁰.

Таким чином “лякаючи” цифри набувають своє значення. Наприклад, враховуючи, що наша конференція проходить після Пасхального тижня, в

⁷ 201 ікони, 202 хрести, 203 складні, 204 картини (малюнки), 205 емалі, 206 гравюри, 207 ордени, 208 медалі, 209 монети, 210 килими, 211 текстиль, 212 кераміка, 213 посуд, 214 побутові предмети, 215 годинники, 216 книги (до 1501 р.), 217 меблі, 218 вироби із скла, 219 вироби із золота, 220 вироби із срібла, 221 скульптури (статуї), 222 філателія, 223 музичні інструменти, 224 документи, 225 книги (до 1945 р.), 226 стародавня зброя, 227 грошові знаки, 228 інше.

⁸ Якщо предмет є складовою частиною або фрагментом цілої в минулому пам’ятки ставимо “1”, якщо він є самостійною пам’яткою – “0”.

⁹ Якщо предмет є археологічним об’єктом ми ставимо “1”, якщо ні, то “0”.

¹⁰ “01 – археологічні об’єкти віком більше ніж 100 років, які є продуктом розкопок чи відкриттів на суходолі чи під водою; “02 – елементи, які складають невід’ємну частину художніх, історичних чи релігійних пам’ятників, які були розділені, віком понад сто років; “03” – картини і живопис, повністю виконані вручну будь-яким способом і на будь-якому матеріалі; “04” – акварель, гуаш і пастель повністю виконані вручну на будь-якому матеріалі; “05” – мозаїка з будь-якого матеріалу, виконана повністю вручну крім тієї, яка потрапляє під категорії 1 чи 2, і малюнки, виконані повністю вручну на будь-якому матеріалі. Яким більше 50 років і які не належать їх авторам; “06” – оригінальні гравюри, естампи, шовкографія та літографія, з відповідними поверхнями та оригінальними плакатами, яким більше ніж 50 років та які не належать їх авторам; “07” – оригінальні скульптури чи статуї і копії, виготовлені таким же способом, як і оригінали, крім передбачених в категорії 1; “08” – фотографії, фільми та їх негативи; “09” – книги видані до 1501 року, включаючи манускрипти, карти та музичні партитури; “10” – книги віком більше ніж 100 років поодиночі або в колекції; “11” – друковані мапи віком більше ніж 200 років; “12” – архіви і будь-які їх елементи віком більше 50 років; “13” – колекції і зразки зоологічних, ботанічних, мінералогічних, анатомічних, історичних, палеонтологічних, етнографічних чи нумізматичних колекцій; “14” – транспортні засоби віком більше 75 років; “15” – будь-які інші предмети антикваріату, які не включені до категорії 1-14 віком від 50 до 100 років та більше 100 років: іграшки і ігри, посуд, вироби із золота та срібла, меблі, оптичні, фотографічні чи кінематографічні апарати, музичні інструменти, настінні і наручні годинники і їх частини, вироби із дерева, кераміка, гобелени, килими, шпалери, зброя.

якості прикладу дозвольте навести декілька індексів ікон та хрестів, які не є археологічними знахідками:

- 9701.01.201.0.0.03 – не пошкоджена ікона, яка написана фарбами;
- 9702.01.201.1.0.06 – фрагмент друкованої ікони;
- 9703.02.201.0.0.07 – не пошкоджена різна ікона;
- 9703.02.201.1.0.07 – фрагмент різної ікони, яка не є археологічною знахідкою;
- 9703.01.202.1.0.07 – фрагмент хреста;
- 9706.01.202.0.0.07 – не пошкоджений антикварний хрест, якому більше 100 років.

На завершення, хотілося б зазначити і нагадати, що УКТЗЕД базується на основі створеній у 1983 році Советом таможенного сотрудничества Гармонизированной системы, яка згодом стала основою в тому числі і для діючого ТН ВЭД ЕАЭС. Урахування цієї обставини в поєднанні з використанням при створенні індексу критеріїв, які передбачені Додатком до Регламенту ЄС № 116/2009 від 18.12.2008 р., дозволило нам досягти такого результату, що отриманий індекс культурних цінностей “читають” не тільки в країнах ЄС, а і на території Білорусії, Вірменії, Казахстану, Киргизії та Російської Федерації, що робить його не тільки більш інформаційним, але і більш конкурентоспроможним в професійному середовищі на фоні документів, які використовуються закордонними колегами без урахування досвіду своїх сусідів. Сподіваюсь, що представлені Вашій увазі тези і доповідь будуть корисними при заповненні, або перевірці відповідних документів під час виконання Вами службових обов’язків.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ “УКРАЇНА-2020”: РЕАЛІСТИЧНІСТЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Колесников К. М., Радзецький О. М.

Стратегія сталого розвитку “Україна-2020” (далі – Стратегія) – документ, який визначає напрями, пріоритети розвитку України на період до 2020 р. Стратегія була розроблена за ініціативи Президента України Петра Порошенка і була представлена ним 25 вересня 2014 р. 12 січня 2015 р. було підписано відповідний Указ про втілення її в життя. Нами поставлено мету проаналізувати її ключові положення та зробити певні висновки щодо дієвості самої концепції. Для цього використовуємо науково-пошуковий та аналітичний методи дослідження, спираючись на наявні джерела, перелік яких подано нижче. За Стратегією обрано такі вектори руху: сталий розвиток країни, безпека держави, бізнесу і громадян, відповідальність, соціальна справедливість. Вказані також шляхи досягнення: виклик, робота та зміни, при цьому передбачено здійснення 62 реформ. Ключовими, на нашу думку, є такі: децентралізація, реформа виборчого законодавства, реформа освіти та системи охорони здоров’я. Цікавою в цьому відношенні є думка онлайн – опитаних громадян, а саме студентів 1–3 курсів юридичних факультетів ВНЗ України, за якою пріоритетність була визначена таким чи-

ном: 43,6 % вказали на необхідність першочергового реформування системи охорони здоров'я, 32,4 % – судової реформи, 20,5 % – військової, 15,3 % – житлово-комунального господарства, 14,9 % – правоохоронних органів. Це свідчить про виявлену громадянами України недосконалість в роботі саме цих систем на момент опитування.

Стратегією передбачено зміну керівного управлінського складу до 70 %, при цьому виникає слушне питання: де за короткий час знайти стільки спеціалістів такого рівня? До того ж чи не буде це простою рокирковкою і зміною лише облич при владі? На нашу думку, слід змінювати не тільки людей, а систему в цілому, щоправда зробити це в такий короткий час доволі проблематично. Ряд дослідників вважає, що Стратегія має більш декларативний характер, і з деяких аспектів можна з цим погодитись. Так, приміром, важливою метою задекларовано забезпечення енергетичної незалежності, але шляхи досягнення цього не вказані. З іншого боку, Президент в рамках Стратегії реагує на виклики, що постали перед країною; так, неоголошена війна з Росією змушує серед пріоритетів зазначати зростання кількості професійних військових; зміни в інформаційній сфері виводять на перший план зростання якості середньої освіти та відповідність її вимогам сучасного суспільства, тощо.

В цілому слушною є думка експерта Н. Боярського, який зазначає наступне: “Останнім часом під брендом “великих реформ” розроблена низка документів. Часто-поспіхом і доволі декларативно... Будемо сподіватись, що за Стратегією будуть інші нормативні акти, а головне-дії, що виправлять ймовірні недоліки прийнятого документа”.

Президент України в рамках вищезазначеного документу чітко формулює проблеми, які є найбільш актуальними для нашої держави, зокрема такі: конфлікт інтересів у діяльності виборних осіб, підкуп виборних осіб, здійснення тиску на них або бізнес, незаконне лобіювання інтересів окремих осіб або бізнес-структур. Серед цілей зазначено функціональну оптимізацію, оптимізацію системи логістичного забезпечення, оновлення підходів до забезпечення національної безпеки, створення ефективної державної системи кризового регулювання. Безумовно, цілі відповідають викликам сучасності, але що саме в них вкладається за змістом не завжди зрозуміло, так само, як не прописано і шляхи їх реалізації. На нашу думку, це істотно обмежує значення прийнятого документу.

Отже, Указ “Про стратегію сталого розвитку “Україна-2020” є документом, який затвердив основні напрями і вектори розвитку України в найближчі роки, визначив пріоритетні реформи та ті результати, яких має досягти суспільство внаслідок їх реалізації. Незважаючи на декларативність і загальні формулювання окремих положень Стратегії, саме ступінь її реалізації і буде визначати контури майбутньої держави Україна. Найголовніше, що метою всіх тих амбітних реформ, які прописані в Стратегії, є досягнення європейських стандартів життя і вступ до ЄС у 2020 р. На нашу думку, одне дуже тісно пов'язане з іншим, бо нашу державу там будуть очікувати лише за цієї умови (приклади Греції та Італії є доволі показови-

ми для країн-учасниць європейського співтовариства). Крім того слід відзначити, що не варто очікувати на довготривалий позитивний ефект українських реформ без закладання їхнього фундаменту на майбутнє, а тому треба відповідально поставитися до запровадження змін в системі освіти. Так, на шляху подальшого розвитку науково-освітньої галузі України актуальними будуть такі задачі:

1. Розвиток фундаментальної науки шляхом плекання національно-відомих науковців, надання їм достойного фінансування та матеріально-технічних умов для праці;

2. Проведення політики омолодження наукових кадрів, сприяння молоді у здобутті наукових ступенів і вчених звань;

3. Максимальне сприяння у розвитку української науково-технічної термінології, випуск україномовних підручників, посібників, наукової літератури, словників тощо для забезпечення наукового, навчального та виробничого процесів;

4. Відродження і розвиток літературно-гуманітарної, науково-технічної, науково-природничої української мови, національної духовності, культури, історичного фактажу українства.

Під час адаптації національної системи освіти до стандартів Болонського процесу виникатимуть нові питання стосовно гуманітаризації освіти, підвищення її якісного рівня, впровадження системи незалежного оцінювання знань, удосконалення методів управління навчальним процесом, які потребуватимуть подальшого вирішення шляхом оптимізації управління інформаційними потоками в освіті. Ці та інші питання становитимуть предмет подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Результати громадського обговорення стратегічної візії розвитку України 2020.

2. Указ Президента “Про стратегію сталого розвитку” “Україна–2020” на сайті Верховної Ради України від 12. 01. 2015

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТА ГЕНЕРАЦІЯ НОВОГО СТИЛЮ КЕРІВНИЦТВА СУЧАСНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ОСВІТОЮ

Хитько М. М.

Сучасні умови функціонування закладів освіти викликають необхідність перегляду керівниками стилю управління, а також важелів впливу на колектив, що формують середовище, яке має бути максимально сприятливим для розкриття потенціалу кожного співробітника.

На протязі багатьох десятиліть склалися стереотипи мислення керівників, які не дозволяли встановити залежність якості та ефективності його діяльності від обраного стилю керівництва. Саме на сьогоднішній час основною стратегічною метою будь-якого керівника стає завдання, щодо створення середовища сприятливого для розвитку особистості, формування та розкриття наукового, творчого та педагогічного потенціалу співробітників за допомогою обраного стилю керівництва.

Основними критеріями ефективності діяльності керівника організації справедливо вважати:

- колегіальність при вирішенні питань, пов'язаних з формуванням планів та цілей для співробітників;
- розкриття здібностей та підтримку ініціативи;
- створення спокійної атмосфери на робочому місці;
- забезпечення трудової та виконавчої дисципліни;
- вирішення конфліктних ситуацій та проблем, не порушуючи добрих взаємовідносин в колективі;
- підтримку молодих та недосвідчених співробітників;
- довіру до людей та розкриття їх творчого потенціалу.

Однією з найважливіших складових ефективності роботи колективу є вміння керівником переконливо та зрозуміло донести до кожного виконавця поставлені перед ним завдання, а також доведення їх значимості та необхідності для досягнення стратегічної мети організації в цілому.

Як точно зазначено в роботах В. А. Сухомлинського, що "...никакими административними указаннями или распоряжениями не заставишь одного учителя передать свой опыт, свое мастерство другому учителю", тому керівник освітнього закладу має створити підґрунтя для формування такого середовища, яке сприятиме створенню в колективі атмосфери творчої наснаги, підвищення ерудиції, насиченого інтелектуального життя, що дозволяє розвиватися, рости, передавати і переймати безцінний досвід роботи.

Якість діяльності керівника знаходиться в безпосередній залежності від прийнятого ним стилю керівництва. Оптимальним слід вважати такий стиль, який являє собою інтегровану систему методів, способів, прийомів впливу на колектив. Для того щоб з'ясувати особливості даного стилю саме для керівників закладів освіти необхідно уявити які найбільш характерні та необхідні риси притаманні ефективно керуючому сучасному директору.

Перш за все, запорукою ефективного керівництва є особистий приклад керівника, саморозвиток, його дії та відношення до справи, а саме послідовне доведення її до результату.

По друге, це вміння аналізувати інформацію про стан зовнішнього та внутрішнього середовища організації, приймати управлінські рішення, генерувати ідеї та втілювати їх у життя, постійно шукати нові можливості використання сильних сторін організації та працівників та виявлення слабких місць та шляхів з мінімізації їх впливу на процеси та результати праці колективу.

Колектив розвивається та розкриває свій потенціал під керівництвом лідерів, які постійно вдосконалюють всі сторони своєї діяльності, вивчають та впроваджують передовий досвід, освоюють нові методи та стилі управління, вдосконалюють існуючі форми менеджменту, відчують зворотній зв'язок з колективом.

На сьогоднішній час не можна застосувати в чистому вигляді традиційно класифіковані стилі управління:

- демократичний стиль, при використанні якого "співпраця, рівномірна і максимальна турбота про персонал і виконання завдань" є запорукою

успіху керівника, але при цьому найбільша частина відповідальності за результат лягає саме на нього;

- авторитарний стиль управління “турбота про виконання завдань”, жорсткий стиль з індивідуальною відповідальністю співробітника за провали;

- ліберальний стиль управління “компроміс, рівномірний, але не максимальна турбота про персонал і виконання завдань, “людина команди”.

Основою будь якого стилю управління є компроміс між відношенням керівника до колективу або виконанням кожним співробітником поставленого перед ним конкретного завдання. У залежності від відношення керівника до людей та справи чи то, доброзичливе та дбайливе відношення до людини, чи то виконання завдання за будь яку ціну. Зазвичай, розрізняють наступні стилі керівництва:

- стиль “невтручання” – незалежно від результату роботи збереження рівних відносин з колективом на рівні байдужого;

- стиль “наказ/послух” – будь-якою ціною виконання поставленого завдання, незалежно від відношення та можливостей виконавця;

- стиль “заміський клуб” – комфортний клімат в колективі є основною метою керівника незалежно від результату;

- стиль “збалансоване управління” – забезпечує баланс між досягненням цілей та комфортними умовами праці;

- стиль “командна гра” – розкриття потенціалу кожного співробітника як члена команди за для досягнення стратегічної мети організації.

На практиці не зустрічається окремих явно виражених стилів управління, як правило, ми маємо справу з деяким симбіозом управлінських рішень які притаманні тому чи іншому стилю управління. А також цей симбіоз може зустрічатися у будь якого керівника. Але кожен з них розуміє, що “...найкращий план залишиться мертвим аркушем паперу, якщо колектив не натхнений якимось пошуком, якоюсь ідеєю”. Тому, звичайно, кожен з керівників прагне до формування та створення такого командного духу в колективі, де кожен хвилюється за результат, натхненний та намагається прикласти максимально зусиль за для досягнення поставлених цілей.

У сучасних умовах найгострішої конкуренції, де мова інколи йде навіть не про розвиток організації, а про її виживання, необхідно застосовувати неординарні стилі керівництва. Найбільш ефективним в даному випадку вважаємо саме новаторсько-аналітичний тип управління (раціональне управління Т. Коно), при якому в першу чергу керівник це менеджер з найвищою інтуїцією та чутливістю до нової інформації, здатний аналізувати ситуацію в галузі, швидко і своєчасно приймати рішення та формулювати цілі й установки, новатор у всьому, здатний не тільки до генерування ідей, але чути, слухати і враховувати колективну думку та думку кожного співробітника окремо.

Вміння знаходити підходи до людей та широке бачення ситуації це саме ті основні риси сучасного керівника навчального закладу, який йде в ногу з часом та дотримується пріоритетного напрямку державної освітньої політики України, а саме “людиноцентризм” та забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про освіту: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Цуруль О. А. Менеджмент у державних організаціях: Навч. посібник. – К. : КНЕУ, 2002. – 142 с.
3. Данюк В. М. Менеджмент персоналу / В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін.// Навч. посібник; За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. – К. : КНЕУ, 2005. – 398 с.
4. Михайлова Л. І. Управління персоналом. Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.
5. Сухомлинский В.А. Избранные педагогические сочинения / Сост. О. С. Богданова, В. З. Смаль, А. И. Сухомлинская // В 3-х т. – Т. 3. – М. : Педагогика, 1981. – 640 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ І МЕХАНІЗМ ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В ЗАКОН УКРАЇНИ “ПРО ВИЩУ ОСВІТУ” В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО МОДУЛЯ “СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ”

Кравченко Л. О., Постнікова О. Л.

Розбудова вітчизняної освітньої галузі отримала нові принципові позиції, які висвітлені в Законах України “Про вищу освіту”, “Про освіту” та Розпорядженні Кабінету міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р “Про затвердження плану заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”.

З реалізацією зазначених заходів пов’язано запровадження європейських стандартів освіти, які направлені на кардинальні зміни у системі підготовки висококваліфікованих фахівців, якості надання освітньої послуги та управління якістю освітніх послуг. Законами визначено правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої та середньої освіти в Україні, з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях створено канали співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами, органічного поєднання освіти з науковою діяльністю, сучасним виробництвом та технологіями.

Інноваційний характер основних положень закону пропонує розглядати якість освітньої діяльності як рівень організації освітнього процесу, орієнтованого як на забезпечення здобуття особами якісної освіти, так і на створення нових знань. Засновником вищого навчального закладу виступають органи державної влади, територіальна громада або фізична та/або юридична особа, якому надається право вирішення питань якості надання освітньої послуги.

Особлива увага у модернізації системи вищої освіти приділяється Національній агенції із забезпечення її якості, що здійснюватиме ліцензування та акредитацію. Основною функцією агенції має стати контроль за дотриманням вищими навчальними закладами мінімального рівня вимог щодо організації та реалізації навчального процесу відповідно до визначених державою стандартів. Одночасно, керівництвом вищого навчального закладу запроваджуватимуться внутрішній публічний моніторинг якості. Основна діяльність якого відводиться громадським організаціям. Причому, участь у формуванні механізмів впровадження братимуть громадські організації, абітурієнти, батьки та роботодавці, як інструмент впливу на якість, результати моніторингу будуть оприлюднюватися на офіційних сайтах.

Суттєве зменшення навчального навантаження науково-педагогічних працівників з 900 до 600 годин, також навчального навантаження студента через зменшення обсягу кредиту з 36 до 30 годин, забезпечило запровадження європейського досвіду фінансування наукових проєктів, що значно вплинуло та якість університетської науки, підняло на якісно новий рівень. Разом з цим, передбачається, що вищі навчальні заклади запроваджуватимуть внутрішній публічний моніторинг якості.

На даний час, поставлена задача вжити заходів щодо створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти на засадах і в порядку, передбачених цим Законом. Державні вимоги до акредитації напряму підготовки, спеціальності вищого навчального закладу передбачають дотримання Європейських стандартів і рекомендацій щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах через політику закладу (рис.1)

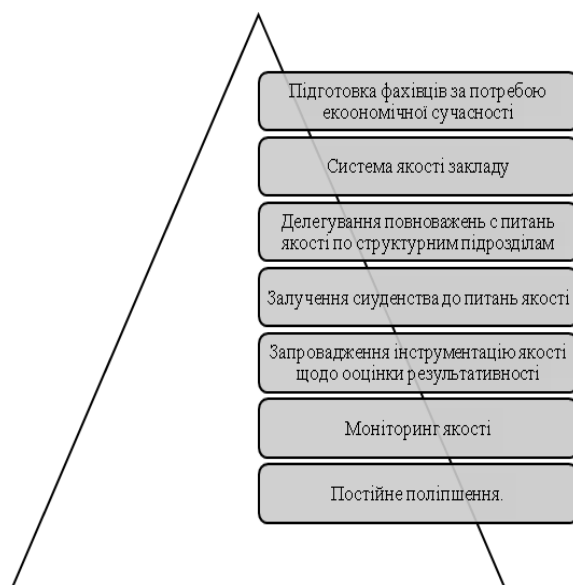

Рис. 1. Структурні складові політики якості вищого навчального закладу

Таким чином, політика закладу передбачає:

– вдосконалення освітньої діяльності з підготовки фахівців за напрямками, спеціальностями, затребуваними на ринку праці та відповідними освітніми прагненнями громадян;

- розгортання внутрішньої системи забезпечення якості;
- розподіл відповідальності між структурними підрозділами та посадовими особами;
- залучення студентів до забезпечення якості;
- результативність системи забезпечення якості,
- моніторинг та вдосконалення та інше.

Функціональний модуль “Система забезпечення якості” реалізується через постановку конкретних завдань із реалізації тієї чи іншої статті закону, визначення статусу, термінів виконання та відповідальних інституцій.

Таким чином, процес імплементації Закону України “Про вищу освіту” перебуває в активній фазі і передбачає здійснення системного комплексу заходів, а саме першочергово проведення внутрішнього публічного моніторингу якості.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук Н. В. Організаційноправові засади забезпечення фінансування вищої освіти: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Н. В. Бондарчук; Нац. ун-т біоресурсів та природокористування України. – К., 2009. – 20 с.
2. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання: Нормат. зб. / За заг. ред. М. Ф. Степка, Л. М. Горбунової. – К. : Форум, 2007. – Т. 1. – 798 с.
3. Громадське обговорення. Міністерство освіти і науки, 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/>.
4. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1.07.2014 р. № 1556-VII . – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1392304548710695>
6. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Імплементація Закону України. – Режим доступу : <http://osvita.gov.ua/rozrobka>

ПИТАННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ОСВІТНІХ ДОКУМЕНТІВ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ РІЗНИХ КРАЇН У КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ У ЗВО УКРАЇНИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН *Пугач А. М., Родіонова Т. О.*

Упродовж останнього десятиріччя одним із важливих аспектів міжнародного співробітництва в освітній сфері є підготовка фахівців для зарубіжних країн. Багаторічний досвід України в галузі підготовки іноземних громадян дозволяє їм не тільки отримати вищу освіту, а й пройти перепідготовку, підвищити кваліфікацію з фаху, здобути ступінь доктора наук, взяти участь у фундаментальних та практичних дослідженнях. Отже, проблема фахової підготовки іноземних громадян в Україні на сучасному етапі потребує вивчення та вирішення, бо підготовка кадрів для зарубіжжя є загальнодержавною справою. Тому аналіз та визнання еквівалентності освітніх документів, отриманих за кордоном – одне з найактуальніших питань сьогодення.

Мета запропонованої роботи проаналізувати окремі аспекти визнання еквівалентності освітніх документів, отриманих за кордоном, зокрема документів про повну середню освіту, стосовно подальшої української фахової підготовки іноземних громадян та зосередити увагу на існуючих проблемах.

На Україні контингент іноземних студентів формується на фоні світової академічної мобільності, і більшість ЗВО України визначають підготовку таких спеціалістів як важливий напрям своєї діяльності. При цьому підготовка фахівців для іноземних країн, як частина загальної вузівської освіти в країні, витримує на собі усі негативні наслідки перехідного періоду. В той же час слід зазначити, що збільшення попиту на отримання вищої освіти в нашій країні за останні роки зумовлено декількома факторами, серед яких на першому місці – зміни соціально-економічних умов. Незважаючи навіть на політичні обставини останніх років.

Для України навчання у закладах вищої освіти іноземних громадян означає, насамперед, надходження до бюджету країни. Та це й можливість для конкретного університету отримати додаткові кошти. Особливо актуальним це стало у зв'язку з отриманням ЗВО науково-педагогічної та фінансової автономії в останні роки освітньої реформи, бо це є вагомим джерелом додатково зароблених коштів для бюджету окремого ЗВО.

Але найважливіше це – престиж країни. ЗВО України спроможні надавати якісну освіту іноземцям. Основною метою сьогодні розвитку вищої освіти є переростання кількісних показників у якісні. Поліпшення якості викладання і підвищення конкурентоспроможності випускників залишаються головними в галузі освіти.

ЗВО здійснюють підготовку та перепідготовку іноземних громадян відповідно до отриманої ліцензії Міністерства освіти та науки України. А також спираються на Закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”, на постанову Кабінету Міністрів України від 26.02.93 № 136 “Про навчання іноземних громадян в Україні” (зі змінами) [1] та Наказ МОН України “Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства” // Наказ МОН від 01.01.2013р. № 1541 (зі змінами) [2].

За офіційними даними Міністерства освіти і науки України оприлюдненими під час проведення Першого українського форуму міжнародної освіти, що відбувся 22–23 березня 2018 р. у м. Києві, у 2017–2018 в Україні у 239 вишах навчається 66310 іноземних студентів із 147 країн світу. Це громадяни Індії (10884) Азербайджану (7522), Марокко (5865), Туркменістану (4447), Нігерії (3279) тощо. Та з кожним роком попит на отримання освіти саме в Україні зростає, тому постійно зростає і кількість іноземних студентів, котрі навчаються в Україні [3, 19].

Важливою особливістю у галузі освіти в Україні, як і в цілому світі, є брак адекватної інформації щодо змін у системах освіти, порівняння та визнання освітніх документів, навчальних програм та освітніх кваліфікацій. Україною накопичено багаторічний досвід вивчення і порівняння систем

освіти, підписано двосторонні угоди з 21 країною світу про визнання та еквівалентність документів про освіту, наукові ступені та вчені звання, вироблено правила допуску до освіти абітурієнтів-іноземців. Наприклад, процес взаємовизнання освітніх кваліфікацій унормований Україною з такими державами: Французькою Республікою, Республікою Польща, Республікою Казахстан, Соціалістичною Республікою В'єтнам, Монголією, Республікою Екваторіальна Гвінея, Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією, Республікою Перу, Російською Федерацією, Грузією, Республікою Болгарія, Республікою Молдова, Туркменістаном, Республікою Вірменія, Азербайджанською Республікою, Румунією, Китайською Народною Республікою, Угорською Республікою, Республікою Білорусь, Республікою Узбекистан, Словацькою Республікою, Естонською Республікою [4]. Зокрема у цих угодах оговорені еквівалентні співставлення попередньої довузівської освіти. Та треба зазначити попри це, що для проведення процедури визнання освітніх документів, бракує встановлення таких офіційно-упорядкованих державою Угод з іншими країнами, для громадян яких освіта в Україні стала популярною в останні роки, наприклад, Марокко, Нігерія, Індія, Туреччина тощо. А це є одним з головних етапів при проведенні процедури визнання документів про повну середню освіту, на базі яких іноземні громадяни мають змогу отримувати подальшу освіту у вишах України.

В Україні, як і в Європі в цілому, визнано тривалість повної середньої освіти – дванадцять років. Розглянемо терміни отримання повної середньої освіти у деяких країнах світу (Таблиця 1).

Аналізуючи інформацію таблиці, треба відзначити, що різниця у термінах отримання загальної середньої освіти складає у більшості випадків два роки. Та при цьому немає різниці між системами отримання шкільної освіти між країнами, враховуючи географічну приналежність, а також це стосується минулого колоніального розподілу.

Таблиця 1

Термін довузівської освіти декількох країн світу (років)

Географічний регіон	Назва країни	Кількість років	Географічний регіон	Назва країни	Кількість років
Країни СНД	Білорусь	11-12	Країни північної Африки	Алжир	12-13
	Грузія	11		Марокко	12
	Росія	11		Лівія	12
	Україна	11-12		С'єрра-Леоне	12
	Туркменістан	11		Туніс	13
Країни Близького Сходу	Йорданія	12	Країни центральної Африки	Бенін	13
	Ірак	12		Конго	13
	Ізраїль	12		Нігерія	11-13
	Сирія	12		Ефіопія	12
	Палестина	12	Країни Сходу	Китай	12
	Туреччина	11-12		Індія	12

Отже, на останок підкреслимо важливе значення для фахової підготовки іноземних громадян в Україні вдосконалення процесу визнання еквівалентності зарубіжних освітніх систем стосовно української системи освіти. Насамперед, сучасний механізм отримання освіти в Україні іноземними громадянами потребує встановлення та підписання нових Угод про взаємовизнання та еквівалентність документів про освіту з країнами, де на сьогодні український освітній простір є найпопулярнішим.

Список використаних джерел:

1. Про навчання іноземних громадян в Україні : Постанову Кабінету Міністрів України від 26.02.93 № 136 (зі змінами) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/136-93-п>.

2. Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства [Електронний ресурс] : Наказ МОН України // Наказ МОН від 01.01.2013р. № 1541 (зі змінами). – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z2004-13>.

3. Іноземні студенти в Україні: статистичні дані, 2018/ Укладач О. О. Шаповалова. – К. : Український державний центр міжнародної освіти, 2018. – 36 с.

4. Нормативно-правова база Міністерства освіти та науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>

RECTOR OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION IN UKRAINE: LEGAL TRANSFORMATIONS ACCORDING TO THE ELECTION PROCEDURE

Chentsov V. V., Barabash Yu. V.

Globalization brings new trendiness into different spheres of life. Ukraine has started this process but is still on its way to the success. Of course among the global challenging issues in Ukraine we can see the necessity to reform its soviet system's remains. That is why internationalization of higher education has become the most central priority in the reform of educational sphere, when reform figures try to adopt international standards into our education domain.

In this paper we would like to highlight the changes in the Ukrainian legislation of higher education toward the electoral procedure of a Rector, including the Customs University experience.

According to current Law on Higher Education in Ukraine, Election Procedure of a Rector in Ukraine is changed. In the new proposals of working group of the Committee on Scientific and Education Issues under Ministry of Education and Science of Ukraine they try to simplify the rules of elections for the Rector, but another proposal is related to initiate the new position, which is called "Financial Director".

The new version of the abovementioned law assumes that the direct management of the higher educational institution is performed by its Head (rector,

president, director etc.). His rights duties and responsibilities are defined by legislation and the Statute of the higher educational institution (further – HEI).

In accordance with the article 34 of the Law the Head is the representative of the HEI in relations with state bodies, local government bodies, entities.

Among the responsibilities of the Head of HEI are: organization of the work of the University; solving the financial issues, confirmation of the staff; issues the orders for realizing an educational process; he is responsible for financial issues, hires and fires the workers, forms the students quota, expels the students; provides and controls realizing of education programs; controls the quality of staff work; organizes the conditions for students' government activity, trade unions, non-governmental organization. Rector is also responsible for the strategic realizing for the university's sake.

In the article 34 paragraph 20 it is offered as a proposal that the Rector coordinates with the supreme collegiate body the project of the statute of the HEI and changes to it.

The Law also expects that the Head of a HEI has responsibility for educational, scientific, technical and innovative activity. Rector reports before the Ministry of Education and Science of Ukraine for his activity and work. He is obliged to make his report public on the official website of the University.

The part of the duties of the HEI's Head can be delegated to his deputies.

The experience of the former specialized Customs University of Ukraine – University of Customs and Finance retrospects the management of 5 Rectors. One of the Rectors used to work during the State Customs Service and State Customs Committee of Ukraine and State Fiscal Service. Currently the University has been continuing implementing international standards of customs education at the University. So the University combines specialized customs traditions and modern approach in accordance with the classic education. As the practice showed, functioning under the Ministry of Education and Science of Ukraine is much more democratic and doesn't limit the university's activity in many spheres.

If to scrutinize the challenge issues of the effective leader of the University, we think that Western European Consulters stress that the University Community can be developed in accordance with 4 basic stages: the first place is taken by the clients of the University (national and foreign students), the second one is ranked by employees; the third level is devoted to the strategy and the 4th place is limited by management. It means that in effective higher educational system management doesn't directly interfere, but provides effective process through the leadership programmes.

For Ukraine this model is a new one, so as everything is based on the Leader, who controls and conducts all the spheres. In the democratic and globally oriented HEIs the vector of management should motivate employees and attract the clients. But this system is related to the economic and financial issues and of course the mentality of an innovative leader.

German model for the development of the effective University like a "business entity" is pointed by 5 core innovative strategies. Director of SEPIKE Academy DSc Michael Schaefer, in his discussion on Project Technologies in the Modern Business Education, defined these 5 main concepts: A. Double

Diploma; B. MBA for Foreigners; C. International Partnerships and Exchanging Programs; D. Dual Education; E. Junior Enterprise.

The authors think that this model should be supported by our legislators and the Rector of any HEI should follow the aforementioned principles to step forward the University, where he/she is not only the Head of the institution, but first of all the modern leader.

We think that the University is the business corporation, which combines all the abovementioned criteria – effective management through leadership, students and employees, satisfied by all the offered system. But Ukrainian higher educational system is on the ways to reforms and also demands its transformation for not only Ukraine, which is interested in getting double diplomas for Ukrainian students, but also leading western European countries could become motivated to send their student within cooperation to Ukraine.

TRAINING CUSTOMS OFFICERS FOR GHANA CUSTOMS SERVICE. INTEGRATION CONDITIONS OF UNIVERSITY OF CUSTOMS AND FINANCE

Owusu Emmanuel, Barabash Yu. V.

Generally, what comes to mind when the word customs is mentioned?. Personally, I think it would be tax.

“payment of tax is not a pleasant experience for many people, yet tax is the price mankind have pay to live in civilized societies”

INTRODUCTION

The custom service in Ghana is a security service tasked with the mandate of ensuring that business fraternity and individual entrepreneurs comply with the domestic, regional and global customs regulations and procedures. They also have the official mandate to protect society. In Ghana, the institution responsible for the implementation of free movement of goods and trade facilitation is the Customs Excise and Preventive Service (CEPS). Over the years, cross border criminal activities have become a hindrance to free movement of goods and trade. This is especially so along the Eastern Frontier of Ghana, which stretches from the border with Togo at Aflao to the fringes of northern Volta at Tinjase. The porous border here however, continuous to engender cross border crime and instability in the country owing to the lack of appropriate mechanisms for monitoring illegal cross border activities. In recent times and in line with Government policy on trade especially the need to strengthen intra – regional trade. CEPS has to marry its traditional role of revenue collection with trade facilitation. This addition is traceable to government’s desire to implement Article 2(2) and Article 27 of the Economic Community of West African States (ECOWAS) protocol on free movement of persons, goods and services.

SOME GENERAL AND SPECIFIC ROLES

- Trade facilitation
- Examination of import and export goods
- Border protection
- Enforcement of Customs regulation and Procedures.

SOME KEY HIGHLIGHTS.

In Ghana quest to attain middle income status ,the country must look within to mobilise domestic revenue to bridge the fiscal deficit gap as concessionary loans comes with some challenges or overburden conditionalities. The customs division is working assiduously to see to it that maximum compliance to taxes regulation is adhere to.

One of the key tool which has helped to orchestrate this achievement is the implementation of the **Harmonized System of tariffs nomenclature, Paperless goods clearance system and gradually nibbing in the bud some modicum of corruption.**

Ghana Customs division is also a frontier members of the WCO and ECOWAS Customs union. The division also fully believe in the implementation of the WTO trade facilitation agreement. In this vein, the Ghana Customs division is implementing the Mercator Programme tool at a reasonable pace to ensure easy movement of goods and people across it borders without excessive red tapes.

PUBLIC ADMINISTRATION

The Ghana Customs division is a Public Administration institution responsible for the implementation of government policies. Today public administration include also some responsibility for determining the policies and programs of governments. The knowledge and framework for the administering of Public Administration is derived from education and science. Educational institutions such as Universities are the leading stakeholders providing civil servants with the requisite public Administration knowledge .

INTEGRATION CONDITIONS OF UNIVERSITY OF CUSTOMS AND FINANCE

Globalization and regionalization has led to the free movement of workforce. One critical issue that has not been fully addressed is the integration of the education system. There is the need for students from all walks of life to integrate, share ideas, experience other culture and acquire some modicum of international exposure. At the present time, the idea of integrated education is one of the most widely discussed issues. Looking at the education system of Ukraine virtually the process of integration is taking place. Currently the international students intake has increase. Diversity of students, and therefore viewpoints, is a cornerstone of a global education and as such, acceptance and integration of international students is an essential part of Customs and Finance University. One fascinating aspect is that, the government of Ukraine, authorities of the University and domestic students are not only aware of the importance of integrating international students, but also largely positive about their role and their presence. University of Customs and Finance do not only embark on students integration due to immediate student outcomes of comprehensive learning and cultural awareness but also due to long term benefits for the student, the institution and Ukraine. As a international student of Customs and Finance University, I am not in a good position to know into

details how teaching and learning is conducted in other universities in Ukraine but I can testify to that of my University. Take it from me, teaching and learning is done in internationally accepted manner.

In the university of Customs and Finance, there are a lot of courses administer in English language. Courses in Finance, Management, ICT and Customs management.

Finally, as a Ghanaian I propose that it will be a move in the right direction for future Ghanaian Customs officers to undergo a comprehensive Customs education and training with the university of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine. It's a well tried and tested international University in the domain of Customs studies.

ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА – ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ДЕРЖАВИ

Бондарчук Н. В.

Розвиток та нагромадження людського капіталу є одним із пріоритетних завдань України. Це зумовлено наступними причинами: 1) за кількісного зростання освітнього рівня населення погіршується якість освіти, про що свідчать і практики, і науковці; 2) застаріла структура і технічна база економіки України потребує докорінної модернізації на основі сучасної техніки й технології, що неможливе без відповідного рівня людського чинника виробництва.

Основною фундаментальною причиною недостатньої ефективності вітчизняної освіти у підготовці високоякісного людського капіталу є не лише низька ресурсна забезпеченість (фінансова та матеріально-технічна), але й низький ступінь узгодженості цільових настанов і активності всіх зацікавлених в освіті сторін - держави, бізнесу й населення.

Україна програє конкуренцію на світовому ринку вищої освіти. Причини низької якості вищої освіти – в архаїчній системі управління. Зміни у системі управління освітою, на жаль, ще не призвели до зростання ефективності управління, збільшення доступності, покращення якості.

Формуванню ефективної освітньої системи сприяє розробка відповідної державної політики та активна участь держави, бізнесу і населення. Об'єктивна обмеженість участі суспільства у вирішенні проблем освіти обумовлена специфічними особливостями самого “освітнього виробництва”, а саме: наявністю певного автономного ступеню викладачів, яке проявляється у відносній неможливості контролю за їх діяльністю; високий ступінь автономії батьків; абсолютна залежність результатів навчання від активності та зацікавленості самого студента.

Окрім того, безпосередні учасники освіти (студенти та їх батьки) не мають достатнього стимулу для активної відповідальної участі в освітній політиці. Це обумовлено низьким рівнем їх компетенцій в оцінці якості освітніх послуг. Як наслідок при виборі закладу вищої освіти вибір зупи-

няється на недорогому, близько розташованому навчальному закладі, що не вимагає значних витрат від студента та його батьків.

З метою підвищення ефективності інвестицій в освіту, як важливої складової людського капіталу, на наш погляд, слід сформувати інституціональний механізм системної узгодженості дій (співробітництва) і активності всіх зацікавлених сторін. Розробка цього механізму на державному рівні припускає здійснення наступного комплексу системних заходів.

По-перше, забезпечення прозорості інформації про якість освітніх послуг та всієї освітньої системи в цілому, з метою зниження трансакційних витрат населення для вибору освітньої траєкторії.

По-друге, створення інструментів координації зусиль зацікавлених в освіті (у вигляді підтримки профільних і суспільних об'єднань) і механізмів участі споживачів (батьків і підприємств) в управлінні освітою на рівні регіональних і міських освітніх систем.

По-третє, розробка механізмів підвищення активності та самостійності студентів з метою отримання ними вищих результатів.

По-четверте, забезпечення ефективної взаємодії освітніх установ з ринком праці й перспективним ринком технологій (формування освітньо-виробничих кластерів).

Одночасно з формуванням інституціонального механізму системного узгодження взаємодій учасників освіти необхідно розширювати освітнє кредитування. Слід відмітити, що нині видаються кредити на отримання вищої освіти, але спостерігається незначний попит на них. Така ситуація пов'язана з тим, що стягується висока відсоткова ставка за користування таким кредитом та потрібне відповідне забезпечення майном. З метою розширення освітнього кредитування необхідно залучити державу, яка дозволить зробити кредити більш доступними, із включенням у них не тільки безпосередніх витрат на одержання освітньої послуги, але й супутніх витрат (купівля навчальної та наукової літератури, харчування, проживання тощо). В тому ж руслі пропонується впровадити систему державних сертифікатів (ваучерів) на оплату придбання прикладних кваліфікацій у навчально-виробничих центрах, закладах вищої освіти тощо.

Таким чином, запропоновані системні заходи щодо формування ефективної освітньої системи дозволить подолати обмеженість освітнього потенціалу людського капіталу з метою зростання інноваційної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Ареф'єва О. В. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: монографія / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук. – К. : Європ. ун-ту 2008. – 207 с.

2. Зубчик О. А. Якісна вища освіта: формування людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності держави / О. А. Зубчик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2014. – № 1 (1). – С. 25–28.

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Дицман К. Д.

Постановка проблеми. Євроінтеграційні процеси в Україні тривають вже декілька років. Система реформ, яка торкнулась всіх сфер управління державою: політичні, медичні, економічні, освітні та інші перетворення у суспільстві, та формування на цій основі нової демократичної державності дають змогу практично реалізувати принципово нові для нашої спільноти підходи до розв'язання загальнодержавних, регіональних, а також місцевих проблем. Світовий досвід країн, які вже вирішили питання децентралізації управління державою, на даний час вже має відповідну державну нормативну підтримку в Україні та перші моделі впровадження й функціонування на рівні регіонів і місцевих громад. А втім реформа децентралізації державної системи управління освітою ще тільки набирає оберти, а тому наявна низка проблемних питань, зокрема: модернізація управління галузю, що передбачає, також ефективний перерозподіл функцій і повноважень між центральними органами влади та органами місцевого самоуправління; в нормативних актах не міститься визначений обсяг повноважень і функцій у системі управління освітою; функції Міністерства освіти і науки України, як центрального державного виконавчого органу, часто дублюють функції місцевих і регіональних органів влади; питання колізій у нормах права та прогалин, які надають змогу органам державного управління маніпулювати та втручатись у діяльність об'єднаних територіальних громад (ОТГ) як органу управління муніципальної влади у сфері освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Останні дослідження вітчизняних науковців Л. Гриневич, Р. Шиян, Л. Юрчук, Є. Подольської, І. Канелюк, М. Білинської, В. Лугового, С. Калашнікової присвячені модернізації системи управління освітою на регіональному та місцевому рівні; пошукам складових оптимізації державних управлінських структур в умовах децентралізації управління; перерозподілу функцій та повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та закладами освіти ОТГ. Практичні аспекти втілення реформ у галузі освіти відображені у міжнародних проектах і програмах, розроблених для України: проект GIZ “Підтримка реформи децентралізації в Україні”, проект Ради Європи “Децентралізація і територіальна консолідація в Україні”, *швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні DESPRO”*.

Виклад основного матеріалу. Можливості для швидкого реагування на процеси, які тривають у суспільстві, надає постійна робота з науковцями та представниками зарубіжних центрів, участь у спільних міжнародних програмах. Наголосимо на таких, як-от: проект Ради Європи “Децентралізація і територіальна консолідація в Україні”, українсько-європейська програма “U-Lead з Європою: Розширення прав і можливостей на місцевому рівні,

підзвітності та розвитку”, спільний проект професійної міжнародної команди координаторів (тренерів) Theodor Heuss Kolleg (Німеччина) та наставників ГО “Інша Освіта” (Україна) під назвою “Майстерня громадської активності”. Трансформація освіти в умовах інтеграційних процесів, це, по-перше, одна з основних детермінант, що є базисом для підготовки висококваліфікованого кадрового складу виконавчого менеджменту у сфері як державного управління, так і управління ОТГ; по-друге, це зміни державної кадрової політики, у рамках Концепції “Нова українська школа”; і по-третє зміна напрямків, обсягів та спектрів підготовки фахівців у закладах освіти з урахуванням специфіки та потреб регіону ОТГ. Нормативно-правові акти, які вже існують, а також розроблені законодавчі проекти потребують концептуальних доопрацювань і змін з урахуванням нових вимог ЄС. Зокрема, значним внеском вважаємо здобутки обміну досвідом між директорами відокремлених підрозділів “Центру розвитку місцевого самоврядування” в областях та керівниками програми “U’lead with Europe”, яка спільно фінансується Європейським Союзом та його країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією.

Децентралізація системи управління освітою як процес передбачає делегування прав в управлінні місцевим органам виконавчої влади. Ця теза підтверджує нормативні зміни у законодавстві щодо самоврядування в системі освіти. З виданням законодавчою та виконавчою гілками влади низки нормативно-правових актів, зокрема: “Про співробітництво територіальних громад” (2014), “Про затвердження Положення про освітній округ” (2010) , “Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад” (2010), “Про формування органів управління освітою” (2015), норми доцільно розширяють повноваження місцевих органів виконавчої влади в управлінні закладами шкільної освіти, надає їм більшу самостійність у вирішенні організаційних, управлінських, фінансових питань, що зумовлено необхідністю кращого врахування освітніх потреб відповідної місцевості.

Але, у ході дослідження нами з’ясовано, що вони вже у деяких пунктах з моменту прийняття не відповідають дійсності і мають низку протиріч. Одночасне проведення реформи децентралізації за всіма векторами її дії вирішує декілька питань одночасно – це визначення територіальних структур; розподіл та призначення повноважень; децентралізація фінансування. Але нормативна база не встигає відобразити та закріплювати зміни стрімко і продовжує надавати можливість представниками виконавчої державної влади на місцях блокувати створення територіальних громад та об’єднання їх на офіційних засадах. Бюрократична система державного апарату у сфері управління освітою поки що ускладнює втілення нормативної та управлінської автономії закладів освіти, котру сама ж і надала.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналізуючи сучасний стан освіти в Україні, ми бачимо невідповідність між намірами передачі повноважень і фактично продовження концентрації функцій прийняття рішень центральними органами влади. Освіта України до децентраліза-

ції мала, і нажаль продовжує успадкування концентрації влади в руках державної влади. Більшість повноважень, які бере на себе МОН згідно із Законом України “Про освіту”, сформульовані як заборона для інших учасників брати на себе відповідні функції, а в концептуальних положеннях нової української школи, серед стратегічних завдань, реформування управління освітою, покладено в основу перехід від державного до державно-громадського управління та забезпечення самоврядування навчально-виховних закладів і наукових установ. Закони України, які прийняті у різні роки, потребують змін, нажаль сьогодні вони є просто формальними нормативами, але не досконалість змісту дає можливість вносити такі зміни та доповнення, що відповідатимуть тенденціям реформи.

Децентралізація у сфері управління освітою, як і проведення реформи місцевих адміністративних органів потребує більш швидкої та злагодженої розбудови системи управління, процедури передачі повноважень та їх законодавче закріплення не повинні гальмуватись урядом чи парламентом. Реформа освіти в Україні як вектору децентралізації – це дійсність, зумовлена необхідністю стрімкого та якісного реформування системи управління, це кардинальні зміни удосконалення управлінської вертикалі та змісту і структури управління освітою у рамках як регіону, так і країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Гриневич Л. Тенденції децентралізації управління базовою освітою в сучасній Польщі [Електронний ресурс] / Л. Гриневич. – Режим доступу : <http://www.disser.com.ua /ytent/36482.html>
2. Шиян Р. Децентралізація освіти у Польщі: досвід для України. – К. : Вид-во “Просвіт”, 2016. – 44 с. – С. 12–13.
3. Юрчук Л. Тенденції децентралізації управління освітою в Україні [Електронний ресурс] / Л. Юрчук. – Режим доступу <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013.html>
4. Про освіту : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38–39, ст. 380.
5. Про співробітництво територіальних громад (із змінами) [Електронний ресурс] : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 34, ст. 1167. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
6. Про затвердження (із змінами) [Електронний ресурс] : Положення про освітній округ Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 777. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/777-2010-%D0%BF>
7. Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад (із змінами) [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>
8. Лист Міністерства освіти і науки України “Про формування органів управління освітою”. – № 1/9-633 від 30.12.2015 р. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/49450>

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ ТА НАУКИ В УКРАЇНІ

Івашова Л. М., Шевченко В. М.

Зростаюча складність соціальних процесів суттєво загрожує життєздатності традиційних систем державного управління. Застарілі адміністративні методи все частіше виявляються недостатньо гнучкими та фінансово незабезпеченими. У результаті, спроможність освітньої галузі підтримувати збалансоване та стабільне поліпшення світогляду громадян опинилася під загрозою. Гостро постало питання про невідворотний, всебічний та докорінний перегляд функціонування державного управління. Чи мало розвинених країн та країн, що розвиваються, досягли значних успіхів у процесі створення нетрадиційних, новітніх та відкритих урядових інституцій, які підтримують розвиток ринкової економіки та сприяють ефективному використанню обмежених ресурсів суспільства. Як наслідок, у світі спостерігається революційний перехід від традиційної концепції державного управління до гнучкішої та більш практичної парадигми відносин й співпраці держави з усіма верствами та групами суспільства. Країни, які вдосконалили механізми державного управління у цьому напрямку, змогли значно закріпити та суттєво посилити свої національні конкурентні переваги на міжнародних ринках. Отже, ефективне та сучасне державне управління посіло вирішальне місце як важлива передумова для створення та примноження національного багатства і добробуту.

Водночас треба зазначити, що в умовах глобалізації генезис освіти формується як єдиний безперервний процес, пов'язаний з об'єктивною потребою забезпечення суспільством постійного оновлення знань як складової науково-технічного розвитку. Тому під впливом потреб суспільства формуються нові вимоги до концепцій розвитку знань шляхом координованості всіх етапів їх набуття та оновлення. Залучення України до Болонської декларації [1] вимагає від вищих навчальних закладів конкурентоспроможних освітньо-наукових продуктів, тому на сьогодні потрібно надати нового імпульсу розвитку освіти і науки як потужним важелям економічного та й загалом суспільного прогресу. Удосконалення й підвищення ефективності управління системою вищої освіти потребує впровадження елементів відповідальності та прозорості державної політики. В цьому контексті нагальною проблемою, що потребує подальшого дослідження, є формування нової стратегії державної політики у сфері освітніх послуг, що має стати реальною передумовою для вирішення базових завдань країни в умовах посилення інноваційного розвитку вітчизняної сфери вищої освіти і яка б відповідала європейським стандартам. Адже сучасна тенденція у цій сфері – створення єдиного освітнього простору в Європі – це реальність, без якої неможливо формувати і втілювати в життя стратегію розвитку освіти України. Інтеграційний процес, що дедалі розвивається, полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків в ЄС.

Нагадаємо, що ще в 2004 році Україна заявила про свої наміри приєднатися до Болонського процесу [2]. З того часу багато що вже напрацьовано й виконано вищими навчальними закладами, але і досі не можна констатувати про створення єдиного європейського освітнього простору. Звичайно, є проблеми як зі сторони європейських університетів (пов'язаних, насамперед, з політичними змінами), так й зі сторони вітчизняних ВНЗ. Проте, подальший розвиток і захист найбільш значущих досягнень України вимагають чіткої визначеності держави в стратегічних пріоритетах і цілях, які повинні відповідати тенденціям XXI сторіччя та його взаємодії з сучасними системами європейської освіти. Крім зовнішніх факторів, на стратегічні плани діяльності закладів вищої освіти вплинули й такі внутрішні об'єктивні передумови, як:

- “перевиробництво” – насичення ринку пропозиціями освітніх послуг;
- “вибагливість” – підвищення рівня вимог громадян до якості освіти;
- “інноваційність” – значне поліпшення технічних, методичних та організаційних можливостей надання освітніх послуг (мультимедіа, Internet та дистанційне навчання);
- “динамічність” – орієнтація на скорочення термінів навчання;
- “конкуренція” – боротьба вищих навчальних закладів за свої сегменти ринку та потенційний контингент тих, що вчать, і т.і..

Тож, проаналізуємо детальніше, що заважає реалізації державної політики у досягненні поставлених цілей, і що саме має заподіяти держава для прискорення цих процесів. Мова йде про стратегію формування механізмів реалізації державної політики у сфері освітніх послуг в тих умовах, що склалися на сьогодні у світовому освітньому просторі.

Зазначимо, що механізм реалізації державної політики – це комплекс методів адміністративно-правового й економічного характеру, спрямований на реалізацію стратегічних і тактичних цілей, які за своїм змістом забезпечують у кінцевому результаті реалізацію державної стратегії. У цьому аспекті особливої ролі набуває визначення стратегії як ідеологічної основи реалізації стратегічних цілей державної політики.

Розглядаючи основні структурні складові стратегії формування механізмів реалізації державної політики (далі – Стратегія), можна виокремити наступні важливі для наукового пошуку питання, а саме :

- 1) за якими принципами мають формуватися механізми державного управління закладами вищої освіти з урахуванням сучасних вимог;
- 2) які пріоритетні цілі і завдання має ставити державна політика у сфері освітніх послуг у світлі міжнародних вимог;
- 3) які мають застосовуватися методи, важелі, інструменти та забезпечення механізмів державного управління ВНЗ для реалізації державної політики умовах, що склалися на сьогодні у світовому освітньому просторі.

Правовою основою для розробки і реалізації Стратегії є Конституція України, Закони України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” (2623-XIV) (2001 рік), “Про вищу освіту” (2984-XIV) та інші закони України і міжнародні угоди, ратифіковані Верховною Радою України, які в сукупності визначають основи політики держави у сфері освітніх послуг.

Головна мета Стратегії полягає у забезпеченні такого рівня національної вищої освіти, який би гарантував поступальний розвиток освітньої галузі України, її конкурентоспроможність, подальше зміцнення міжнародних позицій і авторитету Української держави в європейському освітньому просторі.

Досягнення цієї мети можливе шляхом реалізації державної освітньої політики, яка передбачає затвердження основ національної єдності заради розвитку демократичної, правової, конкурентоздатної держави, формування соціально орієнтованої ринкової економіки, зміцнення науково-технологічного потенціалу, забезпечення інноваційного розвитку та зростання рівня людського капіталу держави.

Подальше формування механізмів реалізації державної політики зводиться до постановки цілей і завдань з урахуванням внутрішніх можливостей та змін у зовнішньому середовищі. Формування цілей є однією з найважливіших складових в процедурі прийняття управлінських рішень та стратегічного планування. Адже реалізація будь-якої політики зумовлює необхідність обґрунтування стратегічних і тактичних цілей, в іншому разі політика має ситуативний, а як результат – суперечливий характер.

Цілі державного управління – це уявно передбачуваний кінцевий результат, на якому зосереджуються цілеспрямовані дії та задля якого в межах реальних можливостей здійснюється та чи інша діяльність [3, 64]. Сутність цілей державного управління визначається такими складовими як: відповідність вимогам, обґрунтованість та пріоритетність.

По-перше, цілі мають відповідати трьом основним вимогам: конкретності, визначеності у часі та реальності. Конкретність досягається встановленням кількісних і якісних вимірників інформаційної бази для розрахунків, організаційно-управлінських рішень, оцінки результатів господарювання та контролю. Визначеність у часі передбачає визначення термінів досягнення головної цілі та її підцілей. Реальність передбачених цілей обґрунтовується можливостями економіки щодо їх реалізації, бо за інших умов це може призвести до значних збитків і загострення проблем.

По-друге, обґрунтованість й дієвість цілей державного управління визначаються залежністю останніх від певних ресурсів та забезпеченості ними. Особливе значення мають людські та технічні ресурси. Однак у сучасних умовах важливо більш повно використовувати ресурс права. Тобто, всі цілі державного управління повинні оцінюватися під кутом зору їх відповідності правовим вимогам, закріплюватися законодавчо і приводитися у життя за допомогою державних механізмів [3, 66].

Найважливішою складовою, що потребує першочергового вирішення в ході визначення й досягнення цілі, є пріоритети. Визначення пріоритетних напрямів здійснюється здебільшого експертними методами на підставі певних критеріїв, основними з яких є: соціально-економічна ефективність, терміни досягнення стратегічних цілей та мінімум ресурсів, необхідних для реалізації наміченого [3, 64].

За часовою ознакою цілі державного управління також поділяють на:
– стратегічні (пов'язані з якістю суспільного розвитку);

- тактичні (визначаються програмами діяльності органів державного управління щодо реалізації стратегічних цілей);
- оперативні (щоденні конкретні дії з досягненням стратегічних і тактичних завдань).

Отже, стратегія формування й реалізації державної політики для досягнення поставленої мети, зокрема й у сфері вищої освіти, передбачає передусім визначення цілей і завдань з обґрунтуванням пріоритетних напрямів розвитку та відповідними критеріями щодо їх реалізації.

Нагадаємо, що в сучасних умовах вища освіта переживає значні інституційні, структурні й функціональні зміни, в управлінні якими значну роль відіграє державна політика. До традиційних завдань закладів вищої освіти (як-то відтворення, збереження та передавання знань) додаються нові, що пов'язані із залученням України до Болонського процесу, стратегічною ціллю якого залишається створення Зони європейської вищої освіти в Україні.

Як вже зазначалося, поняття „зона європейської вищої освіти” можна розглядати не тільки як середовище, територію, в межах якої діють єдині, узгоджені правила інноваційної діяльності, а й як цілісну систему, результатом функціонування якої є новітні ідеї та оригінальні технології. За таких умов інноваційну інфраструктуру єдиного простору можна розглядати як сукупність закладів вищої освіти, їх науково-методичних та інформаційно-бібліотечних центрів тощо, оскільки саме вони провадять інноваційну діяльність.

Тож, на нашу думку, пріоритетними напрямками розвитку сфери вищої освіти в контексті Болонського процесу слід вважати інноваційний розвиток та інтеграцію науково-методичного й інформаційно-бібліотечного забезпечення ВНЗ у світовий інформаційний простір. Саме ці напрями і мають визначати тактичні й оперативні цілі державного управління вищими навчальними закладами на найближчий час. Основними ж критеріями щодо їх реалізації можна вважати економічну ефективність, яка формується за рахунок інтеграції інновацій в діяльність ВНЗ через зниження трудомісткості робіт й підвищення продуктивності праці, та збалансоване співвідношення цілей і засобів їх досягнення. Обґрунтованість останніх у значній мірі залежатиме від наявних ресурсів (людських, технічних, правових тощо) та організації ефективного їх використання.

Список використаних джерел:

1. The Bologna Declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education. – P. 3. http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/bologna_declaration.pdf.
2. Національна доповідь щодо вступу України в Болонський процес. – 31 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/bologna/files/lit/dopovid.pdf>.
3. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. А. Швайка. – К. : Знання, 2006. – 435 с. – (Вища освіта XXI століття).

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

Івашов М. Ф.

Тематика цього дослідження обрана не випадково. Адже чи не найскладнішою й понині є проблема підвищення якості публічного управління в усіх ключових сферах зайнятості й, зокрема, у сфері вищої освіти. Безперечно, що всі цивілізовані країни світу відносять до ключових сфер зайнятості й підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації фахівців публічного управління і безпосередньо – освіти і науки. За роки незалежності України праця у сфері освіти здобула істотних організаційних, правових, процедурних, морально-етичних імпульсів розвитку. І все це зумовлює висування перед працівниками освіти принципово нових професійно важливих вимог щодо їх знань, навичок, вмінь та психологічної готовності діяти в умовах браку часу, у завчасно заданому темпі із зростаючою персональною відповідальністю за процеси і результати праці – службово-посадової діяльності на кожному робочому місці.

Здійснене дослідження свідчить про наступне. Значний соціально-правовий та економічний ефект від підвищення законної індивідуальної і сукупної продуктивності праці досягався за умов, коли країнами (Великобританія, США, скандинавські країни)] поступово-еволюційно створювались узгоджені системи добору, навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації кадрів та використання їх праці згідно з ключовими напрямками соціально-економічного розвитку кожної країни.

Якість управління освітою та самого освітнього процесу, організаційно, процедурно, змістовно посилювалась за рахунок своєчасних широкомасштабних досліджень з професіографії (у вимірах реального часу здійснювався опис вимог професії, спеціальності, спеціалізації, кваліфікації щодо відповідності згаданого специфіці робочого місця, органу, структури, де забезпечується зайнятість). Це зумовило здобуття валідної й надійної інформації для подальших реконструкцій процесів організації праці, розподілу фахівців після навчання й підвищення кваліфікації, службово-посадових пересувань працівників, планування їх кар'єри тощо.

У жодній країні світу протягом останніх 25 років не виявлено істотних успіхів без випереджуючого практичні дії розроблення єдиного інформаційно-методичного ресурсу профільного навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації кадрів та створення, згідно з національними державними й міжнародними стандартами, засобів навчання (в. т .ч. із необхідним й достатнім урахуванням специфіки психофізіологічних і кваліфікаційних особливостей як окремих осіб, так і цілих соціально-демографічних груп, що зайняті чи залучаються для роботи в сфері освіти). Згідно із цим, прагматичні очікування урядів щодо підвищення рівня законної, антикорупційної діяльності в органах публічного управління освітою й у самих навчальних закладах передбачають істотне зростання професіоналізму шляхом посилення спеціалізації фахівців досліджуваної сфери здебільшого на

рівні після вузівської освіти через перенавчання та підвищення кваліфікації. Кожна країна має свої особливості, але прослідковується спільне – саме держави активно стимулюють достатньо високу професійно-посадову мобільність зайнятих кадрів та тих, хто прагне на навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації щодо подальшої роботи у сфері публічного управління освітою й наукою чи безпосередньо на викладацьких посадах. Іншими словами, за даними досліджень К. Дорта, М. Б. Алканзаса, Ж. Л. Бодігеля, Д. Бергмен, Д. А. Стюарда, Д. Томпсона тощо, – країни з розвинутою ринковою економікою нині виявились здебільшого здатними посилювати мотиваційно-поведінкові механізми населення щодо підвищення престижу й привабливості праці в публічному управлінні, місцевому самоврядуванні, у сфері науки й освіти. Чи не головним тут виступає піклування урядів про розвиток людського потенціалу аналізованої сфери здатного ефективно діяти у штатних, позаштатних, екстремальних умовах.

Нині у США та країнах Заходу реалізуються сотні освітніх програм з підвищення кваліфікації фахівців-освітян, які є змістовно узгодженими з програми підвищення кваліфікації фахівців публічного управління. У межах цих програм активно стимулюється розвиток та використання спеціальних дидактичних засобів освіти дорослих, які включають в себе цілісні інтерактивні системи групового й індивідуального навчання, практично орієнтовані кваліфікаційні тести, засоби інформаційно-аналітичної підтримки рішень.

Будь-які навчальні програми й відповідне науково-методичне забезпечення будується в основному за принципом “управління за цілями – оцінювання за результатами”. Саме це сприяє забезпеченню зацікавленості у відповідному навчанні (здебільшого – короткотерміновому), в основі якого, особливо у скандинавських країнах, активне звернення до почуттєвого світу кожної конкретної особи як основи формування виражено раціональних, законних стандартів службово-посадової поведінки на кожному робочому місці.

Сучасна індустрія засобів навчання щодо підвищення кваліфікації та перенавчання фахівців ключових сфер зайнятості є досить гнучкою та придатною до використання у досліджуваній сфері. Все частіше використовується дидактичний арсенал тренінгів, тренінг-семінарів, кваліфікації.

Жодній освітній системі, а особливо її підсистемі стосовно навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації освітян недоступне досягнення рівноваги витрат і результатів “з середини”, тільки своїми силами (закладу, сукупності закладів) лише через вдосконалення планів, програм, введення нових курсів тощо. Ці заходи є важливими й необхідними там, де є значна державна підтримка, що надається відповідно до конкретних результатів діяльності досліджуваної сфери в межах конкретних державних і міжнародних програм й проектів, у т. ч. й освітніх на виключно конкурсній основі.

Індустрія засобів навчання та створення ефективного, у т. ч. й дистанційного, освітнього простору й середовища ніде й ніколи не замінить високomorального викладача-професіонала, а тільки підвищить продуктивність його праці з кожною конкретною аудиторією та сприятиме індивідуалізації роботи з кожною особою.

У перепідготовці та підвищенні кваліфікації фахівців публічного управління у сфері освіти й науки необхідно виважено й раціонально поєднувати розвиток почуттєво-емоційного та раціонально-поведінкового як основи нарощування загальногромадянських та професійно -важливих якостей згідно до вимог конкретних посад установ публічного управління.

Кожна країна світу має свої особливості діагностування, оцінювання та розв'язання порушених проблем щодо управління освітою, але прослідковується стійка тенденція – успіх забезпечується тільки в тих країнах, де має місце поступовість формування інституційних змін, що реально націлені на високий рівень досягнення позитивного результату. Для більшості посткомуністичних країн різною мірою все ще існує загроза інституційних зривів з причин частого і несистемного реформування праці у всіх ключових сферах зайнятості, у тому числі – у сфері освіти й науки. Основна причина цього у недостатньому засвоєнні методології системного аналізу, який став основою розроблення і відслідковування наслідків будь-яких змін у публічному управлінні в цілому, у сфері освіти й науки – зокрема.

Список використаних джерел:

1. Бергмен Д. Государственный менеджмент: эффективность и продуктивность / перев. с англ. Дж. Клау. – Лондон : Изд. Милдсекского университета, 2005. – 152 с.
2. Воронков А. Методы анализа и оценки госпрограмм США / Воронков А. – М. : Изд. УПИ и РГФ, 2009. – 168 с.
3. Дерінг К. В. Навчання та тренінги під час підвищення кваліфікації / Пер. з нім. П. Хайнса. – Вид-во Бельц, Вайнхайм.-Базель, 2008. – 86 с.
4. Івашов М. Ф. Актуальні економіко-теоретичні проблеми розвитку системно-інформаційних засад інституційного реформування суспільства / М. Ф. Івашов, О. К. Скаленко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2006. – № 1. – С. 64–70.
5. Номанова З. Н. Світові тенденції інституційних змін у процесах і результатах праці у сфері державного управління / З. Н. Номанова // Держава та регіони / Серія: Держ. управління. – 2008. – № 3. – С. 153–158.
6. Санталайнен Т. Управление по результатам / Санталайнен Т., Воутилайнен Э., Поренне П., Ниссинен Й. / Перевод с финск. – М. : ИЦПИ, 2009. – 162 с.
7. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / За заг. ред. В. Зубка. – К. : КМ Academia, 1997. – 290с.
8. Як створювати ефективне навчальне середовище: базові знання з дидактики вищої школи [Електронний ресурс]. – Гайдельберг. – Вид-во Вищої медшколи. – Режим доступу : <https://www.ph-akademie. De>
9. Berns J.M.G. Theory of Social and Economic Organization / Berns J.M.G. . – London : PMSU, 2005. – 784 p.
10. The Economics of Education. – London : M.P.LTD. – 2008. – 276 p.
11. Thompson D. L. Moral Values and Higher Education / Thompson D. L. – London : PR, 2006. – 275 p.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ

Шкурат М. О.

Основною передумовою успішного розвитку України, її конкурентоспроможності у світовому економічному просторі та формуванні її позитивного іміджу сьогодні може стати інноваційний розвиток освіти й науки. Нові суспільні відносини, що зумовлені політичними, економічними, культурними змінами, глобалізацією, інформаційною революцією, вимагають кардинальних змін системи державного управління цією сферою.

Зазначимо, що під впливом потреб суспільства формуються і нові вимоги до концепцій розвитку знань. На початку ХХІ століття процес створення та нагромадження нових знань привів їх до переходу в якісно новий стан: знання стали самостійною продуктивною силою. Сучасна “нова економіка” спирається на виробництво в основі якого лежить використання нових знань та перетворення знаннєвого потенціалу на повноцінний фактор виробничої діяльності. Саме на таких позиціях стоять цивілізовані високорозвинуті країни світу, які запропонували інноваційну стратегію розвитку економіки. Її сутність зводиться до підвищення конкурентоспроможності їхніх країн, що переорієнтували своє на виробництво та експорт не товарів і послуг, а високих технологій на основі істотного збільшення кількості інтелектуально-наповнених робочих місць за рахунок гармонізованого розвитку трьох вершин так званого „трикутника знань”, а саме – освіти, наукових досліджень та інновацій.

Нажаль, сьогодні створенню інноваційної інфраструктури перешкоджає низка проблем, ключовою з яких є розпорошення і дублювання державноуправлінських функцій, в тому числі й в освітянському просторі. В умовах постійних змін в економічній і політичній сферах успішна діяльність вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) неможлива без реалізації продуманої системи державного управління, заснованої на стратегічному і оперативному плануванні. Тобто, для послаблення негативних наслідків економічної кризи господарська діяльність ВНЗ має бути прогнозованою і ґрунтуватися як на довгострокових планах економічного й соціального розвитку (бізнес-планах), з одного боку, так і на самостійних планах формування і використання інтелектуального та фінансового капіталу – з іншого. У цьому контексті вважаємо необґрунтованою, а отже, такою, що суперечить стратегії соціально-економічного розвитку й національним інтересам України у формуванні інтелектуального капіталу, пропозицію деяких політиків щодо скасування бюджетного фінансування державних закладів вищої освіти та їх самофінансування. Навпаки, аналіз досвіду розвинених країн переконує в необхідності збільшення фінансування цього сектору економіки випереджувальними темпами порівняно із зростанням ВВП з огляду на сучасний етап формування економіки знань.

До речі, постіндустріальні країни здійснюють фінансування галузей освіти у значних обсягах. Провідні держави світу виділяють із державного бюджету на розвиток освіти дедалі більше коштів, розуміючи стратегічну перспективу цих витрат. Структура джерел такого фінансування свідчить про значимість її бюджетної складової як у країнах із ліберальною ринковою економікою (США, Англія), так і в традиційно соціально орієнтованих економіках (Західна Європа, Скандинавські країни). Видатки органів державної та місцевої влади на фінансування вищих навчальних закладів у Нідерландах, Німеччині, Канаді становлять 70–95 % у структурі джерел фінансування [1].

Слід констатувати, що поглиблення економічної кризи, хронічна нестача бюджетних коштів, загострення соціальних проблем вже призвели до руйнівних тенденцій в системі формування висококваліфікованої робочої сили в державі. Стало очевидним, що при переході до ринкової економіки державний бюджет не може залишитися єдиним джерелом існування професійної школи. За таким підходом неабияке значення має державна бюджетна політика, яка спрямована на управління матеріальними і фінансовими ресурсами не лише на макрорівні, як було донедавна, а й на мікро рівні, де створюється нова вартість та формується нова ціна. Об'єктивним є й той факт, що сучасні економічні відносини, на відміну від господарської практики, формуються незалежно від свідомості людини, яка є їх носієм і активним учасником на всіх стадіях виробництва. Людина через систему управління регулюванням грошового обігу, фінансово-кредитного обслуговування, а також шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу та інтелектуального потенціалу впливає на стан економічних відносин і на цій основі забезпечуються матеріальні й духовні потреби суспільства.

Слід наголосити, що Україна має дуже високий показник (0,94) індексу рівня освіти – майже як країни Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР). Це, безперечно, надає їй переваги в розробці тих видів економічної діяльності, що висувають підвищені вимоги до рівня кваліфікації працівників. Однак важливий не тільки показник охоплення населення системою освіти, а й якість здобутої освіти, а також структура спеціальностей, за якими готуються фахівці. Нажаль, якраз із цим в Україні далеко не все гаразд. Нинішня структура освітніх переваг молодих українців не відповідає стратегічним технологічним орієнтирам Європейського союзу (далі – ЄС) і значно відхиляється від пріоритетів освітньої політики країн, які роблять акцент на високотехнологічній конкурентоспроможності, де саме технічно складні спеціальності перебувають у центрі уваги. Крім того, для національної системи освіти характерна небезпечна недооцінка підготовки фахівців із вищою освітою в галузі природничих, гуманітарних наук, медицини та соціальної сфери, тобто в тих галузях, що відіграють надзвичайно важливу роль у стратегії розвитку ЄС. Скорочення загального рівня державних витрат на сферу освіти стосовно ВВП призведе до відставання України за показниками освітньої компоненти розвитку людського капіталу, що гальмуватиме її інтеграцію у структури Європейського союзу [2].

Українська наука також постійно відчуває „фінансову аритмію”, та капіталізація й комерціалізація наукових знань, на що розраховує уряд, тут не допоможуть. Адже подальший розвиток науково-технічного прогресу продуктивних сил суспільства має здійснюватися на основі наукових досягнень, змін у структурі виробничого процесу, які обумовлюють появу соціального капіталу і соціальних інституцій: освіти, охорони здоров'я, культури. Видатки державного бюджету повинні сприяти матеріальному, духовному і культурному розвитку людини, формуванню її нового світогляду.

Тож, підсумовуючі вищенаведене можна зробити висновок, що сьогодні змінює стратегічне бачення ролі та місця вищої освіти, виробництва знань у суспільстві. Кожна із складових діяльності держави: економічна, політична, екологічна, інформаційна та інші потребують висококваліфікованих спеціалістів, якість підготовки яких безпосередньо залежить від конструктивних впливів на становлення освітньої парадигми, керівництво якою здійснюється через державну освітню політику [3].

У цьому аспекті державне управління закладами вищої освіти можна характеризувати такими основними якостями як:

- наявність органів управління, наділених певними повноваженнями (їх діяльність спрямована на певні об'єкти ВНЗ);
- існування управлінських зв'язків, відносин і організації як суб'єктів, так і об'єктів управління;
- наявність управлінських функцій, пов'язаних із забезпеченням існування та розвитку галузі вищої освіти.

Також необхідно зазначити, що всі основні компоненти державного управління мають складну структуру, тобто складаються з окремих частин. Тому воно являє собою управлінські підсистеми з особливими властивостями, місцем і роллю в управлінському процесі. У загальному вигляді система державного управління вищими навчальними закладами, як елемент системи управління державою в освітній галузі, містить такі основні складові: стратегічне управління; державне регулювання; адміністративне управління [1, 57] функціонування кожної з яких вимагає окремих досліджень.

Список використаних джерел:

1. Крисюк С.В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. „Державне управління освітою” / С. В. Крисюк. – К. : НАДУ, 2009. – 229 с.
2. Шевченко В. М. Стратегія формування державної політики у сфері освітніх послуг в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку України / В. М. Шевченко // Актуальні проблеми державного управління : Збірник наукових праць. – Вип. 2 (42) 2010. – Одеса : ОРІДУ, 2010. – С. 80–83.
3. Дзвінчук Д.І., Баран М. Перспективи розвитку освітньої політики України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Д. Дзвінчук // Державне управління. Політологія. – 2009. – Випуск 112: Т. 125. – Режим доступу : <http://www.bibl.kma.mk.ua/pdf/naukapraci/politics/2009>

ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ТА ДОКТОРІВ НАУК: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Виноградова Н. Л.

В Україні наразі відбувається якісна трансформація інституційного середовища в усіх сферах і галузях народного господарства, що пов'язано як із світовими процесами глобалізації та переходу на новий технологічний уклад, так і з внутрішніми процесами, що відбуваються безпосередньо в країні. Значних змін та перетворень зазнає сьогодні в Україні система освіти: саме освіта у всьому світі виступає відправною точкою зростання, є основою суспільного прогресу, адже нею плекається наймогутніший інноваційний ресурс, людський потенціал. В Україні зміни торкаються усіх учасників освітнього процесу на усіх освітніх рівнях, зокрема й на третьому освітньо-науковому рівні, на якому здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук.

Аналізуючи інституційні трансформації у підготовці здобувачів вищої освіти, і, зокрема ступеня доктора філософії та доктора наук, ми залишимо поза розглядом питання визначення поняття “інститут”, “інституціоналізація”, “інституційне середовище”, оскільки це не є безпосередньо завданням даної публікації і будемо використовувати загальноживане розуміння поняття інституційного середовища як “сукупності основоположних політичних, соціальних і юридичних правил, які утворюють основу для виробництва, обміну і розподілу” [1]. Тобто, це комплекс норм, правил, традицій, звичаїв, а також установ та організацій, які регламентують та обмежують діяльність та взаємодію у певній сфері або галузі.

Інституційне освітнє середовище в Україні останнім часом зазнало суттєвих трансформаційних змін під впливом Загальноєвропейського простору вищої освіти. Україна у 2005 році ратифікувала низку міжнародних декларацій та комюніке (Спільну декларацію міністрів освіти Європи “Європейський простір у сфері вищої освіти”, Болонья, 1999 р., Комюніке зустрічі європейських міністрів, які відповідають за вищу освіту, Прага, 2001 р., Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи, Берлін, 2003 р., Комюніке Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти “Загальноєвропейський простір вищої освіти – досягнення цілей”, Берген, 2005 р. тощо), які визначили напрями та стратегію реформування вищої освіти в державі та стали джерелом для формування відповідної вітчизняної нормативно-правової бази. Аналіз ратифікованого міжнародного законодавства дозволяє виявити не лише напрями реформування відповідної сфери (у нашому випадку – вищої освіти), але й оцінити зусилля вітчизняного законодавця щодо запровадження змін, їх адаптації до сучасних реалій, їх послідовності, а найголовніше – встановити відповідність перетворень, що відбуваються, ідеї та принципам, закладеним підписаними міжнародними угодами.

Так, у Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи 2003 р. відзначається, що “Якість вищої освіти, безумовно, є основою створення Європейського простору вищої освіти” [2]. І з метою подальшого розвитку гарантій якості міністри підтримали розвиток критеріїв і методологій у сфері якості освіти, зокрема такими у документі визначені: принцип автономії навчального закладу (згідно з яким, відповідальність за якість вищої освіти передусім лежить на кожному окремому навчальному закладі), визначається також, що відповідальність мають нести й відповідні державні органи; по-друге, передбачається запровадження системи акредитації, сертифікації, або подібні процедури, а також оцінку програм закладів (з внутрішнім контролем, зовнішньо перевіркою, участю студентів та публікацією результатів); по-третє, документом заохочується введення системи сумісних та легко порівнянних кваліфікацій (при цьому кваліфікації описують з урахуванням обсягу роботи, рівня, навчального результату, компетентності та профілю). Міністри наголосили, що вони всіма засобами будуть домагатися доступності вищої освіти для всіх, вказали на важливість підвищення мобільності здобувачів вищої освіти та створення кредитної трансферної системи (ECTS).

Комюніке Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти “Загальноєвропейський простір вищої освіти – досягнення цілей” 2005 р. (м. Берген), містить положення, які безпосередньо стосуються підготовки докторів філософії та докторів наук. Зокрема, в ньому вказується, по-перше на важливість дослідницької та інноваційної діяльності як фундаменту вищої освіти, а по-друге, на необхідність структурованих докторських програм та потребу в прозорому нагляді та оцінюванні їх виконання. При цьому зазначається, що звичайне робоче навантаження за третім циклом навчання у більшості країн складає 3-4 роки роботи, докторські програми націлені на міждисциплінарне навчання та розвиток замінюваних вмінь та навичок, які б максимально відповідали потребам ринку праці [3].

Проаналізувавши основні вимоги міжнародних конвенцій щодо розвитку Європейського простору вищої освіти, необхідно тепер оцінити вплив цих норм і правил на розвиток університетської освіти в Україні, на підготовку спеціалістів вищої кваліфікації. Так, реалізуючи ратифіковані угоди, Україна формує перш за все структури, що супроводжують впровадження Болонського процесу в країні, які переважно виступають офіційними урядовими структурами. Згідно із наказом МОН України від 07.03.2006 № 164 та за розпорядженням КМУ створюється міжвідомча робоча група з впровадження Болонського процесу, а також при МОН України створюється відомча робоча група супроводу Болонського процесу у вищій освіті України (розпорядження МОН від 24.05.2006 № 93-р). Формується та приймається стратегія – план дій по реалізації принципів Болонської системи в Україні: “План дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариств-

во на період до 2010 року” (наказ МОН від 13.07.2007 р.). Запускається процес оптимізації мережі ВНЗ (згідно розпорядження КМУ “Деякі питання управління вищими навчальними закладами” від 16.11.2011 р. № 1191-р.), застосування інноваційної Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС–ECTS) на всіх освітніх рівнях і, зокрема, на третьому освітньо-науковому рівні, запроваджується Національна рамка кваліфікацій (Постанова КМУ від 23.11.2011 р. № 1341, Наказ МОН від 17.03.2017). Затверджуються ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти (Постанова КМУ від 30.12.2015 р. № 1187), приймаються новий Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Наказ МОН від 06.11.2015 р. № 1151) та новий Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (Постанова КМУ від 23.03.2016 р. № 261). Зазнали змін і правила присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань (Постанова КМУ від 24.07.2013 р. № 567, Наказ МОН від 14.01.2016 р. № 13) та функціонування спеціалізованих вчених рад (Наказ МОН молоді та спорту від 14.09.2011 р. № 1059), що правда найближчим часом зміни триватимуть.

Отже, нормативно-правове середовище практично сформоване (хоча все ще залишається певна незавершеність адаптації національного законодавства до стандартів європейського права). Проте, тут нас цікавить інше питання: якщо наразі правова база як інституційний механізм сформована і працює, то очевидно, що його функціонування не є ефективним і не забезпечує досягнення цілей реформування вищої освіти. Які ж інші інституційні чинники гальмують цей процес? Адже не секрет, що забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство залишається поки що декларацією, продовжує невпинно знижуватись рівень знань здобувачів вищої освіти, наука втрачає темпи розвитку. На жаль, ми маємо констатувати, що системної реорганізації національного простору вищої освіти не відбувається, і в багатьох випадках обмежується зміною лише форм звітності, імітацією модернізації. На наш погляд, основною проблемою у підготовці докторів філософії на сьогодні залишається проблема якості наукових досліджень і запроваджений інституційний механізм у вигляді “набутих компетентностей”, або надрукованої певної кількості публікацій, в тому числі зарубіжних, на жаль не спрацьовує. Наявність численних публікацій не виступає гарантом наукової новизни, а визначені компетенції, яких має досягнути аспірант по закінченню навчання на кшталт “розроблення та реалізація проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику” є досить загальні і оцінити рівень сформованості цих компетенцій вкрай важко.

Іншим інституційним чинником, що значною мірою впливає на підготовку здобувачів вищої освіти, і, зокрема на освітньо-науковому рівні, ви-

ступає можливість самореалізації фахівця у тій спеціальності, яку він отримав, а отже – працевлаштуватися за фахом. І саме тут криється відповідь на питання чому талановита молодь не йде сьогодні до аспірантури. І відлякує не лише низький рівень оплати праці наукового співробітника/доцента кафедри (для порівняння: доцент кафедри, 19 тарифний розряд – 6026 грн., монтажник металевих конструкцій, згідно оголошення – від 10000 грн.), практична відсутність лабораторної бази для виконання дисертаційної роботи й значні матеріальні витрати на наукові публікації, особливо міжнародні, повне безправ'я і незахищеність науково-педагогічного працівника у разі закінчення контракту, але найбільше – безперспективність усієї цієї сфери у віддаленій перспективі з огляду на об'єктивне постійне скорочення самої сфери (і науково-педагогічної, і академічної).

При цьому хронічне недофінансування ВНЗ, призводить до спотворення ринкових механізмів підтримки життєдіяльності вищої освіти. Так, у таких розвинених країнах, частка держави у фінансуванні університетів становить у Канаді – 70–85%, у Голландії – 90 %, у Німеччині – 95 %. При цьому частка плати за навчання у структурі бюджетів вузів у цих країнах є значно нижчою, ніж в Україні: у Канаді – 11 %, у Великобританії – 12 %, у Голландії, Німеччині, Фінляндії, Швеції та інших студенти взагалі не сплачують за навчання. Ми є рекордсменами по платному навчанню порівняно навіть із США, де у приватних вузах плата за навчання становить 38 %, у державних – 14 % усіх витрат, у нас – 55 %, і це при тому, що дві третини громадян України – бідні люди.

Не вдаючись до детального аналізу інших інституціональних чинників, що мають у своїй основі фінансові аспекти, хочемо зазначити, що перспективи інституційних трансформацій у підготовці докторів філософії й надалі будуть знаходитися у полі Загальноєвропейського простору вищої освіти, однак на нашу думку, завданням для нашого освітнього середовища має стати не стільки його формальна відповідність загальноєвропейським вимогам та умовам, скільки змістовна, сутнісна трансформація.

Список використаних джерел:

1. Сергеева Л. М. Інституційне освітнє середовище професійного навчального закладу [Електронний ресурс] / Л. М. Сергеева. – – Режим доступу : http://lib.iitta.gov.ua/10005/1/інституційне_освітнє_середовище.pdf

2. Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи // Комюніке, Міжнародний документ від 19.09.2003. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_754

3. Комюніке Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти “Загальноєвропейський простір вищої освіти - Досягнення цілей”. – Берген, 19–20 травня 2005 р. Документ 994_576.– [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/994_576.

ВИКЛИКИ ЧАСУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Єлісеєва М. О.

Беззаперечним є факт необхідності модернізації наявних освітніх програм українських вузів та підвищення рівня якості вищої освіти, яка враховувала б вимоги часу та базувалась на застосуванні інноваційних систем викладання дисциплін. Все загрозливішого масштабу набуває проблема міграції українських студентів на навчання до закордонних вузів. Так, за даними аналогічного центру CEDOS [1] у 2015–2016 навчальному році кількість українців, які здобували вищу освіту за кордоном становило майже 67 000 і рік від року цей відсоток збільшується. Що ж не влаштовує нинішніх українських студентів в системі вітчизняної вищої освіти? І як подолати існуючі виклики сьогодення українським вузам та бути конкурентноспроможними із закордонними вузами?

Однією із головних проблем проведення якісного навчального процесу особливо інженерних спеціальностей є відсутність сучасної науково-технічної бази у вузах. Внаслідок цього студентам демонструють та вчать їх на застарілому обладнанні, яке вже давно не використовується на їх профільних підприємствах. В результаті студенти отримують вже неактуальні знання, які не згодяться їм при роботі. Часто-густо при проходженні випробувального терміну на фірмах чи підприємствах випускники стикаються із сучасним обладнанням про яке і гадки не мають. Вирішити це питання могла б дуальна освіта, яка б по-перше адаптувала набуті теоретичні знання студентів до виробничих умов, а по-друге вони мали б змогу працювати та вивчати те обладнання, ті технології які безпосередньо використовуються нині на фірмах. Загальними кроками в цьому є залучення практиків, представників бізнес-сектору до навчального процесу задля формування компетентного спеціаліста, готового одразу після закінчення навчання у вузі зайняти посаду за фахом та кваліфіковано виконувати свої професійні обов'язки. Це надасть змогу студентам розробляти реальні проекти. Крім, того необхідно розробити нові навчальні курси, які б поєднували аудиторне навчання студентів із здобуттям теоретичних знань та практичне навчання у профільній організації. Впровадження даного кроку буде корисним усім учасникам даної освітньої схеми. Роботодавці отримають кваліфікованого працівника, якого не треба додатково навчати, студенти – цінні знання та впевненність у працевлаштуванні за фахом, вузи – абітурієнтів, які обирають саме їх заклад для навчання.

Другою причиною є використання застарілих методик викладання дисциплін, що не пробуджують інтересу до навчання у сучасних студентів. Безумовно кваліфікований викладач окрім високого рівня знань своїх дисциплін має вміти цікаво та зрозуміло викласти навчальний матеріал застосовуючи різноманітні інтерактивні методики навчання студентів, розробляючи різні ігрові формати проведення занять тощо. Звісно це потребує від викладача більшої витрати часу на підготовку до занять, що має враховуватися у його годинах навантаження.

Третя причина вбачається у невідповідності навчальних курсів вимогам часу. І мова тут іде не тільки про здобуття студентами практичних навичок. Сучасний фахівець аби бути затребуваним на ринку праці має вміти вирішувати комплексні задачі та володіти певною мірою багатопрофільними та міждисциплінарними навичками. А саме на високому рівні володіти англійською мовою, розумітися на проектному менеджменті та інше. А, отже, необхідна адаптація навчальних курсів та введення на всіх спеціальностях дисциплін з проектного менеджменту, іноземної мови за фахом із викладання профільних дисциплін іноземною мовою і т.п.

В четверте у багатьох вузах відсутні підрозділи, які б забезпечували необхідну якість вищої освіти. Серед найбільш перспективних таких структур вбачається створення проектних офісів та бізнес-шкіл у кожному вузі. Наразі діє достатня кількість грантових програм, які за відсутності необхідного національного рівня матеріального забезпечення, можуть профінасувати проектні ідеї, у тому числі і з поліпшення стану матеріально-технічної бази лабораторій вузів за рахунок європейських фондів. Але потрібні фахівці, які допоможуть кваліфіковано оформити проектну заявку та зацікавити грантодавців.

Загалом проблема підвищення якості вищої освіти є комплексною та багаторівневою, подолати яку можна лише разом, спільними зусиллями та бажанням всіх представників науково-освітньої сфери та суспільства загалом. Тож необхідна певна комунікаційна платформа різних представників вузів задля об'єднання знань та досвіду і формування потужної команди агентів позитивних змін, активних викладачів, учених, бізнесменів із різних організацій та міст країни, які здатні прогресивно мислити та вирішувати актуальні питання сьогодення. Саме це дозволить трансформувати систему вищої освіти і отримати максимальний ефект.

Список використаних джерел:

1. Єгор Стадний Про міграцію українських студентів на навчання до закордонних університетів [Електронний ресурс] : доповідна записка Колегії Міністерства освіти і науки від 22 лютого 2018 року / Єгор Стадний. – Режим доступу :<https://cedos.org.ua/>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Горбань О. Д.

Структура вищої освіти України розбудована відповідно до структури освіти розвинених країн світу, яка визначена ЮНЕСКО, ООН та іншими міжнародними організаціями. Вона забезпечує функціональну наукову, професійну та практичну підготовку на таких рівнях:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень;
- науковий рівень.

Сьогодні вищі навчальні заклади України приймають на навчання до 70 % випускників шкіл. У Європейському союзі прийняті і діють інші стандарти. Там знають і розуміють, що здолати освіту здатна не кожна людина. Вищу освіту спроможний здобути заледве один із десяти тих, хто навчався у школі, а до вищих студій (на магістерському і докторському рівня) доходить не більше 10-15 % випускників бакалаврату. Очевидно, що в Україні вищу освіту здобувають у 7 разів більше людей, ніж дозволяє почальний розподіл інтелекту. На практиці наш диплом не визнається у Європі, наші фахівці без додаткового перенавчання не можуть влаштуватися на роботу за фахом. Найбільше не влаштовує закордонних працедавців у підготовці наших фахівців – низька дієвість знань.

За кордоном прийнята двоступенева система вищої освіти. Університети готують бакалаврів (3-4 роки навчання) й магістрів (ще 1,5–2 роки). Диплом бакалавра свідчить про повну вищу освіту. Хто бажає продовжити навчання, стає спершу магістром, а потім може отримати науковий ступінь доктора.

Наші вищі навчальні заклади сьогодні забезпечують 5 рівні підготовки фахівців з вищою освітою. За кордоном цього не розуміють. Отже, треба уніфікувати освітньо-кваліфікаційні рівні, перейти на двоступеневу освіту відповідно до європейських стандартів. На сучасному етапі концепцію реформування вищої освіти, слід докорінно переглянути і створити програму послідовного її зближення з європейським освітнім і науковим простором.

Для входження України до європейського простору вищої освіти потрібно виправити:

- широкомасштабну довгострокову стратегію модернізації всієї системи освіти;
- систему якості освіти, яка відповідає стандартам ЄС, потребам ринкової економіки, внутрішнього розвитку держави та суспільства;
- загальноприйнятну та порівняльну систему вчених ступенів;
- законодавчо підсилені умови для полегшення працевлаштування українських громадян в Європі та міжнародній конкурентоспроможності випускників вищої школи України.

Головними напрямками подальшого вдосконалення української освіти є наступні:

- створення нової моделі економічної діяльності вищих навчальних закладів, яка базується на солідарній участі держави, бізнесових кіл та громадян;
- забезпечення рівного і справедливого доступу до якісної освіти зокрема, запровадження всеохопного зовнішнього оцінювання навчальних досягнень (у формі тестування) випускників загальноосвітніх шкіл й випускників до вищих навчальних закладів;
- приведення системи вищої освіти у відповідність до вимог Булонської декларації, розширених закладів як необхідної передумови інтеграції української освіти в європейський освітній простір.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту : закон України Закон від 01.07.2014 № 1556-VII// ВВР, 2017, № 38–39, ст. 380.
2. Товканець, Г. В. Університетська освіта [Текст] : навч.-метод. посібн. / Г. В. Товканець. – К. : Кондор, 2011. – 182 с.
3. Палисюк О. Основні проблеми системи вищої освіти в Україні та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / О. Палисюк . – Режим доступу : <http://www.osvitata.com/osvitata-vlada/osnovni-problemi-sistemi-vischo-osviti-v-ukra-ni-ta-shlyachi-ch-virishennyi.html>

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗА РАХУНОК ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Мозолевич Г. Я.

Черета економічних та політичних криз, початок серії “гібридних війн” вимагає від будь-якої країни стійкості. І не тільки економічної і військової, а, як виявилось, і стійкості освітньої та культурної.

Український уряд, починаючи з 2014 р., обрав чіткий і зрозумілий шлях на запровадження ринкових механізмів у фінансуванні підготовки бакалаврів та магістрів у вищій школі. Цей механізм вступив у резонанс із масовими міграційними процесами та освітнім туризмом громадян України на захід. В таких умовах опинились заклади вищої освіти України сьогодні: падіння попиту на їх послуги, і як наслідок, постійне зменшення бюджету: боротьба за кожного абітурієнта під час вступної кампанії та вже студента, що втратив інтерес до навчання, набула небувалих до цього часу розмахів.

Але ж конкуренція – це шлях до вдосконалення, запуску інноваційних процесів, до кращого продукту. Тому заклади вищої освіти почали обирати свої вектори розвитку. Запровадження системи дистанційного навчання безумовно є одним з них. Оскільки, з одного боку, ця система є інноваційною при належній методичній та технічній підтримці, з іншого боку – може зменшувати експлуатаційні витрати закладу вищої освіти і студента.

Чи можуть заклади вищої освіти України сьогодні використовувати систему дистанційного навчання? Безумовно так. Закон про вищу освіту це дозволяє. Для її впровадження “Положенням про дистанційне навчання” рекомендовано створити Центр дистанційної освіти. Ну а вже відповідно до цього документу, підготувати штат працівників, закупити чи орендувати технічне обладнання, обрати наявну систему дистанційного навчання на світовому ринку програмних продуктів, адаптувати її, наповнити базу знань системи дистанційними курсами, виконати їх сертифікацію, налаштувати електронний документообіг і багато чого іншого.

Досвід Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна показує, що цей шлях можна подо-

лати за 5 років. Паралельно можна виконувати апробацію застосування дистанційних технологій навчального процесу зі студентами денної та заочної форм. Для студентів-денників, особливо старших курсів, це надважливий інструмент. Оскільки переважна більшість з них паралельно з навчанням працює і втрачає можливість відвідувати всі заняття за розкладом. Для студентів заочної форми навчання ця система зменшує їх витрати на переміщення до місця розташування закладу вищої освіти та проживання як мінімум вдвічі. А в перспективі, ця стаття витрат у студентів дистанційної форми навчання може бути відсутньою.

Які інновації в навчальний процес може принести система дистанційного навчання? Це в першу чергу повернення обличчям до клієнта (студента). Будь-який сучасний пристрій в його руках з доступом в інтернет надає можливість навчатись в транспорті, на березі річки чи у власній оселі. З планшетом, смартфоном чи ноутбуком сучасна молодь проводить вже по 6–12 годин на день. Тому сам факт доступу системи навчання до цих пристроїв – це шлях до студента. Також слід відмітити, що для пошуку відповіді на незрозуміле питання студент має можливість в будь-який час доби задати питання викладачу, і навіть отримати на нього онлайн відповідь. Сучасне відео, ютуб-канали, скайп-конференції, онлайн-ігри, відео-тренажери та симулятори як лабораторні роботи – це все тепер стає частиною дистанційного курсу і навчального процесу.

Переваги не можливі без недоліків. Тому треба сказати, що з ритмічністю навчання, проблемами контролю знань, перевіркою особи, що навчається, електронними підписами та журналами, контролем роботи викладачів у системі та підвищенням їх кваліфікації зіштовхнеться будь-який навчальний заклад. Ці системи треба буде постійно удосконалювати, використовуючи новітні підходи, що з'являтимуться на ринку.

Таким чином, застосування дистанційної технології навчання є необхідною ланкою в інтеграції освітнього процесу до сучасного та майбутнього суспільства ери інформаційних технологій.

*Секція 2. Фінансово-економічні відносини у сфері вищої освіти
в умовах автономії вищих навчальних закладів*

**НЕОБХІДНІСТЬ СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ОРГАНІЗАЦІЇ
ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ І КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ
ТЕХНОЛОГІЙ ВІТЧИЗНЯНИХ КЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

Байов Б. О., Мормуль М. Ф.

Трансфер технологій – це передача інформації про інновації, тобто передача технологій.

Комерціалізація технологій – процес, за трансформації результатів інноваційної діяльності в продукти і послуги на ринку.

Завдання трансферу технологій університету – сприяти реалізації проєкту від ідеї до створення успішного підприємства [1].

Попри високий ступінь охоплення населення освітою, зокрема вищою, її якість, наявність науково-дослідних розробок та рівень підготовки персоналу знаходяться у незадовільному стані. Неякісна освіта, в свою чергу, не дозволяє створювати нові знання, комерціалізувати їх, винаходити нові технології та застосовувати інновації. В розвинутих країнах інноваційний розвиток стає можливим завдяки тісній співпраці між університетами, підприємствами і державою.

Отримана в спадок від СРСР, українська освітня система потребує вирішення низки проблем:

- зниження якості освіти і конкурентоспроможності освітніх закладів на глобальному ринку;
- відсутність ефективного партнерства між державою, вищими навчальними закладами та бізнесом;
- невідповідність між пропозицією освітніх послуг і попитом на них з боку ринку праці;
- дефіцит висококваліфікованих кадрів;
- застаріла матеріально-технічна база [2].

Для забезпечення ефективного управління процесом трансферу технологій і комерціалізацією наукових розробок окрім інституційного забезпечення в університетах необхідно створювати певні підрозділи.

Для України важливо створити власну систему стимулювання трансферу технологій між університетом, державою та бізнесом. Основними складовими такої системи мають бути:

- заохочення технологічного розвитку суспільства;
- необхідність встановлення діалогу між трьома інститутами – університетом, бізнесом та державою [1].

Нині класичний університет має три альтернативні шляхи трансферу технологій:

1. Пошук бюджетного фінансування на безповоротній основі.
2. Пошук джерел фінансування за допомогою банківських механізмів.
3. Пошук фінансування в комерційному секторі.

Побудова конструктивного діалогу між державою, бізнесом та університетами можлива лише за умови узгодженості інтересів всіх сторін та зацікавленості у продуктивній і взаємовигідній співпраці.

Ефективна модель потрійного партнерства в Україні має включати такі напрями діяльності:

– з боку держави – реальне забезпечення автономії та фінансової незалежності університетів; сприяння створенню відповідної матеріально-технічної бази ВНЗ; формування державного замовлення на спеціальності відповідно до дійсних потреб ринку праці та бізнес-середовища; заохочення (у вигляді пільг) бізнес-організацій до проведення спільних з університетами науково-дослідних робіт в пріоритетних сферах;

– з боку бізнесу – інформування держави та університетів щодо потреб ринку в кваліфікованих кадрах та стосовно перспективних напрямів діяльності; переорієнтація зі швидкого отримання прибутку на досягнення довгострокових результатів шляхом інноваційної діяльності;

– з боку університетів – заснування технопарків, інноваційних фірм, венчурних фондів на базі університетів з метою проведення науково-дослідних робіт; зменшення бюрократичної складової у їхній діяльності, що суттєво ускладнює діалог ВНЗ із бізнесом; активне залучення експертів та представників бізнесу до освітнього процесу [2].

Отже, комерціалізація та трансфер технологій – це важлива складова інноваційного менеджменту класичного університету і як процес потребує стратегічного управління на всіх етапах просування інтелектуальної власності в системі “університет – держава – бізнес” із метою вибору ефективної форми отримання комерційного ефекту.

Список використаних джерел:

1. Мешко Н. П. Університет у національній інноваційній системі / Н. П. Мешко, М. В. Поляков, Є. М. Суліма // Дніпропетровський національний університет. – 2012. – 436 с.

2. Грищенко І. М. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи / монографія (рукопис) ; за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра екон. наук., проф. І. М. Грищенка. – К., 2015. – 236 с.

СУЧАСНА ФІНАНСОВА МОДЕЛЬ СПІВПРАЦІ УПРАВЛІННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ І ВИЩОЇ ОСВІТИ

Качула С. В., Андреев А. Е.

Головним завданням Управління праці та соціального захисту населення (далі – УПСЗН) є забезпечення реалізації державної соціальної політики на відповідній території у сфері соціального захисту населення. До недавня сфера діяльності УПСЗН охоплювала широкий спектр послуг у

сфері соціально-трудових відносин: від призначення та виплати соціальної допомоги, компенсацій та інших соціальних виплат, встановлених законодавством України, надання субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, включаючи і контроль за витрачанням коштів до організації ефективного співробітництва з державними та місцевими органами виконавчої влади, профспілками та роботодавцями.

Постановою КМУ від 2 грудня 2015 року “Про реалізацію пілотного проекту із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб” Уряд розширив повноваження УПСЗН. Так, з 1 грудня 2016 року до 1 червня 2018 року у Львівській, Полтавській та Харківській областях реалізується пілотний проект щодо залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб у межах реалізації спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту “Модернізація системи соціальної підтримки населення України”. Мета даної Постанови розкривається в Порядку реалізації пілотного проекту. Згідно цього Порядку залучення учасників пілотного проекту до роботи здійснюється державною службою зайнятості шляхом:

- сприяння працевлаштуванню, в тому числі на нові робочі місця;
- надання безвідсоткової фінансової допомоги на поворотній основі для організації підприємницької діяльності;
- пропонування участі в громадських роботах.

Учасниками пілотного проекту є непрацюючі працездатні особи з числа – членів малозабезпечених сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям та внутрішньо переміщених осіб. Для участі в пілотному проекті зазначені особи звертаються до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної держадміністрації або виконавчого органу міської ради за місцем фактичного проживання з відповідною заявою та документами, що підтверджують статус таких осіб.

Розмір фінансової допомоги для організації підприємницької діяльності становитиме до 40 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на початок відповідного року.

У 2017 році до проекту “Рука допомоги” долучилося понад 2,4 тис. осіб. Зокрема, у 2017 році понад 650 осіб працевлаштовано, 408 осіб взяли участь в оплачуваних громадських роботах, а 62 – розпочали власний бізнес, скориставшись безвідсотковою фінансовою допомогою. Загальна сума наданої фінансової допомоги учасникам проекту становить понад 3,6 млн грн. Найбільша кількість малозабезпечених безробітних приєдналась до проекту у Полтавській області – 988 осіб. У Львівській області у проекті беруть участь 792 особи, у Харківській – 639. У січні 2018 року комісії Львівської та Харківської областей прийняли рішення про надання фінансової допомоги для відкриття власної справи восьми учасникам.

Таким чином, проект “Рука допомоги” показав позитивні результати, і, на нашу думку, його можна застосовувати і в інших областях України. Враховуючи велику зацікавленість в участі у пілотному проекті як з боку

громадян, так і з боку окремих регіонів і об'єднаних територіальних громад, Урядом підтримано пропозиції Мінсоцполітики України щодо:

- продовження строку дії пілотного проекту до 31 грудня 2018 року;
- долучення до реалізації пілотного проекту трьох об'єднаних територіальних громад (Баранівська міська ОТГ Житомирської області, Кіптівська сільська ОТГ Чернігівської області та Миколаївська міська ОТГ Донецької області);
- розширення стимулюючих механізмів створення робочих місць для учасників пілотного проекту. У 2018 році фінансова допомога буде також надаватися діючим суб'єктами господарювання, які будуть створювати робочі місця для учасників пілотного проекту.

Кошти для реалізації пілотного проекту передбачено у державному бюджеті на 2018 рік у сумі 20 млн грн, тобто фінансування проекту, порівняно з 2017 роком збільшено більш як у 5,5 раза. Це посилить позитивний ефект від впровадження проекту “Рука допомоги”. Так, якщо тільки по окремій статті видатків на соціальний захист безробітних по галузі “Соціальний захист та соціальне забезпечення” в 2017 році з Зведеного бюджету України було витрачено 107,5 млн грн, то на 2018 рік заплановано 98,4 млн грн, що підтверджує про зменшення виплат і певну позитивну роль в цьому відіграв Проект “Рука допомоги”. Але ситуація все ще залишається критичною: якщо в 2014 році на соціальний захист безробітних було виплачено із Зведеного бюджету України 55,6 млн грн, в 2015 році 59,7 млн грн, то в 2016 році виплати збільшилися майже вдвічі, до 94,0 млн грн. Це і послужило однією із причин термінового вжиття заходів щодо стабілізації даної ситуації. Враховуючи, що Проект “Рука допомоги” запрацював лише з 2017 року, видатки на соціальний захист безробітних ще зростали. Причин цієї ситуації декілька: це і необізнаність безробітних, і недовіра до нового, і нестача знань для втілення ідеї в життя, особливо у селищах. Так в 2017 році по Нововодолазькому районі Харківської обл. фінансову допомогу на створення власної справи отримала лише одна особа.

У даній ситуації вищі навчальні заклади мають можливість допомогти Управлінню праці та соціального захисту населення в частині агітації, роз'яснення та в подальшому супроводі написання бізнес-планів та відкриття власної справи безробітним/внутрішньо переміщеним особам.

Зміни, які відбуваються в соціально-економічному розвитку України, реформування бюджетної, податкової та соціальної сфери, змушують з іншого боку поглянути на діяльність та можливості УПСЗН не лише як органу, що надає та контролює фінансування соціальних послуг, а і їх ролі в сполучній ланці між УПСЗН, Державною службою зайнятості та вищими навчальними закладами. Не кожен претендент на фінансову допомогу має можливість та знання здійснити розробку бізнес-ідеї. Вищі навчальні заклади можуть надати повне супроводження бізнес-ідеї від правового до фінансового забезпечення. Структура ВНЗ має можливість забезпечувати органічне поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності, що необхідно на сучасному етапі тій особистості, яка приймає рішення

щодо участі в даному Проекті. Вища освіта вже довела свої можливості участі в даних проектах. Так ще з 2001 року згідно Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності, держава надавала можливість безробітним отримати кошти на створення власного бізнесу, ВНЗ проводили навчання безробітних щодо написання бізнес-планів. Лише один ВНЗ мав можливість навчати 1–2 групи 1 раз на місяць, причому майже всі випускники отримували фінансову допомогу та створювали власну справу.

Отже, сучасна фінансова модель співпраці Управління праці та соціального захисту населення та вищої освіти має зайняти почесне місце в соціально-економічному розвитку нашої держави. На нашу думку, Управління праці та соціального захисту населення разом з Вищими навчальними закладами має всі можливості для надання допомоги безробітним та внутрішньо переміщеним особам в частині створення власної справи.

Список використаних джерел:

1. Управління праці та соціального захисту населення Нововодолазької районної державної адміністрації Харківської обл. [Електронний ресурс] : офіційна веб-сторінка. – Режим доступу : <http://upszn-nvrda.at.ua/index/polozhennja/0-6>

2. Університет митної справи та фінансів: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umsf.dp.ua/images/documents/Статут.pdf>

3. Пілотний проект “Рука допомоги” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rukadopomogu.com.ua/ua>

4. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] : офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://www.msp.gov.ua/search/?s=%D1%80%D1%83%D0%BA%D0%B0+%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8>

5. Державна казначейська служба України: офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

6. Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: наказ Міністерства соціальної політики України від 15.06.2015 № 613 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0821-15>

ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НАУКОВО-ОСВІТНІХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Пасічник А. М., Кутирев В. В.

У процесі входження України до європейської спільноти гостро постає питання гармонізації системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні з європейською системою захисту прав інтелектуальної власності. Нині в Україні спостерігається значний розвиток в галузі науки, особливо в

математиці, фізиці, хімії, ІТ-технологіях та в деяких інших напрямках. Близько 80 % наукових розробок в цих галузях створені на матеріально-технічній та інтелектуальній базі науково-освітніх установ (установи в системі вищої освіти різних рівнів акредитації, науково-дослідні центри, та інші), або тісно пов'язані з такими науково-освітніми установами. У зв'язку з цим, створення прозорої та дієвої системи захисту прав інтелектуальної власності є важливим насамперед для науково-освітніх установ в Україні.

За законодавством України право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності. Право інтелектуальної власності є непорушним. Жоден суб'єкт не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.

Міжнародна практика (в тому числі практика ЄС) з питань захисту прав інтелектуальної власності полягає в тому, що науково-освітні установи в процесі своєї діяльності формують потужні портфелі майнових прав інтелектуальної власності через відповідні охоронні документи як в частині авторського права (свідоцтва про реєстрацію авторського права на літературні твори наукового, технічного характеру, комп'ютерні програми, бази даних, виступи, промови, лекції), так і в напрямку промислової власності (патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та іноді, навіть, свідоцтва на знаки для товарів та послуг) [1]. Як наслідок, науково-освітні установи, у світовій практиці, є активними учасниками ринку ліцензійних відносин щодо майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Доходи таких установ, які вони отримують за ліцензійними договорами у вигляді роялті або пов'язаних платежів можуть складати до 50 % фінансування цих установ. Наряду з цим, ефективна система захисту прав інтелектуальної власності сприяє розвитку здорової конкуренції серед таких науково-освітніх установ з точки зору залучення наукових кадрів.

На даний момент в Україні тільки невелика кількість окремих потужних науково-освітніх установ (як правило технічного спрямування) проводить роботу щодо управління активами пов'язаними з правами інтелектуальної власності. Така робота в кращому випадку полягає виключно в реєстрації прав інтелектуальної власності (часто носить безсистемний характер) та отриманні охоронних документів. Заходи із запобігання порушенням прав інтелектуальної власності (проведення аналітично-пошукової роботи, звернення до правоохоронних органів, захист прав у суді) взагалі не здійснюються через брак відповідного кваліфікованого персоналу в складі науково-освітніх установ.

Такий стан речей призводить до того, що в Україні науково-освітні установи в багатьох випадках втрачають можливість отримувати дивіденди від створених на власній базі наукових розробок, що в свою чергу зменшує обсяги надходження додаткових коштів на фінансування подальших досліджень. Необхідність виваженого підходу до захисту прав інтелектуальної власності: вчасне отримання охоронних документів, підтримання в актуальному стані портфеля майнових прав та проведення дієвих заходів із

захисту прав інтелектуальної власності підштовхує українських науковців звертатися до іноземних (європейських, північно-американських) науково-освітніх установ, де система охорони прав інтелектуальної власності працює достатньо ефективно та дозволяє авторам отримувати гідну винагороду і формує перспективи подальшого розвитку.

Доцільним вбачається створення державної програми підтримки діяльності науково-освітніх установ в Україні саме в частині управління активами в галузі інтелектуальної власності. Насамперед, необхідним є організація в складі науково-освітніх установ підрозділів з питань захисту прав інтелектуальної власності та забезпечення їх кваліфікованим персоналом. Також важливим є проведення широкої роз'яснювальної роботи, насамперед серед керівництва науково-освітніх установ, щодо необхідності дієвого управління активами з інтелектуальної власності. Потрібно визначити нормативний статус науково-освітніх установ в системі захисту прав інтелектуальної власності в Україні та забезпечити прозоре нормативне врегулювання відносин між авторами розробок та науково-освітніми установами в тому числі в питаннях отримання та розподілу коштів.

У процесі приєднання України до Європейського союзу відбувається відкриття промислових ринків, ринку персоналу, послаблення мовних бар'єрів тощо. У зв'язку із цим необхідно враховувати, що зволікання з вирішенням поставлених питань призводить до відтоку наукових кадрів, які отримали освіту в Україні до іноземних науково-освітніх установ, що в свою чергу може призвести до неспроможності економіки країни витримувати конкурентний тиск більш технологічно-розвинутих країн та подальшої деградації важливих як наукових так і виробничих сфер в Україні.

Виконання запропонованих заходів дозволить реально підвищити ступінь захисту прав інтелектуальної власності в Україні, отримати додаткові потужні джерела фінансування освітніх закладів, створити систему стимулювання науковців на проведення досліджень в науково-освітніх установах України, підвищити престижність та привабливість науково-інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ким Бён-О. Понятие интеллектуальной собственности и мировые тенденции / Ким Бён-О // Seed Project 2015: WIPO International Education Project on Idea, Invention, Innovation and Intellectual Property; 22.10.2015.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Міщенко Д. А., Шевченко С. В.

Питання державного фінансування вищої освіти було актуальним протягом усього періоду незалежності України, і весь цей час привертало увагу вітчизняних науковців, так проблеми формування оновленого механізму фінансування системи вищої освіти розглядалися В. Луговим,

І. Грищенко, С.Калашніковою, Ю. Вітренком, О. Воробйовою, О. Слюсаренко та ін. Значної уваги приділяють удосконаленню механізму державного регулювання системи вищої освіти такі науковці, як В. Вікторова, Д. Дзвінчук, В. Кремень, Т. Лукіна, С. Домбровська, С. Григанська, Н. Протасова та ін. Також все більше уваги приділяється удосконаленню механізму фінансування у вищій школі (В.Бахрушин, Т. Єфіменко, Ж. Таланова, Т. Боголіб, О. Співаковський, А.Касич, В. Малишко, О. Откаленко, Є. Стадний та ін.).

Водночас актуальним залишається наукове обґрунтування побудови ефективної системи фінансування, яка забезпечить високу якість вищої освіти як чинника розвитку економіки знань.

Серед найбільш суттєвих питань, які потребують нагального вирішення можна виділити:

- недостатність коштів, що виділяються, а відтак неможливість забезпечити розвиток системи вищої освіти та належний, конкурентоспроможний рівень її якості;

- невідповідність пріоритетів, визначених органами державної влади та розподілу фінансування за рахунок бюджетних коштів за рівнями освіти;

- диспропорції у бюджетному фінансуванні різних ВНЗ, що на думку багатьох експертів, створює загрози для розвитку та навіть існування вищої освіти в регіонах.

Сучасний стан вищої освіти характеризується, передусім, з позицій недостатності бюджетних коштів, що виділяються державою для забезпечення функціонування цієї сфери діяльності. Недостатнє фінансування ВНЗ, нестача власних фінансових ресурсів негативно впливають на розвиток матеріальної бази, рівень і якість підготовки фахівців, ставлять під загрозу існування потужного освітнього і науково-дослідного потенціалу, негативно впливаючи на рівень соціально-економічного розвитку країни.

Згідно зі ст. 71 Закону України “Про вищу освіту”, фінансування державних вищих навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету на умовах державного замовлення на оплату послуг із підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, із дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності та прозорості у прийнятті рішень. Утім, вищезазначений закон не закладає підвалин ефективного, прозорого та достатнього фінансування системи вищої освіти України.

На сьогодні бюджетне фінансування є досить обмеженим та покриває тільки необхідні для виживання вищих навчальних закладів статті витрат, передусім це заробітна плата персоналу, стипендії та комунальні платежі. Матеріально-технічний розвиток вищій навчальні заклади намагаються забезпечувати за власні кошти, які формуються, насамперед, завдяки платним освітнім послугам. Крім того, обсяги бюджетного фінансування освіти за держзамовленням практично не передбачають капітальних видатків у зв’язку з обмеженістю бюджетних коштів. Існуюча демографічна ситуація (зниження кількості абітурієнтів) не дозволяє підвищувати вартість на-

вчання за контрактною формою, включаючи у неї інвестиційні витрати. Отже, постає закономірна необхідність оптимізувати розподіл наявних ресурсів ВНЗ, що дасть можливість виділяти кошти на інвестиційні витрати.

Має відбутися побудова ефективного фінансового механізму системи вищої освіти як елементу державної політики в галузі освіти, який буде складатись із відповідних методів, форм, інструментів та важелів.

Роль держави під час фінансування має полягати в оцінюванні ВНЗ за результатами їхньої роботи на підставі конкуренції, та ключовим має стати оцінювання навичок здобувачів освіти після закінчення університету. Водночас повинно бути постійно дотримано виконання соціальної функції держави у сфері вищої освіти. При державному фінансуванні вищої освіти необхідно враховувати підтримку розвитку перспективних галузей економіки, стимулювання університетів до конкуренції, планування майбутньої діяльності ВНЗ.

Із метою підвищення ефективності та більш раціонального використання вищою школою фінансових коштів необхідно розширити реальну фінансову автономію ВНЗ, значно підвищивши рівень їх фінансово-господарської самостійності. Зростання фінансових можливостей ВНЗ за рахунок державних і позабюджетних джерел фінансування та адекватне їх застосування підвищує можливості використання академічного потенціалу університетів, сприяє розвитку вищої школи як однієї із найважливіших умов для поступального розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Бахрушин В. Фінансування вищої освіти: які зміни нам пропонують? [Електронний ресурс] // Освітня політика. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/articles/756-finansuvannya-vishchoji-osviti-yaki-zmini-nam-proponuyut>
2. Савченко І. Г. Модернізація державного механізму фінансування вищої освіти в умовах її реформування / І. Г. Савченко, О. В. Чумак // Теорія та практика державного управління. – 2017. – № 3 (58). – С. 1–6.
3. Терещенко Г. Державне фінансування вищої освіти як чинник розвитку економіки знань / Г. Терещенко, Л. Олейнікова // Схід. – 2017. – № 4 (150). – С. 25–29.
4. Ящук Т. А. Система вищої освіти в Україні та її фінансування / Т. А. Ящук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 784–787.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Мищенко Л. О.

Забезпечення права людини на освіту в будь-якій країні є одним з найважливіших обов'язків держави. Це зумовлено тим, що освіта в сучасному глобалізованому світі все більше стає вирішальним чинником суспільного прогресу та соціально-економічного розвитку держав світу.

Освіта посідає одне з пріоритетних місць у стратегічному ракурсі державної політики України і потребує особливої уваги. Освіта є важливим фактором соціально-економічного розвитку держави, становить пріоритетну форму інвестицій у людський капітал.

Вища освіта є важливою сферою державної політики, зумовлена станом низки споріднених складників (економічних, соціальних, суспільних тощо).

Реформування освіти в Україні, що триває нині, ускладнюється відсутністю нового обґрунтованого механізму фінансування підготовки здобувачів вищої освіти. Зміна системи державного фінансування вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації передбачає поступову відмову від моделі фінансування закладів вищої освіти та перехід до моделі фінансування здобуття освітньої послуги студентом. Передбачається фінансування безпосередньо послуги зі здобуття студентом вищої освіти із державного та місцевого бюджетів. Зважаючи на рівень якості отримуваної сьогодні здобувачами освіти, диспропорційність у фінансуванні за різними спеціальностями, галузеву деформацію вищої освіти, не завжди обґрунтоване фінансування в розрізі навчальних закладів і спеціальностей, вбачається актуальним удосконалення системи фінансування вищої освіти.

Основним завданням держави в сучасних умовах має бути створення відповідного нормативного й регуляторного середовища, в якому бізнес, громадські організації, будуть зацікавлені у компетентних працівниках, а отже, активніше будуть залучені до фінансування освіти. Необхідно забезпечити створення гнучкої, цілеспрямованої, ефективної системи державно-громадського управління освітою, що забезпечує інтенсивний розвиток і якість освіти, спрямованість її на задоволення потреб країни, запитів особистості. Це передбачає: оптимізацію державних управлінських структур, децентралізацію управління освітою; перерозподіл функцій і повноважень між центральними та регіональними органами управління освітою, органами місцевого самоврядування і навчальними закладами.

Світова практика показує, що за необхідної організації діяльності вищих навчальних закладів вони здатні не лише фінансувати самих себе, а й бути каталізатором інновацій та економічного зростання. При цьому держава зосереджує свої зусилля на регулюванні довготермінових і загальносистемних параметрів функціонування й розвитку освіти, насамперед, на підтримці й поширенні інновацій.

Визначальне значення має формування інноваційного бюджету освіти та інноваційного державного замовлення, до якого можуть входити витрати на підтримку інновацій і науки, підготовку й підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів, придбання обладнання і предметів тривалого користування, формування виробничих фондів, капітальне будівництво приміщень та інфраструктури, капітальний ремонт, капітальні трансферти, створення резервів тощо.

Державне фінансування вищої освіти та науки в Україні є вкрай незадовільним. Відповідно держава втрачає передові позиції щодо рівня

освіченості громадян, скорочуються масштаби та рівень якості підготовки науково-педагогічних кадрів, помітно погіршуються умови для творчої роботи вчених та викладачів.

Недостатня ефективність використання коштів, що спрямовуються на фінансування системи освіти, це проблема пов'язана з недосконалістю організації процесу управління галуззю. Уряд бюджетний тягар переклав на вищі навчальні заклади через так званий спеціальний фонд, тобто те, що заробляли самі навчальні заклади.

Важливе місце у процесах розвитку освіти займає державне регулювання цієї галузі, яке повинно сприяти досягненню такого рівня освіти, який буде відповідати загальнонаціональним потребам та інтересам суспільства, зокрема – залученню інновацій, підготовці висококваліфікованих фахівців.

Список використаних джерел:

1. Зайло І. І. Використання зарубіжного досвіду для вдосконалення функціонування освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://libfor.com/index.php?newsid=282>

2. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

3. Міщенко Д. А. Перспективи розвитку та фінансування освітньої галузі в Україні / Д. А. Міщенко, Л. О. Міщенко // Materiály XII mezinárodní vědecko – praktická konference “Moderní vymoženosti vědy – 2016”. – Díl 1. Ekonomické vědy. : Praha. Publishing House “Education and Science” s.r.o – 72 stran.

4. Савченко І. Г. Модернізація державного механізму фінансування вищої освіти в умовах її реформування / І. Г. Савченко, О. В. Чумак // Теорія та практика державного управління. – 2017. – № 3 (58). – С. 1–6.

5. Ящук Т. А. Система вищої освіти в Україні та її фінансування / Т. А. Ящук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 784–787.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Петрова Я. І., Лисяк Л. В.

Важливість та першочерговість реформування освіти та науки в Україні задокументована в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, Стратегії сталого розвитку “Україна 2020”. Серед основних викликів розвитку системи вищої освіти України – удосконалення управління вищою освітою; підвищення якості освітніх послуг та вдосконалення механізмів фінансування вищих навчальних закладів паралельно з розширенням автономії університетів, пошуком альтернативних джерел їх фінансування.

Проблеми фінансового забезпечення освітньої діяльності вищих навчальних закладів в умовах переходу до автономії та формування єдиного європейського освітнього простору, питання державного регулювання фінансового забезпечення функціонування вищих навчальних закладів та ін-

теграційних процесів розвитку освіти досліджували вітчизняні автори Н. В. Антонов, Л. В. Лисяк, О. В. Дубовська, І. Г. Карзун, М. П. Рибак.

Н. В. Антонов звертає увагу на належне державне регулювання фінансового забезпечення функціонування та розвитку вищих навчальних закладів як передумову забезпечення їх конкурентоспроможності. Вчений виокремлює основні вектори реформування фінансового забезпечення надання якісних освітніх послуг і активізації наукових та науково-дослідних робіт, серед яких [1, 163]:

- зміна з витратного підходу фінансування ВНЗ на диференційований підхід, який має здійснюватись за результатами атестації вищих навчальних закладів;

- пошук більш поглибленого адресного використання коштів соціальної підтримки фінансування навчання малозабезпечених категорій здобувачів вищої освіти;

- розробка нормативів розрахунку вартості освітніх послуг, як для громадян України, так і для іноземців, а також прийняття нормативних актів обмежувального характеру, які забороняють ВНЗ встановлювати вартість навчання за кошти фізичних та юридичних осіб нижчою, ніж вартість підготовки за кошти державного бюджету;

- вжиття заходів, спрямованих на підвищення якості освітніх послуг ВНЗ та зростання їх рейтингу серед кращих університетів європейських країн;

- розробка мотиваційних та стимулюючих заходів активізації наукової та науково-дослідної діяльності ВНЗ коштами вітчизняних та іноземних замовників;

- запровадження як альтернативного джерела фінансового забезпечення вищої освіти освітнього податку.

Проаналізувавши фінансування вищої освіти в Україні в умовах гострого дефіциту бюджетних коштів під час формування єдиного європейського освітнього простору, І. Г. Карзун пропонує розвивати фінансовий механізм в освітній сфері у поєднанні державного регулювання та ринкового саморегулювання. Основний акцент автора - на розробці нового підходу до визначення обсягів фінансування з урахуванням мінімальних соціальних стандартів, які дають змогу встановити нижню межу фінансового забезпечення розвитку освіти.

І. В. Карзун пропонує заходи, спрямовані на вдосконалення фінансового забезпечення інтеграційних процесів її розвитку. Серед основних – забезпечення ефективного розподілу фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів у розмірах, достатніх для розвитку ВНЗ, враховуючи стан матеріально-технічної бази, можливості відтворення потенціалу науково-педагогічних кадрів і розвитку науки, удосконалення методів визначення обсягів фінансування вищої освіти та розробка нормативів фінансування з урахуванням мінімальних соціальних стандартів, які дають змогу встановити нижню межу обов'язкового фінансового забезпечення її роз-

витку. Автор вважає доцільним упровадження нового механізму фінансування вищої освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду шляхом переходу на багатоканальне фінансування, прийняття заходів щодо збільшення та диверсифікації джерел фінансування вищої освіти та оптимізації їх структури. Крім того, на думку науковця, необхідно створити умови для проведення фундаментальних та прикладних досліджень у ВНЗ (які виступатимуть додатковим джерелом фінансування, сприятимуть підвищенню рівня конкурентоспроможності в умовах формування системи економіки знань) та розвивати освітнє кредитування, що сприятиме підвищенню зацікавленості громадян у використанні кредитних ресурсів для оплати освітніх послуг, забезпеченню доступності освітнього кредиту для широких верств населення, стимулюванню платоспроможного попиту на ринку освітніх послуг [2, 118].

М. П. Рибак наголошує на проблемі ефективності розподілу та використання державних коштів на освіту. Розподіл державних коштів повинен відбуватися з урахуванням рейтингів ВНЗ та якості підготовки в них фахівців. Науковець приводить думку А. О. Касич та В. А. Циган про те, що для створення реальних конкурентних умов між ВНЗ необхідно надати їм більшу автономію: заклади, які будуть розподіляти кошти найефективніше, підвищать якість освіти, вони і отримають конкурентну перевагу в порівнянні з іншими.

На нашу думку, низький рівень фінансування сучасної наукової системи України не дозволяє науці виконувати її економічну функцію і забезпечувати економічне зростання і добробут суспільства. Недостатнє фінансування негативно впливає на всі сфери наукової діяльності: від підготовки наукових кадрів до міжнародної співпраці. Брак фінансування негативно впливає на проведення досліджень на рівні, який би допомагав українським вченим в отриманні конкурентоспроможних на світовому ринку результатів, інтеграції в європейську наукову спільноту [3].

М. П. Рибак наголошує на надзвичайній актуальності питання збільшення обсягів фінансових ресурсів залучених із комерційних джерел, що можливе за умови створення науково-виробничого комплексу за активної участі закладу вищої освіти. Наукова діяльність має посісти місце основного джерела інновацій, а інноваційний продукт – стати додатковим ресурсом фінансування потреб вищих навчальних закладів. “Функціонування даних комплексів є перспективною формою інтеграції освітньої, наукової, виробничої та інноваційної діяльності при переході вітчизняної економіки на інноваційну модель розвитку. Таким чином, ринкова трансформація економіки України сприяла диверсифікації джерел фінансування вищої освіти в частині поєднання як бюджетного фінансування та комерційних фінансових ресурсів. В умовах зростаючої ролі позабюджетних фінансових ресурсів важливим питанням є створення науково-виробничих комплексів, що буде сприяти комерціалізації і розповсюдженню результатів наукових досліджень та інноваційних розробок” [4, 178].

Отже, для розв'язання проблем підвищення ефективності використання ресурсів вищими навчальними закладами та створення необхідних умов для залучення додаткових фінансів у вищій освіті в Україні мають бути задіяні ефективні механізми фінансування як з боку держави, так і недержавних суб'єктів господарювання. Для стабілізації галузі необхідно сфокусувати зусилля на диверсифікації фінансування вищої освіти в Україні. Окрема увага має приділятися створенню нормативно-правової бази для здійснення досліджень освітянами, що, до речі, стане додатковим джерелом фінансування. Паралельно треба посилити контроль за виконанням норм Конституції України та вимог законів України “Про освіту” та “Про вищу освіту”, інших нормативно-правових актів сфери вищої освіти. Не менш важливим є створення умов для ширшої взаємодії приватного сектора та вищих навчальних закладів у підготовці фахівців. У контексті останнього доцільним є стимулювання/заохочення суб'єктів господарювання до співпраці з вищими навчальними закладами з використанням бюджетно-податкового інструментарію. Такі заходи сприятимуть рівноправному партнерству держави на ринку інтелектуальної праці та підтримці більш високої якості вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Антонов Н. В. Державне регулювання фінансового забезпечення функціонування вищих навчальних закладів / Н. В. Антонов // Наукові праці. Державне управління. – Вип. 252. – Т. 263. – С. 157–164.
2. Карзун І. Г. Фінансове забезпечення інтеграційних процесів розвитку вищої освіти / І. Г. Карзун // Вісник ТНЕУ. – 2015. – № 2. – С. 113–119.
3. Лисяк Л. В. Удосконалення механізму фінансового забезпечення закладів загальної середньої освіти в Україні / Л. В. Лисяк, О. В. Дубовська [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2014. – № 11. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>
4. Рибак М. П. Оцінка ефективності фінансового забезпечення діяльності вищих навчальних закладів / М. П. Рибак // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2014. – № 1. – С. 172–179.

ПРІОРИТЕТИ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ДЕРЖАВИ

Роменська К. М., Сальникова Т. В.

За сьогоденних умов соціально-економічної нестабільності, що спостерігається в Україні, важлива роль у задоволенні потреб територіальних громад у суспільних послугах відводиться органам місцевого самоврядування, оскільки ці органи наділені правом складання й виконання доходної

та видаткової частини місцевих бюджетів України. Необхідною передумовою реалізації власних та делегованих повноважень зазначених органів влади є, як адекватний потребам обсяг фінансових ресурсів, так і прозорість їх використання. Однак на сучасному етапі державотворення українське суспільство зіткнулося з певними проблемами, що негативно впливають на можливості забезпечення конституційних прав українських громадян, в тому числі й на освіту. Підтвердженням тому є результати оцінки показників соціально-економічного розвитку України та її регіонів.

На основі даних звітності ГУДКСУ у Дніпропетровській області про виконання місцевих бюджетів проаналізовано виконання зведеного бюджету Дніпропетровської області за видатками упродовж 2013–2016 рр. Загальний обсяг видатків у 2013 р. порівняно 2014 рр. збільшився на 3066,3 млн грн (або на 18,8 %), у 2015 р. спостерігається зменшення на 82 млн грн (або на 0,5 %), проте у 2016 р. поновлюється тенденція до збільшення – обсяг видатків зріс до 17 592,4 млн грн (на 8,3 %). Протягом 2013–2016 рр. частка даного фонду в загальній структурі місцевих бюджетів Дніпропетровської області зросла з 84 % до 85 %. Відповідно, частка спеціального фонду скоротилась із 16 % до 10 %. Це зумовлено зменшенням обсягів спрямування бюджетних коштів на виконання програм соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці, пов'язаних з реалізацією інвестиційної й інноваційної діяльності. В цілому оцінка виконання видаткової частини місцевих бюджетів Дніпропетровської області вказує на соціальне спрямування видатків. Спостерігається переважання у загальній структурі видатків на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист. У результаті того, підвищується якість соціальних послуг та послуг в освітній сфері; реалізуються пріоритетні інвестиційні проекти соціально-економічного розвитку області; здійснюється модернізація системи освіти, охорони здоров'я; забезпечується надійне функціонування систем життєзабезпечення населення тощо. Таким чином, реалізуються пріоритетні завдання соціально-економічного та культурного розвитку області.

Із метою повноцінного виконання місцевих бюджетів, у бюджетному процесі виділяють такий етап як планування, що набуває особливої актуальності в рамках програмно-цільового методу. Заплановані показники мають бути зважені, обґрунтовані, співставленні з результатами попередніх бюджетних періодів, а також повинні враховувати пріоритети соціально-економічного розвитку країни.

У результаті дослідження виявлено, що планові показники невиконані. Відхилення фактичних показників від планових коливаються від –2,45 до –53,54 %. Загалом, зведений бюджет області за видатками у 2013 році виконано на 96,41 %, у 2014 р. – на 90,95 %, у 2015 р. – на 83,87 %, у 2016 році – на 86,93 %. Відсоток невиконання планових показників постає своєрідним індикатором ефективності діяльності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, оскільки, є свідченням недостатнього фінансового забезпечення регіону. За результатами бюджетного

періоду залишаються нереалізованими бюджетні програми та, відповідно, недосяжними бажані показники соціально-економічного розвитку як окремо взятої адміністративно-територіальної одиниці, так і держави в цілому.

Прогнозні показники свідчать про те, що видатки Дніпропетровської області у 2019 рр. зростуть до 24 245,7 млн грн, тобто на 37,8 % порівняно з 2016 роком. При цьому, обсяг загального фонду у 2019 р. збільшиться на 5247,7 млн грн або 35,3 %, а обсяг спеціального фонду скоротиться на 1405,6 млн грн або на 51,8 %. Використаний нами метод трендів дає наближений прогноз показників на основі середньорічних коефіцієнтів росту за попередні роки та має певні недоліки, оскільки не враховує вплив інших чинників на досліджуваний показник: обсягів надходжень до бюджету, темпу інфляції та інших макроекономічних показників.

Саме тому для удосконалення планування одного з пріоритетних напрямів використання бюджетних коштів – видатків бюджету на освіту пропонуємо застосовувати МАІ, що є доцільним математичним методом для бюджетної системи як ієрархічної системи, в якій існує поділ на складові елементи – сукупність бюджетів усіх рівнів, які врегульовані нормами права та формуються на єдиних принципах. Застосування МАІ є також доцільним для прийняття рішень щодо скорочення фінансування бюджетних програм у сфері освіти і відповідає вимогам досягнення спільної мети в рамках актуальності переходу до стратегічного бюджетного планування на середньострокову та довгострокову перспективу. Даний метод є універсальним, адже побудована ієрархія може бути адаптована під будь-який регіон з урахуванням його специфічних особливостей. Застосування МАІ не є простою процедурою, оскільки передбачає проведення значної підготовчої роботи (побудову ієрархії, вибір експертів, проведення обчислень), проте дозволить поставити процес прийняття рішень на потік. Перевагами даної методології є зрозумілий та прозорий алгоритм організації осмислення прийняття обґрунтованого рішення в будь-якій сфері діяльності, зокрема в бюджетній сфері й можливість прийняття рішення в умовах стратегічного планування на середньострокову та довгострокову перспективу. За таких обставин будуть створені умови для виконання державою своїх функцій, підтримки фінансової стабільності в країні та досягнення економічного і соціального розвитку.

Результати оцінки виконання місцевих бюджетів України та Дніпропетровської області за видатками стали підтвердженням того, що найважливішим фактором сучасного стійкого соціально-економічного зростання, у тому числі розвитку пріоритетної освітньої галузі, є удосконалення механізму виконання місцевих бюджетів України за видатками. Налагоджений належним чином механізм є об'єктивно необхідною передумовою для збалансованості місцевих бюджетів й підґрунтям для реалізації комплексу заходів в країні, орієнтованих на стимулювання економічного зростання та зниження соціальної нерівності.

По-перше, для удосконалення виконання місцевих бюджетів України за видатками має бути дотримано принцип ефективності і результативності (орієнтованості на результат). Це передбачає: оцінку і аналіз причин відхилень затверджених показників видатків від фактичних за результатами виконання місцевого бюджету; впровадження механізмів формування видаткової частини бюджету на освіту, що забезпечують взаємозв'язок між обсягами бюджетного фінансування та системою заходів, спрямованих на досягнення заданих результатів; стимулювання місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів до пошуку резервів щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів; затвердження стандартів якості надання бюджетних послуг та системи оцінки відповідності наданих бюджетних послуг встановленим стандартам; створення системи моніторингу й результативності надання бюджетних послуг для оцінки якості роботи бюджетних установ та оцінки ефективності використання бюджетних коштів на основі досягнення кінцевих результатів.

По-друге, для вдосконалення виконання місцевих бюджетів України за видатками має забезпечуватись проведення оцінки ефективності використання бюджетних коштів. Для здійснення цієї роботи необхідно порівняти фактично досягнуті показники бюджетних установ, які здійснюють функції місцевого значення по окремих сферах діяльності та нормативи забезпечення населення певної місцевості відповідними бюджетними послугами.

І, по-третє, проведення моніторингу і контролю за використанням коштів місцевого бюджету – заходів, яким слід приділити особливу увагу. Це сприятиме підвищенню прозорості виконання місцевих бюджетів за видатками завдяки виявленню випадків порушень бюджетного законодавства й упередженню їх виникнення в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Бюджетна складова реалізації домінуючих напрямів суспільного розвитку: монографія / Л. В. Лисяк, О. В. Гриценко, С. В. Качула, К. М. Роменська [та ін.] ; за наук. ред. д.е.н., проф. Л. В. Лисяк. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2015. – 396 с.

2. Звіти ГУДКСУ у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.treasury.gov.ua

3. Звіти про виконання паспортів бюджетних програм на 01.01.17 та 01.01.16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/02/2751370.pdf>

4. Чугунов І. Я. Формування видатків бюджету у системі соціально-економічного розвитку країни / І. Я. Чугунов, І. М. Ігнатюк // Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький державний університет імені Григорія Сковороди. – 2016. – № 28/1. – С. 217–226.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Тополенко Н. М., Бут О. С.

Управління діяльністю вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) має певні особливості, зокрема тому що вони відносяться до бюджетних установ, які є однією із складових бюджетної системи країни і повинні, з одного боку, надавати якісні освітні послуги, а з іншого – виконувати видаткову і дохідну частину бюджету. Оскільки вищі навчальні заклади відносяться до установ, для яких отримання прибутку не є метою діяльності, вони не наділяються оборотними коштами та їх фінансовий стан визначається тільки повнотою та вчасністю надходжень асигнувань з належних бюджетів.

На сьогодні у зв'язку з євроінтеграційними змінами в Україні, вітчизняні освітні заклади розширюють напрями своєї діяльності. У країні спостерігаємо численні зміни у нормативно-законодавчій базі державного сектору, що здійснюють значний вплив на ведення обліку і у освітніх закладах. Разом з тим бухгалтерський облік у вищих навчальних закладах потребує удосконалення та модернізації згідно з новою законодавчою основою. У період нестабільної політичної ситуації раціональне та правильне ведення обліку стає вкрай необхідним.

Основним завданням обліку у процесі діяльності вищих освітніх закладів є забезпечення своєчасного, точного та повного висвітлення всіх господарських операцій у бухгалтерських документах та використання коштів, які виділяються з бюджетів різних рівнів за цільовим призначенням.

Процеси, які відбуваються в українській економіці, трансформують багато сфер життєдіяльності суспільства, у тому числі і систему вищої освіти. Залучення закладів освіти до сфери ринкових відносин призвело до розширення напрямів підприємницької діяльності в даному секторі економіки, тому підвищуються вимоги до системи обліку у ВНЗ як інформаційної бази управління.

Здійснення функцій і завдань бухгалтерського обліку у вищій школі, як і інших бюджетних установах, вимагає модернізації, згідно з рядом об'єктивних причин. По-перше, це розвиток міжнародних зв'язків і необхідність запровадження міжнародних стандартів. По-друге, розвиток бюджетної системи і розширення сфер діяльності бюджетних установ вимагає відповідного удосконалення вітчизняної облікової термінології, у тому числі і в освітніх закладах.

Завданнями обліку у вищих навчальних закладах є:

- планування видатків на утримання ВНЗ та забезпечення контролю за законним, цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів відповідно до затвердженого кошторису;

- ведення бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів;

- облік надходжень та видатків від надання платних послуг та власних надходжень;

- своєчасне нарахування і видача зарплати, стипендій, допомоги;
- облік і контроль стану розрахунків з різними дебіторами і кредиторами;
- розроблення плану заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів ВНЗ;
- складання бюджетної, фінансової, податкової та статистичної звітності та надання її в визначені терміни до відповідних органів;
- ініціювання запровадження сучасної уніфікованої автоматизованої системи для більш ефективної організації бухгалтерського обліку господарських операцій і аналізу фінансової діяльності;
- недопущення порушень фінансової дисципліни, недбальства, марнотратства, викривлення фінансової звітності.

Отже, можна зробити висновок, що бухгалтерський облік у вищих навчальних закладах є організованою системою збирання, реєстрації й узагальнення інформації про склад засобів, джерел фінансування та зобов'язань установ, фінансових процесів за допомогою суцільного, безперервного й документального обліку всіх господарських операцій, що відображають їх господарську діяльність.

Основними шляхами удосконалення обліку у вищих навчальних закладах, вважаємо: розвиток управлінського обліку; приведення національних стандартів обліку і звітності у державному секторі, які поширюються на вищі навчальні заклади, до міжнародних стандартів; повну автоматизацію процесів обліку після запровадження міжнародних стандартів; підвищення ефективності та спрощення меморіально-ордерної форми обліку, яка застосовується у більшості ВНЗ України; підвищення кваліфікації облікових працівників.

Важливою проблемою обліку є те, що управлінський облік у освітніх закладах використовується на недостатньому рівні. Основні причини організації управлінського обліку полягають в тому, що виникає потреба в отриманні облікової інформації не тільки в розрізі кодів бюджетної класифікації, а й за структурними підрозділами. Також досить важливе значення має орієнтація управлінського обліку на докладний облік витрат (видатків) і калькулювання собівартості освітніх послуг. Таким чином, удосконалення обліку у освітній сфері не можливе без розвитку управлінського обліку, адже саме він посилює контроль за ефективністю використання бюджетних коштів, що є досить важливим для сьогодення.

Одним з актуальних напрямів удосконалення системи бухгалтерського обліку у освітній сфері також є автоматизація процесів обліку після запровадження міжнародних стандартів. Проблема полягає у необхідності розробки нового або приведення існуючого програмного забезпечення до досконалого стану та насичення ним інформаційного ринку в Україні.

Меморіально-ордерна форма обліку має певні недоліки, основними з них є трудомісткість та недостатня адаптованість облікових реєстрів до системи звітних показників. Це визначає необхідність у додаткових розрахунках,

вибірках і групуваннях при складанні звітності, а також обробку інформації вручну. Прогресивність форми бухгалтерського обліку повинна бути достовірною, оперативною, з високим рівнем контрольних функцій обліку в раціональному використанні ресурсів, результативністю механізму формування показників виконання кошторису доходів і видатків бюджетної установи.

В Україні потребують підтримки і розвитку професійні бухгалтерські організації. Вони допоможуть отримувати найсвіжішу інформацію про всі зміни, які відбуваються у діючих міжнародних стандартах, а також про нові стандарти, які приймаються, від представників організацій, які їх розробляють. Є потреба у пошуку прямої співпраці освітніх закладів з Міжнародною Федерацією бухгалтерів, Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності.

У процесі удосконалення системи бухгалтерського обліку у вищих навчальних закладах необхідно систематично підвищувати кваліфікацію практичних бухгалтерів. Вважаємо за потрібне розробити національну програму професійної підготовки фахівців, в основу якої має бути покладений систематичний підхід, тобто підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації та наявність бюджетних асигнувань на зазначені заходи.

Отже, шляхами удосконалення бухгалтерського обліку у вищих навчальних закладах є приведення стандартів обліку і звітності у державному секторі до міжнародних стандартів, підвищення ефективності та спрощення меморіально-ордерної форми обліку та підвищення кваліфікації робітників бухгалтерій установ. Ці напрямки удосконалення допоможуть ще більше наблизити виконання планових показників бюджету, збільшити концентрацію виділених бюджетних асигнувань на важливі освітні та наукові програми, збільшити компетенцію облікових працівників вищих навчальних закладів, підвищити ефективність використання коштів загального і спеціального фондів.

Список використаних джерел:

1. Вацик Н. Необхідність удосконалення методики обліку у вищих навчальних закладах як важливої складової управління вузом [Електронний ресурс] / Н. Вацик // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 2 (27). – С. 184–188. – Режим доступу : http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/707/2/ГЕВ_2010_v27_No2-N_Vatsyk-The_need_for_improving_methods_of__184.pdf
2. Лучко М. Р. Організація обліку в установах державного сектору економіки: реалії сьогодення / М. Р. Лучко, Л. Т. Штимер // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 1 (2). – С. 39–42. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2015_1%282%29__10
3. Максимова В. Ф. Перспективи вдосконалення облікової системи в бюджетних установах / В. Ф. Максимова // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 230–234.
4. Хорунжак Н. М. Проблеми узгодження законодавчої бази і напрями модернізації обліку в бюджетних установах [Електронний ресурс] /

УПРАВЛІНСЬКІ ЗАВДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Вакульчик О. М.

Вищі навчальні заклади (далі – ВНЗ) є складними соціально-економічними системами та важливими складовими освітнього середовища держави. Однією з найбільших проблем державних ВНЗ України на сьогоднішній день є скорочення бюджетного фінансування вищої освіти, що спричинило нестачу коштів для забезпечення їх нормального функціонування та розвитку. Враховуючи те, що державні заклади вищої освіти отримали відносну економічну свободу, актуальним стало завдання ціноутворення на ринку освітніх послуг. У зв'язку з цим все більшого значення набуває класифікація, аналіз та управлінський облік поточних витрат вищого навчального закладу з метою визначення собівартості освітніх послуг та розрахунку їх ціни.

Особливістю функціонування бюджетних установ є те, що метою їх діяльності є не створення прибутку, а досягнення передбачених планами та кошторисами показників, виконання поставлених в статуті або ж передбачених програмою фінансування завдань і функцій. Виходячи з того, що в доходах бюджетних установ мають місце як бюджетне фінансування, так і самостійно зароблені установою кошти, організація та ведення бухгалтерського обліку у ВНЗ має свої особливості. Вони полягають в тому, що необхідно вести облік та здійснювати постійний контроль не тільки за балансом отриманих асигнувань, власних надходжень та їх використанням, а й аналізувати собівартість освітніх послуг та на її основі визначати ціну контрактів.

Бухгалтерський облік у бюджетних установах знаходиться на стадії гармонізації з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку для державного сектору. Це спричинює необхідність перебудови складу і форм фінансової звітності бюджетних установ та оновлення методичного та нормативно-правового забезпечення.

Трансформація національної системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах та складання звітності за міжнародними стандартами забезпечить підвищення прозорості державних фінансів, якість та достовірність бюджетного обліку, можливість оцінки ефективності бюджетних послуг, які надаються. У той же час відповідальним завданням, що потребує розробки й опрацювання у процесі реформування, є посилення управлінської, контрольної та інформаційної функції обліку.

Головною умовою успішної діяльності державних вищих навчальних закладів є достатнє фінансове забезпечення. Розробка кошторисів, маючи у своїй основі ряд спільних рис із бюджетуванням, служить обґрунтуванням

доцільності застосування елементів управлінського обліку, як важеля оптимізації вартісних показників державних вищих навчальних закладів.

В Україні за часів незалежності частка видатків зведеного бюджету на освіту у ВВП сягала в середньому 6,6% і за останнє десятиріччя цей показник коливався від 5,4% до 7,4% (рис. 1).

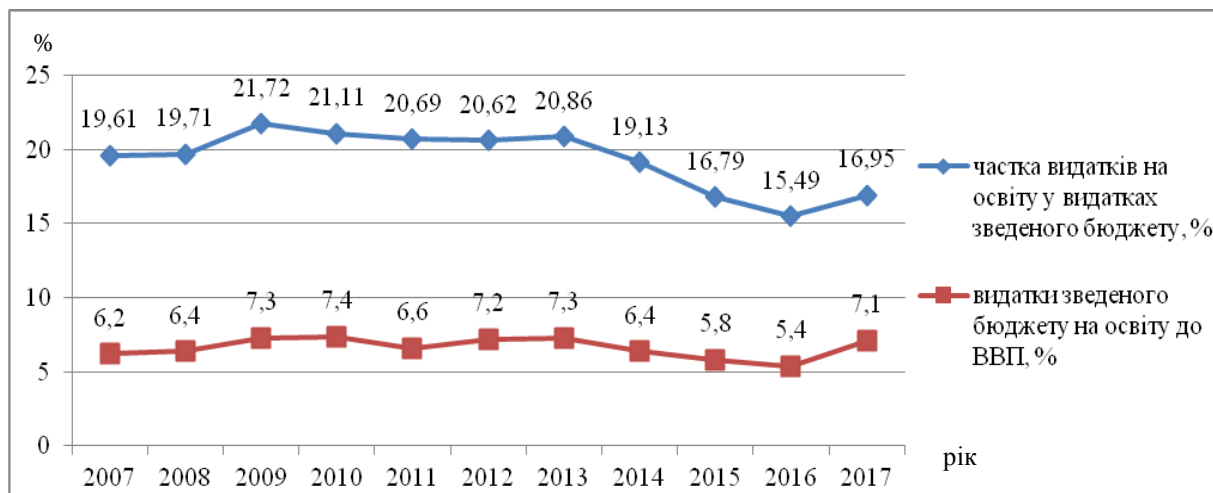

Рис. 1. Динаміка показників фінансування освіти в Україні [1]

Практика фінансування вищих навчальних закладів останніх років свідчить про те, що за рахунок загального фонду покривається лише частина витрат державних вищих навчальних закладів – так звані захищені статті видатків, які фінансуються відповідно до обсягів державного замовлення. За рахунок коштів студентів-платників ВНЗ змушені оплачувати всі інші витрати закладу, які недофінансовуються чи взагалі не фінансуються загальним фондом бюджету. До таких витрат відносяться обов’язкові витрати на оплату недофінансованих із загального фонду комунальних послуг, оплата послуг зв’язку, заходів з охорони праці, придбання та оренди навчального обладнання, канцелярських товарів, відряджень, транспортних послуг, поточного ремонту і відновлення основних фондів, придбання господарських і навчальних матеріалів. Причому ці активи використовуються усім контингентом студентів, як “платниками” так і тими, хто навчається за державним замовленням. За кошти спеціального фонду бюджету оплачуються також всі обов’язкові витрати для забезпечення акредитаційних вимог: підвищення кваліфікації викладачів, придбання літератури і періодичних видань, виготовлення методичного забезпечення і навчальних посібників та ін.

Нині основним економічним важелем, яким самостійно може управляти Університет, є ціноутворення освітніх послуг, плата за які становить переважну частину позабюджетних доходів. Механізм державного регулювання ціноутворення в освітній галузі в Україні знаходиться поки що на стадії впровадження, а труднощі при визначенні собівартості навчання пов’язані з тим, що немає єдиної досконалої методики щодо її розрахунку.

Визначена на основі затратного підходу собівартість освітньої послуги не враховує ринкових факторів, а саме: умов конкуренції, купівельної спроможності споживачів, кон'юнктури ринку, попит на спеціальності. Ринкова вартість послуги може бути більшою або меншою за планову собівартість і відображає ціну освітньої послуги, яка формує надходження Університету за спеціальним фондом. Так, аналіз затрат Університету показав, що при ринковій ціні контракту у 2017 р. у середньому 12 000 грн рівень недофінансування витрат освітніх послуг з навчання магістрів за денною формою навчання складає 8543,50 грн. (20 543,5 – 12 000) або 41,6%. (рис. 2).

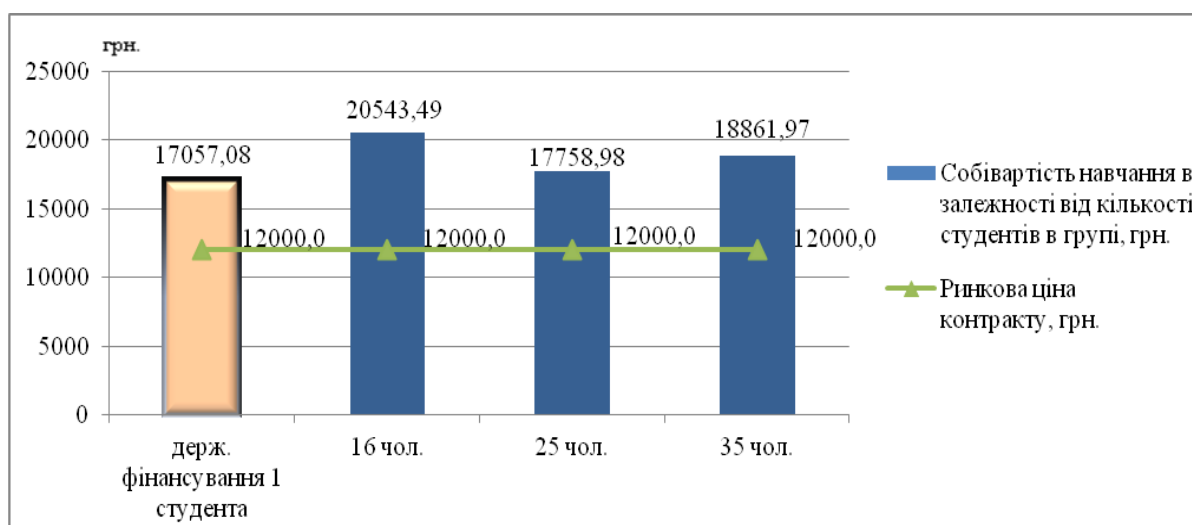

Рис. 2. Ринкова, державна та розрахункова вартість навчання 1 студента за різної кількості студентів у групі (2016–2017 навчальний рік)

На зниження фактичної собівартості навчання одного студента, безумовно, впливає загальна кількість студентів, що навчається в університеті, але може вплинути також і збільшення контингенту студентів в групах. При цьому економічно обґрунтована класифікація затрат також стає не лише важливою передумовою успішного планування, а й дає можливість визначити релевантні затрати та здійснювати їх оптимізацію і контроль.

Розрахунок собівартості освітньої послуги при різній кількості студентів у групі показав, що зміна кількості студентів в групі впливає на прямі умовно-постійні витрати (оплата праці викладачів за проведення лекційних практичних, лабораторних занять, прийняття заліків, практика та ін.), частка яких змінюється при їх розподілі на більшу кількість студентів, а прямі змінні (оплата праці викладачів за консультування по курсовим, дипломним роботам, прийняття екзаменів) та непрямі постійні витрати на 1 студента залишаються незмінними. Отже за рахунок зменшення прямих умовно-постійних витрат, що відбулось при збільшення кількості студентів в групі до 25 осіб вартість навчання 1 студента зменшилась на 13,55 %. При кількості в одній групі 35 осіб економія відбувається тільки за рахунок лек-

ційних годин, у той час як додаткові витрати виникають при проведенні практичних і лабораторних занять за рахунок поділу групи на підгрупи.

Доцільним є порівняння ринкової ціни освітньої послуги, рівня її державного фінансування та розрахункової собівартості навчання 1 студента (рис. 2).

Варіативний підхід до розрахунку собівартості навчання дозволить отримувати структуровану інформацію, яка може бути використана не тільки для вирішення управлінських завдань щодо ціноутворення освітніх послуг, а й дозволить здійснювати аналіз та контроль витрат відповідно до центрів відповідальності. Облікове забезпечення інформаційного наповнення управлінської форми калькуляції собівартості освітньої послуги за запропонованими статтями затрат вимагає деталізації обліку затрат і розширення кількості відповідних аналітичних рахунків.

Список використаних джерел:

1. Доходи та видатки держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cost.ua/budget/expenditure>

UNIVERSITY AS A COMPLEX DYNAMIC FINANCIAL AND ECONOMIC SYSTEM WITH A TRUST FUNCTION OF PROFIT

Velychkin V. O.

Higher school as a public institution has structural units in its structure, the most typical and important of which is the UNIVERSITY. It is in the conditions of the autonomization of higher educational institutions (which is identical to the substantial weakening of total control of the state by the executive power in the person of the MES) in a relatively short time should become an independent subject of the market of educational services, the labor market, the market for research and development, the market for investment in education and science.

The higher educational institution (HEI, UNIVERSITY), freed from total control by the MES, is transformed from an object of management and control into a full-fledged subject of market relations. It is UNIVERSITY in the process of autonomization that will have to master the market principles of those markets to which it comes out, such as:

- money goes for the student;
- money goes for scientists (grants, economic – contracts, orders of corporations, etc.);
- investments go into profitable projects.

Correctly notes B. N. Yeliseev [1] that UNIVERSITY, becoming a subject of market relations, that is, engaging in entrepreneurial activity, receiving profit, will still be “Ensuring the training of highly qualified personnel in all areas of socially useful activities in accordance with the needs of society and the state”.

The latter, in general, is part of national security.

Acting as a subject of the markets for educational, labor, research, investment, UNIVERSITY is obliged to take as a basis for its activities rules, assess-

ments, financial and economic indicators of these markets, which are directly or indirectly related to the purpose of entrepreneurial activity – profit.

At first, University, UNIVERSITY should move from the assessment of the quality of educational, scientific, investment activities as phenomenological manifestations to the assessment of profitability as entrepreneurial activity in all areas of its activity [2, 3]

Secondly, it is universally recognized that the phenomenon of ever-accelerating updating of knowledge practically in all areas of human activity.

However, the fact that the six-year cycle of higher education exceeds the period of “half-life of knowledge” in most areas over time has not yet led to a broad discussion of the fundamental question of the meaning higher education in new conditions. This shows that the time factor must be taken into account in the new realities.

Thirdly, the task of translating knowledge is no longer relevant and paramount, as the information is constantly updated. The goal of university education should be the formation of graduates’ skills in generating new knowledge in the areas to which this education belongs. Only in these conditions will universities be able to cope with the most important social task: the training of the intellectual elite of society, which mass education cannot solve.

Fourth, the market of educational services (which is extremely important) always functions under conditions of statistical uncertainty. Its characteristics can vary within fairly wide limits. Here there is a theory of mass phenomena, since there is a significant number of subjects of the most mobile sector of the institutionalistic structure of the economy – households. The category of random events is also present in scientific activity; the limits of changes are much smaller.

A new model of UNIVERSITY.

UNIVERSITY (hereinafter – university) is a complex dynamic financial and economic system in which there are three main processes – educational, scientific, investment.

Remarks.

The system develops in time, taking into account the processes of accumulation, renewal and the emergence of new knowledge.

In the university, there are other processes, such as economic, methodical, educational, personnel, marketing, career guidance and others, but all of them are considered auxiliary, serving the three specified processes, which we will call defining.

So, the university as a complex system is represented in the form of a vector-column:

$$Y(t) = \begin{Bmatrix} O \\ H \\ H \end{Bmatrix} \quad (1)$$

Each of the processes is structured by a finite number of parameters that determine the degree of influence on the income (profit) in the corresponding

process. These parameters are significantly different from those traditionally used in assessing quality.

With this approach, the column vector $V(t)$ takes the form:

$$Y(t) = \begin{Bmatrix} O (O_1, O_2, O_3, \dots, O_n) \\ H (H_1, H_2, H_3, \dots, H_m) \\ И (И_1, И_2, И_3, \dots, И_q), \end{Bmatrix} \quad (2)$$

where n, m, q – the number of parameters that determine the revenue-cost components of the corresponding process that takes place in the university.

Read more.

In the educational process will have to abandon the ballroom system of quality essays, and use new approaches, examples of which are already available. These are the works [4–7].

In the scientific and investment processes, it is necessary to use the established methods for evaluating the effectiveness of scientific developments, such as the amount of profit relative to invested capital or methods for assessing the effectiveness of investments.

It should also be noted that all processes are random and the transition matrix of the state of the university $V(t)$ (2) from one state to another is determined by the random nature of the parameters $O_1 \dots \dots \dots I_q$, the distribution law of which is specific for each university.

List of sources used:

1. Елисеев Б. П. Современный университет в пространстве противоречий. Проблемы и пути их решения : монография / Б. П. Елисеев. – М : Дашков и К, 2017. – 274 с.
2. Карташова А. А. Университет как сложная саморазвивающаяся система / А. А. Карташова // Вестник наук Сибири. – 2013. – № 2 (8). – С. 131–137.
3. Heileman G. L. Visualizing student flows: Busting myths about student movement and success / Heileman G. L., Babbitt T. H., Abdallah C. T. // The magazine of higher learning. – 2015. – Vol. 47 – No. 3 (May/June 2015). – P. 30–39.
4. Кушников В. А. Модель Форрестера в управлении качеством образовательного процесса ВУЗа / В. А. Кушников, И. В. Яндыбаев // Прикладная информатика. – 2011. – № 3 (33). – С. 65–68.
5. Мясникова Е. С. Построение интегрального показателя качества образования в вузе с использованием методов экспертных оценок и теории нечетких множеств (на примере университета “Дубна”) [Электронный ресурс] / Е. С. Мясникова // Международный университет природы, общества и человека “Дубна”. – Режим доступа : mjasknikovak@gmail.com
6. Соловьев И. В. Интегральные оценки качества образования / И. В. Соловьев, С. В. Филатов // Интеграция образования. – 2014. – № 2. – С. 14–17.

7. Кудж С. А. Сходимость как образовательная категория / С. А. Кудж, И. В. Соловьев, В. Я. Цветков // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2013. – № 11. – С. 10.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТИ НА ОСНОВІ МАРКЕТИНГОВОГО ПІДХОДУ

Зайцев В. Є.

Класик маркетингу Ф. Котлер визначає маркетинг як соціальний та управлінський процес, за допомогою якого окремі особи та групи осіб задовольняють свої потреби шляхом створення товарів, послуг, споживчих цінностей і обміну ними. Таким чином, одне із самих головних понять маркетингу – потреби споживача. В свою чергу, потреба – це відчуття людиною нестачі у чомусь необхідному.

Сьогодні Україна відчуває нагальну потребу у фахівцях здатних здійснювати компетентну діяльність в умовах ринкової економіки, зростання конкуренції на світових ринках, оскільки досвід найбільш розвинутих країн світу показує, що більша частка їхнього багатства та міць економік визначається людським капіталом. Для забезпечення свого процвітання розвинуті країни інвестують значні кошти у системи освіти і велику увагу приділяють підвищенню їх ефективності.

Сьогоднішня світова новітня економіка ґрунтується на засадах знань, що потребує висококваліфікованих і успішних фахівців. Забезпечення економічної та соціальної стабільності в Україні неможливе без прийняття важливих, принципово нових рішень і здійснення відповідних заходів в системі освіти.

Ці заходи мають базуватися на маркетинговому підході і передбачати:

- задоволення потреб зацікавлених в освітньому процесі сторін;
- створення принципово нових підходів до розробки навчальних програм і здійснення на цій основі якісного процесу освіти;
- ефективне управління вищими навчальними закладами.

Університети, щоб бути успішними на освітньому просторі мають чітко розуміти і задовольняти потреби зацікавлених сторін. Зацікавлені сторони – це всі ті, хто приймають участь в наданні освітніх послуг та споживають їх результати. До найбільш зацікавлених сторін слід віднести: студентів, викладачів, бізнес-структури, державні організації різного рівня підпорядкування та ін. Чітке розуміння та ефективне задоволення потреб зацікавлених сторін є основою трансформації освіти України.

Сьогодні у вищих навчальних закладах, незважаючи на проголошені реформи в освіті, продовжують переважати застарілі адміністративні методи. Залежність від державного фінансування приводить до того, що їхньою головною турботою є збереження цього фінансування, відповідної штатної чисельності персоналу, а не слугування інтересам держави, споживачів, студентів.

Зміни в освіті мають розпочатися зі зміни світогляду тих, хто навчається. На жаль, нині більшість з них приходять до вищих навчальних закладів за дипломом про вищу освіту, а не за повноцінною вищою освітою. І лише частину студентів спонукають отримувати вищу освіту такі фактори:

- отримання відповідного кваліфікаційного рівня з метою розпочати кар'єру чи змінити її;
- розширення своїх знань та навичок з метою розвитку кар'єри;
- задоволення потреби самовдосконалення.

Виходячи з потреб цієї аудиторії найважливішими аспектами сучасної освіти має бути набуття практичних навичок та отримання реального життєвого досвіду, підкріпленого глибокими теоретичними знаннями. Для цього активно мають застосовуватись інтерактивні методи навчання, що спрямовані на вирішення реальних практичних проблем. Важливим також є залучення до участі у навчальному процесі фахівців-практиків.

Крім розробки сучасних програм, вибору ефективних методів навчання важливим є розробка критеріїв оцінки якості знань. При цьому важливим є не тільки перевірка на іспиті звичайного блоку знань із кожної конкретної дисципліни, а й оцінка у студента таких навичок як здатність аналізувати, відрізняти суттєве від другорядного, здатність спілкуватися, висловлюючи та обгрунтовуючи свої думки, водночас дослуховуючись до інших. Це можливо під час проведення лекційних і практичних занять протягом семестру.

Надзвичайно важливим, на мій погляд, є впровадження принципово нового підходу до атестації студентів. При незадовільній атестації студента з певних дисциплін, він має не відраховуватись з навчального закладу, а мати можливість опанування всіх дисциплін навчального плану без обмеження терміну навчання. При незадовільній атестації студент має оплатити вартість вивчення відповідної дисципліни і повторно виконати всі вимоги для її опанування, передбачені НМКД. Кількість разів вивчення певної дисципліни не має обмежуватись як і термін навчання в університеті. Після отримання позитивної атестації із всіх дисциплін, передбачених навчальним планом, студент допускається до написання відповідної випускної (дипломної) роботи, кінцевої атестації і отримання відповідного кваліфікаційного рівня. Такий підхід ліквідує у навчальних закладах колективну корупцію, що полягає в отриманні навчальними закладами певної неправомірної вигоди і базується на необхідності здійснення, будь яким шляхом, позитивної (нерідко необгрунтованої) атестації студентів, з метою запобігання відрахування студентів із університетів і збереження таким шляхом штатної чисельності викладачів.

Ще однією зацікавленою в результатах освітнього процесу стороною є бізнес-спільнота. Зрозуміло, що фірми, компанії та підприємства інвестуватимуть в освіту своїх робітників (як працюючих, так і потенційних) тільки тоді, коли вони зможуть побачити швидкі практичні результати від такої освіти. Сьогодні проста наявність традиційного освітньо-кваліфікаційного

рівня дуже часто навіть не розглядається роботодавцями як фактор прийняття рішення про запрошення на роботу. За думкою сучасних HR-менеджерів, що займаються рекрутингом, ступені, отримані в українських навчальних закладах, не гарантують того, що працівник має відповідні навички.

Від випускників, що мають освіту економічного та управлінського спрямування бізнес очікує, що вони матимуть глибші знання економічних законів та моделей бізнесу, будуть готові стати до роботи відразу ж після закінчення навчання і очікують побачити дисциплінованих, зрілих працівників з цілеспрямованим бажанням подальшого професійного розвитку.

Сьогодні активне співробітництво між навчальними закладами та підприємствами майже не розвинуто, а за думкою багатьох керівників навчальні програми не відповідають нинішнім потребам бізнесу щодо спеціалізації, професійних знань та розвитку особистих навичок.

В умовах інтеграції України до світового господарства, критеріями до оцінювання студентів протягом всього періоду навчання мають бути:

- ставлення до навчання;
- наявність критичного, систематизованого мислення;
- здатність до самооцінки;
- професійні знання та уміння;
- організаційні та комунікативні навички.

Успіх навчання залежить від професорсько-викладацького персоналу – головною і найбільшою цінністю навчального закладу. До головних проблем, пов'язаних з організацією викладання можна віднести:

- завантаженість програм навчальними дисциплінами, що не є необхідними;
- певний брак у викладацькому процесі інформації, пов'язаної із сучасним станом бізнес-середовища;
- дублювання змісту та інформації при викладанні різних дисциплін навчальних планів;
- недостатнє впровадження методів навчання спрямованих на постійну самостійну роботу студентів, формування їх активної позиції у навчальному процесі, розвиток розумових здібностей та комунікативних навичок;
- брак ефективних зв'язків із діловим світом тощо.

Викладацьке середовище, обговорюючи проблеми, що перешкоджають підвищенню ефективності їх діяльності, відмічає відсутність дієвих фінансових і моральних стимулів, необхідність сплачувати самотужки значні витрати пов'язані з професійною діяльністю, зростаюче аудиторне навантаження, що зменшує час на розробку нових інтерактивних методів навчання, ситуаційних вправ, розвиток професійної майстерності.

Керівництво університетів також є важливою зацікавленою стороною навчального процесу, через те, що воно безпосередньо відповідає за весь навчальний заклад, що надає освіту. Керівництво має забезпечити, з одного боку, надання високоякісної освіти, що відповідає потребам ринку та споживачів, а, з іншого боку, забезпечення життєздатності та стабільності навчального закладу.

Таким чином, підвищення ефективності та якості надання освітніх послуг має базуватись на задовільненні потреб всіх зацікавлених сторін, що в свою чергу має бути взаємопов'язано з процесом постійного вдосконалення навчальних закладів на основі врахування глобальних динамічних змін у бізнесі, законодавчому середовищі та інформаційних технологіях.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ІННОВАЦІЙНІЙ РОЗБУДОВІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Заруцька О. П.

Дослідження останніх років демонструє невтішний висновок, що відсутність достатнього інноваційного розвитку в Україні створює загрозу для її економічної безпеки. Економічна модель розвитку країни формується в умовах спаду інноваційної та інвестиційної активності. Різноманітні державні заходи, задекларовані у законодавстві, гальмуються через брак фінансування. Ключовим питанням інноваційного розвитку є джерела фінансування, оскільки для розробки і забезпечення “start-up” потрібні, як правило, значні фінансові ресурси. Сучасний стан вітчизняної банківської системи не сприяє підтримці інноваційного розвитку, а рівень процентних ставок за кредитами є надто високим.

Міжнародний досвід свідчить, що розвиток багатьох інноваційних проєктів розпочинався за ініціативою вищих навчальних закладів, а університет виступав ядром інноваційної діяльності. Передові моделі інноваційної політики багатьох країн формуються по принципу “потрійної спіралі”, зміст якого полягає у взаємодії університетів, підприємств і держави на всіх етапах створення інноваційного продукту. Реальні шляхи побудови центрів інноваційної діяльності потребують відкриття різноманітних бізнес-інкубаторів та наукових парків у складі вищих навчальних закладів.

Наразі в Україні присутні відповідні складові елементи, які досі не поєднані у систему. Наукові парки, бізнес-інкубатори, що створюються при вишах, ще не мають стратегічної підтримки наукових центрів, які відповідають за інноваційний розвиток держави. Завдання розвитку творчих студентських колективів, створення баз для розробки “start-up” є викликом сучасної моделі управління та підвищення якості менеджменту в системі вищої освіти.

Види наукових майданчиків при університетах є різноманітними і залежать від напрямків науково-практичних досліджень. Одним з прикладів є Регіональний центр інноваційного розвитку банківської системи України (далі – Центр), створений у 2015 на базі Університету митної справи та фінансів у Дніпрі на підставі договору про співпрацю з Асоціацією “Дніпропетровський Банківський Союз”. Центр є структурним підрозділом університету і не має статусу юридичної особи. Метою діяльності Центру є підвищення рівня фінансової грамотності користувачів банківських послуг, заохочення студентів-фінансистів до надання консультацій щодо проблемних питань при впровадженні окремих банківських продуктів.

На спеціалізованому сайті Центру розміщено інформацію про банківські послуги, що надаються у регіоні, актуальні новини, рейтинги банків. Викладачами та студентами Центру започатковано роботу з надання консультаційних послуг клієнтам банків, роз'яснення законодавчих норм, що регулюють порядок проведення банківських операцій, особливості та переваги нових банківських продуктів. Науковці-теоретики та банкіри-практики провели серію семінарів із обговоренням інструментарію прямого кредитування інноваційних програм у регіоні, сприяння впровадженню новітніх банківських технологій та зростанню фінансової грамотності користувачів банківських продуктів.

Серед основних напрямків співробітництва Центру та банків регіону:

- спільне обговорення проектів нормативних документів у банківській сфері, підготовка аналітичних висновків про перспективи їх впровадження;
- проведення консультацій та розробка навчальних програм підготовки фахівців;
- підготовка і систематичне проведення науково-практичних семінарів з актуальних питань розвитку банківської системи;
- формування колективу банківських фахівців, що залучаються для проведення майстер-класів, коучингов, ділових ігор, workshop-семінарів зі студентами;
- організація проведення виробничої та переддипломної практики на базі банків, залучення студентів для стажування на договірних умовах;
- актуалізація тем дипломних робіт, залучення спеціалістів банків до проведення державної атестації випускників.

Науковці-теоретики та практики Центру взаємодіють у сприянні впровадженню новітніх банківських технологій та зростанню фінансової грамотності користувачів банківських продуктів. У тому числі, поширюються методичні підходи до поширення прямого фінансування інноваційних програм, розвитку платформ р2р-кредитування.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Даценко В. В.

Освіта завжди належала до тих інституцій, від рівня розвитку та якості яких залежить прогрес суспільства та кожної особистості. Освіта – це визначальний чинник соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства.

В сучасних економічних умовах ринок освітніх послуг висуває все більші вимоги до вищих навчальних закладів стосовно якості надання освітніх послуг, адже майбутні абітурієнти постійно будуть намагатись вступити до тих закладів, що на їхню думку є оптимальним вкладенням часу та грошових коштів у своє навчання.

Серед основних пріоритетів сучасної освітньої політики важливе місце посідає розробка та реалізація ефективної стратегії розвитку вищої

освіти на основі механізмів, які дозволяють університетам забезпечувати високу якість освітніх послуг та всебічно інтегруватися у міжнародний освітній простір. Особливої ваги приділяють питанням становлення конкурентоспроможності ВНЗ в Україні, де ресурсне забезпечення та фінансові можливості досить обмежені для забезпечення ефективної конкурентної боротьби на міжнародному рівні.

Разом з тим, відсутнє й цілісне загальнодержавне бачення стратегічного розвитку української вищої освіти, її потенційне місце в системі суспільно-економічного відтворення загалом, не дивлячись на останні законодавчі зміни.

Таким чином, питанням формування ефективної моделі вищої освіти на сьогодні повинно приділятися велика увага.

Як слідує із результатів сучасних досліджень, конкурентоспроможність ВНЗ України обумовлюється їх конкурентними перевагами у реалізації інноваційних проєктів, здійсненні наукових досліджень, наданні освітніх послуг і виконанні важливих соціальних завдань суспільства. Для утримання високого конкурентного статусу великого значення має характер конкурентних переваг, що досягаються вищими навчальними закладами за рахунок тих чи інших факторів.

Визначальними серед них у вітчизняному та міжнародному університетському змаганні за лідерство є:

– інтелектуальний капітал, який здатний генерувати унікальні результати наукових пошуків (талановиті дослідники, викладачі та студенти). В цьому аспекті треба враховувати той факт, що для того щоб видавати одночасно дипломи університетів України та країн ЄС, – українські ВНЗ повинні будуть задовольняти вимоги ЄС, однією із яких є науковий рівень викладачів. Цим вимогам зможуть задовольнити лише дуже невелика частка ВНЗ України. На сьогодні науковий рівень підготовки випускників вищої школи України в середньому є значно нижчий навіть за більшу частину країн, що розвиваються.

Також рівень цитування ВНЗ України, який є не досить високим у провінційних ВНЗ, які будуть готувати бакалаврів та магістрів тільки для економіки України (тобто їх дипломи не будуть визнаватися у країнах ЄС та у світі);

– розвинена матеріально-фінансова та інфраструктурна база, що забезпечує якість освітніх послуг;

– прозора та ефективна система управління, побудована на принципах академічної свободи та університетської автономії, завдяки чому активізується увесь внутрішній продуктивний потенціал університетів;

– інституціональна та фінансова підтримка з боку держави, яка повинна сприяти модернізації університетського сектору. Оскільки на сьогодні, ВНЗ самі вирішують свої фінансові проблеми. При цьому керівникам ВНЗ, а саме периферійних ВНЗ, необхідно буде вирішувати проблеми набору на спеціальності, які є спорідненими у своєму напрямку; а також

питання малокомплектних груп, які в умовах відсутності бюджетного фінансування, вимагають використовувати кошти спеціального фонду (і є нерентабельними для ВНЗ); також доцільно здійснити реорганізацію адміністративно-управлінського персоналу в напрямку його зменшення. Аналіз результатів вступної компанії 2017 року надає підстави зробити висновок про збільшення різниці у кількості отриманих місць “державного замовлення” між “провідними” та “провінційними” ВНЗ. Необхідно зазначити, що ця різниця наступними роками буде тільки збільшуватися. Іншими словами, кількість місць державного замовлення в Україні буде суттєво зменшена. Таким чином, державне замовлення буде зосереджено переважно у “провідних” ВНЗ, які розташовані у великих містах. Саме до них будуть подавати документи із першим пріоритетом абітурієнти, які мають найвищі бали.

Тож стає зрозумілим, що загальні результати реформування усієї системи вищої освіти визначаються успішністю заходів, спрямованих на консолідацію та ефективне використання усіх зазначених вище чинників.

Підсумовуючи вищевикладене: ВНЗ повинні проаналізувати свої можливості та скласти антикризовий план діяльності. Для цього доцільно: розглянути доцільність внутрішнього укрупнення кафедр, факультетів, підрозділів; проаналізувати навчальні плани споріднених спеціальностей, за якими набираються малокомплектні групи, ВНЗ повинен враховувати як наявність технічних ресурсів, так і науковий рівень викладачів та інше.

В загалі кризовий стан у якому знаходиться України треба розглядати не тільки як негативне явище, а як можливість для відкриття й формування нової моделі вищої освіти зі значним потенціалом для нарощування своєї конкурентоспроможності і суттєві передумови для становлення глобально конкурентоспроможних ВНЗ.

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кодацька Н. О.

Соціально-економічні перетворення, які відбуваються в сучасному суспільстві, обумовлюють необхідність формування нової концепції розвитку вищої освіти як сфери, що забезпечує інтелектуальний та культурний потенціал країни. У цій галузі сьогодні діють закони ринкової економіки та конкуренція, значно змінилися очікування і вимоги цільових аудиторій. Ці обставини визначають необхідність маркетингової і рекламної діяльності у вищих навчальних закладах. Професійний підхід до позиціонування, до способів просування навчального закладу, визначення перспектив розвитку, ґрунтовані на маркетингових дослідженнях, розробка планів маркетингової і комунікаційної діяльності – це важливі чинники успішного розвитку будь-якої освітньої установи.

Результати дослідження маркетингу в освіті розглядаються в роботах таких вітчизняних науковців, як В. Сиченко, С. Теленова, Т. Оболенська, Г. Міщенко, І. Мороз, Т. Оболенська, О. Панкрухин, О. Чорний та інших.

Також питання маркетингу вищої школи вивчаються зарубіжними дослідниками Г. Армстронгом, Б. Берманом, П. Друкером, Дж. Евансом, Ф. Котлером, Р. Моррисом, Дж. Сондерсом.

Ринок освітніх послуг розглядається як сукупність соціальних і економічних відносин, а також зв'язків між суб'єктами ринку з приводу надання і отримання освітніх послуг. Виходячи з цього, можна визначити маркетинг у сфері освіти як філософію, стратегію і тактику відносин споживачів і виробників освітніх послуг в умовах ринку, взаємодії і вільного вибору пріоритетів.

Цільовий результат маркетингової діяльності вищого навчального закладу – це забезпечення його рентабельності за допомогою ефективного задоволення наступних потреб: особи – в освіті, учбового закладу – в розвитку і добробуті співробітників, підприємств – у зростанні кадрового потенціалу, суспільства – в розширеному відтворенні інтелектуального потенціалу.

Діюча конкуренція на ринку освітніх послуг сьогодні вимагає від керівництва вищих учбових закладів володіння інструментами ринкового управління, оскільки перед ними ставляться завдання збільшити частку ринку, продажу, максимізувати прибуток, підвищити привабливість.

Стратегія маркетингової діяльності вищого навчального закладу включає аналіз сильних і слабких сторін установи, можливостей і загроз ринку, конкурентів, їх відмінних особливостей та формулювання власних конкурентних переваг. Стратегія маркетингу освітніх послуг повинна включати чіткі визначення цілей і завдань, опис споживачів і цільових аудиторій, а також процедур, конкурентних переваг освітніх програм, з якими освітня установа виходить на ринок.

Маркетинг у сфері вищої освіти має особливу функцію. Він спрямований передусім на зміцнення стосунків з потенційними споживачами в довгостроковому періоді шляхом створення високої репутації і довіри по відношенню до себе – двох основних ресурсів для підтримки тривалого успіху на ринку. Конкретними заходами в цьому напрямі мають бути поліпшення якості послуг для повного задоволення потреб студентів, створення довірчих стосунків з окремими агентами в цілях залучення як нових студентів, так і фінансових ресурсів, а також створення і розвиток позитивного образу учбового закладу для зміцнення його репутації.

Таким чином, найважливішими завданнями, які покликані вирішувати маркетингові дослідження в області вищої освіти, є:

- забезпечення керівництва вищого навчального закладу необхідною маркетинговою інформацією в інтересах розробки стратегії і тактики розвитку ринкової поведінки, аналіз і оцінка поточної і перспективної ринкової ситуації;

- участь в розробці стратегії і тактики ринкової поведінки за допомогою самостійного формування товарної, цінової, рекламної, інформаційної стратегії маркетингу, консультаційної допомоги керівництву і його структурам;

- вивчення і прогноз еволюції ринку, що дозволяють визначити характер і рівень ринкового попиту на фахівців з вищою освітою;
- вироблення рекомендацій щодо укладення договорів освітніми установами з юридичними і фізичними особами з метою підготовки, перепідготовки фахівців;
- забезпечення інформаційно-рекламного супроводу роботи приймальної комісії, створення відповідних інтернет-комунікацій, організація приймальної кампанії в соціальних мережах, забезпечення високої медіа активності персоналу і студентського співтовариства;
- вивчення ринку, структури і динаміки попиту на наукову продукцію і освітні послуги;
- розробка поточних, середньострокових і довгострокових планів маркетингу і прогнозування об'ємів реалізації по кожному виду товару (фахівці, науково-дослідна і науково-технічна продукція, інтелектуальна продукція, послуги);
- організація реклами науково-технічної і науково-дослідної діяльності вищого навчального закладу з метою укладення договорів і продажу готової науково-дослідної продукції, науково-технічних і дослідно-конструкторських розробок;
- формування стійкого громадського інтересу до діяльності освітньої установи, підвищення її престижу;
- рекомендація по встановленню остаточної ціни освітніх послуг;
- аналіз критеріїв і чинників якості навчання студентів, сильних і слабких сторін набору освітніх послуг.

Для створення окремого освітнього продукту і забезпечення його конкурентоспроможності потрібний не лише маркетинговий підхід, але також організаційний, економічний і управлінський підходи. Поява нових перспективних спеціальностей, проведення конкурентного аналізу необхідно розглядати як первинні дії при освоєнні ринкового підходу вищим навчальним закладом. Крім того, потрібна робота по плануванню і прогнозуванню запитів різних цільових аудиторій, позиціонуванню вищої освітньої установи і послуг, з якими вона виходить на ринок, по управлінню її конкурентоспроможністю, розробці маркетингових стратегій, поведінці на різних ринкових сегментах, зміцненню іміджу вищого навчального закладу, формуванню його бренду, розробці місії і цілі, моніторингу персоналу тощо.

Забезпечення постійного притоку абітурієнтів виступає достатньою умовою для забезпечення фінансової незалежності вищих навчальних закладів. Це також знаходить відображення в поліпшенні матеріально-технічної бази, зростанні рівня оплати праці професорсько-викладацького складу, що безпосередньо впливає на підвищення якості освітніх послуг, що надаються освітньою установою.

Таким чином, використання маркетингу в управлінні дозволяє вищим навчальним закладам забезпечити свою конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг.

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Пасічник А. М., Мороз Б. І.

В сучасних умовах система освіти є визначальним критерієм рівня суспільного розвитку, економічного зростання та важливим фактором національної безпеки держави. Тобто система освіти має забезпечувати досить якісний рівень підготовки випускників, особливо, в рамках системи вищої освіти. Але за останні роки склалися несприятливі умови для розвитку вищої освіти: недостатній рівень фінансування, матеріально-технічна база навчальних закладів практично не оновлюється, а її моральний та фізичний знос уже перевищив критичний рівень. У зв'язку з цим необхідно визначити невідкладні заходи з реформування системи вищої освіти для перетворення навчальних закладів країни в сучасні науково-інноваційні центри, за аналогом світових університетів

Для підвищення ефективності освітнього процесу необхідно вирішити такі важливі завдання системи, які суттєво впливають на впровадження інноваційних технологій у вищих навчальних закладах:

- впровадити комплексну систему управління, яка інтегрує всі сфери діяльності сучасного університету;
- сформувати напрями науково-дослідницької діяльності, яка поряд з навчальним процесом, є фундаментом існування університету;
- напрацювати механізми взаємодії із зовнішнім середовищем, що характеризується на сучасному етапі розвитку системи освіти високим рівнем мінливості і невизначеності;
- забезпечити достатній рівень фінансового забезпечення наукової та освітньої діяльності університету.

Успішне вирішення цих завдань передбачає в першу чергу перехід провідних вузів до формату дослідницьких університетів, впровадження інноваційних технологій модернізації всіх складових навчального процесу та організації наукових досліджень.

Однією з найважливіших проблем вищої освіти є оптимальне співвідношення фундаментальних і прикладних дисциплін. Шляхом вирішення цього завдання є посилення науково-природничої університетської підготовки, що передбачає підвищення ролі фундаментальних і прикладних наукових досліджень в освітній діяльності. Тому сучасний ВНЗ має першочергово вирішувати завдання створення на своїй базі науково-технічних центрів дослідження та розробки передових технологій.

Розвиток наукових досліджень практично не можливий без створення потужної матеріально-технічної бази як основного компонента проведення освітньої і науково-дослідної діяльності. Витрати на наукові дослідження і вищу освіту мають розглядатися як інвестиції у знання – вирішальний фактор у забезпеченні економічного прогресу. Аналіз обсягів державного фінансування провідних університетів світового класу показує, що вони є

еквівалентними бюджету фінансування всієї системи вищої освіти в Україні [1]. Тому в сучасних умовах базове фінансування університетів має забезпечувати Міністерство освіти і науки України. Другим джерелом фінансування можуть стати фонди розвитку виробництва, а також фінанси підприємств і галузей, що спрямовуються на підготовку кадрів, проведення наукових досліджень. У зв'язку з перебудовою вищої школи необхідно вводити новий тип взаємовідносин між вищими навчальними закладами і підприємствами, організаціями, що буде базуватися на договірних зобов'язаннях. Необхідно створити умови для ефективного розвитку університетів як наукових центрів, аби студенти могли під керівництвом викладачів брати участь у наукових дослідженнях та здійснювати власні наукові розробки.

Державні органи влади в регіонах мають також враховувати, що зростання їх конкурентоспроможності й добробуту населення залежить насамперед від наявності висококваліфікованих людських ресурсів, успішна підготовка яких не можлива без наявності розвиненої мережі вищих навчальних закладів освіти. Тому суспільство має сприяти розвитку освіти через залучення державних, регіональних коштів, коштів підприємств, фізичних осіб та окремих меценатів, оскільки саме рівень освіченості населення безпосередньо впливає на економічний і соціальний розвиток

Результати проведеного дослідження дозволяють сформулювати такі заходи, що забезпечують підвищення якості підготовки фахівців у порядку убування значущості: забезпечення стабільного, достатнього фінансування; оновлення та модернізація матеріально-технічної бази; створення університетських науково-інноваційних дослідницьких центрів; підвищення заробітної плати та забезпечення умов для закріплення молодих викладачів; підвищення кваліфікації викладачів; модернізація освітніх стандартів і програм; створення на базі університетів, науково-дослідних установ, провідних проектно-конструкторських та виробничих організацій технопарків з розробки та впровадження інноваційних технологій для забезпечення економічного зростання в реальних секторах виробництва. Відмітимо, що наведені заходи вимагають істотного збільшення фінансування вищої школи. Тому необхідно збільшувати фінансування не освітньої галузі взагалі, а безпосередньо вищих навчальних закладів освіти, та забезпечити підвищення престижності праці науково-педагогічних працівників.

Необхідно модернізувати сучасну систему вищої школи не стільки на проведення освітньої діяльності, скільки на наукоємну, технологічно сучасну систему професійної підготовки фахівців. Вибір інноваційного шляху розвитку має забезпечити системі освіти високу якість підготовки фахівців вищої кваліфікації та підвищити рівень інтеграції ринку освітніх послуг в ринок праці.

Список використаних джерел:

1. Вахович І. М. Стан і проблеми вищої освіти в Україні / І. М. Вахович, Л. І. Ішук, С. О. Пиріг // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 1 (151). – С. 63–69.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ченцов В. В., Григораш О. В.

Необхідність реформування системи вищої освіти в Україні є очевидною. При цьому щорічна зміна умов прийому до вищих навчальних закладів України, що сприятиме полегшенню вступної кампанії, сприяє не укріпленню, а дестабілізації роботи українських вишів. Посилення вимог, з одного боку, та скорочення обсягу державного замовлення з іншого боку, сприяють унеможливленню здобуття вищої освіти у регіональних вишах для обдарованої молоді.

Тому виникає необхідність проведення аналізу видатків бюджету на фінансування вищої освіти в Україні (табл. 1.)

Таблиця 1

Динаміка видатків бюджету на освіту протягом 2012–2017 рр.

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення 2017/2012	
							Абс., млрд грн	Темп прир., %
Підготовка кадрів ВНЗ III і IV рівнів акредитації, млрд грн	15,1	15,8	15,0	17,7	20,0	20,3	5,2	34,4
Підготовка кадрів КНУ імені Тараса Шевченка, млрд грн	0,86	0,88	0,85	0,91	1,02	1,22	0,4	41,1

Джерело: складено авторами на основі [1].

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що видатки бюджету на підготовку кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики протягом 2012–2017 рр. має тенденцію до зростання з 15,1 млрд грн до 20,3 млрд грн на 34,4 %. (КНУ ім. Т. Шевченка зросли на 41,1 %.

Разом з тим протягом 2012–2016 рр. має місце скорочення обсягів набору до вишів, що обумовлено від'ємним показником природного приросту населення починаючи з 1990 р. та розширенням можливостей абітурієнтів до вступу до закордонних ВНЗ.

Незважаючи на зростання обсягу видатків бюджету на підготовку кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації, кількість

місць державного замовлення щороку скорочується з 97 тис. місць у 2015 р. до 61 тис. місць у 2017 р. Прагнення надати статус прозорості системі вищої освіти в Україні сприяло спотворенню ідеї чесного розподілу місць у першу чергу щодо вступників, коли абітурієнти з високими балами залишалися без бюджетних місць через анулювання державного замовлення в обраному ними виші.

Регіональний коефіцієнт, що збільшує конкурсний бал вступника, суттєво не вирішує проблему, тому максимальна кількість заяв на вступ надходить все ж до київських титанів, деякі з них, як уже зазначалося, взагалі фінансуються в обов'язковому порядку незалежно від інших вишів. Виявляється, що державне замовлення отримують ВНЗ, які навіть без державного стимулювання в змозі здійснити набір, що покриває ліцензовані обсяги. Розподіл державного замовлення між вишами України не можна вважати збалансованим: 48 із 65 місць державного замовлення України за спеціальністю 293 “Міжнародне право” зосереджено в одному виші, 43 із 49 бюджетних місць для навчання за спеціальністю 232 “Соціальному забезпечення” розділили між собою 4 навчальні заклади, 132 із 191 місця за спеціальністю 292 “Міжнародні економічні відносини” припали на 5 ВНЗ.

Така система розподілу сприяє концентрації державного замовлення у столичних вишах, з якими регіональним ВНЗ навіть при найвищих показниках ефективності діяльності важко конкурувати. Абітурієнти ж прямуватимуть туди, де є державне замовлення, що крок за кроком руйнуватиме регіональні виші.

Наскільки цільовим є таке спрямування бюджетних ресурсів на фінансування державного замовлення? Скільки капіталу повертається державі від інвестованих коштів у фінансування стипендій у вигляді підвищення якості роботи персоналу (держслужбовців або працівників державних підприємств, установ, організацій), якщо механізму контролю за зобов'язанням випускників, що навчалися на місцях державного замовлення, відпрацювати у державній сфері кілька років немає. Досвід розподілу випускників на роботу в установи, де у них є потреба, більше не застосовується, оскільки вступ на державну службу здійснюється шляхом призначення громадянина України на посаду державної служби за результатами конкурсу (ст. 21 Закону України “Про державну службу” від 10.12.2015 № 889-VIII). У статистичних джерелах у відкритому доступі не публікуються дані щодо необхідності підготовки фахівців у різних сферах народного господарства, невідомо, чи взагалі ведеться облік такої інформації як основа для визначення обсягу державного замовлення у межах кожної спеціальності.

Отже, з метою постановки всіх вишів України у рівні умови наша парадоксальна пропозиція полягає у відмові від державного замовлення як у механізмі фінансування вищої освіти для більшості ВНЗ України.

На наш погляд, державне замовлення варто застосовувати для ВНЗ, випускники яких мають зобов'язання перед державою (у різних формах)

відпрацювати (сплатити) певний встановлений законодавцем термін у державних інституціях, тобто відшкодувати витрати на навчання державі (відповідному відомству) як роботодавцю. До таких можна віднести ВНЗ Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Міністерства надзвичайних ситуацій України та ін.

В Україні діє Постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.2003 № 916 “Про затвердження Порядку надання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти”. Відповідно до Порядку “цільовий пільговий державний кредит для здобуття вищої освіти за денною, вечірньою та заочною формою навчання у вищих навчальних закладах незалежно від форми власності можуть одержати молоді громадяни України віком до 28 років, які успішно склали вступні іспити або навчаються на будь-якому курсі вищого навчального закладу; сума кредиту повертається із сплатою 3 % річних протягом 15 років починаючи з дванадцятого місяця після закінчення навчання у вищому навчальному закладі з виплатою щороку однієї п’ятнадцятої частини загальної суми одержаного кредиту та відсотків за користування ним”.

Порівнюючи бюджетні витрати держави при фінансуванні державного замовлення та надання цільового пільгового державного кредиту загострюється питання щодо доцільності державного утримання студентів. У другому випадку держава не отримує прибутку, але зменшує збитки у порівнянні з першим варіантом. Виникають передумови для розгляду держави як засновника фонду кредитування навчання для стимулювання пріоритетних завдань держави та навчання відповідних спеціалістів.

Така система не позбавлятиме студента права на компенсацію вкладених у навчання кредитних ресурсів після закінчення навчального закладу. Так, вступаючи на державну службу чи працевлаштовуючись у державну установу, випускник має право на часткову або повну компенсацію відсотків за користування кредитом на навчання, тіла кредиту, або повної вартості кредиту (тіла разом з відсотками).

Кредитування неперіоритетних спеціальностей може здійснюватися і на інших умовах, зокрема, при вищій ставці відсотку за користування кредитом або при більших частинах його виплати.

Система переведення навчання на комерційну основу не скасовуватиме державне фінансування обдарованої молоді та вступників пільгових категорій (фінансування навчання, проживання та харчування). Для них будуть виплачуватися іменні стипендії:

- обдарованим вступникам, які мають найвищий конкурсний бал, сформований за результатами складання ЗНО та середнього балу атестата;
- студентам, які показують найкращі результати успішності, кількість яких визначатиметься кожного року для кожної спеціальності в залежності від необхідності стимулювання підготовки фахівців різних професій;
- вступникам пільгових категорій відповідно до чинного законодавства;

– вступникам для навчання за цільовим направленням (передбачено для відомчих вищих навчальних закладів, вступники яких зобов'язані протягом визначеного терміну проходити службу у відповідних відомствах).

Ще однією можливістю фінансування вищої освіти є доступ до державних чи приватних грантових проектів як найбільш цільовий метод інвестування фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Видатки за програмною класифікацією видатків та кредитування державного бюджету [Електронний ресурс] : матеріали Державної казначейської служби України. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>

ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дубицький Д. П.

Сучасним мейнстрімом у вищій освіті є автономізація закладів вищої освіти та покращення якості вищої освіти. Автономність закладів вищої освіти формально регламентує зменшення впливу держави в особі Міністерства освіти та науки України на них та дозволяє розпоряджатися коштами спеціального фонду кошторису, визначати зміст освітнього процесу, створювати освітні програми та ін. Слід зазначити, що попри надання державою певної автономії вищим навчальним закладам державної форми власності, переважна більшість з них не може функціонувати без державного фінансування, яке, у свою чергу, залежить від кількості студентів, що навчаються за державним замовленням. У той же час, мірилом доцільності існування конкретного закладу вищої освіти виступає якість надання освітніх послуг.

Згідно до ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. № 1556-VII система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається із:

1) системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);

2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;

3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти [1].

За функціонування системи внутрішнього забезпечення якості відповідає сам заклад вищої освіти, а до неї входять наступні складові: сформовані принципи та процедури забезпечення якості вищої освіти; моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм; публічне оцінювання учасників освітнього процесу (здобувачів, науково-педагогічних та педагогічних працівників); підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу; забезпечення наявності інформаційних сис-

тем для ефективного управління освітнім процесом; забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу; інших процедур і заходів.

Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти найчастіше полягає в перевірці наявності та дієвості системи внутрішнього забезпечення якості; проведенні ліцензування спеціальностей та акредитації освітніх програм. Результатом зовнішньої перевірки якості освітньої діяльності є документальне підтвердження здатності або нездатності закладу вищої освіти на достатньому рівні здійснювати підготовку здобувачів вищої освіти.

Здавалось би, що якість освіти повинна ставати основним критерієм при визначенні фінансування закладів вищої освіти. Проте, на практиці, це не завжди так. Як вже зазначалося, державне фінансування прямо залежить від кількості студентів, які навчаються за державним замовленням, тобто від правил розподілу цього замовлення між закладами освіти. При вступі на навчання за освітнім рівнем бакалавр місце навчання за державним замовленням “закріплюється” за абітурієнтом з високим балом зовнішнього незалежного оцінювання. При цьому, якість освіти має опосередкований вплив на його вибір через бренд закладу вищої освіти, а на перший план виступають маркетингові здібності його менеджменту. Що стосується розподілу державного замовлення на навчання за освітнім рівнем магістр, то в даній сфері ще досі діють досить не прозорі механізми. Так, наказом Міністерства освіти і науки України від 14.06.2017 р. № 858 були визначені критерії розміщення державного замовлення на підготовку магістрів, частина яких є суперечливими або спрямованих на підтримку вузького кола закладів вищої освіти [2]. Наприклад, доцільність використання показника наявності аспірантури та/або докторантури за даною спеціальністю у якості критерію є сумнівною, оскільки, як показує практика, у переважній більшості закладів вищої освіти підготовка магістрів здійснюється не за освітньо-науковими програмами, а за освітньо-професійними програмами [3].

Використання показника чисельності іноземних студентів, які навчаються за спеціальністю взагалі важко логічно обґрунтувати. Переважна більшість іноземних студентів навчаються за кошти фізичних чи юридичних осіб та не мають права на державне фінансування. При цьому є спеціальності, які орієнтовані на підготовку фахівців лише для вітчизняного ринку з вивченням української нормативної бази, яка не може бути застосована в інших країнах. Відповідно, до закладів вищої освіти, які спеціалізуються на таких спеціальностях іноземці не будуть вступати, а заклад недоотримає фінансування. З іншого боку, наявність на навчанні іноземців зовсім не свідчить про високу якість освітнього процесу, а орієнтація урядовців на введення ЗНО для іноземців зайвий раз це підтверджує.

Інтегральний показник якості науково-педагогічного потенціалу, якості навчання та міжнародного визнання (якщо вищий навчальний заклад посів

місце в останньому опублікованому випуску рейтингу QS World University Rankings та/або рейтингу The Times Higher Education World University Rankings та/або Academic Ranking of World Universities – World Top 500 Universities) призначений для виокремлення закладів вищої освіти, які здобули всесвітнє визнання (найкращий показник у 2018 році – шість українських закладів вищої освіти). Проте, чи правильним є застосування коефіцієнту навчального закладу до усіх його спеціальностей, особливо до нових?

У такій ситуації суцільне впровадження ЗНО знань абітурієнтів на навчання на магістерському рівні освіти, на сьогоднішній день, є безальтернативним способом забезпечення максимально справедливого та прозорого розподілу бюджетних місць.

Нещодавно Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман доручив Міністерству освіти і науки розробити законопроект про звільнення від оподаткування ТОП 5 або 10 вищих навчальних закладів, які є лідерами з працевлаштування [4]. Пропонується залишити лише один податок – податок на доходи фізичних осіб, а зекономлені кошти спрямувати на подальше підвищення високої якості освітніх послуг даних закладів вищої освіти. На нашу думку, дана законодавча ініціатива має дискримінаційний характер і породжує велику кількість питань. Хто буде формувати рейтинг та за якими критеріями? Яким чином буде нейтралізовано (і чи буде взагалі) ефект масштабу? Яким чином буде враховуватись галузева приналежність закладів вищої освіти? Можливо краще спрямувати заходи на відміну оподаткування в усіх закладах вищої освіти?

У випадку відміни податків для усіх закладах вищої освіти, вони будуть знаходитись у рівних умовах, а якість їх освітніх послуг держава буде регулювати відповідно до чинного законодавства шляхом видачі ліцензій на впровадження освітньої діяльності та проведення акредитації освітніх програм.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту VII [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 № 1556. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page2>

2. Про затвердження Положення про критерії розміщення державного замовлення на підготовку магістрів для вищих навчальних закладів, які знаходяться у сфері управління МОН [Електронний ресурс] : наказ Міністерства науки та освіти України від 14.06.2017 р. № 858. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/vstupna-kampaniya-2017/derzhavne-zamovlennya/polozhennya-pro-kriteriyi-rozmishennya-derzhavnogo-zamovlennya>

3. Реєстр акредитації освітніх програм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://docs.google.com/spreadsheets>

4. Гройсман запропонує звільнити від сплати податків топ-виші з найкращим показником працевлаштування випускників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.interfax.com.ua/news/economic/487098.html>

ЕФЕКТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА СВОЄЧАСНОЇ АДАПТАЦІЇ ДО СУЧАСНИХ КОНКУРЕНТНИХ ВИМОГ

Олексієнко Р. Ю., Маляр Д. В., Кахович Ю. О.

У сучасних реаліях суттєвої фінансово-економічної автономії вищих навчальних закладів кожен інститут освіти повинен спиратися та розраховувати лише на власні матеріальні можливості, самостійно шукаючи найліпший для себе варіант досягнення конкурентних переваг, що дозволять йому отримувати відносно стабільні грошові надходження.

При цьому, необхідно враховувати, що у прагненні заробити на свою подальшу діяльність та розвиток вищі навчальні заклади мають дотримуватися базових принципів реальної результативності та ефективності власних дій. У результаті це дозволить досягти бажаних конкурентоздатних позицій та закріпитися у відповідній ніші, виграючи на фоні інших вищих навчальних закладів. У свою чергу, якісні та конкурентні пропозиції вищого навчального закладу матимуть достатньо високий попит серед абітурієнтів, студентів та інших зацікавлених осіб на загальному ринку навчально-освітніх послуг, що буде пов'язано, звичайно, з регулярними та стабільними грошово-фінансовими надходженнями.

Отже, ефективна освіта, що відповідає сучасним новітнім вимогам, є одним з головних елементів у системі підготовки фахівців у будь-якій сфері та передумовою отримання вищим навчальним закладом суттєвих конкурентних переваг, особливо звертаючи увагу на сучасні глобалізаційні тенденції, що ставлять перед кожною окремою освітньою установою серйозні умови щодо надання власним випускникам реальних навичок для адаптації на національному та міжнародному ринках праці.

Але яким чином цього можна досягти?

Звичайно, ефективність освітньо-інформативних послуг напряму буде залежати від якісного складу викладачів та готовності до своєчасної реакції вищого навчального закладу на виникаючі й потенційні зміни щодо тенденцій та запитів ринку. При цьому, слід розуміти, що велика кількість навчальних закладів намагається зібрати у своєму складі кваліфікованих фахівців, що мають відповідні документи, які можна вважати візитівкою освітньої установи в очах потенційних клієнтів. Тому просте намагання рекламувати вищий навчальний заклад шляхом інформування про якісний склад навряд чи зможе надати реальну конкурентну перевагу. Отже, вирішення проблеми криється у певній "унікальності" послуг, які реально може запропонувати той чи інший освітній заклад.

У зв'язку з цим, вищому навчальному закладу, особливо не з числа провідних "гігантів" вищої освіти, необхідно запропонувати такий продукт, який буде дійсно цікавим для споживачів та який можна було б досить оперативно адаптувати, удосконалити чи замінити у разі потреби.

На нашу думку, невеликим вищим навчальним закладам, таким як Університет митної справи та фінансів, доцільно звертати свою увагу не тільки на абітурієнтів з числа нинішніх випускників шкіл, ліцеїв та інших середніх освітніх закладів, а й на “відносно вільний” сегмент ринку, що охоплює людей з вищою або середньо-спеціальною освітою, які, хоча вже маючи досвід роботи, мають адаптуватися до сучасних вимог роботодавців, пов’язаних з новітніми тенденціями, зокрема, викликаними глобалізаційними процесами. Але мова йде не про звичайні, типові заочні курси та програми підготовки, які, по суті, не здатні в повній мірі виявити дійсний рівень підготовки слухачів, оскільки дуже обмежені в інструментах контролю успішності та у часі реального контакту викладачів з їхніми студентами.

В іноземній практиці вже давно й успішно щодо таких студентів застосовується інший підхід до досягнення реальної ефективності та результативності процесу підготовки конкурентоздатних фахівців. У багатьох розвинених країнах світу вищі навчальні заклади на власному прикладі довели, що підготовка високо професійних фахівців може відбуватися не лише шляхом тривалого відриву від основної роботи відповідних працівників-студентів, але й за допомогою використання можливостей дистанційної освіти. У такий спосіб вищі навчальні заклади намагаються запропонувати найбільший рівень ефективності на шляху досягнення поставленої мети освітньої підготовки, оптимально поєднуючи теоретичне навчання та практичні навички, оперативно втілюючи отримані знання на практиці при здійсненні власної професійної діяльності.

Для прикладу, подібної системи підготовки дотримується й австралійський Університет Канберри (University of Canberra), який включено Всесвітньою Митною Організацією (ВМО) до переліку обраних вищих навчальних закладів для створення на його базі одного з небагатьох спеціалізованих центрів з підготовки та перепідготовки фахівців митної справи. У відповідності до цієї місії та завдань, покладених на цей навчальний заклад, у структурі Університету Канберри функціонує так званий Центр митних та акцизних досліджень (Centre for Customs and Excise Studies).

Даний Центр є міжнародним осередком передового досвіду в області інноваційного навчання, освіти, підвищення кваліфікації, технічної допомоги і створення потенціалу у напрямі митного, акцизного і податкового менеджменту, прикордонної діяльності та суміжних областей.

На сьогодні клієнтська база Центру митних та акцизних досліджень включає в себе митні та інші державні органи, міжнародні організації та приватні компанії у більш ніж 180 країнах світу. При цьому, основною перевагою даного Центру вважається його глобальна мережа, яка налічує більш ніж 150 експертів та швидко розширюється, щоб йти в ногу з безпрецедентним рівнем розвитку бізнесу та суб’єктів ЗЕД. З моменту свого започаткування в 2001 році як окремої області академічного інтересу в межах Університету Канберри, Центр митних та акцизних досліджень був зареєстрований в кінці 2003 року і в даний час має офіси в Австралії, Таїланді, Кенії і на Мальдівських островах, а також офіційне представ-

ництво у Південній Африці, Шрі-Ланці, Камбоджі, Індії, Великобританії, США й Абу-Дабі.

Звичайно, на базі Центру митних досліджень проводиться навчання як за класичною для вищих навчальних закладів (очною, очно-заочною, заочною), так і за повністю дистанційною (онлайн) програмами, що передбачають використання спектру гнучких методів навчання для передачі всеосяжного асортименту професійних знань, які відображають останні зміни у сфері митної справи, акцизного і податкового управління, прикордонного менеджменту та суміжних областях. Зокрема, як зазначено на офіційному сайті, на сьогодні Центр може запропонувати навчання за більш ніж 50 такими програмами.

Водночас Центр пропонує навчання, в тому числі й дистанційне, за магістерськими програмами (Postgraduate, Master), а також підготовку кандидатів (PhD) та докторів наук (Professional Doctorate) у відповідних сферах, наприклад, таких як: Міжнародне митне право та адміністрування; Міжнародне адміністрування доходів; Податкові й акцизні дослідження, тощо.

Найважливіша специфіка широкого застосування дистанційного навчання полягає в тому, що студенти, на відміну від заочної чи очно-заочної форми підготовки, знаходяться у “постійному контакті” з викладачами завдяки суворим вимогам щодо фактичного щоденного виконання поточних робіт, обов’язковій участі у відповідних форумах, бесідах та колоквиумах, а також підготовки суттєвих модульних робіт, які вимагають не лише самостійної роботи, але й періодичного звітування своїм наставникам.

Важливо зауважити, що такий підхід до організації дистанційної підготовки фахівців митної справи, який застосовується вже протягом багатьох років у Центрі митних та акцизних досліджень при Університеті Канберри, є глибоко й детально продуманий та вдосконалений у відповідності до практичних, теоретичних і технічних вимог часу. Це дозволяє Центру щороку випускати висококваліфікованих спеціалістів у галузі митної справи не лише для діяльності всередині окремої держави, але й для практичної роботи на міжнародному рівні. Оскільки, навчаючись у даному Університеті за дистанційною програмою, студенти різного віку та службового становища, з різних країн та різних галузей державного управління постійно активно спілкуються й обмінюються найбільш актуальною інформацією і знаннями, що є унікальними з погляду на відповідні практичні ситуації, які можуть виникати у тих чи інших куточках світу.

Таким чином, вищеописаний практичний іноземний досвід дозволяє наполягати на беззаперечних перевагах подібного підходу до дистанційної підготовки фахівців для різних сфер діяльності, який, поряд з іншими заходами, дозволить навіть невеликому вищому навчальному закладу отримати суттєві конкурентні переваги на ринку освітніх послуг і бути впевненим у власному стабільному сьогоденні та майбутньому розвитку, а його випускникам бути конкурентноздатними й гнучкими, в тому числі й у швидкозмінних умовах сучасних глобалізаційних процесів.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
ПРИ ПОДГОТОВКЕ НАЛОГОВЫХ КОНСУЛЬТАНТОВ:
ОПЫТ ГЕРМАНИИ**

Баранник Л. Б.

Профессиональная подготовка кадров для работы в органах фискальной службы Украины в условиях курса на евроинтеграцию является на сегодняшний день для системы высшего образования нашей страны архиважной задачей. Украина становится неотъемлемой частью мировой экономики, поэтому ориентация на процессы, в том числе в сфере подготовки специалистов в европейских странах, должны внимательно изучаться.

Большой опыт в подготовке специалистов для работы в сфере налогообложения имеет Германия. Здесь функционирует самостоятельный институт налоговых консультантов (Steuerberater). Но немецкое государство пристально следит не только за работой таких консультантов, но и всячески способствует поддержанию их высокого профессионального уровня. Для того чтобы получить сертификат налогового консультанта, претендент должен сдать специальный экзамен на знание немецкого права [1], не говоря уже о специальном профэкзамене. А в Саксонии, например, существует практика предоставления субсидий для подготовительных курсов к экзамену для получения сертификата налогового консультанта.

В Германии в отношениях между налогоплательщиками, налоговыми органами и налоговыми консультантами особое место занимает информационный обмен. Отношения между финансово-налоговыми органами и налоговыми консультантами строятся на принципе взаимоуважения и взаимопонимания отведенных им функций в системе налогообложения и регулируются законом “О налоговом консультировании”, который в 2008 г. отметил свое 50-летие.

Роль и задачи налогового консультирования в Германии заключаются в следующем:

а) налоговые консультанты предлагают своим клиентам на договорной основе услуги, которые способствуют лучшему и качественному выполнению ими своих профессиональных обязанностей.

Клиенты обращаются к налоговому консультанту не только с целью подготовки необходимой документации для предоставления в налоговые органы. Они также связывают с этим гарантию того, что консультант предусмотрительно уберезет их как от переплаты, так и недоплаты налогов.

В этом есть и польза для налоговых органов: качественное налоговое консультирование повышает эффективность делопроизводства в налоговых органах.

б) Налоговых консультантов в Германии принято считать неотъемлемой частью системы правосудия в области налогового права. Они обязаны

на основе отведенных им полномочий, придерживаясь общепризнанных норм профессиональной этики, представлять и защищать законные интересы и права своих клиентов перед налоговыми органами и правосудием. Важное место здесь занимает досудебная процедура рассмотрения налоговых споров.

в) Налоговые консультанты как специалисты в области налогообложения должны общаться с сотрудниками налоговых органов на “одном языке”. При участии налогового консультанта часто для налогового органа отпадает необходимость изложить налогоплательщику суть того или иного нормативного положения [2].

Посредническая деятельность большей частью складывается из передачи информации, приспособленной для восприятия другой стороной. Обмен информацией между налоговыми органами (зачастую также и другими органами власти) и налоговыми консультантами в Германии осуществляется разными способами в зависимости от административного уровня сторон.

Существуют две разновидности информационного обмена между налоговыми органами и налоговыми консультантами.

Первая имеет место в отношениях между отдельно взятым налогоплательщиком и налоговым органом с целью решения каких-то конкретных, личных вопросов. Корреспондируют, как правило, ответственные должностные лица налогового органа и консультант данного налогоплательщика. Вторая – когда информация предназначена для определенного круга адресатов.

В Германии существуют три уровня информационного обмена – федеральный, земельный и местный уровень.

На высшем, федеральном, уровне информационный обмен осуществляется между представителями законодательной или исполнительной власти и федеральным управлением профессиональных организаций налоговых консультантов по вопросам проектов и действующего федерального налогового законодательства, в том числе по вопросам налогового консультирования. Права налоговых консультантов в лице их профессиональной организации на получение информации в отдельности вытекают из конституции страны, закона “О налоговом консультировании” и уже стали традицией в ходе исторического развития демократической культуры в Германии.

В 2007 г. самоуправленческой профессиональной организацией налоговых консультантов “Палатой налоговых консультантов” в высшие государственные инстанции были внесены 38 заявлений и заключений. Такая же работа в чуть меньшем масштабе была проведена общественной организацией “Немецкий Союз налоговых консультантов” [2].

Следует отметить, что процессы разработки таких документов обычно связаны с предшествующими консультациями. Результативность такого взаимодействия достаточно высокая. Ряд предложений со стороны налоговых консультантов нашли свое отражение в принятых впоследствии законах и в других нормативных актах.

На среднем, земельном, уровне информационные контакты имеются между соответствующими земельными государственными органами и руководством профессиональных организаций налоговых консультантов данной земли. На этом уровне речь идёт о более практических вопросах и проблемах общего характера, возникающих в ходе процесса налогообложения или налогового консультирования.

Так, при Главном налоговом управлении земли Саксонии-Анхальт (также и в других землях) учреждена консультативная комиссия по вопросам налогообложения и налогового консультирования. В ее состав входят равным счётом представители президиума Главного налогового управления земли, представители правлений Палаты налоговых консультантов и Союза налоговых консультантов земли. Заседания проводятся два раза в год. Профессиональные организации информируют своих членов о результатах письменно или в рамках семинаров по повышению квалификации. Зачастую по отдельным пунктам Главным налоговым управлением издаются разъяснительные письма, помогающие налоговым консультантам при работе с клиентами, а также работниками финансово-налоговых управлений при начислении налогов.

Важное место в таких заседаниях имеет ежегодный указ Федерального министерства финансов “О сроках сдачи налоговых деклараций”. В Германии Законом установлен общий срок сдачи налоговых деклараций – 31 мая последующего года. Этот срок для налогоплательщиков, пользующихся услугами налогового консультанта, часто продлевается, что говорит об особом доверии к профессии налогового консультанта со стороны государства.

На местном уровне информационные контакты происходят между (руководящими) сотрудниками местного финансово-налогового управления и налоговыми консультантами. Они могут быть групповыми с совещательным характером или личными на деловой основе. Поэтому обсуждаемые вопросы, с одной стороны, являются общими, учитывающие региональные особенности и зачастую касающиеся административно-процессуальных проблем, а с другой стороны, они касаются конкретных проблем налогообложения отдельного налогоплательщика. Традицией стали ежегодные “Совещания улучшения климата”, организованные местными финансово-налоговыми управлениями, куда приглашаются все налоговые консультанты, имеющие деловые контакты с этим управлением.

Таким образом, в Германии четко определены задачи и место налоговых консультантов в трехсторонних отношениях между налогоплательщиками, налоговыми органами и налоговыми консультантами. Большое значение имеет налаженный информационный обмен с финансово-налоговыми органами, что идёт на пользу и клиенту, и налоговой администрации.

Список использованных источников:

1. Проведение экзамена на налогового консультанта по немецкому праву. Презентации специалистов из Германии на Междунар. научно-практ конф., посвященной вопросам подготовки налоговых консультантов.

10 Oktober 2011, Dresden [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.palata-nk.ru/php/content.php?id=4158>

2. Буссе Р. Опыт Германии по информационному взаимодействию финансово-налоговых органов и налоговых консультантов [Электронный ресурс] / Буссе Р. – Режим доступа : <http://www.palata-nk.ru/php/content.php?id=4140>

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ ТА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Бондаревська К. В., Книш А. І.

Стан ринку праці та ринку освітніх послуг є актуальною проблемою для України. Саме цим питанням відведено особливе місце в системі ринкових відносин держави.

Більшість економічних, демографічних, соціальних явищ ринкової економіки частково або повністю відображають процеси, які відбуваються на ринку праці. Будучи невід'ємною частиною сучасної економіки, ринок праці відіграє важливу роль у забезпеченні безперервності процесу відтворення такого важливого явища, як робоча сила. Саме в цьому полягає економічна сутність ринкових процесів.

Основна мета управління зайнятістю полягає у недопущенні зростання безробіття до критичного рівня, стимулюванні попиту на робочу силу і наближенні структури пропозиції праці до структури попиту. Вимога щодо розробки та реалізації комплексу заходів у контексті забезпечення відповідності структури робочої сили і структури робочих місць, безперервно змінюється. В Україні відповідна політика здійснюється Міністерством соціальної політики і Державною службою зайнятості. Державна служба зайнятості конкретно аналізує і прогнозує попит та пропозицію на робочу силу, інформує населення і державні органи управління про стан ринку праці, консультує громадян, а також власників підприємств, які звертаються до служби зайнятості, з одного боку, про отримання роботи, а з іншого – про забезпечення робочою силою. Крім того, серед функцій Державної служби зайнятості – облік вільних робочих місць і громадян, які звертаються з питань працевлаштування, надання допомоги громадянам у підборі роботи, організація професійної підготовки та перепідготовки громадян [1].

Кожна країна, в тому числі і Україна, прагне зайняти свою позицію в світовому господарстві, подолати конкуренцію, підняти рівень економіки. Для забезпечення своїх економічних інтересів державі, в першу чергу, необхідно забезпечити контроль за якістю продукції, товарів і послуг. Але для досягнення цієї мети необхідний людський капітал, розвитку якого має сприяти ефективно функціонуючий ринок праці, що забезпечує відповідний рівень зайнятості. Слід враховувати, що у кожній з країн існує власна національна модель регулювання зайнятості, на формування якої впливають певні системні чинники, під якими розуміють: надання переваги проведен-

ню активної чи пасивної політики зайнятості; ступінь централізації ринку праці та законодавства з питань зайнятості; участь у вирішенні проблемних питань діяльності профспілок, організацій роботодавців тощо [4].

Дослідники розрізняють п'ять моделей регулювання зайнятості та ринку праці: американська (США), шведська (скандинавські країни), англосаксонська (Великобританія, Канада, Ірландія), континентальна або німецька (Німеччина, Австрія, Бельгія, Нідерланди, Швейцарія, частково Франція), японська (Японія). Однак деякі вчені групують країни інакше, наприклад, не визначають окремо американську модель, а включають її до англосаксонської [2].

Так, характерною рисою Шведської моделі є попередження безробіття, а не боротьба з його наслідками. Уряд країни у своїй політиці особливу увагу приділяє розробці заходів, спрямованих на створення нових робочих місць, в основному в державному секторі економіки, а також координацію міграції населення через надання субсидій і кредитів на переїзд сімей з районів з надлишком робочої сили в райони, де є вакантні місця. Уряд забезпечує оперативний доступ населення до своєчасної інформації про наявні вакантні місця.

У США до лав безробітних попадають переважно некваліфіковані або малокваліфіковані працівники. Тому до головних напрямів політики зайнятості США відноситься: поліпшення якості робочих місць за рахунок покращення рівня оплати праці, перспективи професійного зростання і збагачення змісту праці. Державна політика США, перш за все, спрямована на стимулювання зростання зайнятості і збільшення кількості робочих місць, підготовку і перепідготовку працівників.

Для англійської моделі зайнятості характерною є державна активність у її стимулюванні. Місцевим органам в Англії надається можливість від законодавчої системи самостійно заохочувати підприємницьку ініціативу. Увага акцентується також на системі професійної підготовки, працевлаштування перенавчання і вдосконаленні системи соціального забезпечення.

Німецька модель зайнятості базується на активній політиці зайнятості: держава заохочує всіх виробників, які створюють нові робочі місця, а також підтримують існуючий рівень зайнятості при модернізації підприємств, надає пільги підприємствам, які утримуються від масових звільнень працівників. У Німеччині основна частина субсидій направляється кооперативам, які утворилися на базі підприємств-банкрутів з безробітних, які мають певні знання, але не мають навичок в організації бізнесу.

Щодо японської моделі, їй характерна система трудових відносин, яка являє собою принцип "довічного найму". Персонал проходить постійне підвищення кваліфікації за рахунок підприємств. Щоб покращити професійний рівень, працівники переміщуються на нові робочі місця через кожні 8 – 10 років. Навіть є тенденція групового переміщення, тим самим підвищується відповідальність за якість роботи, формується творче відношення до виконання своїх обов'язків.

Таким чином, будь-яка країна формує свій ринок праці та ринок освітніх послуг з урахуванням національної специфіки, стану і напрямів розвитку власної економіки. Кожній державі притаманні свої особливості формування ринку праці, зумовлені ресурсними, географічними, економічними, політичними та іншими причинами, тому необхідно намагатися створювати максимальні умови для формування власних ринків праці та освітніх послуг.

Список використаних джерел:

1. Кравцова Л. Необхідність державного регулювання політики зайнятості на ринку праці /Л. Кравцова, Е. Еготінцева. – 2010. – № 1. – С. 5.
2. Дружиніна В. В. Забезпечення збалансованості місцевого ринку праці: зарубіжний досвід / В. В. Дружиніна // Науковий Вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 6. – С. 124–128.
3. Туленков М. В. Організаційно-управлінські засади регулювання зайнятості в Німеччині / М. В. Туленков // Бюл. ІПК ДСЗУ. – 2004. – № 1. – С. 50–54.
4. Забута Н. Регулювання зайнятості населення: теорія і зарубіжний досвід / Н. Забута // Економіка. Проблеми економічного становлення. – 2009. – № 5. – С. 76–82.

ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Кушнір А. І.

В умовах курсу України на євроінтеграцію всі сфери життя суспільства орієнтовані на фундаментальні цінності західної культури. Розбудова та ефективне управління системою освіти мають стати основою відтворення інтелектуального потенціалу громадян, виходу вітчизняної науки на світову арену, інтеграції України у європейський культурний та економічний простір. За даних умов доцільно розглянути можливість використання в Україні досвіду управління системою освіти та її фінансування у Великій Британії – розвиненій європейській країні.

Британські університети – це великі науково-навчальні комплекси, що включають коледжі, магістерські та докторські школи, дослідні інститути, наукові центри, обсерваторії та ін. У більшості випадків британські університети, головним чином, належать до гуманітарного напрямку. Технічні спеціальності студенти здобувають в університетських коледжах, на технічних факультетах університетів, а також у спеціальних інститутах, що не входять до складу університетів.

Вища освіта Великої Британії є чотиріступеневою: бакалаврат, магістратура, докторантура та наукові дослідження. У країні немає єдиного зразка диплома про освіту. Тут захищеними є лише титули “бакалавр”, “магістр”, “доктор”.

Ступінь бакалавра – це базовий курс вищої освіти, який триває 3–4 роки. Після закінчення цього курсу студенти отримують ступінь бакалавра

гуманітарних наук, бакалавра природничих наук або інших областей спеціалізації. У багатьох вищих навчальних закладах студенти зобов'язані пройти вступний (підготовчий) курс перед початком навчання на бакалавра. У свою чергу, при навчанні за програмою, в якій чергується теорія і практика, потрібен додатковий рік для проходження практики на виробництві.

Другим ступенем є ступінь магістра, який надається після 1–2 років навчання на базі бакалаврату. Дана програма передбачає поглиблене навчання певній спеціалізації. У деяких випадках ступінь присуджується за результатами письмових іспитів, але, як правило, кандидатам необхідно представити та захистити дисертацію. Іноді магістерський ступінь (наприклад, в Імперіал-коледжі в Лондоні) присуджується на першому ступені вищої освіти після 4 або 5 років навчання.

Третій ступінь вищої освіти передбачає зайняття виключно дослідницькою діяльністю. Після двох додаткових років навчання в університеті та успішного захисту дисертації присвоюється ступінь магістра філософії (Master of Philosophy MPhil). Через 3 роки після завершення магістерської програми кандидат може представити дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії (Doctor of Philosophy – DPhil або PhD).

Докторський ступінь можуть здобути фахівці в області юриспруденції, гуманітарних та природничих наук, медицини, музики і теології після того, як виконають певний обсяг науково-дослідницької роботи.

Всі університети Великої Британії мають високий рівень автономії у визначенні курсів, програм і методів навчання. Посередницькі функції між урядом та університетами покладено на три ради університетських фондів (Англії, Шотландії та Уельсу). До складу цих рад входять представники закладів вищої освіти з регіонів, шкіл і ліцеїв, роботодавців. Таке широке представництво дає змогу поєднати цілі держави та інтереси вищих навчальних закладів (ВНЗ), досить об'єктивно оцінюючи останні.

Кожен ВНЗ є автономним у плануванні навчального року за умови дотримання загальних критеріїв: закінчення занять у червні, кілька тижнів (як правило, 3–5 тижнів) перерви на головні релігійні свята. Відтак навчальний рік поділяється на три частини, але в останній більшість ВНЗ скорочує кількість навчальних годин для надання студентам часу на перегляд матеріалу і підготовку до підсумкових екзаменів. Частина університетів має проміжні канікули (до 8 тижнів) як час для самостійного навчання студентів. Однак, усе відчутнішою є тенденція до двосеместрового року з канікулами між семестрами.

Також усі ВНЗ є автономними у встановленні методів контролю навчання і знань студентів: більшість робить наголос на підсумкових екзаменах, часто проводиться поточний контроль з урахуванням його результатів під час вирішення питання про перехід на наступний курс чи рівень. Для переходу з першого рівня на другий необхідно виконати досить високі академічні вимоги (диплом бакалавра з відзнакою) і показати глибокі

знання з предмета спеціалізації. З цього правила є й винятки, коли на другий рівень приймають осіб без диплома за перший рівень, а лише за наявності чималого досвіду роботи з обраного фаху.

Для Великої Британії комерціалізація вищої освіти є основним стимулом вдосконалення системи освіти. Проте значна частина освітян цієї країни не підтримує впровадження ринкових принципів у сферу освіти та надає перевагу традиційним педагогічним цінностям. В умовах комерціалізації вищої освіти політика уряду зосереджується на таких основних вимогах для освітніх установ: 1) вони повинні фінансуватися державою за контрактами на навчальну діяльність і надання освітніх послуг; 2) зменшення залежності від державного фінансування та орієнтація на різноманітні джерела доходів; 3) ретельність оцінки праці викладачів, введення диференційованої системи оплати (працю викладачів оплачувати залежно від кількості учнів і рівня навчання); 4) встановлення диференційованої оплати за навчання залежно не лише від статусу освітньої установи, але і від предметів, що вивчаються. Крім того, існує рівномірний поділ відповідальності за різні освітні послуги між центральним і місцевим урядами, а також громадськими організаціями.

Засади на шляху інтеграції України до європейського освітнього та наукового простору зумовлюють необхідність ретельного вивчення досвіду зарубіжних освітніх систем і використання їхніх здобутків у вітчизняній практиці. Досвід Великої Британії, система освіти якої є успішною протягом багатьох років, визначає доцільність її подальшого вивчення з метою впровадження її здобутків в українську систему освіти.

UNIVERSITY BUSINESS COOPERATION: PRACTICE OF IMPLEMENTATION

Minchenko A. O.

Regardless of the increasing number of university graduates every year, the demand for qualified workers from the private / industrial employers is far from being satisfied.

Higher education and its links with research and innovation plays a crucial role in individual and societal development and in providing the highly skilled human capital and the articulate citizens that Europe needs to create jobs, economic growth, and prosperity.

Higher education institutions are crucial partners in delivering the European Union's strategy to drive forward and maintain growth. The Europe 2020 strategy has set a target that by 2020 40 % of young Europeans have a higher education qualification.

Authorities in Member States remain responsible for the way higher education is organised and delivered in their countries. EU activities are designed to bring an additional international dimension to studying, teaching, researching or making policy in higher education [1].

The European Commission supports links between higher education and business at the European level through a series of initiatives. Closer links between business and academia can:

- encourage the transfer and sharing of knowledge
- create long-term partnerships and opportunities
- drive innovation, entrepreneurship and creativity

Closer cooperation with business helps higher education institutions (HEIs) develop relevant curricula and approaches to teaching and learning that meet the needs of both students and society. This helps give graduates the right skills and mind-sets for the job market as well as in their personal lives.

There are many examples of successful cooperation between academia and industry in Europe [2].

* Grenoble Ecole de Management (GEM, or Grenoble School of Management) in Grenoble, France has done something that few educational institutions have. In collaboration with SAS, they have created a Mastère Spécialisé program in the study of business intelligence. The goal of this postgraduate program is to provide companies with graduates who, as specialists, will be able to anticipate and manage the complex business intelligence challenges that organizations currently face. The courses at GEM are designed to explore a wide range of contemporary issues such as: customer relationship management, technical architecture adapted to business intelligence and enterprise performance management, all with a common goal of creating valuable intelligence [3].

* Welsh Universities' Expertise Assists Sustainable Environmental Business Sector. Three leading Welsh universities, Bangor, Swansea and Aberystwyth, officially launched an €11m service in July 2007, aimed at Welsh companies seeking to improve their profitability and environmental sustainability.

The Welsh Institute for Sustainable Environments (WISE Network) assists companies in the Objective 1 areas of West Wales and the Valleys to access specialist knowledge at the three universities, in order to further develop the environmental goods and services sector. Through this collaboration, the WISE Network aims to stimulate new joint ventures to develop novel technologies and products.

Through the WISE Network, the three universities are sharing knowledge, research capacity and technical expertise in a wide range of areas with the private sector. Areas include natural resource use and management and sustainable development, which can be applied to various situations (e.g. food quality analyses, ecological footprinting and composting) [4].

* Centre for Knowledge Exchange in the East of England. i10 is a collaboration of the eleven universities in the East of England. i10 makes it easier for businesses to access the wealth of expertise, innovation, facilities and research services at each of these universities. i10 actively promotes the universities' resources to the SME community and works closely with industry partners and business support agencies in the region. Active engagement is primarily focused on those businesses that are knowledge or skill intensive, located within the region, of between 10 and 500 employees and operating in the sectors identified by the Regional Economic Strategy.

i10 is a Centre for Knowledge Exchange (CKE) and has been funded by HEFCE (Higher Education Funding Council England) since 2002 with funds from HEIF (Higher Education Innovation Fund). Since 2007 i10 has reported to the Association of Universities in the East of England (AUEE), based at the regional development agency. i10's head office is at the University of Cambridge.

Businesses can join i10 for free and keep up to date with the latest news and events from the universities through regular e-newsletters and Innovation East magazine. Businesses are also able to promote their business profile, news, events and graduate jobs on the website. The site attracts approx. 10,000 unique visitors per month.

Ask i10 is i10's flagship enquiry service. Businesses are able to submit a business query, in confidence, which is brokered directly to experts in the eleven East of England universities. Those universities able to assist respond directly to the business and any resulting contract is solely between the business and the individual institution providing the service. i10 is able to track and measure all enquiries processed through its network [5].

Conclusion. Technology advances have radically changed today's workplace, thus increasing the demand for highly skilled workers in business and technology who have the knowledge to take full advantage of what continually evolving technology has to offer. Because industry typically looks to academia to find top talent to fill job openings in cutting-edge areas, universities are feeling the pressure to offer business and technology courses that address marketplace needs. And students looking toward a lucrative career post-graduation are attracted to universities that can teach them those sought-after skills.

List of sources used:

1. EU activities in the field of higher education. URL : https://ec.europa.eu/education/policy/higher-education_en (дата звернення: 29.03.2018).

2. University Business Cooperation. URL : https://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/university-business-cooperation_en (дата звернення: 29.03.2018).

3. The Grenoble Ecole de Management, pioneering new territory in academia. URL : <https://en.grenoble-em.com> (дата звернення: 29.03.2018).

4. Knowledge transfer involving Higher Education Institutions in Wales: Examples in a European context. May 2008. URL : www.wheb.ac.uk (дата звернення: 29.03.2018).

5. i10 – Centre for Knowledge Exchange in the East of England. URL : www.i10.org.uk (дата звернення: 29.03.2018).

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Морозов О. В.

Система контролю вищої освіти в тих країнах, де є відповідні державні структури, що регулюють розвиток вищої школи, наприклад, Міністерства освіти тощо базується на пріоритеті державних органів, або структур, що

фінансуються урядом. При цьому самоконтролю надається номінальне значення, а основні зусилля докладаються до проведення ефективно зовнішньої оцінки державними органами, або громадськими організаціями. Такі системи оцінки і контролю часто пов'язані з урядовим контролем, ліцензуванням, державною акредитацією, порівнянням різних вищих навчальних закладів, розподілом фінансових ресурсів і наданням впливу на університети. Система контролю вищої освіти, прийнята в тих країнах, де, власне кажучи, органів державного управління вищою освітою (в європейському розумінні) немає. У цьому випадку, переважає процес самоконтролю вищих навчальних закладів, або професійний, чи громадський контроль, спрямований на внутрішній аналіз, на поліпшення діяльності університетів.

У широкому плані, історично, до країн, які мають органи державного управління вищою школою, відносяться європейські країни (Німеччина, Франція, а також країни, що сприйняли європейські традиції вищої освіти). А до країн, де переважає процес саморегуляції вищої освіти, стосуються, в першу чергу, США, а також ті країни, які потрапили під вплив американського зразку вищої школи (Філіппіни, Тайвань).

Основна відміна європейських систем контролю вищої освіти від американської полягає в повноваженнях уряду, у формулюванні цілей контролю, у визначенні найбільш важливих аспектів контролю, у способах прийняття рішень і, нарешті, в самій організації освітнього процесу. У країнах з централізованою системою освіти функції контролю, оцінки, акредитації здійснюють відповідні державні відомства.

У Німеччині, наприклад, де Міністерство освіти, яке регулює діяльність вищих навчальних закладів, існує з ХІХ ст., дуже сильні традиції державного контролю за вищою школою, а самі професори і викладачі є державними службовцями. У Франції за освітню політику відповідає Міністерство народної освіти, наукових досліджень і технологій. Однак діяльність вищих навчальних закладів контролюється та оцінюється Національним експертним комітетом, який створено згідно з законом про вищу освіту і існує з 1984 р. Головне завдання даного комітету полягає в оцінці діяльності вищих навчальних закладів. Цей національний орган контролю і оцінки вищої освіти, підкоряється тільки Президенту і не залежить ні діяльність вищих навчальних закладів і щорічно направляє Президенту звіт про свою роботу та про стан справ у сфері вищої школи. Важливо те, що у Франції результати університетських перевірок та оцінок широко публікуються і дають можливість не тільки державі, а й суспільству судити про академічному рівні того чи іншого вищого навчального закладу. Даний механізм відображає історично сформовану централізовану систему французького вищої освіти.

У скандинавських країнах (Швеція, Норвегія, Фінляндія) системи контролю вищої школи також спочатку визначалися урядом. У цих країнах існує велика різноманітність у способах зовнішньої оцінки та контролю. У Швеції, наприклад, основний наголос робиться на допомогу навчальним

зкладам у розробці відповідних інфраструктур. У Норвегії основна увага приділяється оцінці самого освітнього процесу та навчальних програм.

Причому процес контролю проводиться організаціями, що фінансово підтримуються урядом вже після того, як проведена самооцінка навчального закладу. У Фінляндії також поєднується стороння оцінка і самооцінка навчальних закладів. Застосовуються і вибіркові перевірки окремих структур з боку зовнішніх спостерігачів. У Данії перевірка проводиться зовнішніми організаціями, що фінансуються урядом. При цьому самооцінка вищих навчальних закладів ґрунтується також на інформації, одержуваної не самим навчальним закладом, а зовнішніми експертами. В Англії процес оцінки вищої освіти поступово зсувається від організацій фінансуються урядом в бік того, що можна назвати самооцінкою. Однак, також спеціально ще проводиться контроль самим навчальним закладом з метою поліпшення роботи; самооцінка в цьому контексті є підготовкою до підтвердження отримання офіційної оцінки для переконання сторонніх спостерігачів та залучення додаткового фінансування.

Отже, в європейських країнах переважає державна система контролю та оцінки вищої освіти. Можна навести чимало свідчень ефективності такої державної системи. У Франції, наприклад, слід зазначити існування, так званого державного знаку якості, яким володіють ті вищі школи, які визнає держава. Вищі школи, в яких Міністерство народної освіти здійснює контроль навчання, можуть видавати дипломи Завізовані міністерством, що свідчить, за європейськими поняттями, про якість вищої освіти. Цей “знак якості” особливо важливий, оскільки тільки дипломи, що мають таку державну позначку, визнаються у всіх європейських країнах. Державний контроль якості вищої освіти дозволяє ряду французьких вищих шкіл видавати подвійні дипломи (французький та іноземний).

У цьому плані найбільш просунута серед європейських країн система оцінки вузів існує в Великобританії та Голландії. Так, у Великобританії за останні роки відбулися певні зміни в системі контролю за університетами. Діяльність Агентства з контролю за якістю викликала зауваження і тому сьогодні для визначення якості, рівня та рейтингу англійські університети, в першу чергу, звертаються в різні громадські ради експертів, які здійснюють незалежний аудит. Як правило, акредитуються ті ВНЗ, які вже зробили не менше трьох випусків. При цьому у Великобританії також зросло значення самооцінки університетів, що проводиться внутрішніми університетськими структурами, спеціально організованими для таких цілей.

СЕРЕДОВИЩЕ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ТА МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ

Петруня Ю. Є, Петруня В. Ю.

Аналіз зовнішнього середовища діяльності університету є основою для прийняття відповідних управлінських рішень. Його проведення – це завдання менеджерів, відповідних підрозділів та “інтелектуалів” організації.

Університети є суб'єктами, які надають відповідні освітні послуги, які можуть носити безпосередньо платний для абітурієнтів характер (в цьому випадку ВНЗ виступає суб'єктом ринку освітніх послуг), або бути для абітурієнтів бюджетно-трансфертними (безоплатними). Практично кожний державний університет в Україні працює як з “бюджетними”, так і з “контрактними” студентами.

Університети конкурують між собою за обидві категорії абітурієнтів. Достатньо очевидним є загострення конкуренції між ВНЗ України в останні роки.

Позиції університету на ринку освітніх послуг, його конкурентоспроможність залежить від зовнішніх та внутрішніх чинників. Для українських університетів найбільш актуальними проблемами зовнішнього середовища є, на наш погляд, динаміка місткості ринку освітніх послуг та державна регуляторна політика.

Місткість ринку вищої освіти в Україні знаходиться під впливом ряду факторів: демографічна ситуація; реальні доходи людей; здатність абітурієнтів до складання ЗНО, їх стандарти; настрої батьків та абітурієнтів щодо вибору країни отримання вищої освіти; політика держави щодо кількості бюджетних місць в державних ВНЗ тощо. Тенденцією є зменшення фізичної місткості даного ринку в Україні.

Державна регуляторна політика включає ряд важливих моментів: загальне фінансування, розподіл фінансування, правила прийому, умови ліцензування та акредитації тощо. Використання принципу розподілу бюджетних місць для університетів за показниками ЗНО абітурієнтів на перший погляд є достатньо логічною ідеєю. Проте вона має свої недоліки, тому що не враховує різниці потенціалів шкіл, можливостей батьків у підборі та фінансуванні репетиторів, необхідності першочергового врахування особливостей регіональних ринків праці.

Практичні аспекти маркетингового управління для університетів полягають насамперед у наступному: по-перше, це наявність відповідного стилю мислення, стилю управління з боку менеджерів; по-друге, це ефективність використання певного комплексу маркетингових інструментів в управлінні університетом.

Щодо особливостей використання університетами України окремих маркетингових інструментів:

Товарна політика. Період використання екстенсивних стратегій університетами – за рахунок збільшення кількості спеціальностей – є практично завершеним. Університети стали достатньо широко універсальними. При цьому їм не завжди вдалося досягнути необхідного фінансового результату – як з точки зору рівня доходу, так і з точки зору рентабельності. Інші складові “товарних лінійок” університетів залишаються відверто другорядними.

Цінова політика. В управлінні відомим є певний набір методів ціноутворення. Напевно більшість ВНЗ України, враховуючи орієнтацію на виживання, застосовують цінову політику “обережності”, політику орієнтації

на конкурентів. У верхньому ціновому сегменті працює лише невелика кількість ВНЗ. Тобто в цілому система ціноутворення є достатньо простою, орієнтованою насамперед на забезпечення контингенту. Окремі ВНЗ схоже працюють з цінами без достатнього врахування вимог рентабельності.

Позиціонування та маркетингові комунікації. Аналіз показує, що ВНЗ, як правило, або досить мало приділяють уваги питанню позиціонування, або фактично ігнорують його. Це не відповідає сучасним стандартам ринкового управління організаціями. Відомо, що важливою передумовою досягнення своїх цілей в умовах конкуренції є щонайменше представлення споживачу особливостей, відмінних якостей своїх товарів та послуг. Щодо ВНЗ, то фактично ми в багатьох випадках спостерігаємо своєрідний варіант “непублічного позиціонування за ціною”.

Невизначеність позиції в свідомості абітурієнтів та їх батьків щодо відмінностей у наданні освітніх послуг певним ВНЗ є проблемним фактором для нього. Хоча треба визнати, що пошук моделі позиціонування для університету відрізняється від аналогічної роботи в бізнес-організації. Менеджерам університетів треба знайти “щось своє” – реальне, чітке, довгострокове, важливе для абітурієнтів та їх батьків. Менеджерам тут є над чим думати та дискутувати. Зазначимо також, що відсутність стратегії позиціонування може негативно відбиватися на фінансово-інвестиційній діяльності ВНЗ. Розподіл фінансових ресурсів, інвестування, навіть в умовах обмежень, повинні бути концентрованими, виходити з необхідності розвитку конкретно визначених потенційних та реальних переваг ВНЗ відносно його ринкових конкурентів.

Для деяких університетів вже тільки їх вік, їх історія є важливим елементом їх іміджу, їх сприйняття споживачами освітніх послуг. Назви таких вузів є широко відомими для споживачів, чимало людей з “кола спілкування” абітурієнтів отримували освіту в таких ВНЗ. У “відносно молодих” ВНЗ ситуація є дещо іншою. Тому треба правильно визначити комунікаційні акценти та побудувати відповідну систему управління комунікаційним процесом. Через систему комунікацій потрібно інформувати споживачів про товарний асортимент та можливості ВНЗ, формувати у них уявлення про його можливі переваги (особливості). При цьому є важливим, аби це були системні, послідовні, довготривалі акції.

Університетам, насамперед ринково орієнтованим, для досягнення успіхів, тактичної та стратегічної конкурентоспроможності потрібно послідовно розвивати свої системи маркетингового управління.

В адміністративній структурі університету доцільно функціонування спеціального підрозділу – відділу (управління) маркетингу. Це допоможе університету перейти від традиційної “профорієнтаційної роботи” до маркетингово-орієнтованої системи діяльності та управління.

Необхідно правильно “вписати” маркетинговий підрозділ в загальну систему управління вузом. “Вертикаль” має передбачати підпорядкування керівника відділу маркетингу першому проректору або іншому проректо-

ру. Те, як будуть формуватися “горизонтально-матричні” зв’язки (зв’язки відділу маркетингу з іншими структурними підрозділами) залежить, перш за все, від того, які функції будуть покладені на відділ маркетингу, якою буде його внутрішня структура.

У рамках відділу маркетингу ВНЗ доцільно створити два сектори: інформаційно-аналітичний та сектор маркетингових комунікацій.

Інформаційно-аналітичний сектор повинен якісно виконувати два основних завдання:

1) формувати необхідну інформацію щодо стану зовнішнього середовища діяльності ВНЗ (абітурієнти, ВНЗ-конкуренти, організації-роботодавці тощо) та його внутрішнього середовища (студенти, викладачі, співробітники);

2) формувати пропозиції щодо вдосконалення діяльності ВНЗ, зокрема щодо його стратегії, позиціонування, товарної, цінової, навчальної та іншої діяльності.

Сектор маркетингових комунікацій. Його основними завданнями можна визначити:

1) інформування цільової та контактних аудиторій про освітні послуги ВНЗ (створення рекламної продукції, управління сайтом ВНЗ, робота в соціальних мережах, зв’язки з громадськістю);

2) доведення до цільової та контактних аудиторій переваг ВНЗ, переконання цільової аудиторії в доцільності користування послугами ВНЗ;

3) організація днів абітурієнта та інших заходів, розробка та сприяння впровадженню “фірмового (вузівського)” стилю (логотип, оформлення будинків, приміщень, атрибутика);

4) робота з бізнес-середовищем та іншими роботодавцями, підтримка контактів з випускниками.

Щодо керівника відділу маркетингу, то його основними функціями можуть бути визнані організація діяльності відділу, розробка планів маркетингової діяльності ВНЗ, розробка бюджетів маркетингу, забезпечення реалізації планів маркетингу, надання пропозицій керівництву ВНЗ щодо вдосконалення маркетингової та діяльності вузу в цілому.

В цілому ефективна організація маркетингової діяльності вузу як в рамках спеціального управлінського підрозділу, так і в рамках всієї системи управління вищим навчальним закладом, може сприяти підвищенню рівня його конкурентоспроможності.

ВПЛИВ МАРКЕТИНГУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Семенова Л. Ю.

Головним джерелом розвитку і конкурентоспроможності України в сучасних ринкових умовах є люди, як важливий елемент продуктивних сил. Наявність трудових ресурсів достатньої кількості та якості виступає головним джерелом розвитку економіки.

Важливими складовими, що характеризують якість трудових ресурсів є його освітній рівень і кваліфікація. Нині кожна молода людина прагне здобути вищу освіту. Проте диплом не гарантує успішного працевлаштування.

У західних регіонах лави безробітних в основному заповнює молодь з вищою освітою. Спеціалісти зі служби зайнятості констатують: на одну вакансію спеціаліста претендує п'ятеро безробітних, а на одного робітника – дві вакансії.

Нестачу робітників пов'язують із занепадом професійно-технічної освіти. С кожним роком кількість професійно-технічних навчальних закладів та кількість підготовлених (випущених) кваліфікованих робітників стає ще менше, що негативно впливає не лише на ринок праці України, а й на економіку в цілому (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість професійно-технічних навчальних закладів та підготовлених (випущених) кваліфікованих робітників за 2006–2016 рр.

Роки	Кількість закладів	Кількість учнів, тис.	Прийнято учнів, тис.	Підготовлено (випущено) кваліфікованих робітників, тис.
2006	1021	473,8	303,7	289,3
2007	1022	454,4	299,2	285,1
2008	1018	443,6	288,1	269,6
2009	975	424,3	249,9	239,4
2010	976	433,5	282,9	247,4
2011	976	409,4	241,7	240,1
2012	972	423,3	241,8	202,1
2013	968	391,2	225,2	227,3
2014¹	814	315,6	178,0	182,0
2015¹	798	304,1	176,6	165,0
2016¹	787	285,8	157,9	152,8

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Як можна побачити з таблиці за період 2006–2016 рр. кількість випущених кваліфікованих робітників скоротилося майже в двічі, на 136,5 тис. осіб.

Така сумна статистика є наслідком не лише скороченням професійно-технічних навчальних закладів, демографічного спаду, а й зниження зацікавленості в навчанні молоді. Як підкреслює президент Тьюторської асоціації України Сергій Ветров, молоде покоління не зацікавлене “працювати руками”, тому профтехучилища нерідко починають навчати, наприклад, юристів, замість механіків, щоб якимось зводити кінці з кінцями.

Тому сьогодні важливо сформувавши на державному рівні політику в просуванні даних освітніх послуг. Необхідно розробити та організувати ефективну рекламну діяльність професійно-технічних навчальних закладів. Для цього необхідно проводити маркетингові дослідження на ринку праці для підготовки трудових ресурсів саме за попитом, вакантними місцями, для забезпечення ними підприємств різних галузей України.

За останні роки скорочуються не лише професійно-технічні навчальні заклади, аналіз статистичних даних вказує на тенденцію скорочення загальноосвітніх шкіл (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість загальноосвітніх навчальних закладів та учнів за період 2006–2017 рр. (за даними Міністерства освіти і науки України) (на початок навчального року; тис.)

Роки	Кількість закладів	Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах	Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах		Випуск учнів загальноосвітніми навчальними закладами		Кількість вчителів
			денних	вечірніх (змінних), включаючи тих, хто навчається заочно	закінчили школу II ступеня (одержали свідоцтво про базову загальну середню освіту)	закінчили школу III ступеня (одержали атестат про повну загальну середню освіту)	
2005/06	21,6	5399	5301	98	649	515	543
2006/07	21,4	5120	5026	94	595	485	537
2007/08	21,2	4857	4768	89	561	467	531
2008/09	21,0	4617	4533	84	546	427	524
2009/10	20,6	4495	4421	74	317	391	522
2010/11	20,3	4299	4228	71	566	364	515
2011/12	19,9	4292	4225	67	480	215	509
2012/13	19,7	4222	4160	62	441	329	510
2013/14	19,3	4204	4150	54	411	304	508
2014/15 ¹	17,6	3757	3718	39	339	247	454
2015/16 ¹	17,3	3783	3750	33	336	229	444
2016/17 ¹	16,9	3846	3815	30	329	211	438

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

З табл. 2 можна побачити, що кількість шкіл у 2005/2006 навчальному році склала 21,6 тис., а в 2016-2017р.р. 16,9 що на 4,9 тис. менше. Це в першу чергу зумовлено зменшенням кількості учнів – на 1553 тис. осіб. Відповідно скорочується чисельність випускників та вчителів загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня. Така ситуація є основою формування сучасного стану вищої освіти в Україні, що також супроводжується зменшенням чисельності студентів. Це також можливо помітити через співвідношення прийнятих абітурієнтів та випущених фахівців.

Такі умови розвитку ринку освітніх послуг призвели до серйозних змін у сфері освіти: з'явилася і продовжує посилюватися конкурентна боротьба між вищими навчальними закладами, істото змінилися вимоги і цінності споживачів. Всі ці фактори диктують необхідність організації та ведення маркетингової і рекламної діяльності вузів різних ступенів акредитації.

Використання маркетингу гарантує переорієнтацію управління на забезпечення високих стандартів освіти у межах загальної цілі переорієнтації управлінської діяльності на потреби споживача освітніх послуг. Маркетингова методологія значно розширює міждисциплінарний фундамент прийняття рішень в управлінні освітою, оскільки ґрунтується на підходах не лише з управлінських дисциплін, а й економіки, соціології, статистики, психології тощо, що дає можливість організувати управління обстановкою, в якій проявляється поведінка суб'єктів освіти як споживачів освітніх послуг.

Таким чином, маркетинг освіти пов'язаний з поширенням ідеї освіти та потребує розробки відповідної стратегії. Стратегія маркетингу освітніх послуг повинна включати: конкретні цілі та завдання навчального закладу, опис його цільових аудиторій і споживачів, опис процедур, конкурентних переваг освітніх програм вузу, з якими він виходить на ринок. Дані положення стратегії маркетингу вищої освіти мають розроблятися на достатньому рівні і бути готовими до практичного їх використання в поточній діяльності закладу освіти.

Список використаних джерел:

1. Держстат. Офіційна сторінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Ситниченко Є. Г. Інноваційний характер маркетингової парадигми управління освітою [Електронний ресурс] / Є. Г. Ситниченко // Грані. – 2014. – № 11 (115), листопад. – Режим доступу : <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/.../741/752>
3. Романська С. Нестача робітників, надлишок спеціалістів з вищою освітою – реалії ринку праці Тернопільщини [Електронний ресурс] / Софія Романська // За Збручем. Новинний портал. – Режим доступу : <http://zz.te.ua/nestacha-robotnykiv-nadlyshok-spetsialistiv-z-vyschoyu-osvitoyu-realiji-rynku-pratsi-ternopilschynu/>
4. Шоробура І. М. Менеджмент вищої освіти [Електронний ресурс] : навчальний посібник / І. М. Шоробура, Є. В. Долинський, О. О. Долинсь-

ка; Міністерство освіти і науки України, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : М. І. Заколотний, 2015. – 256 с. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/86515/menedzhment/menedzhment_vischoyi_osviti

КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК УЧАСНИК МІЖНАРОДНОГО КОНСОРЦІУМУ ПРОГРАМИ ТЕМПУС

Шаркова Л. С., Нежейко В. С., Мормуль М. Ф.

Програма Темпус – освітня програма Європейського Союзу, яка підтримує модернізацію системи вищої освіти та створює простір для співпраці в країнах – партнерах ЄС через університетські проекти. Також програма спрямована на добровільне наближення систем вищої освіти в країнах-партнерах до здобутків розвитку вищої освіти в державах – членах ЄС, і додатково пропагує підхід міжлюдської співпраці (people to people approach).

Програма Темпус, заснована в 1990 р. для максимально збалансованого співробітництва та вдосконалення систем вищої освіти в державах – членах ЄС і країн-партнерів, та охоплює сьогодні загалом 27 країн: на Західних Балканах, у Східній Європі, Центральній Азії, Північній Африці та на Близькому Сході. Конкурси Програми завершено 2014 р. останній проєкт завершить реалізацію в 2017 р.

Програма Темпус фінансує міжуніверситетську співпрацю в сфері розробки та вдосконалення навчальних програм, управління університетами, взаємодії науковців та громадянського суспільства, партнерство освіти і бізнесу, а також структурні реформи в сфері вищої освіти.

Програма Темпус є найбільш тривалою, її перший етап розпочався в 1990 р.: Tempus I – 1990–1994; Tempus II – 1994–1998; Tempus II ibis – 1998–2000; Tempus III – 2000–2006. З 2007 р. розпочато новий етап програми – Tempus IV (2007–2013).

Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти України до 2021 р., участь у освітній програмі Європейського Союзу – Темпус, визначено одним із пріоритетних завдань розвитку міжнародної співпраці.

Україна приєдналася до програми Темпус 29 квітня 1993 р. На той період програма Темпус мала спрямованість на удосконалення управління закладами освіти, оновлення або розробку нових навчальних програм і підвищення кваліфікації викладачів, особливо у таких дисциплінах, як економіка, іноземні мови, суспільні науки, європейські студії та право.

На третьому етапі програми Темпус (2000–2006 рр.) відбувся перехід до нових пріоритетів і нової предметної сфери. Участь України в програмі Темпус III узгоджувалася з приєднанням до Болонського процесу та входженням до Європейського простору вищої освіти, що відповідно позначалося на цілеспрямованні проєктів. До пріоритетних напрямів, крім економіки та бізнес-менеджменту, було включено сільське господарство, інформаційно-комунікативні технології та екологію.

Починаючи з 2000 р. до проектів Темпус, окрім університетів, долучаються інші партнери – підприємства, неурядові організації, органи влади. Тож учасниками проектів Темпус в Україні стають Секретаріат Кабінету Міністрів України, міністерства освіти і науки, охорони довкілля, аграрної політики, обласні державні адміністрації та міські ради, спілки промисловців, аграрні підприємства, порти, слухацькі ради університетів і науково-дослідні інституції.

Програма Темпус реалізується через проекти, які ініціюються, розробляються та здійснюються на основі партнерства. Партнерство реалізується через консорціуми організацій-бенефіціарів, серед яких – вищі навчальні заклади, науково-дослідні інституції, міністерства, незалежні агенції із забезпечення якості освіти, державні, приватні та громадські організації, професійні мережі, соціальні партнерства, асоціації ректорів, викладачів, студентів, працедавців та інші організації, які працюють в сфері вищої освіти, держав-членів ЄС і країн-партнерів, а саме:

- 27 держав-членів ЄС;
- 5 країн Західних Балкан (IPA): Албанія, Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Сербія;
- 6 країн Східного регіону сусідства (ENPI East): Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова, Україна;
- Російська Федерація;
- 10 країн Південного регіону сусідства (ENPI South): Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Марокко, територія Палестинської автономії, Сирія, Туніс;
- 5 країн регіону Центральної Азії (DCI): Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан.

Юридичні особи з наступних країн можуть брати участь як партнери на умовах самофінансування:

- Турція, Хорватія, колишня Республіка Югославія – Македонія;
- країни ЕЕС: Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія и Швейцарія.

Метою за завданням проекту можна вважати наступні фактори: створення спілок ВНЗ, пов'язаних із підприємницькою діяльністю; створення міжнародної підприємницької мережі університетів, експертів, партнерів, компаній і підприємців; зниження рівня безробіття випускників шляхом підтримки молодих підприємців та створення робочих місць і можливостей стажування в start-ups; сприяння активній роботі випускників та дії як рольових моделей для інших асоціацій випускників; створення фандрейзінгових структур (кожен ВНЗ – учасник повинен стати фінансово незалежним наприкінці фінансування проекту EANET).

Напрямом діяльності за проектом є: створення бази даних потенційних членів; складання каталогу ключових пропозицій з послуг; створення мережі випускників і з'єднання мереж університету; організація подій є пропозиції щодо послуг; інституціоналізація мережі (наприклад, асоціація/об'єднання); збір коштів задля гарантування стійкості результатів проекту.

Що стосується очікуваних результатів, можна навести такі пункти: 1) ВНЗ-партнери переймуть позитивний досвід у Амстердамського університету прикладних наук, ефективна модель використовуватиметься ВНЗ країн – членів ЄС, а також ВНЗ – партнерів інших країн; 2) “створення мозкового центру” для спільного подальшого розвитку концепції; 3) створення взаємовигідної ситуації як для молодих засновників, так і для випускників-підприємців; 4) міжуніверситетська трансгресивна мережа; 5) проект має на меті створення довготривалого ефекту, тому що члени EAN є цільовою групою, що надаватиме як безоплатні, так і платні послуги.

Список використаних джерел:

1. Національний Темпус / Еразмус + офіс в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tempus.org.ua/uk/tempus.html>
2. Євроосвіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1109>

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЗАЦІЇ ВОЄННОЇ НАУКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Щербина І. М.

Інтелектуально зорієнтована економіка – цілком реальний спосіб побудови нових соціально-економічних відносин, які надаватимуть перевагу Україні на світових ринках товарів і послуг [1]. Досягнуті воєнною наукою здобутки, безумовно, сприяють взаємному збагаченню не лише воєнної, а й інших наук, у більшості випадків є “локомотивом” розвитку національної економіки [2].

З 2007 р. розпочалась реалізація заходів із оптимізації мережі науково-дослідних установ Збройних Сил України (далі – ЗСУ), їх інтеграції з Вищими військовими навчальними закладами ЗСУ та військовими підрозділами вищих цивільних навчальних закладів (далі – ВВНЗ), приведення організаційних структур у відповідність із напрямками досліджень, уточнення завдань і скорочення структур управління та підрозділів забезпечення. Одним з напрямів оптимізації системи була інтеграція воєнної науки та освіти шляхом реорганізації окремих науково-дослідних установ та створення на їхній базі у видових ВВНЗ наукових центрів [3].

Єдине джерело фінансування ВВНЗ як бюджетної установи – кошти Державного бюджету. Фактично, лімітовані видатки здійснюються лише на їх утримання, а фінансування наукових заходів – за залишковим принципом [4].

Інтеграція воєнної освіти та науки в цілому призводить до постійного зростання та саморозвитку системи за умови розробки і застосування ефективно діючого механізму їх взаємодії. Однак, важливі складові такого механізму є предметом досить ґрунтовних досліджень. Наприклад, у посадові обов’язки професорсько-викладацького складу ВВНЗ закладається значний обсяг різновекторної діяльності, який занадто обтяжує діяльність воєнних

науковців (добові наряди, чергування, участь у загальнодержавних і відомчих заходах, навчаннях, загальновійськовій і тактико-спеціальній підготовці) при сталих розмірах грошового забезпечення військовослужбовців.

Серед інших факторів слід виділити також низький авторитет наукової діяльності власне у ЗСУ, адже фактично лише незначні наукові здобутки реально об'єктивуються та застосовуються у військах або народному господарстві. Решта розробок – об'єкт критики, перш за все, з боку вищих посадових осіб як неперспективних в умовах жорсткої конкурентної боротьби на світових ринках.

За таких умов на наукову діяльність у військових фахівців не вистачає часу, зусиль та зацікавленості у результаті. Наслідок – формалізація наукової діяльності у ВВНЗ.

Оскільки така тенденція зберігатиметься і надалі, виникає гостра потреба у пошуку нових інструментів перетворення воєнної науки як “локомотиву” розвитку сектору безпеки і оборони та окремих галузей національної економіки.

Проаналізувавши окремі аспекти наукової діяльності Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – ВІКНУ), вважаю за доцільним зосередити увагу на діяльності Воєнно-наукового товариства слухачів, курсантів (студентів) (далі – ВНТ ВВНЗ) ВІКНУ [5].

За роки перебування на посаді заступника голови ВНТ зазначеного ВВНЗ (2015–2017 рр.) було виявлено такі ключові недоліки в організації наукової роботи слухачів, курсантів (студентів) ВІКНУ:

1) оперативне управління діяльністю ВНТ ВВНЗ здійснюється недовідченими курсантами (студентів), які є його членами;

2) нездатність членів товариства самостійно аналізувати науковий простір, виявляти перспективні напрями наукового дослідження;

3) недостатність практичного досвіду у військах (в галузях національної економіки) і наукового інструментарію у разі виявлення перспективних напрямів наукового дослідження для реалізації наукових ідей;

4) формальний статус ВНТ ВВНЗ, адже установчі документи, чинність актів, фінансові питання і проведення будь-яких організаційних заходів напряму залежать виключно від рішень керівництва ВВНЗ;

5) формальна участь у ВНТ ВВНЗ (отримання диплома з відзнакою неможливе без членства у ВНТ ВВНЗ);

6) незначні перспективи апробації власних наукових напрацювань членами товариства через відсутність фінансування;

7) перепони з боку керівництва ВВНЗ внаслідок невідповідності демократичних засад діяльності ВНТ основним принципам військового управління (єдиноначальництво, жорстка вертикаль управління тощо) попри те, що право на здійснення наукової діяльності і фундаментальні принципи функціонування ВНТ ВВНЗ передбачені ст. 41 Закону України “Про вищу освіту”;

8) фінансування ВНТ ВВНЗ здійснюється опосередковано (наприклад, друк тез доповіді і документації за рахунок науково-організаційного відділу ВІКНУ).

На підставі вищезазначених недоліків пропоную такі напрями їх усунення:

I. Законодавчо-нормативний:

1) продублювати норми статті 41 “Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених” Закону України “Про вищу освіту” [6] в розрізі діяльності ВНТ ВВНЗ у внутрішньовідомчих документах Міністерства оборони України (далі – МОУ);

2) розширити перелік доходів спеціального фонду шляхом виокремлення пункту Положення про облік та використання коштів спеціального фонду державного бюджету в МОУ[7], а також доповнити його до Переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам ЗСУ[8] з орієнтовною назвою “Кошти, отримані науковими підрозділами ВВНЗ внаслідок основної діяльності”. Такі перетворення не суперечать чинному бюджетному законодавству (зберігається принцип неприбутковості бюджетної установи);

3) заборонити перерахування на спеціальні реєстраційні рахунки Міністерства оборони України. 50 % сум перевищення доходів над витратами наукових організацій.

II. Організаційно-штатний:

1) призначати із значними адміністративними повноваженнями (в тому числі, вирішальним правом розподілу наявного фінансового ресурсу організації) офіцера - куратора наукового товариства виключно з числа ад’юнктів (аспірантів) ВВНЗ із досвідом служби у військах на офіцерських посадах не менше одного року та безперервною науковою діяльністю протягом останніх 5 років;

2) встановити жорсткі критерії членства товариства, засновані на результативності та всебічному контролі за їх діяльністю, серед яких базовим критерієм залишити успішне засвоєння навчальної програми;

3) затвердити обмежений штат товариства (з урахуванням вимог попереднього пункту), а решту учасників зараховувати на штатний розпис з обмеженими права (вільні члени). Лише у виняткових випадках, ураховуючи дійсні результативні показники діяльності, порушувати питання загальними зборами штатних учасників товариства щодо матеріального заохочення, а також введення до штату вільних членів;

4) розподіляти доходи від наукової діяльності між штатними учасниками товариства пропорційно їх вкладу у результати діяльності із наданням виключного права затверджувати такий розподіл офіцеру – куратору товариства;

5) зменшити до мінімуму залучення штатних членів ВНТ ВВНЗ до невластивої науковцям діяльності (добові наряди, чергування, участь у загальнодержавних і відомчих заходах з питань культурно-масової роботи);

б) у разі необхідності збільшити в декілька разів практичну складову наукової діяльності штатних членів ВНТ ВВНЗ на підприємствах, установах та організаціях державної форми власності.

III. Фінансово-технічний:

1) здійснювати залучення додаткових коштів шляхом використання сучасних форм і технологій (краудфандингові платформи, участь у наукових програмах (грантах), інтернет-проектах і т.д) у вільний від навчальної діяльності час або паралельно із науковою діяльністю з урахуванням вимог антикорупційного законодавства та законодавства з питань охорони державної таємниці.

Подальший розвиток дослідження діяльності ВНТ ВВНЗ необхідно здійснити з таких питань, як розробка методики визначення внеску кожного члена товариства в загальний результат, розробка концепції внутрішнього контролю за діяльністю наукового товариства, недопущення зловживання офіцера-куратора виключним становищем та ін.

На мою думку, провідну роль у досягненні фінансової автономії ВНТ ВВНЗ, відіграє перехід інтеграційної зв'язки “освіта – наука” у площину “освіта – наука – практика”, адже саме реальний сектор економіки визначає доцільність існування наукового продукту і, в результаті, виступатиме джерелом додаткових коштів для здійснення діяльності молодих науковців.

Отже, наявні законодавчо-нормативні, інституційні та технологічні передумови дозволяють здійснити запропонований комплекс заходів щодо перетворення ВНТ ВВНЗ у фінансово достатні організації і, як наслідок – демонструвати результативні наукові здобутки.

Список використаних джерел:

1. Кондрашова-Діденко В. І. Інтелектуально зорієнтована економіка: актор-контексти / В. І. Кондрашова-Діденко, Д. В. Діденко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. – Вип. 25. – С. 26–34.

2. Військово-технічна та оборонно-промислова політика України в сучасних умовах : аналіт. доп. / В. М. Бегма, О. О. Свергунов ; упоряд. В. М. Маркелов ; [за заг. ред. В. М. Бегми]. – К. : НІСД, 2013 – 112 с.

3. Гусак Ю. Становлення системи воєнно-наукових досліджень у незалежній Україні: 1991–2013 роки / Юрій Гусак, Микола Кліщевський // Наука і оборона. – 2013. – № 4. – С. 33–41.

4. Щербина І. М. Фінансова автономія закладів системи вищої військової освіти Збройних Сил України / Щербина І. М. ; Класичний університет у контексті викликів епохи : матер. україн.-польської міжн. наук. конференції (м. Київ, 22–23 вересня 2016 р.). – К. : Київський націон. університет ім. Тараса Шевченка, 2016.

5. Воєнно-наукове товариство слухачів, курсантів (студентів) [Електронний ресурс] / Військовий інститут КНУ імені Т.Г. Шевченка. – Режим доступу : <http://www.mil.univ.kiev.ua/page/science/24>

6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами) // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.

7. Положення про облік та використання коштів спеціального фонду державного бюджету в МОУ [Електронний ресурс] : [затверджений наказом Міністра оборони України від 03 серпня 2016 р. № 400] (зі змінами) / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1836-16>

8. Перелік видів господарської діяльності, здійснення яких дозволяється військовим частинам Збройних Сил [Електронний ресурс] : [затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2000 р. № 1171] (зі змінами) / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1171-2000-%D0%BF>

ОСВІТНІ ТА НАУКОВІ ТРЕНДИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Стояцька Г. М.

На сьогодні міжнародний досвід управління у сфері наукових досліджень, освіти та інновацій ґрунтується, перш за все, на співпраці науковців, здобувачів освіти та грантодавців (фінансових партнерів) та на їх спільному розумінні основних шляхів трансформації суспільства та глобальних проблем сучасності.

Промовистими прикладами подібної співпраці та спільного світобачення є, зокрема, програми ЮНЕСКО в рамках проектів “Освіта для сталого розвитку”, а також ряд програм Європейського союзу, з яких українцям найбільш відомі такі потужні транснаціональні дослідницькі програми як рамковий “Горизонт 2020” та міжнародний проект Еразмус+. Відмінною рисою управління цими освітніми та науковими проектами є спільне бачення ролі особистості та суспільства у світі, що зазнає перманентних глобальних криз (демографічних, екологічних, криз науково-технічного розвитку тощо). Зазначені програми розвитку будують свої стратегії фінансування освіти та наукових досліджень виходячи саме зі згаданих пріоритетів, прагнучи переорієнтувати освіту та науку на здобуття знань, навичок, цінностей та моделей поведінки, орієнтованих на сталий розвиток у сферах збереження біо- та культурного різноманіття в умовах перенаселення та змін клімату.

На цьому шляху пріоритетами у реалізації зазначених програм виступають, зокрема, політика інтеграції навчальних програм, інструментів та ресурсів освіти, науки та інновацій, співпраця та створення наукових і освітніх мереж і кластерів. Держави, що є членами згадуваних програм або співпрацюють у рамках окремих проектів, об’єднує спільне бачення: всі вони вважають освіту та науку основою стабільності та політики розвитку власної країни.

Звісно, механізми фінансування та заохочення в сфері освіти та науки у різних країнах різняться, втім, можна спостерігати і певні загальні тенденції. Неодмінними елементами є розуміння освіти як одного з основних прав людини та передумови сталого розвитку, збереження та примноження культурної спадщини, зростання у культурному середовищу, багатому на соціальну, етнічну, мовну різноманітність, сповідування принципів демократії, свободи слова, дотримання прав людини та повага людської гідності.

Характерно, що зазначені програми міждержавної освітньої та наукової комунікації, спрямовані, в тому числі (як на один з пріоритетних напрямів), на підтримку та розвиток інститутів демократії по всьому світу як умови зменшення насилля. В цьому сенсі цілі масштабних освітніх та наукових проектів цілком корелюються із тенденціями, що можна спостерігати завдяки ресурсу Our World in Data (який генерується та підтримується Оксфордським університетом), а в цілому, починаючи з 70-х рр. ХХ ст., спорадично відображаються у провідних філософських та соціальних дослідженнях (з найбільш промовистих можна назвати дослідження Мішеля Фуко та Стівена Пінкера). Ці тенденції полягають у визнанні та доведенні безпосереднього зв'язку між розвитком освіти та раціоналізацією (яка, фактично, дорівнює науковості) та зменшенням у світі негативних тенденцій на кшталт неконтрольованого насилля, руйнування довкілля, соціальних конфліктів тощо. Тобто розвиток освіти та науки сприяє підтримці та розвитку інститутів демократії в усьому світі, сприяє інклюзії до соціальних процесів різноманітних соціальних верств населення та соціальних груп, розвитку матеріальних та нематеріальних суспільних цінностей, унеможливорює ексклюзивне право на насильство з боку окремих осіб тощо.

Освіченість населення, максимальне включення його до міждержавних та освітніх та наукових програм, напряду провокує зростанням прагнення та вимог до утворення демократичних інститутів та захисту прав і свобод. Переважна більшість химер людства у вигляді деструктивних процесів у відносинах “людина – людина”, “людина – соціум” та “людина – природне середовище” консервуються саме неосвіченістю, мракобіссям та тиранією. Тому тут варто констатувати прямий зв'язок між “сталим розвитком”, що декларується як основна мета міждержавних освітніх та наукових програм, та остаточним становленням того, свого часу Фріц Махлуп у книзі “The Production and Distribution of Knowledge in the United States” назвав “індустрією знань”.

Глобалізація освіти та науки і особливо поява глобального інформаційного простору сприяє транспарентності влади, інтерсуб'єктивній емпатії та розвитку запобіжників проти ізоляції та безкарності, напряду впливає на трансформацію традиційних цінностей та їх дрейф у бік гендерної, етнічної, вікової та релігійної толерантності. Тому міжнародний освітній та науковий менеджмент є потужним фактором формування або трансформації соціальної норми, нехай навіть на певному етапі це норма лише для найбільш обізнаних, тих, хто перебуває на вершині освіченої ієрархії. І ця

норма, згодом, починає транслюватись вниз по ієрархії як необхідна, бажана, гідна для наслідування. Так освіта та наука на сьогодні перетворюється на основні сфери, які задають тренди соціального світогляду.

Безумовно, глобалізація знань передбачає, в тому числі, і їх здобуття з відкритих джерел. Ресурси різноманітних платформ інтерактивного соціального навчання, таких як, наприклад, Edmodo, використання комунікаційних можливостей WebEx, онлайн-платформи Coursera тощо дають необмежений простір для самостійного здобуття знань у контексті *person-centered teaching*. Надмірне захоплення ресурсами он-лайн освіти, які є більш гнучкими та швидше реагують на соціальні настрої, має і інший бік – в цьому процесі, на жаль, ми не завжди гарантовано забезпечені від різноманітних шахрайських освітніх практик. Навіть за умови жорсткого контролю та премодерації з боку менеджменту освітніх платформ, не можна гарантувати відсутність псевдонаукових або деструктивно-культових курсів, розповсюдження насильницького, людиноненавистницького, терористичного контенту. Освіта і наука тут знову стають індикатором зрілості та дороговказом для збереження загальнолюдських стандартів співіснування. Промовиста парафраза “Бог – це і блискавка, що руйнує будинок, і рука людини, що відтворює його заново” цілком прийнятна і для оцінки рої освіти та науки у сучасному світі. Всі прорахунки або хиби освіти, науки та інновацій можливо виправити лише шляхом все більшої їх розбудови. І в цьому сенсі освіта і наука постають як явища цілком планетарні, такі, що є гарантами неповернення до дискримінаційних соціальних практик, умовою розвитку національних систем освіти або інвестування у програми академічної мобільності, впровадження в якості стандартів універсальних або регіональних освітніх і професійних компетентностей.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД І МЕНЕДЖМЕНТ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Фещенко О. М., Таран С. В.

Університети, підприємства, різні суспільні об'єднання являють собою організації, що складають основу менеджменту. При відсутності організацій не було б потреб в менеджменті, тому що саме вони є об'єктом управління.

Сьогодні серед української педагогічної громадськості, на сторінках педагогічної преси і навіть у змісті нормативних документів, що регламентують розвиток освітніх процесів, досить часто можна натрапити на тезу про необхідність запровадження компетентнісного підходу.

Проте цей термін є для нас досить новим і невизначеним. Поняття компетентнісної освіти або освітньої компетентності прийшло до нас із зарубіжних країн, де його широко вживають і досліджують уже понад десять років. Поки що в українському освітньому просторі недостатньо представлені книги чи статті, присвячені цій проблемі, особливо написані українською чи пе-

рекладені з європейських мов. Адже зрозуміло, що перш ніж говорити про “запровадження підходу до практики навчання у вищій школі”, необхідно розібратись у сутності ключових понять і положень такого підходу [2].

Традиційно завдання вищої освіти визначалися набором знань, умінь і навичок, якими має опанувати майбутній фахівець. На сьогодні такий підхід виявляється недостатнім.

Багато в чому це залежить не від отриманих знань і вмінь, а від додаткових рис та вправності, на позначення яких і вживають поняття “компетенції” та “компетентності”, що відповідають розумінню сучасних завдань освіти.

Компетенція – це коло питань, явищ, у яких людина компетентна, має відповідний рівень пізнання й досвід [1].

Компетентний: 1) той, хто знає, обізнаний; авторитетний у певній галузі; 2) фахівець, що володіє компетентністю [1].

Компетентність – це здатність встановити й реалізувати зв’язок між “знанням – умінням” і ситуацією. Компетентність – це не специфічні предметні вміння та навички, навіть не абстрактні розумові дії або логічні операції, а конкретні, життєві, необхідні людині будь-якої професії та віку.

Рівень освіченості, особливо за сучасних умов, не визначається обсягом знань, їх енциклопедичністю. Із позицій компетентнісного підходу рівень освіченості визначається здатністю розв’язувати проблеми різної складності на основі наявних знань. Компетентнісний підхід не заперечує значення знань, але він акцентує увагу на здатності використовувати здобуті знання [2].

У світовій освітній практиці поняття компетентності є центральним. Ключові компетенції, визначені на симпозіумі “Ключові компетенції для Європи” (1996 р., м. Берн), ознаменували загальносвітову тенденцію оновлення освітнього процесу. Розробник компетенцій Г. Халаж розглядає їх формулювання як відповідь на запити Європи (збереження демократичного відкритого суспільства, мультилінгвізм, мультикультурна, нові вимоги ринку праці, розвиток комплексних організацій, економічні зміни тощо).

До п’яти ключових компетенцій, якими мають володіти молоді європейці (за рішенням Ради Європи) належать: політичні й соціальні компетенції; компетенції, пов’язані з життям у багатокультурному суспільстві; комунікативні компетенції; компетенції, пов’язані зі стрімкою інформатизацією суспільства; здатність навчатися протягом життя.

Основні принципи компетентнісного підходу в освіті можна сформулювати в наступному вигляді [2]: освіта для життя, успішної соціалізації в суспільстві та особистісного розвитку на основі засвоєння майбутніми фахівцями соціально значущих умінь (компетенцій); оцінювання для надання можливості майбутньому фахівцеві самому планувати свої освітні результати й удосконалювати їх у процесі постійної самооцінки; різноманітні форми організації самостійної, осмисленої діяльності студентів на основі власної мотивації та відповідальності за результат; матрична система управління делегування повноважень, залучення фахівців із зовнішнього оточення до управління освітою та оцінювання діяльності.

Перехід до компетентнісного підходу означає [2]:

– переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі;

– зміцнення акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок на формування й розвиток у майбутніх фахівців здатності практично діяти, застосовувати досвід успішних дій у конкретних ситуаціях.

Результати навчальної діяльності розглядають як особисті досягнення студентів. Важливим стає не наявність у нього внутрішньої організації знань, а здатність застосовувати компетентності в навчанні та житті.

Отже, під компетентністю фахівця розуміють спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання. Вони дозволяють людині визначити, тобто ідентифікувати і розв'язувати, незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності. Сформовані компетентності людина використовує за потреби в різних соціальних та інших контекстах залежно від умов і потреб щодо здійснення різних видів діяльності. Компетентний фахівець застосовує ті стратегії, які здаються йому найприйнятнішими для виконання окреслених завдань [2]. Управління власною діяльністю веде до підвищення або модифікації рівня компетентності людини. Отже, компетентність – це результативно-діялісна характеристика освіти. Нижній поріг, рівень компетентності є рівнем діяльності, необхідним і достатнім для мінімальної успішності в досягненні результату.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н. М. // Науковий часопис НПУ ім. Михайла Драгоманова. – 2010. – Серія 17 (вип. 17). – С. 16–22.
2. Сорока А. Компетентнісний підхід у сучасній освіті / А. Сорока // Вісник. – 2016. – Випуск № 2 (30).

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Терещенко Т. Є.

В сучасних умовах реформування вищої освіти в Україні, на шляху трансформаційних перетворень національної економіки до стандартів європейської спільноти, приведення українського законодавства до міжнародних стандартів, переходу суб'єктів господарювання до нових форм економічної діяльності, рівень якості надання освітніх послуг національними ВНЗ стає ключовим з огляду на необхідність посилення конкурентних позицій їхніх випускників на ринку праці як в Україні, так і за її межами.

Якість освіти – це багатовимірне поняття, яке охоплює усі аспекти діяльності вищого навчального закладу: навчальні та академічні програми, наукову і дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад і студентів, навчальну та матеріально-технічну базу, академічне середовище і ресурси.

Незважаючи на значну частку публікацій щодо результатів досліджень у сфері менеджменту якості вищих навчальних закладів вченими економічно розвинених країн, серед вітчизняних дослідників даному питанню приділяється ще недостатня увага. У свою чергу, без впровадження сучасних підходів до управління якістю освітніх послуг неможливо забезпечити реальну конкурентоспроможність вітчизняних ВНЗ як на зарубіжних, так і на внутрішніх ринках освітніх послуг.

Як показує світовий досвід багатьох країн, за допомогою використання традиційних підходів до менеджменту якості також вже неможливо досягнути поставлених завдань. Так, якщо традиційний підхід до управління якістю ґрунтувався, передусім, на концепції контролю якості та вживання ситуативних превентивних заходів з метою уникнення відхилення від заданих показників якості, то сучасна ситуація вимагає формування системних підходів до управління даним процесом, більший розвиток і поширення процесів самооцінки.

Так, в тій же Франції сьогодні має місце тенденція переходу від управління якістю, спочатку побудованого на принципах централізації, до процесу самооцінки, тісно пов'язаного з самим навчальним закладом. У скандинавських країнах, де управління якістю завжди була вимогою уряду, процес розвитку управління якістю вищої освіти також йде в бік самооцінки і залучення до процесу управління якістю самого вищого навчального закладу. У Фінляндії процес управління якістю вищої освіти все більше зсувається в бік повної відповідальності навчальних закладів за регуляцію власної діяльності, при якій уряд відіграє допоміжну роль. В Іспанії на основі експериментів, що проводилися протягом декількох років, в 1990-ті рр. розпочато застосування системи управління якістю, що базується на самооцінці, де особлива увага приділяється аналізу освітнього процесу, організації управління на рівні університету. Найбільший розвиток система самооцінки університетів отримала в США.

Один з можливих шляхів, що дозволить вузам вистояти у жорсткій конкурентній боротьбі на ринку послуг у сфері вищої освіти, є розроблення та впровадження систем управління якістю (СУЯ) відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015 “Системи управління якістю. Вимоги”.

Цей стандарт базується на моделі Загального управління якістю (англійською – Total Quality Management, TQM) і містить універсальні вимоги до систем якості. Він придатний до застосування в усіх галузях, на будь-яких підприємствах, установах та організаціях і спрямований на забезпечення якості та підвищення задоволеності споживачів (у сфері вищої освіти як споживачів можна розглядати студентів, їхніх батьків, організації, які приймають на роботу випускників) й передбачає участь всього персоналу організації у створенні високоякісної продукції або послуги на всіх етапах її життєвого циклу від стадії маркетингу, проектування, виробництва, експлуатації, обслуговування до утилізації. Концепція TQM може бути вико-

ристана в організації будь-якого профілю діяльності і, як показує міжнародний досвід, сприяє підвищенню якості результатів трудової діяльності і поліпшенню фінансових показників.

Концепція якості TQM ґрунтується на таких принципах як: залучення вищого керівництва та всього персоналу; орієнтація на споживача; процесний і системний підхід; постійне вдосконалення якості; прийняття рішень на основі фактів; налагодження партнерських відносин з постачальниками.

На думку більшості дослідників, існують певні переваги у створенні системи управління якістю вищого навчального закладу в контексті ідеології TQM, яка передбачає застосування процесного і системного принципів.

Функціонування системи управління якістю у вищому навчальному закладі повинно бути забезпечено на всіх рівнях організації, в усіх структурних підрозділах через:

- функціонування та взаємодію процесів системи управління якістю ВНЗ;

- визначення критеріїв та методів, необхідних для забезпечення результативності функціонування і контролю процесів системи управління якістю в структурних підрозділах;

- забезпечення наявності ресурсів, необхідних для підтримання функціонування всіх процесів системи управління якістю;

- систематичний моніторинг, вимірювання та аналізування функціонування процесів СУЯ в структурних підрозділах та у навчальному закладі в цілому;

- розробку заходів, необхідних для досягнення запланованих результатів і забезпечення постійного поліпшення функціонування процесів системи управління якістю у навчальному закладі.

Вивчення зарубіжного досвіду та особистий досвід супроводження функціонування СУЯ у вітчизняному вищому навчальному закладі дало змогу встановити, що впровадження системи якості освіти дає можливість ВНЗ:

- істотно покращити та оптимізувати свою діяльність і підвищити результативність і ефективність роботи;

- сприяти досягненню очікувань споживачів;

- досягти і стабільно підтримувати високу якість своїх послуг для задоволення потреб і вимог споживачів;

- відкрити нові можливості або зберегти вже завойовані сегменти ринку послуг у сфері вищої освіти;

- отримати визнання з боку замовників через процедуру сертифікації;

- брати участь у міжнародних тендерах щодо надання освітніх послуг на вигідних умовах.

Отже, СУЯ стає зручним робочим інструментом, за допомогою якого керівництво ВНЗ управляє діяльністю підготовки фахівців з вищою освітою.

Таким чином, сучасний стан якості вищої освіти викликає занепокоєння, що призводить до необхідності управління якістю надання освітніх послуг вітчизняними ВНЗ. Дослідження позитивного досвіду розвинених

країн, ВНЗ яких входять до світових рейтингів, а випускники користуються попитом на ринку праці, щодо впровадження у свою діяльність принципів Загального управління якістю, відповідно до вимог системи якості ISO 9001:2015, дає змогу констатувати необхідність впровадження даних підходів українськими ВНЗ аби підвищити конкурентоспроможність випускників на ринку праці як у національному, так і у міжнародному контексті.

З боку державного регулювання необхідно сформувати чіткий механізм впровадження принципів Загального управління якістю (TQM) у діяльності ВНЗ, створити консалтинговий комітет щодо впровадження підходів до менеджменту якості освіти при Міністерстві освіти та науки, сприяти обміну позитивним досвідом застосування моделей управління якістю освіти із зарубіжними ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Перчук О. В. Система управління якістю у ВНЗ як інструмент безперервного поліпшення якості освіти [Електронний ресурс] / Перчук О. В. – Режим доступу : <https://cyberleninka.ru/article/v/sistema-upravlinnya-yakisty-u-vnz-yak-instrument-bezperernogo-polipshennya-yakosti-osviti>

2. Полянко В.В. Впровадження системи управління якістю освіти у вищій школі в контексті вдосконалення системи показників її виміру / В. В. Полянко, Л. В. Гут // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 769. – С. 419–428.

3. Управління якістю освіти у вищих навчальних закладах : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Теоретичні засади формування систем управління якістю надання освітніх послуг / кол. авт. ; за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 136 с.

4. Управление качеством в высшем учебном заведении : монография / Г.М. Мутанов, А. К.Томилин, Ю. Е. Кукина и др. – Усть-Каменогорск : ВКГТУ, 2011. – 116 с.

5. Царенко І. О. Зарубіжний досвід управління якістю надання освітніх послуг вищими навчальними закладами / І. О. Царенко // XI Міжнародна конференція “Стратегія якості в промисловості і освіті”, 1–5 червня 2015. – Варна, 2015. – Т. 1. – С. 289–297.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Педченко Н. С.

Розвиток кооперативних закладів вищої освіти є однією з умов економічного прогресу країни, оскільки такі освітні інституції є як соціальним суб’єктом, що створює суспільні цінності, так і активним учасником ринкових відносин. Складність і багатовекторність такого розвитку вимагає системного підходу до розуміння сутності стратегічного управління, визначення його принципів, розробку та реалізацію програми розвитку, вирішення стратегічних завдань кооперативними закладами вищої освіти.

Тому визначена стратегія розвитку кооперативними закладами вищої освіти повинна стати відповіддю Конфуцію на його слова “того, хто не замислюється про далекі труднощі, неодмінно чекають близькі неприємності” [18]. Актуальність розгляду окресленої проблематики підкреслюється ще і ст. 30 Закону України “Про освіту” та ст. 32 Закону України “Про вищу освіту”, відповідно якої заклади вищої освіти зобов’язані оприлюднювати на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб інформацію про реалізацію своїх прав і виконання зобов’язань [1, 2]. Тому стратегія розвитку кооперативних закладів вищої освіти повинна бути розроблена і представлена на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти та стати джерелом суспільно важливої інформації

В контексті нашого дослідження пропонуємо розглянути особливості застосування стратегічного управління для кооперативних закладів вищої освіти, враховуючи специфіку їх статусу (надання освітніх та інших послуг, джерела фінансування, ціноутворення, репутація, державне регулювання). Відомо, що методологічні підходи передбачають перетворення наукових знань про дійсність через пізнання цієї дійсності до виявлення ефективності та меж зростання її у сталій перспективі. Тому методологічні підходи до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти полягають в пізнанні внутрішніх і зовнішніх чинників, котрі впливають чи будуть впливати на діяльність закладів вищої освіти, їх перетворенні в атмосферу підтримки і розвитку потенціалу та забезпечені конкурентоспроможності й на цій основі перспективного сталого зростання. Такі підходи складаються з методології пізнання, методології практичної цінності та методології оцінки, що системно взаємодіють.

Методологія пізнання виступає у вигляді обов’язкового цілеспрямованого процесу діагностики всіх напрямів діяльності та на його основі окреслення місії, випису візії, поставки мети функціонування. Крім цього, місія та візія є дороговказами, що чітко відповідають меті та завданням розвитку колективу та відтворюють філософію взаємовідносин в ньому. Декларація візії відтворює уявну картину досягнення місії, яку кооперативний вищий навчальний заклад освіти прагне досягти у перспективі. Візія – це філософія діяльності університету, це його натхнення.

Методологія практичної цінності виступає у виділенні основних напрямів розвитку університету як освітньої інституції, що є ринковим суб’єктом та створює суспільні цінності. Такими цінностями для Вищого навчального закладу Укоопспілки “Полтавський університет економіки і торгівлі” є людина, чесність, лідерство, відповідальність, професіоналізм, довіра, духовність, рівність, свобода, лояльність, суспільне визнання, ввічливість, енергійність, сміливість.

За результатами проведеного дослідження пропонується виділення основних напрямів розвитку Вищого навчального закладу Укоопспілки “Полтавський університету економіки і торгівлі” на 2017–2022 рр. є:

– упровадження лідерської управлінської парадигми розвитку університету;

- розвиток освітньої діяльності університету;
- розвиток наукової та інноваційної діяльності університету;
- розбудова підприємницького напрямку розвитку університету.

При виділенні таких напрямів розвитку університету керувалися класичними підходами до розробки стратегії, зокрема орієнтація на пріоритетні напрями розвитку, що забезпечать сталість функціонування закладу освіти та його ресурсну забезпеченість.

Методології оцінки включає ідентифікація рівня отриманого результату, що корегується зі стратегічними завданнями та відповідають напрямку стратегічного розвитку з обов'язковою звітністю відповідальних осіб за результатами виконаних заходів і їх візуалізацією. Для результативності виконання стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти всі етапи, напрями, заходи об'єднуються до календарно-елементного плану та координуються з відповідальними за напрям особами.

Наведені підходи відповідають класичним вимогам до розробки стратегії розвитку, зокрема орієнтованість на довгострокову перспективу, чітка окресленість напрямів стратегічного розвитку, корегованість стратегічних завдань з напрямками, спрямованість на результат.

Таким чином, стратегія розвитку кооперативних закладів вищої освіти – це філософія кооперативних закладів вищої освіти, побудована на самобутності й автентичності їх функціонування та відображенні внутрішніх мотивів й цінностей. А визнання такого унікального управлінського інструменту як методологія формування стратегії розвитку – це принципова можливість удосконалення процесів функціонування кооперативних закладів вищої освіти в майбутньому. Тому запропонований методологічний підхід до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти дозволяє аналітично оцінити існуюче стратегічне управління закладом вищої освіти, за потребою передбачає можливість внесення уточнень до раніше схвалених рішень та візуалізувати рівень реалізації запланованих стратегічних завдань.

Список використаних джерел:

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: <http://www.osvita.ua> (дата звернення 19.10.17).
2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: <http://www.osvita.ua> (дата звернення 19.10.17).
3. Марр Б. Місія та візія: як знайти формулу привабливості [Електронний ресурс] / Марр Б. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/notes/mission-vision-statements.html> (дата звернення 19.10.17).
4. Якщо ти ненавидиш – тебе перемогли. 10 цитат Конфуція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fakty.ictv.ua/ua/lifestyle/20170928-yakshho-ty-nenavydysh-tebe-peremogly-10-tsytat-konfutsiya> (дата звернення 31.10.17).

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРАКТИЦІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Єдинак В. Ю., Сушко О. В.

Сучасний розвиток системи управління закладами вищої освіти в Україні характеризується динамічним розвитком в поєднанні з докорінною зміною як інституційного середовища, так і університетської освіти. Протягом трьох останніх років відбулися суттєві зміни у законодавчій базі з питань вищої освіти, що пов'язано з прийняттям нової редакції законів України “Про вищу освіту” та “Про освіту”, удосконалюється питання доступу до вищої освіти та інші аспекти діяльності університетів та академій. Однією із таких новел стала автономія закладів вищої освіти, під якою розуміється самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів [1]. На практиці виявилось, що отримання закладами вищої освіти автономних прав поставило більшість з них у глухий кут, оскільки вони фактично були не готовими до освоєння широкого кола автономних прав. Ефективному вирішенню проблем, пов'язаних із реалізацією автономних прав закладів вищої освіти, повинна стати ефективно побудована система адміністративного менеджменту.

Функціонування теорій адміністративного менеджменту має кільківо-вікову історію та ефективно розвинулася в наші часи, коли між собою тісно переплелися сфери економіки, управління та права. Сучасна система адміністративного менеджменту має на меті побудувати ефективну організацію зі своєю унікальною організаційною структурою, яка повинна не тільки функціонувати протягом короткострокового періоду, але й розвиватися у майбутньому. Для цього адміністративний менеджмент має широкий інструментарій, в основі якого лежить чітка регламентація та нормування усіх процесів, які відбуваються в організації.

Надання закладам вищої освіти автономних прав супроводжувалось відміною цілої низки підзаконних нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), які врегульовували різноманітні сфери діяльності закладів освіти. В результаті такої політики заклади вищої освіти опинилися в певному управлінському вакуумі, оскільки більшість питань управління закладами освіти стали не врегульованими з боку МОН, як це було раніше, а самостійно розробляти власну модель управління, в тому числі і адміністративного, у закладів освіти не було ні досвіду, ні потенціалу. Законодавець надав усім без винятку закладам освіти України трирічний термін на приведення своїх установчих документів та організаційних структур до вимог нового закону “Про вищу освіту”, однак як показує практика, не всі заклади змогли справитися з цим завданням. На наш погляд, формування базових документів функціонування закладів вищої

освіти (статут, положення про структурні підрозділи та освітній процес) повинні стати тією конкурентною перевагою того чи іншого закладу вищої освіти на фоні інших закладів, яка акцентує увагу на його унікальності та привабливості для споживачів освітніх послуг. Якщо раніше статuti вищих навчальних закладів затверджувались на основі типового положення [2], то в сучасних реаліях статут повинен бути індивідуалізованим та ілюструвати специфіку кожного окремого закладу освіти. По суті, статут закладу вищої освіти – це фундамент закладу освіти, на якому повинні вибудуватися усі інші документи, що регламентують його функціонування.

Іншим напрямом автономії закладів вищої освіти є питання внутрішнього управління та самостійного добору і розстановки кадрів. Функціонування системи управління протягом майже 25 років незалежності України базувалось на моделі, яка функціонувала в умовах іншого політичного режиму та державного устрою, залишаючись архаїчною та надто централізованою. На сьогодні заклади вищої освіти самостійно формують організаційні структури управління, стикаючись, з одного боку, з проблемою відсутності досвіду в цій справі, а з іншого, намагаючись максимально зберегти трудові колективи та сформовані наукові школи. Тому, організаційні зміни в структурі управління не відбулися в повній мірі, а подеколи сформовані закладами вищої освіти системи управління не відповідають тим основним завданням, які такі заклади повинні виконувати. Така практика знижує ефективність діяльності закладів освіти як в науковій, так і фінансовій площині, оскільки університети та академії повинні бути не тільки місцем надання освітніх послуг, а центрами реалізації здобувачами освіти свого потенціалу в освітній, науковій, культурній та інших сферах. Покращити таку ситуацію повинна розробка базових документів про організацію освітнього процесу, які були б привабливими для здобувачів освіти, враховували їх інтереси та можливості. Як приклад, запровадження дуальної освіти (поєднання навчання та роботи за майбутнім фахом), подвійним дипломом під час навчання (вітчизняного та закордонного закладу вищої освіти), проходження практики за кордоном і т. д. В такій ситуації постає питання відповідності кадрового потенціалу закладу вищої освіти запитам з боку здобувачів вищої освіти, вирішення якого можливе через впровадження чіткої системи нормування та стимулювання їх діяльності.

Незважаючи на ті революційні зміни у сфері вищої освіти, проблемним залишається питання участі працівників закладів вищої освіти у питаннях управління цими закладами. Формальними залишаються повноваження вчених рад та загальних зборів трудових колективів, які по суті затверджують прийняті адміністрацією закладу вищої освіти рішення, а не навпаки – приймають рішення та змушують адміністрацію їх виконувати. Більшою мірою, така ситуація є наслідком того, що більшість адміністрації вищого закладу освіти є членами відповідних вчених рад та інших дорадчих органів. Особливо віддаленими є працівники від управління фінансовими ресурсами. На жаль, сьогодні декларована фінансова автономія діє

тільки в межах доведених закладу вищої освіти асигнувань з Державного бюджету та самостійно зароблених коштів. Однак використання таких коштів повинно здійснюватися відповідно до затверджених МОН кошторисів. Тобто, ніякої автономії де-факто не існує.

Вирішенню питань реалізації автономних прав закладами вищої освіти повинні слугувати інструменти адміністративного менеджменту, за допомогою яких можна побудувати чітку та зрозумілу як систему управління вищими навчальними закладами, так і їх організаційну структуру, яка буде віддзеркалювати специфіку діяльності такого закладу та відповідати потребам сьогодення. Неспроможність більшості закладів вищої освіти побудувати такі ефективні системи пояснюється відсутністю відповідного досвіду, високими темпами зміни вітчизняного законодавства та суперечністю його окремих норм, зміною політичної влади та відповідно політики в сфері освіти взагалі, та вищої освіти зокрема.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 №1556-VII (із змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Про затвердження Примірного статуту вищого навчального закладу [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 05.02.2003 № 60. – Режим доступу : <http://www.uazakon.com/document/fpart99/idx99667.htm>

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ БАКАЛАВРІВ

Леснікова І. Ю., Разгонов С. А.

Входження країни в єдиний освітній простір Європи вимагає розвиток нової методологічної педагогіки, прищеплювати самостійність освоєння нових знань, а також зміни головної парадигми навчання бакалаврів, при отриманні базової вищої освіти: з “навчити” на “навчити вчитися”.

Згідно з К. Бейлі, “парадигма – це ментальне вікно, через яке людина досліджує світ” [1].

Оточення студента (професора, однокласники, родичі, друзі) впливає на його життя. Основна мета освіти – виховати людей, які налаштовані творчо і прагнуть поліпшити життя суспільства, застосовувати нові ідеї, ефективно працювати для добробуту всього суспільства і власного саморозвитку.

Тому пріоритет завдань нового українського вищої освіти полягає в забезпеченні використання збереженого інтелектуального потенціалу університету, що вимагає нових правових і управлінських механізмів по зміні традиційної освітньої парадигми [2].

У технічних університетах українського пострадянського суспільства традиційна форма навчання – стендові лабораторні роботи. Вони служать

формуванню професійних умінь і навичок фахівців. Для ряду дисциплін вони морально застаріли. Новітні віртуальні стендові лабораторні роботи приходять на зміну традиційної освітньої парадигми. Цей підхід відображає особливість того, що управління автоматизованим процесом здійснюється у віртуальному просторі в режимі “on-line”. Віртуальні лабораторні роботи є новітньою інноваційною формою, що інтегрує в собі різні міждисциплінарні знання. Ця форма навчання моделює імовірнісні ситуації майбутньої професійної діяльності, аналіз яких дозволяє прийняти конкретні практичні рішення на основі інформації, що надходить; при цьому важливий часовий фактор, коли виникають проблеми вирішуються швидко, в динаміці, за інформацією, заданої параметрами моделі системи.

У сучасній освіті поточна парадигма – “особиста активність” замінила парадигму “знань”, засновану на компетентнісним підході. З цієї точки зору основне завдання полягає не в тому, щоб передати обсяг знань студента і допомогти йому вивчити способи діяльності. Сьогодні ми спостерігаємо зміни в освітній парадигмі в промисловому і постіндустріальному суспільствах. Сьогодні потрібен випускник, який не тільки поінформований, але і набуває основи знань і використовує їх для самореалізації.

Таким чином, університет повинен готувати не фахівця-інженера, а бакалавра-менеджера з первинним знанням виробничих процесів і набором ремісничих навичок для ведення торгівлі. Університет зіткнувся з новою двозначною економічною проблемою. Така мета вимагає нової сучасної системи освіти, заснованої на формуванні інноваційної культури у студентів. Все це можна досягти, якщо знання є результатом інтеграції науки і освіти, якщо інновації заохочуються, якщо програми навчання трансдисциплінарності для досягнення довгострокової перспективи; якщо студент стає активним учасником інноваційного процесу [2].

Методом “проб і помилок” закріплюються нові підходи і стилі в навчанні, наприклад – Джугаад (Jugaad). Основним принципом інновацій в стилі Джугаад є здатність знаходити нові рішення в несприятливих умовах [3]. Рішення можуть бути дуже простими. Їх мета – задовольнити потреби бідного і невибагливого споживача. Мислення в дусі Джугаад протилежно прагненню створити вишуканий, досконалий і технічно складний продукт. Це вироблення досить хорошого рішення, за допомогою якого можна швидко зробити роботу. Сьогодні принцип “зроби щось з нічого” перетворюється в конкурентну перевагу.

Успішність університетських програм в освіті бакалаврів в галузі транспортних технологій залежить від двох чинників: кваліфікації викладачів та підтримки університету. В університеті повинна бути атмосфера, яка передбачає застосовувати на практиці отримані знання учнів.

В даний час термін “освітній інтернет-простір” часто використовується в науковій пресі і в засобах масової інформації.

Інтернет-простір – це не тільки набір освітніх ресурсів Інтернету, а й новий вимір освіти, розгорнутий в “Інфо-сфері”, яка має розвинену інфра-

структуру. Так, наприклад, в даний час інформаційні системи широко використовуються для підтримки діяльності європейських університетів в цілому. Розробляються інформаційні системи які дозволяють автоматизувати діяльність університету або його окремих структурних підрозділів. Ці системи дозволяють всебічно аналізувати діяльність університету, управляти якістю освітнього процесу, зберігати і обробляти інформацію про студентів і співробітників університету, науково-методичну діяльність персоналу, тимчасові рамки. Ці системи також автоматизують роботу в деканаті, дозволяють планувати навчальні заняття та інше. Все це збільшує ефективність роботи університету. Всі вищезгадані системи використовують технологію електронного цифрового підпису.

Європейський досвід свідчить про необхідність впровадження інноваційних підходів до навчання бакалаврів з транспортних технологій, що включають перехід освітнього процесу на нові сучасні електронні, комп'ютерні, веб-орієнтовані технології, системи електронного навчання, тобто перехід до утворення з використанням новітніх інформаційних технологій.

Таким чином, інформаційні технології в освіті бакалаврів можуть бути визначені як набір сучасних інструментів і методів, які забезпечують збір, зберігання, обробку та передачу інформації на основі сучасних комп'ютерних технологій і забезпечують інтерактивне програмне та методичне забезпечення сучасних технологій освіти і діяльності всього університету в цілому [4].

Важлива частина застосування інформаційних технологій в освіті бакалаврів побудована на блочно-освітньої загально університетської соціально-медіа-платформі.

Додамо, що вищенаведені технології можуть лягти в основу такого підходу, як творча майстерня. Творча майстерня тепер може розглядатися як один з перспективних підходів, які можуть залучити студентів. Творчу майстерню слід розглядати як новітній інструмент для навчання бакалаврів в університеті.

Методи навчання, засновані на бізнес-досвід, мають вирішальне значення для розвитку підприємницьких навичок і можливостей. Традиційні методи навчання (наприклад, лекції) не відповідають розвитку підприємницького мислення. Існують необхідні підходи, пов'язані з більш інтерактивним навчанням (семінари, лабораторні проекти, інтерактивні ігри) з викладачем, який скоріше є модератором, а не традиційним лектором. Підприємницькі навички засновані головним чином на придбання досвіду і наборі міждисциплінарних знань у співпраці з практикуючими підприємцями.

Список використаних джерел:

1. Battistoni R. Public Schooling and the Education of Democratic Citizens / Battistoni R. – University Press of Mississippi, 1985. – P. 187.
2. Razgonov S. A. On the Issue of Reform of the Education System in Higher Education / S. A. Razgonov // Customs Policy and Topical Issues of Economic Security of Ukraine Today. Materials of VI International Scientific

Conference of Young Scientists. Volume 1. Section 1. – Dnepropetrovsk : AMSU, 2013 (in Russian).

3. Navi Radjou, Jaideep Prabhu, Simone Ahuja. Jugaad Innovation: Think Frugal, Be Flexible, Generate Breakthrough Growth // Publisher : Jossey-Bass; 1 edition, 2012.

4. Razhonov S. A. Concerning the Application of Modern Information Technologies in Improving the Quality of Bachelor Education in Transportation Technology / S. A. Razhonov, O. N. Molotkov // V Scientific Conference “Fundamental and Applied Research in Modern Science”. Collection of scientific works. – Kharkiv, Kh. : Technological center, 2017. – P. 61.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ, ЩО ЗДОБУВАЮТЬ ВИЩУ ОСВІТУ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ

Сохацький А. В., Кузьменко А. І., Трофімов О. В.

Сучасне суспільство в багатьох країнах, у тому числі і в Україні, є надзвичайно динамічним середовищем, яке постійно і дуже швидко змінюється. Такий стан суспільства став результатом науково-технічного прогресу. Накопичення нових знань призвело до бурхливого розвитку технологій, які, у свою чергу, народжували нові галузі науки і техніки. Економічне зростання тісно пов'язане з новими відкриттями і винаходами. Тому інноваційні процеси стали визначальними у розвитку будь-якої країни.

Інноваціями є будь-які технічні, організаційні, економічні та управлінські зміни, відмінні від існуючої практики в конкретній організації [1].

Інноваційна діяльність – процес, спрямований на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у нових або вдосконалених продуктах, що реалізуються на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також супутних наукових дослідженнях і розробках. Інноваційна діяльність розпочинається з виникнення науково-технічної ідеї і завершується розповсюдженням продукту.

Суть інноваційної політики полягає в таких її напрямках:

- управління процесами отримання нових знань;
- управління творчим потенціалом тих, хто створює нові знання;
- управління освоєнням та розповсюдженням нововведень;
- управління соціальними та логістичними аспектами нововведень.

Необхідність інновацій є актуальною і для сфери транспорту, так як транспорт є однією з найважливіших складових частин економіки кожної країни. Він з давніх часів вважається двигуном прогресу. У сучасному світі транспортні послуги забезпечують підвищення ефективності суспільного виробництва, створюють сприятливі умови для підвищення рухомості населення. Вони є необхідною умовою раціонального розподілу по території країни виробничих сил, з урахуванням оптимального наближення до райо-

нів споживання продукції та джерел сировини підприємств різних галузей економіки. Це дозволяє розвиватися таким галузям, як машинобудівництво, металургійна промисловість, сільське господарство та іншим. Саме тому тема інновацій у транспортній сфері так актуальна сьогодні.

У зв'язку зі змінами, які ми спостерігаємо у розвитку науки та практики, виникає необхідність переогляду програм навчання майбутніх фахівців транспортної галузі. Необхідно зазначити, що розвиток кар'єри фахівця з транспортних технологій прямо залежить від спроможності просувати нові ідеї, створювати нові продукти та технології, здійснювати заходи для впровадження інновацій в практику діяльності транспортних організацій або фірм. Це висуває нові вимоги до освітньої діяльності щодо підготовки бакалаврів та магістрів з транспортних технологій.

Застосування активних методів придбання знань вимагає від студентів розумової напруги на лекції, практичному занятті, лабораторній роботі. Вони перестають бути пасивними учасниками освітнього процесу. При роботі над суміжними міждисциплінарними проектами студенти набувають важливі для інженера компетенції. Випускники будуть вміти планувати, проектувати, виробляти і застосовувати свої навички в реальній практиці. Досить докладно розглянуто методика проведення усіх видів занять в інтерактивній формі у статті [2]. Спираючись на досвід авторів, необхідно таким чином планувати роботу студентів, щоб вони мали змогу при роботі над технічним проектом моделювати інженерну діяльність. Комплексне міждисциплінарне завдання, складене на основі реальних вихідних даних, необхідно розраховувати на виконання його невеликими проектними групами, що складаються зі студентів, які навчаються за напрямом підготовки "Транспортні технології". Заняття, проведене за запропонованою методикою, сприятиме формуванню у студентів системи професійних інженерних компетенцій та набуття навичок міжособистісного спілкування.

Одним із прикладів системного і комплексного підходу до проектування, реалізації та оцінки якості сучасних програм базового інженерної освіти є концепція CDIO (Conceive, Design, Implement, Operate – Задумай, Спроектуй, Реалізуй, Керуй), яка реалізується в більш ніж ста університетах світу та докладно розглядається у роботі [3]. Декларована мета підходу CDIO: інженер – випускник вишу повинен вміти придумати новий продукт або нову технічну ідею, здійснювати всі конструкторські роботи по її втіленню (або давати потрібні вказівки тим, хто буде цим займатися), впровадити у практичну діяльність отримані інноваційні продукти.

Інноваційне рішення є розв'язком оптимізаційної задачі з багатьма змінними, що ураховує відповідальність і розподіл ризиків сторін, співвідноситься з принципом глобалізації та мультимодальних пасажирських і вантажних потоків, віддають пріоритет синергії спільної діяльності, використовуює ціну як фрагмент відносин ефективності, є частиною системного ефекту, який знаходиться під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів [4].

Зокрема, навчальні програми рекомендується доповнити дисциплінами, що вивчають інтелектуальні автомобілі, інтелектуальну інфраструктуру, інтелектуальний громадський транспорт, інтелектуальне перевезення вантажів, розвиток транспортного комплексу України з урахуванням новітніх технологій [5–8].

Звернемо увагу на методологічні основи формування світогляду студентів, спрямованого на пріоритетний розвиток в них інноваційного мислення. На нашу думку, вони повинні:

- формувати у студентів усвідомлення того факту, що успішність кар'єри майбутнього інженера, менеджера, організатора цілком визначається здатністю висувати нові ідеї, створювати нові технології (продукти) та успішно просувати їх на ринок;
- наполегливо прививати майбутнім спеціалістам необхідність слідкувати за розвитком сучасних ідей та тенденцій у галузі транспорту і суміжних сферах;
- переконувати студентів у необхідності постійного самовдосконалення та розширення науково-технічного кругозору.

Таким чином, вища освіта взагалі й інженерно-технічна освіта, зокрема, у транспортній галузі, мають зорієнтовуватися на інноваційний, розвивальний, випереджальний тип освіти. Тому можна стверджувати, що такі підходи і спрямованість розвитку інноваційної діяльності в системі вищої технічної освіти сприятимуть створенню інноваційних освітніх мереж та формуванню інноваційного світогляду вищих закладів освіти (ВЗО), що готують фахівців транспортної галузі, у промисловість країни, встановленню тісних зв'язків та організації технологічної співпраці між даними ВЗО, науково-дослідними інститутами, промисловими підприємствами, компаніями і фірмами, що, у свою чергу, приведе до значного підвищення ефективності інноваційної діяльності в усіх галузях промисловості України.

Список використаних джерел:

1. Менеджмент інновацій у вищій освіті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/86564/menedzhment/menedzhment_innovatsiy#44
2. Кутрунова З. С. Опыт преподавания инженерных дисциплин с применением элементов практико-ориентированного подхода “Conceive – Design – Implement – Operate” [Електронний ресурс] / З. С. Кутрунова, С. В. Максимова, А. А. Воронов // Интернет-журнал “Мир науки”. – 2017. – Т. 5. – № 1. – Режим доступу : <http://mir-nauki.com/PDF/08PDMN117.pdf>
3. Эдвард Ф. Кроули. Переосмысление инженерного образования. Подход CDIO / Эдвард Ф. Кроули, Йохан Малмквист, Сорен Остлунд, Дорис Р. Бродер, Кристина Эдстрем. – М. : Изд-ский дом Высшей школы экономики, 2015. – 504 с.
4. Інновації в галузі транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ibm/ibm/ideasfromibm/ru/transportation/index1.html>

5. Екологічно чистий автомобіль: плюси і мінуси [Електронний ресурс]. – М., 1997–2015. – Режим доступу : http://world-eco.gt;publ/dom_byt/ehkologicheski_chistyj_avtomobil_pljusy_i_minusy/6-1-0-37

6. Мінккінен П. Розробка нових комплексних послуг і передових транспортних продуктів / П. Мінккінен // Інновації транспорту. – 2014. – №4. – С. 24–26.

7. Панова С. Розумна зупинка – інноваційна технологія у сфері пасажирського транспорту / С. Панова // GalileoSky. – 2013. – № 7. – С. 18–19.

8. Інновації в галузі транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ibm/ibm/ideasfromibm/ru/transportation/index1.html>

ДОСВІД МЕНЕДЖМЕНТУ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Давлатов Ш. Б., Іванусь С. І.

Розгляд цього питання буде доцільно розпочати з історичних моментів виникнення юридичних клінік. Варто звернути увагу саме на історію юридичної освіти США 19-го–20-го ст. Клінічна освіта у Сполучених Штатах Америки почала розвиватися завдяки розвитку методу глибокого аналізу юридичних ситуацій, саме він змінив традиційні способи вивчення права. Він ліг у створення безоплатної правової допомоги, тоді так звані “юридичні амбулаторії”, що давало користь обом сторонам, з одного боку, можливість навчатися та покращувати юридичні практичні навички під час вирішення життєвих ситуацій, які склалися у клієнтів, з другого – правова допомога тим хто звертався та не міг собі дозволити звернутися до приватних юристів через матеріальні проблеми.

Американський аналітик Уільям Роу, аналізуючи діяльність юридичних шкіл захисту, зазначив що виховання студентів юридичних факультетів як компетентних юристів є кращим саме в юридично-правових клініках. В 1916 р. Асоціація штату Нью-Йорк, поклала на юридичні школи завдання провести серйозну “лікувальну” роботу у громадських приймальнях юридичної допомоги. Можна вважати, що саме через таку спрямованість дій, яку поклали на безоплатну правову консультацію, приймальні які знаходилися при вищих навчальних закладах почали називати “юридичними клініками”.

Безумовною перевагою юридичних клінік є демонстрація студентам фактору відповідальності за надану ними консультацію. Це переносить знання студентів з теоретичного рівня на практичний, який обумовлюється конкретними життєвими ситуаціями та проблемами людей, що виховує принцип соціальної справедливості у студентів. Практична робота в юридичній клініці сприяє поборенню студентом невпевненості у спілкуванні з людьми, які звернулися по правову допомогу, закріплює навички застосування здобутих під час навчання знань, стимулює емоційну врівноваженість, утверджує в собі впевненість як у спеціалісті, що буде дуже важливим на початку юридичної кар’єри. Робота в юридичній клініці, на відміну від аудито-

рних лекцій, які також є безумовно важливими, викликає активне бажання у студента при вивченні конкретних правових питань та сприяє застосуванню творчого підходу, який є важливим в юридичній практиці.

Курси в юридичних клініках демонструють покращене засвоєння студентами ключових цінностей, які повинні бути притаманні юристу: правосуддя, етики, справедливості, та постійний розвиток професії та самовдосконалення. З такою метою, Джоном Бродвеем в Університеті Південної Каліфорнії було запроваджено шеститижневі курси, на основі яких була розроблена клінічна програма. В 1950 р. по всій території США діяло 35 юридичних клінік, у 15-ти з яких студенти отримували академічні кредити за роботу в них.

Професор Б. Вудхаус вважає, серйозним недоліком у правовому вихованні те, що студенти отримують вищу освіту з широким обсягом доктринальної основи, але такі знання залишаються запечатаними в рамках контексту, який не перекладений на практичний рівень. Вона переконана, що залучення студентів до роботи в юридичних клініках вирішить цю проблему.

В наш час, коли певна структура юридичних клінік вже сформувалася і є напрацьованими методичні аспекти їх діяльності, важливо сконцентрувати увагу на викладанні в юридичній клініці, так як вона повинна стати місцем для вдосконалення не лише студентів, а й педагогічного колективу навчального закладу. В свою чергу аналіз менеджменту та діяльності юридичних клінік буде сприяти підвищенню якості їх роботи. Принципи ясності, прозорості та розуміння менеджменту роботи клініки; шляхи нагляду за діяльністю студентів-консультантів; прописані етичні правила забезпечать ефективну діяльність клінік.

В Сполучених Штатах Америки особливу увагу до студентів які працюють в юридичних клініках проявляють практикуючі юристи. Вони постійно відвідують клініки та надають практичні консультації студентам, одночасно аналізуючи студентів з метою пошуку собі молодих спеціалістів. Отже, юридична клініка не лише надає студентам практичні навички в правовій діяльності, але й сприяє працевлаштуванню свої випускників.

Таким чином проаналізувавши менеджмент юридичних клінік США, можна зробити висновки що нашим вищим навчальним закладам які готують юристів варто звернути увагу на активне залучення студентів до роботи в юридичних клініках, що прекрасно доповнить набуті в університетах теоретичні знання. Крім того пропонуємо інформувати коло потенційних працедавців, які можуть бути зацікавленими у прийнятті до себе студента, який працював в юридичній клініці, та одночасно залучати цих працедавців для проведення практичних лекцій з певних проблемних питань. Це дозволить працедавцю спілкуватися зі студентами-консультантами та обрати для свого підприємства кращих. Таким чином завдяки розвитку діяльності юридичних клінік можна підвищити імідж вищого навчального закладу, закріпити теоретичні знання студентів практичними навичками та сприяти їх працевлаштуванню.

Список використаних джерел:

1. John S. Bradway, The Nature of a Legal Aid Clinic, 3 S. Cal. L. Rev. 1930. – 173, 174 p.
2. Introduction to Clinical Legal Education, New York State Judicial Institute Partners in Justice: A Colloquium on Developing Collaborations Among Courts, Law School Clinical Programs and the Practicing Bar. – May 9, 2005.
3. Douglas A. Blaze Deja Vu All Over Again: Reflections on Fifty Years of Clinical Education // Tenn. L. Rev. – 1997. – P. 939.
4. Barbara Bennett Woodhouse Mad Midwifery: Bringing Theory, Doctrine, and Practice to Life // Mich. L. Rev. – 1977. – P. 91.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ У МЕНЕДЖМЕНТ-ОСВІТІ

Куриляк В. Є., Літовченко Б. В.

Однією з найбільш важливих проблем розвитку менеджменту у всі часи були взаємовідносини всередині тріади “управління – знання – людина” – і центральне місце у цій системі займає людина, яка одночасно являється як суб’єктом і об’єктом менеджменту, так і власником, і носієм знань.

Як галузь наукових досліджень, менеджмент відокремився від інженерно-технічного напрямку на початку ХХ-го ст. – і одразу ж став предметом пристальної уваги спочатку економістів-практиків, а згодом й економічної теорії. Надалі менеджмент почав активно використовувати у своєму розвитку знання з інших галузей наукових досліджень і практичної діяльності – соціології, психології, біології, кібернетики – так з’явилися школа людських відносин, кількісна школа (школа наукового менеджменту), біохевіризм тощо.

У багатьох дослідженнях людських відносин у системі управління економістів, політиків і представників ділових кіл (що виявилось новим феноменом кінця ХХ ст.) відстоюється думка про те, що сучасні економічні системи неефективно використовують ресурси, концентруючи багатство і владу в руках меншості, і зазнають невдач у підвищенні життєвого рівня більшості членів суспільства.

В кінці ХХ – на початку ХХІ ст. в економічній науковій думці виникає концепція “економіки знань”, а слід за нею у сфері менеджменту концепція “управління знаннями”. Загалом вважається, що знання – форма існування і систематизації пізнавальної діяльності людини. Під знанням розуміють сукупність даних, фактів і правил виведення про світ, які включають інформацію про властивості об’єктів, закономірностей процесів і явищ, а також про правила використання цієї інформації для прийняття рішень. На відміну від даних, знання є активними, тобто, поява нових фактів або встановлення нових зв’язків може стати джерелом змін в прийнятті рішень.

Проте в сучасних умовах міжнародного середовища бізнесу можна зробити висновок, що погляди на управління знаннями не є однотайними, а саме, існують кілька підходів до визначення цього поняття.

Якщо акцентувати увагу на інформаційному аспекті управління знаннями, можна сформулювати визначення цього поняття, виходячи з таких положень:

– управління знаннями, безумовно, потрібно розглядати як процес, тобто послідовність певних взаємопов'язаних дій, спрямованих на надання знанням додаткової цінності з погляду їх використання у процесі управління організацією;

– кінцевою метою процесу управління знаннями є максимізація ефективності діяльності організації.

Разом з тим, якщо розглядати організацію як відкриту систему, одною з головних цілей якої являється вплив на зовнішнє середовище, управління знаннями повинно також виходити її межі, змушуючи атракти робочого мікросередовища задовольняти організаційні інтереси. В цьому і полягає новий підхід до управління знаннями, а саме – управління знаннями можна розглядати як дисципліну (методологію), яка повинна забезпечувати міжнародному бізнесу інтегрований підхід до створення, збирання, організації доступу і подальшого залучення інформаційних ресурсів організації до впливу на зовнішнє середовище шляхом використання можливостей системи менеджменту освіти для реалізації власних стратегічних цілей.

Система менеджмент-освіти в особі її головних суб'єктів – академічних установ – повинна ретельно аналізувати власні сильні та слабкі сторони національного середовища освітньої діяльності, а також можливості і загрози глобального середовища для ефективності розвитку майбутнього освітнього простору.

Інтеграція нових освітніх та управлінських технологій також дуже важлива, оскільки технології не лише полегшують навчальний процес і сприяють йому, але й також відкривають цілком нові можливості, пов'язані з усіма іншими аспектами менеджмент-освіти.

Відправною точкою у дослідженні нової менеджмент-освіти повинна бути нова роль освіти в цілому. Сутність освітньої функції не змінилася. Вона завжди полягала у підготовці індивідів та соціальних груп до їхньої інтеграції в економічне й соціальне життя. Проте, традиційна освіта вважала, що об'єм знань та навичок, отриманих упродовж освітнього процесу, був достатнім для того, щоб оволодіти фахом / професією на усе життя. Сьогодні цей підхід не спрацьовує. Нова роль освіти полягає у підготовці людей до навчання упродовж усього життя. Такий підхід справджується і в менеджмент-освіті.

Це вимагає нового позиціонування менеджмент-освіти. Вона повинна взяти на себе позицію партнера по навчанню, який тісно співпрацюватиме її своїми стейкхолдерам (зацікавленими сторонами) з тим, щоб:

- встановлювати реальні потреби, які за визначенням є контекстно залежними і динамічними за природою;
- безперервно виробляти, поширювати і запроваджувати відповідні знання, навички, цінності;

- навчатися, як постійно адаптувати, раціоналізувати, удосконалювати і змінювати.

Це вимагатиме від менеджмент-освіти зміни її традиційного складу думок, розвитку власного стратегічного способу мислення та безперервного запровадження нововведень. Безперечно, що заклади розвитку менеджменту повинні будуть взяти на себе певний ризик, що є притаманним будь-якому процесові змін. Проте, насправді, найвищий ризик, пов'язаний із нововведеннями у бізнес-освіті, це не запроваджувати нововведень взагалі.

Не повинно бути ніяких приписів стосовно навчальних програм та їх змісту, оскільки суть важливо, щоб вони готувалися на замовлення для кожного окремого випадку і були достатньо гнучким, щоб відповідати контекстно залежному і динамічному характерові потреб менеджмент-освіти.

Крім того, можна запропонувати певні коментарі щодо більш виваженої комбінації трьох основних компонентів, які складають загальну суму менеджерських та лідерських здібностей: знання та розуміння, компетентність і навички; а також ставлення та цінності. Збільшений акцент на компоненті знань значно сильніший в країнах, що знаходяться у процесі змін. До певної міри це було звичним і прийнятним, так як окремі традиційні управлінські дисципліни до цього майже не існували. З іншого боку, надмірне зосередження на “технічних” дисциплінах також може відображати все ще стійке сприйняття менеджменту як “технічної” функції, здатної запропонувати “вирішення” будь-якої управлінської проблеми.

Щодо ставлення та цінностей, важливий наголос слід поставити на побудові позитивного ставлення до навчання упродовж життя, співпраці та командній роботі, готовності брати на себе неминучі, але розумні ризики. Розвиток інтелектуальної допитливості та автономності також входить до цього компонента освітніх програм. І останнє, але звичайно ж не менш важливе положення: етичні цінності та етичні аспекти менеджменту і бізнесу в цілому повинні посісти належне їм місце не лише як самостійні дисципліни, але, що є більш важливим, також і як обов'язкові складові практично всіх значимих частин програми.

Щоб розробити такі навчальні програми, заклади менеджмент-освіти повинні зруйнувати стіни між дисциплінами, перейти від аналізу до синтезу і представити більш інтегровані курси. Програми також повинні включати нові управлінські дисципліни, і зокрема дисципліни з лідерства, пов'язані з управлінням змінами, підприємництвом, технологіями, нововведеннями та творчістю, управлінням змінами середовища, управлінням кризами та конфліктами, а також соціальною відповідальністю бізнесу і моральною відповідальністю менеджменту. Крім того, існує потреба у запровадженні окремих “не управлінських” дисциплін, таких як інституційна економіка, геополітика, глобальна економіка. Навчання мисленню та культурі також може бути корисним для кращого розуміння процесу творчості та новаторства.

Такий підхід слід застосовувати не лише до структури, але й до всіх інших аспектів менеджмент-освіти (програми, процес, студенти, викладачі) і зможе балансувати поєднання робочого портфелю закладів розвитку менеджменту і/або їх викладачів: навчання, дослідження та консультування і стати потужним джерелом синергії її ефективності.

Досвід найкращих закладів розвитку менеджменту також вказує на суттєві переваги такого підходу до управління та керівництва освітнім процесом, в основу якого покладено співучасть. Університетам, які працюють у менеджмент-освіті, потрібно мати відкриті структури і спрямований назовні підхід до співпраці з іншими закладами та партнерами. Залежно від потреб та викликів глобального середовища співпраця може носити спеціальний характер або може перерости у різноманітні форми інституційної співпраці і/або стратегічні партнерства та альянси. Власне форма не така вже й важлива. Що має значення, так це те, що менеджмент-освіта – це індустрія знань, а знання й таланти – це рідкість, яка знаходиться поблизу нас. Необхідні зусилля, щоб мобілізувати їх і спрямувати туди, де вони можуть забезпечити найбільшу додану вартість і найбільший вплив на економічний добробут та суспільне й соціальне перетворення.

БРЕНДИНГ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ятчук О. М., Корнєєв М. В., Денисенко Н. Д.

Ми живемо у час, коли бренд є одним з основних компонентів зовнішньої комунікації – комплекс уявлення, асоціацій та емоцій, який пов'язує з певним продуктом, або сферою діяльності. Якщо розглядати вищий навчальний заклад (ВНЗ) як певний товарний знак, об'єкти авторського права та комплекс послуг для користувачів, то поняття та технології поширення бренду є одними з перспективних напрямів зовнішньої комунікаційної стратегії ВНЗ. Поєднання авторитету, іміджу та бренду вищих навчальних закладів створює позитивні умови для привабливості у майбутніх студентів.

Сучасний ВНЗ при формуванні зовнішньої стратегії комунікації повинен просувати не тільки окремі напрями та спеціальності, але і загальний образ ВНЗ як привабливого середовища для майбутнього абітурієнта. Вивчення власної аудиторії, реагування на її потреби може позитивно вплинути на формування бренду ВНЗ.

Дослідження С. Семенюк [2] при вивченні брендингу ВНЗ фіксує три основні чинники, що формують зацікавленість абітурієнтів у виборі того чи іншого вищого навчального закладу:

- майбутнє працевлаштування після закінчення ВНЗ;
- наявність нових спеціальностей;
- конкурс.

Крім того, бренд дає інші привілеї для студентів, можливість приєднатися до певної спільноти, виокремити себе серед інших. Наприклад, здобу-

ваючи освіту в престижному освітньому закладі, такому як Oxford чи Harvard, студент (у нашому випадку споживач послуги) відчуває себе серйозною, успішною і самодостатньою особистістю. Саме тому в Європі існує багато ВНЗ з міцними позиціями на ринку освітніх послуг, що мають вже визначений сегмент споживачів, усталені іміджеві характеристики та певні унікальні традиції та цінності. Саме тому, ці ВНЗ вже розглядаються як певний бренд у системі вищої освіти.

Вітчизняним ВНЗ в силу певних об'єктивних чинників (фінансування, формування ВНЗ, зміни у системі освіти) важко сформувати стиглі бренди на ринку освітніх послуг. Проте, слід зазначити, що робота у формуванні певного бренду ВНЗ України виступає довготривалою комунікаційною стратегією, що підтверджує необхідність впровадження у вітчизняну систему освіти не тільки інноваційних програм, але й маркетингових та соціально-комунікаційних технологій, у тому числі й технологій побудови бренду.

Для формування успішного бренду ВНЗ слід окреслити такі складові як:

– освітні послуги. Це основний товар, який просуває ВНЗ на ринку освітніх послуг. Критеріями “якості освітніх послуг” є висококваліфікований професорсько-викладацький склад, використання сучасних освітніх технологій навчання, співробітництво із зарубіжними ВНЗ, яке передбачає стажування як викладачів, так і проходження практики студентів за кордоном, технічні можливості ВНЗ для втілення інноваційних підходів під час опанування освітніх програм та інші критерії;

– викладачі та студенти. Усі викладачі ВНЗ та їх студенти, які зараз навчаються, повинні бути залучені у загальний процес формування зовнішнього іміджу. Саме від їх участі, сприйняття корпоративної культури та розуміння зовнішніх комунікацій залежить формування якісного бренду ВНЗ. Це залежить від розуміння історії, культури, загальних цінностей ВНЗ, які повинні постійно підтримуватися внутрішніми комунікаційними стратегіями;

– менеджмент. Від ефективності управління зовнішніми комунікаційними стратегіями та формування загальної програми залежить ефективність формування бренду ВНЗ. Саме використання у цьому процесі усієї вертикалі від керівника до працівників окремих відділів працює на загальний результат та ефективність тривалої дії усіх стратегій.

– випускники. Підтримка зв'язків з випускниками ВНЗ, визнання успішності та трансляція позитивних результатів, які отримали в житті колишні випускники ВНЗ, є однією зі складових зовнішньої комунікації. Для формування довготривалого ефекту від політики брендингу ВНЗ потрібно створити почуття прихильності до загального освітнього процесу. Тоді незалежно від зовнішніх умов і чинників абітурієнти будуть намагатися отримувати освіту саме у цьому ВНЗ, а після його закінчення стануть інструментом для просування бренду ВНЗ.

Таким чином, ми бачимо, що сучасні вітчизняні ВНЗ повинні налагоджувати довготривалі зовнішні комунікації, просувати власний імідж та

формувати брендінг. Для цього ВНЗ повинні відповідати певним умовам з боку користувачів освітньої послуги: забезпечувати якісний освітній процес, де головними стають висококваліфіковані професорсько-викладацькі кадри ВНЗ. При чому, слід зауважити, що від розуміння зовнішньої стратегії соціально-комунікативного впливу та внутрішньої корпоративної культури залежить ефективність брендінгу ВНЗ як такого. Процес розвитку брендінгу ВНЗ є довготривалим та повинен постійно підтримуватися як з боку керівництва, так і з боку випускників ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів : пер. з англ. / Ф. Котлер, Ф. Фокс. – К. : УАМ, Хімджест, 2011. – 580 с.
2. Семенюк С. Брендінг вищого навчального закладу / С. Семенюк // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 3 (42). – С. 133–138.
3. Siva K. Balasubramanian, James A. Karrh & Hemant Patwardhan. Audience Response to Product Placements: An Integrative Framework and Future Research Agenda : K. Siva // Journal of Advertising. – 2006. – Volume 35.

СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ ВИМІР ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Ятчук О. М., Разумей Г. Ю., Курзова М. О.

Науково-технічна революція ХХ ст. привела до інформаційного вибуху: з одного боку, нові ідеї впливали на появу нових каналів розповсюдження інформації (радіо, телебачення, Інтернет), з іншого – збільшення маси інформації, що споживається в суспільстві, не могло не змінити форми її циркуляції. Ці тенденції знаходять своє відображення не тільки у засобах масової комунікації, але і впливають на інформаційні стратегії та комунікаційні технології у системі вищої освіти.

Серед технологій розповсюдження іміджевих стратегій та зовнішньої комунікації ВНЗ використовують, як традиційні форми так і новітні технології.

До першої групи ми можемо віднести: оголошення у газетах, рекламні ролики на радіо, сюжети та рекламні ролики на телебаченні. Також використовується прихована реклама (наприклад *product placement* у різноманітних ток-шоу, бесідах пов'язаних з вищою освітою) у різних тематичних блоках та програмах у тих самих засобах масової інформації.

До другої групи ми можемо віднести новітні технології, пов'язані з інтернет-комунікацією: власний сайт, різноманітні представництва ВНЗ та його окремих факультетів і кафедр у соцмережах, ролики та інше.

- Для першої групи інформаційних повідомлень характерними ознаками є:
- використання сталих форм та засобів;
 - традиційні канали розповсюдження інформації;
 - ідентичність повідомлень від різних об'єктів комунікаційного впливу;

- використання традиційних форм мовної та візуальної комунікації;
- стала аудиторія (на зразок “важких глядачів” для телебачення).

Для другої групи інформаційних повідомлень, що використовують інтернет-комунікацію, характерними ознаками є:

- використання нових форм та засобів комунікації;
- здійснення впливу виключно в мережі Інтернет;
- унікальний контент;
- різноманітні комунікаційні стратегії у межах одного каналу комунікації;
- розширення цільової аудиторії з можливістю аналізу взаємодії.

Ці дві групи сьогодні зберігають свої позиції як напрями зовнішньої комунікаційної стратегії по формуванню іміджу ВНЗ. Але вони мають і свої певні недоліки.

Перша група традиційних комунікацій має такі недоліки:

- контекст комунікаційних стратегій спрямовано на звернення до аудиторії не цільової для майбутніх абітурієнтів;
- комунікаційні стратегії використовують модель односпрямованої комунікації;
- користувачу важко відрізнити унікальні риси ВНЗ серед інших, які представлені на тому ж каналі комунікації;
- традиційні форми візуалізації звертаються до архаїчних форм, втрачаючи характеристики провідних кампаній;
- цільова аудиторія виглядає менш зацікавленою (середній вік користувачів традиційними комунікаціями щороку знижується знаходячись у категорії 50+).

Друга група інформаційних повідомлень має такі недоліки:

- використання нових форм та засобів не розповсюджено, обмежено у ресурсах та фахівцях цієї галузі;
- більше часу доводиться витратити на інтерактивні комунікації;
- існують певні проблеми з формуванням унікального контенту (додаткові ресурси та фахівці);
- бажання мати представництва у більшості мереж призводить до обмежених комунікативних стратегій у межах однієї системи, що виглядає як поширення одного повідомлення на різних каналах і не приносить очікуваного ефекту;
- цільова аудиторія тяжіє до неконтрольованих територіальних обмежень.

Таким чином, ми бачимо, що перспективним для подальшого розвитку з боку впливу на цільову аудиторію майбутніх студентів має саме друга група – розповсюдження повідомлень через мережу Інтернет. Але традиційні уявлення про комунікацію і відсутність фахових працівників з боку ВНЗ у формуванні зовнішньої комунікації негативно впливає на кінцевий результат комунікативного впливу. Ефективність використання певних стратегій по просуванню іміджу ВНЗ у мережі Інтернет потребує подальшого вивчення та аналізу у кожних окремих ситуаціях. Інструментарій для аналізу аудиторії, результатів звернення дає додаткові дані для врахування ефективності взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Ковалевський В. Сучасний стан і тенденції розвитку медіа-сфери України / В. Ковалевський // Політичний менеджмент : укр. наук. журнал. – К: Український центр політичного менеджменту, 2009. – Вип. 5. – С. 109–119.
2. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Почепцов Г. Г. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2001. – 656 с.
3. Siva K. Balasubramanian, James A. Karrh & Hemant Patwardhan. Audience Response to Product Placements: An Integrative Framework and Future Research Agenda / K. Siva // Journal of Advertising. – 2006. – Volume 35.

НОВАЦІЇ НА РИНКУ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Литвинова М. С.

Перманентний розвиток людства в усіх сферах життя зумовив стрімкі інтеграційні процеси в світі та на порозі третього тисячоліття призвів до масової комп'ютеризації, якісної зміни інформаційної складової розвитку сфер виробництва та науки. Інформація, тісно пов'язана з управлінням та організацією, перетворилася в глобальний ресурс постіндустріалізму, водночас саме освіта була і залишається наріжним каменем суспільного благополуччя. Саме тому одним із пріоритетних напрямків інформатизації суспільства стає процес інформатизації та удосконалення освіти як на локальному, так і на глобальному рівні.

На сьогодні в Україні спостерігається тенденція невпинного скорочення кількості абітурієнтів, зумовленої не лише низьким рівнем народжуваності у 1998–2003 рр., а й недостатнім використанням маркетингових інструментів в аспекті залучення абітурієнтів до навчання у вітчизняних вишах. На основі даних Державної служби статистики України за період з 2012 р. до 2018 р. кількість абітурієнтів скоротилась на 23,62 % з 492,9 тис. чол. до 376,5 тис. чол. Тому, з метою підвищення ефективності функціонування вітчизняних вишів надзвичайної необхідності набувають розробка і впровадження новацій у сфері освітніх послуг, що може бути досягнуто шляхом вивчення та аналізу міжнародного досвіду в освітньому просторі.

Важливим та цікавим для українських вишів стане аналіз досвіду Великобританії, яка використовує глобальну програму Services for International Education Marketing (SIEM), що імplementована у 65 країнах світу. Основною метою системи (дані до якої надаються провідними університетами на її аутсорсинг) є забезпечення конкурентоспроможності британським вишам у міжнародній сфері освітніх послуг, реалізація творчих рішень та інтересів як студентів так і абітурієнтів, створення іміджу (необхідного профілю) та ефективного позиціонування вишу закордоном; проведення аналізу зарубіжних ринків освітніх послуг шляхом організації тематичних зустрічей, спільних періодів навчання та інших заходів для запозичення передового досвіду.

Чимало переваг щодо інноваційних підходів має система в вищих навчальних закладах США. Варто зазначити, що починаючи з 1970 рр. в американських коледжах діяв сервіс “Пошук студентів”, на якому відвідувачі навчальних закладів залишали свою контактну інформацію, яка згодом використовувалась для персональної розсилки листів, брошур та каталогів з послугами. В результаті інтернет революції даний сервіс зазнав метаморфози у віртуальну форму, що значно спростило форму спілкування між представниками ВНЗ та потенційними студентами. З 2008 р. в університетах Notre Dame та Stanford діє виключно онлайн реєстрація заявок для вступу. В університеті Notre Dame в результаті проведеного дослідження було виявлено, що усунення паперової документації лише на цьому етапі дозволяє економити у розмірі до 20 тис. дол. на рік. Керівними ланками університету був зроблений висновок, що дана сума може бути витрачена на оновлення веб-сайту університету, що, в свою чергу, сприятиме стимулюванню потенційних студентів частіше звертатися до сайту Notre Dame.

У довгостроковій перспективі можливості розвитку освіти університети США вбачають у тісному взаємозв’язку зі своїми колишніми випускниками. Крім того, суттєвою складовою маркетингової діяльності освітніх закладів США є робота над стилем та іміджем університету чи коледжу, власним фірмовим брендом. Наприклад, широко відомо, що діяльність університету Santa Clara втілюється у трьох буквах “С” – компетентність, совість і співчуття (“the three C’s” – competence, conscience, and compassion).

В Польщі доступ до вищої освіти сьогодні більше не обмежується місцезнаходженням відомих та авторитетних університетів лише у великих містах та центрах з високим рівнем розвитку. З метою залучення нових студентів, більшість вищих навчальних закладів намагаються розширитися, тому сучасною поширеною практикою в Польщі є відкриття філій в периферії.

Важливим та суттєвим є дослідження Катерини Клімковської (Katarzyna Klimkowska, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej) [3], основною метою якого була відповідь на питання: на які фактори абітурієнти орієнтуються найбільшою мірою під час вибору освітнього закладу. Отримані результати показані за рівнем пріоритетності: чи пропонує ВНЗ можливості для розширення свого професійного досвіду під час навчання (через студентську практику, стажування); чи допомагає ВНЗ підготуватися до виходу на ринок праці (реальне забезпечення першого робочого місця); чи створює ВНЗ можливості для розвитку широкого спектру професійних компетенцій, які забезпечать конкурентоспроможність випускника на робоче місце в суміжних професіях; чи допомагає ВНЗ розвивати професійну кваліфікацію на рівні, що користується попитом на ринку праці; чи пропонує ВНЗ можливості для досягнення гідного фінансового становища після закінчення навчання. Ґрунтуючись на результатах проведеного опитування польські вищі докладають істотних зусиль з метою відповідності запитам та потребам майбутніх студентів, направляючи вектор своєї діяльності на їх першочергову реалізацію.

Висновки. Оперуючи результатами проведеного дослідження досвіду реалізації новацій освіти в зарубіжних країнах, пропонується розробити маркетингову модель, що буде органічно впроваджена в повсякденну діяльність вітчизняних освітніх закладів. Але треба зауважити, що повноцінна картина вишу та враження у студентів від ВНЗ складається після безпосереднього контакту з установою, з викладачами, з атмосферою та корпоративною культурою колективу. Як наслідок, вищі навчальні установи повинні приділяти значну увагу використанню саме комплексної маркетингової стратегії, що передбачає партисипативний менеджмент з боку керівництва університету та впровадження об'єднаних зусиль всієї університетської спільноти. За вищенаведеної умови буде досягнуто ефективність імплементації новацій та сучасних інформаційних технологій у сфері освітніх послуг. До того ж, важливим аспектом є не лише пошук та залучення потенційних студентів, але й підтримка інвестиційної привабливості вітчизняних вишів, особливим чином для промислових підприємств, зацікавлених у наданні робочих місць молодим та кваліфікованим кадрам. У короткостроковій перспективі предметом актуального дослідження має стати вирішення актуального питання фінансування освітніх установ, питому частку якого становитиме використання новітніх маркетингових стратегій і технологій.

Список використаних джерел:

1. Єрмошкіна О. В. Підвищення рейтингу ВНЗ на основі реалізації бренд-орієнтованої стратегії розвитку / О. В. Єрмошкіна // Матеріали науково-практичної конференції “Управління якістю підготовки кадрів з вищою освітою через удосконалення процедур ліцензування, акредитації та рейтингування” (15–16 березня 2012 р.) / Національний гірничий університет. – С. 129–133.
2. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі : посібник для педагогічних працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. – Вінниця : ДОВ “Вінниця”, 2012. –116 с.
3. Klimkowska K. Education studies as evaluated by university students and university candidates. Challenges of contemporary education – theoretical and empirical contexts: Scientific symposium / Klimkowska K. – Drohobych : publishing department of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 2014. – 178 p.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

ПІДГОТОВКА ЕКОНОМІЧНИХ ЖУРНАЛІСТІВ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА США

Аганова В. В.

Економічна журналістика – одна з актуальних галузей журналістики, оскільки в центрі її уваги знаходяться найчастіше озвучуванні в медіа-просторі теми: як питання конкретних ринків та показників, наприклад, ін-

дексів фондових ринків, відомостей щодо злиттів та поглинань компаній, так і близькі для кожного громадянина країни економічні рішення уряду чи наміри політиків. Це, в свою чергу, передбачає вимоги щодо загально професійних та спеціальних навичок, для опанування яких теперішнім студентами – майбутніми професіоналами відповідного напрямку необхідні час та відповідні умови. Мета даної доповіді полягає в виявленні відповідності освітньо-професійних програм українських ВНЗ функціональним вимогам професії. Використовуваний кейс-метод (case study) засновується на нормативному порівнянні ситуації в КНУ ім. Шевченка та Міському університеті Нью-Йорка.

В університетах та коледжах США спеціалісти в області економічної журналістики (business-and-economics journalism) готуються як на основі спеціалізованих програм підготовки бакалавріату чи магістратури, так і прослуховуванні окремих курсів (Ureneck, 2010). Наприклад, Університет Північної Кароліни в Чапел-Гілл пропонує навчання за програмою підготовки “Бізнес-журналізм” (Business Journalism); Міський університет Нью-Йорка – “Програма репортажів у сфері бізнесу та економіки” (Business & Economics Reporting Program). Набуття навичок у сфері економічний журналістики в рамках окремого курсу (COMM 373: Business and Economic Journalism) здійснюється Університетом Джорджа Мейсона. Крім того, деякі ВНЗ пропонують програми подвійного ступеню в галузі журналістики та MBA (Master of Science in journalism and Master of Business Administration, як, наприклад, Колумбійський університет. Відмінною рисою бізнес-журналістики у США є тісний зв'язок з ринком та бізнесом, а також специфічний контингент студентів, які часто вже економісти з досвідом чи абітурієнти, орієнтовані на конкретний результат. Це вписано в загальний контекст програм MBA, що вимагають, наприклад, наявності відповідного досвіду в тій чи іншій сфері перед отриманням наукового ступеня. Функціонуючи за правилами ринку, попит створює пропозицію. В даному випадку попит на відповідну спеціальність. Фахову спрямованість “бізнес журналістика”, на думку американського бізнес-колумніста та викладача Міського університету Нью-Йорка Грега Девіда, обирають студенти, які “знають, що розуміння глобальної, національної та місцевої економіки; фінансових ринків та ефективності роботи компаній дають їм конкурентну перевагу на ринку праці незалежно від того, які предметні області вони охоплюють” (David, 2016).

Дисципліни в навчальних програмах ВНЗ США можна умовно розділити на три великі блоки: загальної економічної спрямованості, спеціальної (саме бізнес-журналістика) та ті, що пов'язані з спільнотами (ком'юніті). Це створює необхідний зв'язок Академії з ринками на національному та локальному рівнях. Так, в рамках освітньої програми “Business & Economics Reporting Program” вищезгаданого Міського університету Нью-Йорка, викладаються такі дисципліни, як “Вивчення економіки” (Covering the Economy), “Вивчення ринків та компаній” (Covering Markets & Companies),

“Вивчення економіки та бізнесу Нью-Йорка” (Covering New York City’s Economy and Business), “Теми репортажів про бізнес та економіку” (Topics in Business & Economics Reporting). Такі курси направлені на засвоєння навичок не просто відтворення події у відповідному друкованому/електронному виданні, коло функціональних питань звідси охоплює як пошук наявних у відкритому доступі вторинних даних, так збір первинної інформації безпосередньо з ринку; розуміння корпоративної фінансової звітності та методів її аналізу; пояснення механізму організації фондових ринків, принципів міжнародної торгівлі, фундаментальних законів функціонування ринку та економічної системи конкретного міста. Ці курси розвивають навички критичного огляду наявних вихідних даних, їх опрацювання та представлення. В результаті, журналіст-економіст фіксує подію чи явище, пояснює сутність, а також подає читачеві можливість ознайомитись із колом евентуальних, часом, протилежних наслідків. Тобто економічний журналіст, володіючи відповідними компетенціями, має знаходитись (послугуючись відповідною професійною лексикою) одночасно “в” та “над” ринком, що є предметною областю професійної діяльності).

В Україні, відповідно до Постанови КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266, підготовка здобувачів вищої освіти здійснюється за галуззю знань 06 “Журналістика”, за спеціальністю 061 “Журналістика”, в той час як освітньо-професійні чи освітньо-наукові програми розробляються безпосередньо ВНЗ. Проведений аналіз ¹ показав, що серед українських ВНЗ нема тих, що здійснюють підготовку конкретно за спеціалізацією економічної чи бізнес-журналістики. Є дещо споріднені програми, які певним чином торкаються питань економіки. Наприклад, Інститут журналістики КНУ ім. Шевченка здійснює підготовку магістрів за спеціалізацією “Інформаційне забезпечення агробізнесу”. Таку ситуацію пояснюють більшою орієнтацією на підготовку “універсальних журналістів”. “Значна кількість університетів не мають вузьких спеціалізацій за видами медіа, що зумовлено, перш за все, кількістю студентів. Адже наші журналістські інститути/факультети мають одну, а у кращому випадку, дві групи студентів по 25 осіб. А це відповідно всього дві групи зі спеціалізації, що не дає можливості широкого вибору” (ГО “Детектор медіа”, 2016). В реаліях українського ВНЗ присутні лише окремі спецкурси за вибором студентів із першого та другого блоків, але з певними застереженнями. Відповідно, дисциплінарний рівень показує майже відсутність орієнтації на зв’язок з практикою і, отже, нерозвиненість релевантних компетенцій. Крім того, незважаючи на формальну мобільність у виборі навчальних дисциплін (25 % навчальних дисциплін мають обиратись студентами, тобто вони мають право ознайомитись чи поглибити знання з певної проблематики, наприклад, з циклу економічних дисциплін), фактично ВНЗ самі складають начальні плани, обирають “вибіркові” дисципліни, які мало пов’язані з реальними потребами ринку та бізнесу.

¹ За основу взято дані щодо освітніх програм підготовки, які розміщено на офіційних сайтах ВНЗ.

Проведене порівняння є нормативним, оскільки дозволяє не просто взяти ситуацію з бізнес-журналістикою в США в якості орієнтиру, але також сформулювати ряд рекомендацій. По-перше, аби випускник зміг швидше адаптуватись на робочому місці в ролі економічного журналіста, варто впроваджувати в навчальному процесі економічні дисципліни, НМКД яких складено з врахуванням економічної специфіки і знанням місцевого ринку. Крім того, для того, аби в певній мірі заповнити лакуну зв'язку Академії і ринку, варто запрошувати для викладання фахівців-практиків з інформаційних та/або аналітичних компаній. По-друге, перспективним в рамках співпраці ВНЗ та медіа-ринку в питаннях підготовки кадрів можна назвати організацію та проведення літніх шкіл, короткострокових курсів, тренінгів, майстер-класів з економіки та економічної журналістики за прикладом курсів підвищення кваліфікації чи курсів бухгалтерського обліку. Це дозволить також оновити чи поглибити, а в разі переорієнтації тематичної спрямованості медіа, отримати базові знання у відповідній галузі навіть спеціалістам з досвідом роботи. В сукупності ці заходи дозволять наблизити Академію до економічних реалій та створити програми, конкурентоспроможні не тільки на національному, але і на міжнародному рівні, враховуючи місцевий контекст.

Список використаних джерел:

1. ГО “Детектор медіа”. (2016). Стан журналістської освіти на факультетах журналістики в Україні (результати пілотного дослідження) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/content/images2/DM_OSVITA_2016_light--compressed.pdf
2. David G. Business and Economics Reporting [Електронний ресурс] / David G. – Режим доступу : <http://www.journalism.cuny.edu/academics/subject-concentrations/business-economics/>
3. Ureneck L. The Teaching of Business Journalism in the United States Today [Електронний ресурс] / Ureneck L. – Режим доступу : <https://www.amacad.org/pdfs/journalism.pdf>

СУЧАСНА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ

Пасічник Т. О., Ковтун Н. С.

Сьогодні суспільство переходить до ідеї автономності освіти як в економічному, так і в політичному аспекті. За цією ідеєю, освіта повинна не тільки створювати людські ресурси для функціонування економічних систем, але й бути конкурентоспроможною, рентабельною з фінансової точки зору.

Розвиток освітніх технологій, зокрема, онлайн-освіти, супроводжується новими економічними трендами, деякі з яких спробуємо прокоментувати.

1. Коли економіка знаходиться в стадії рецесії, вища освіта та усі ініціативи, що пов'язані з її розвитком, отримують все менше і менше ресурсів.

За таких умов будуть профінансовані тільки найбільш економічно ефективні ініціативи. В цьому контексті онлайн-освіта як економічна стратегія являє собою швидке, а головне, масштабоване рішення щодо розвитку економічної системи в умовах дефіциту фінансових ресурсів.

2. Освіта впродовж життя вже давно стала конкурентною необхідністю, і онлайн-технології є зручним інструментом для її забезпечення. Людина змінює рід своєї діяльності в середньому один раз на 10 років. Більше того, приблизно 40 % працівників змінюють місце роботи кожного року. За таких умов можливість навчатися стає однією із найбільш бажаних переваг, яку може запропонувати роботодавець, який, у свою чергу, розглядає навчання працівників як хорошу інвестицію. Відповідно, все більше число компаній платять за навчання своїх працівників, щоб їх кваліфікація відповідала постійним змінам у галузі.

3. Знання та інформація зростають експоненційно. Зростання інформаційного навантаження буде продовжуватися і надалі і з часом корінним чином змінить вищу освіту і навчання в цілому. В першу чергу це стосується інституційного вигляду вищої школи і зменшення ролі кампусу (університетського містечка) в навчальному процесі. Сьогодні все більшого значення набуває самоосвіта і самоменеджмент, головним інструментом забезпечення яких можуть стати онлайн-курси.

4. Домінуючою технологією дистанційної освіти вже став і напевне залишатиметься надалі Інтернет. Необхідно відмітити, що дистанційна освіта в тому чи іншому вигляді існувала ще в 19-му столітті. Тим не менше, жодна із раніше існуючих технологій не була таким ефективним інструментом “доставки” знань, як мережні технології загалом та інтернет-технології зокрема. Причинами такого стрімкого зростання значення Інтернету в освіті є те, що цифрову інформацію легко переносити, зберігати і передавати якій завгодно широкій аудиторії. Цікавим і логічним наслідком використання веб-технологій у дистанційній освіті є зменшення різниці між дистанційною та локальною освітою. Збільшення ресурсів для самоосвіти і зменшення ролі аудиторних курсів може також призвести до зменшення ролі периферійних вищих навчальних закладів.

5. Зміна технологій і підходів до дистанційної освіти змінює профіль здобувачів. Студенти, що навчаються на онлайн-курсах, є особливою категорією здобувачів вищої освіти. Їх середній вік більший, ніж студентів, що навчаються на денній формі навчання, вони, скоріш за все, вже мають одну вищу освіту, а їх освітня успішність переважно краща, аніж у колег, що навчаються традиційним способом. Сучасні здобувачі онлайн-курсів зацікавлені в тому, щоб навчальні модулі були невеликими, а також у тому, щоб навчатися можна було вдома і щоб таке навчання не вступало в протиріччя з роботою, сім'єю і соціальними зобов'язаннями людини. Студенти інформаційної ери надають перевагу справі перед знаннями, спробам і помилками перед логікою, набору тексту перед ручним письмом.

Враховуючи вказані економічні тренди, необхідно запровадити та реалізувати нові принципи розвитку вищих навчальних закладів України:

1. Сприяння відкритості системи освіти. Напрямки реалізації цього принципу є такі:

- збільшення кількості студентів, що навчаються за кордоном за пріоритетними для країни спеціальностями;

- збільшення кількості іноземних студентів із англійською мовою навчання;

- залучення іноземних фахівців для розвитку перспективних наукових шкіл, особливо в сфері п'ятого та шостого технологічних укладів;

- спрощення процедури нострифікації документів про освіту;

- запровадження національних програм підтримки талановитих студентів і науковців та реалізація дієвих механізмів їх залучення до роботи в перспективних наукових школах;

- розвиток програм міжвузівської кооперації, зокрема у сфері спільного використання лабораторної та дослідницької матеріально-технічної бази.

2. Розвиток механізмів суспільної відповідальності інституту освіти. Реалізація цього принципу потребує впровадження визнаної в наукових колах концепції потрійної спіралі “наука – бізнес – влада”.

3. Посилення адаптивності системи освіти до соціально-економічних та науково-технічних трансформацій на національному та глобальному рівнях.

Прикладом високої адаптивності системи освіти до умов інноваційного розвитку має стати створення мережі корпоративних університетів або перехід існуючих до моделі онлайн-освіти. В останні десятиліття багато корпоративних університетів стали переходити на самофінансування, вони постачають навчальні програми іншим корпораціям, надають консультативні послуги, створюють підручники для інших корпоративних навчальних закладів. Отже, корпоративний університет може стати основою для безперервного навчання і підвищення якості людських ресурсів компанії [1, с. 189–190]. На сьогодні в світі функціонує близько 1900 корпоративних університетів. За розрахунками експертів Світового банку, кількість таких університетів буде збільшуватися і до 2020 р. має перевищити кількість традиційних [2, с. 325].

Е. Тофлер писав, що “нова освіта повинна навчити індивіда, яким чином класифікувати інформацію, оцінювати її достовірність, за необхідності змінювати категорії, переходити від конкретного до абстрактного і навпаки, як глянути на проблеми з іншого боку, а також як займатися самоосвітою; неграмотними в 21 столітті будуть не ті, хто не вміють читати і писати; неграмотними будуть люди, що не можуть навчатися, розучуватися і вчитися заново” [3, с. 451]. Приймаючи до уваги ці фактори, потрібно замислитися над тим, наскільки добре вища освіта буде відповідати новим вимогам. Деякі зміни, що супроводжують зростаючий попит на навчання впродовж життя, потребуватимуть коротких прискорених програм, пристосованих до дистанційного навчання.

Підвищена увага до освітньої складової формування та розвитку людських ресурсів пояснюється відставанням у сфері освітньої діяльності за матеріально-технічним забезпеченням, за технологіями навчання, навчально-методичними розробками, інноваційністю, оригінальністю та змістовним наповненням навчальних дисциплін, практичною компонентою, відповідністю національному та міжнародному бізнес-середовищу, орієнтованістю на розвиток лідерських здібностей і т. п. Система освіти перманентно відчуває нестачу фінансових ресурсів, висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, недосконалість матеріально-технічної бази та навчально-методичних розробок, але глобальна фаза розвитку світового господарства, яка базується на постіндустріальній парадигмі, зі всією очевидністю довела неадекватність національної освітньої системи швидкозмінним технологіям та потребам кадрового забезпечення інноваційного розвитку.

Саме освіта як система продукування, поширення, зберігання знань та формування конкурентних переваг людських ресурсів має стати основою конкурентоспроможності національної економіки. Недостатній розвиток системи професійно-технічної освіти, неконкурентоспроможна ціна робочої сили робить неможливим розвиток країни за моделями індустріалізації. Очевидною є неможливість реалізації в Україні стратегій технологічного та інноваційного лідерства через її інституціональну неготовність до такого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Гурова Ю. Механізм транснаціоналізації людського ресурсу / С. Ю. Гурова // Міжнародна економічна політика. – 2009. – № 10. – 184–213.
2. Захарін С. В. Економічний механізм інституційної взаємодії науки, освіти і бізнесу / С. В. Захарін // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – Спец. вип. Проблеми сучасної економіки та інституціональна теорія. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 321–331.
3. Шок будущего : пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 2002. – 557 с. – (Philosophy).

TRAINING THE CUSTOMS OFFICERS FOR EGYPT: UKRAINIAN EXPERIENCE

Ahmed Tarek Ramadan Mohamed Ibrahim, Barabash Yu. V.

Internationalization of education is the core issue in global education system. It brings many opportunities for students and teachers to get their customs education in the entire world. Egyptians are not exclusion. They choose qualified higher educational establishments with the long experience of training customs officers for the entire world.

University of Customs and Finance (former Ukrainian Academy of Customs) has been training customs officers for 18 countries already. Its experience retrospect enrollment the first foreigners in 2003. Egyptian students

came to study to UCF for the 1st time in 2017. The main major, where the students study is management of foreign economic activity.

So as the programme forces studying in accordance with the international professional customs standards. The main goals of the Egyptians students are to work in customs domain and Customs Authority of Egypt.

Customs Authority of Egypt is under the Ministry of Finance, whose role extends from the collection of duties and taxes to the control of the movement of goods to the country and goods exported from the country.

The basic functions of Customs can be defined as follows:

Collection of taxes, duties, customs and other taxes and duties paid by importers and exporters of customs in accordance with the Tariff Law and other relevant laws.

Protecting state revenues by preventing tax evasion and fees and ensuring payment.

Control of warehouses at sea and air ports, and follow-up of raw materials exempt from customs duties.

Supervising the movement of the stock of goods in the warehouses of public and private warehouses authorized to store imported goods.

One of the functions of the Customs Department is to combat smuggling both inside and outside the country through the customs, sea, air or land ports.

Customs is focusing its efforts on monitoring all ports through which smuggling activities are expected to take place with the aim of evading payment of duties and taxes, or with the aim of introducing drugs and contraband to the country.

Customs shall assist the other regulatory authorities in the control of the goods received, issued or prohibited. Examples include:

- . Ministry of Communications and Information
- . Ministry of Health
- . Ministry of Interior
- . Ministry of Foreign Affairs
- . Ministry of Defense
- . Department of Drug Control
- . Industrial Control Authority
- . Veterinary Quarantine Department
- . Agricultural Quarantine Department
- . Supervision of works of art and publications
- . Environmental Protection Agency

And others.

Customs is developing customs performance in various customs sectors by introducing new methods such as pre-release and also applying wide-ranging risk management techniques in various customs fields.

In all inspections and inspections of goods, whether issued or issued by customs officials, these goods are handled according to special inspection rules, which are enforced by the employees of customs inspection departments.

Not only professional standards, implemented at the UCF, but participating students in the lectures of visiting professors, active performance during the scientific customs conferences can help to become globally oriented. For instance, the most important customs oriented scientific conferences are I-CUSTOMS, Youth Dialog and the most powerful is annual PICARD conference which is held in different cities each year.

The students of the University of Customs and Finance are also the participants of the International Customs Student Association. The national group has been working since 2016. During annual meeting the students discuss different customs challenge issues, devoted to activity of customs administrations of the world.

So, the main goal of the University of Customs and Finance in the frame of internationalization process should be the establishment of the new MBA programmes for to start training foreign students, oriented into transnational relations and such an approach could become the basic example for not only for specialized customs universities but also for those ones, which have only customs departments.

ENHANCING COOPERATION UNDER THE AEGIS OF “ONE BELT, ONE ROAD” INITIATIVE

BAKAI Kristóf Péter

The Belt and Road Initiative (OBOR) refers to the Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road, a significant development strategy launched by the Chinese government with the intention of promoting economic co-operation among countries along the proposed Belt and Road routes.

The Initiative has been designed to enhance the orderly free-flow of economic factors and the efficient allocation of resources. It is also intended to further market integration and create a regional economic co-operation framework of benefit to all.

In respect of Hungary being a Member of State of the European Union the One Belt, One Road strategy represents a major opportunity, which Hungary must exploit.

One of the concrete goals with relation to the One Belt, One Road strategy is that the Hungarian Government would like as many infrastructure development projects and Asia-Europe routes as possible to reach Europe via Hungary, which would also lead to an increase in export opportunities for Hungarian products to Asia.

It is also worth mentioning that Hungary was the first EU Member State to join the One Belt, One Road initiative, because for sixty-eight years it has cultivated good political relations with China.

European people need the dynamism which is being created by the new model of globalisation embodied in the One Belt, One Road initiative. Asia's most successful companies are rapidly increasing market share in Europe, reducing logistical costs and increasing productivity, while seeking overseas manufacturing and development sites.

The 16+1 format for cooperation between China and Eastern-Central Europe could be an important pillar of the One Belt, One Road strategy. Hungary is the flagship of the 16+1 cooperation.

In June 2015 Hungary and the People's Republic of China signed an inter-governmental Memorandum of Understanding on the mutual building of the "One Belt, One Road" which was the first inter-governmental document between the People's Republic of China and the European countries with such objective. This means that successful connection has been carried out between the Chinese "One Belt, One Road" and the Hungarian "Eastern Opening" politics.

In the framework of the "One Belt, One Road" the People's Republic of China, Hungary and the Republic of Serbia currently supports actively the modernization reconstruction project of the Budapest-Belgrade railway. This railway – as one of the key factors of the Chinese-European land and maritime transit route – by ensuring the connection of the land and maritime transit routes has a significant role in the establishment of the interconnection and interoperability of the Eurasian continent.

The One Belt, One Road initiative obviously provides numerous opportunities for all the concerned parties. However, the efforts aiming at strengthening the economic relations and the trade facilitation can't be successful without the deepening of the customs cooperation.

The Framework Agreement on Cooperation in Facilitating Customs Clearance among the Chinese, Hungarian, Serbian and Macedonian Customs was signed in Belgrade, 17 December 2014. The mentioned cooperation would be particularly useful in that case if the railway corridor built between Piraeus and Budapest facilitating the transport of the containers coming from China to Piraeus by sea and then transported to Budapest by rail via Macedonia and Serbia. An important element of this strategic objective is to ensure the smooth running of customs-related processes.

In order to implement the agreement the participating parties established a working group mechanism, which holds meetings yearly in a rotation system (2015 – Shanghai, 2016 – Budapest, 2017 – Belgrade, 2018 – Skopje). The Cooperation Plan for the given yearly period is composed at the working group meetings on the basis of which there were several seminars, workshops, etc. in the following topics: non-destructive control techniques, transshipment, risk management, customs value, etc.

It is also important to note that the Smart and Secure Trade Lanes (SSTL) project has already been operating with the participation of the European Union and the People's Republic of China which was fundamentally limited to containers transported in maritime traffic so far. The SSTL project will be extended to land and air customs clearance places on the basis of Hungarian request.

Consignments from China to Hungary arrive on two different itineraries from in 2017. (Air transport is not relevant in this respect as there is no real waiting time as a result of direct and fast transportation.) On the one hand, consignments continue to be transported by combined transport (sea-rail) and on the other hand by direct rail transport from the second quarter of 2017.

*Секція 4. Інформаційні технології в системі вищої освіти:
стан і перспективи розвитку*

**ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ
РИЗИКІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ”**

Молотков О. Н., Асмолова А. П.

Сучасний системний аналіз – прикладна наука, яка орієнтована на прояснення причин виникнення проблем і на формування варіантів їх усунення. Для розуміння необхідності вивчення цієї дисципліни у навчальних закладах говорить той факт, що системний аналіз – сукупність методологічних засобів, які використовуються для підготовки та обґрунтування рішень складних проблем політичного, військового, соціального, економічного, технічного та наукового характеру. Основою для цього є системний підхід і ряд методів, математичних дисциплін та сучасна теорія управління, а одним із методів – побудова узагальненої моделі, яка відображає взаємозв'язки реальної системи. Побудована модель використовується для вивчення та вдосконалення реальної системи на основі використання методів та процедур імітаційного моделювання.

Проблема управління складними системами становить основний зміст завдань системного аналізу. Для того щоб успішно впоратися з цією проблемою, необхідно вивчити об'єкт управління – тобто саму систему, а також визначити мету управління – з'ясувати необхідний (доцільний) стан системи, тобто стан, до якого вона повинна прагнути. Методи і процедури системного аналізу спрямовані на виявлення цілей, висунення альтернативних варіантів вирішення проблем, виявлення масштабів невизначеності по кожному з варіантів і зіставлення варіантів по тих чи інших критеріях ефективності, а також пов'язаних організаційних завдань.

Складності вивчення зазначених питань тісно пов'язані із складністю самої системи, а також із малою кількістю прикладів. Прикладом таких моделей є імітаційна модель фіскальних органів, які аналізують критерії та визначають податкові ризики різноманітних підприємств. У зв'язку із викладеним в роботі розглядається ряд підходів до імітаційного моделювання процедури оцінки ризиків в межах обсягу курсу “Системний аналіз”.

Як відомо, в сьогоденній практиці роботи податкових органів достатньо значну увагу приділяють оцінці ризиків в роботі підприємств-суб'єктів податкової діяльності.

Активні дії платника податків щодо зменшення податкових платежів, призводять до тих чи інших ризиків і можуть призвести до негативних наслідків.

Податковий ризик – це можливість для платника податків понести фінансові та інші втрати, пов'язані з процесом сплати і оптимізації податків, виражена в грошовому еквіваленті.

З погляду практики можна виділити кілька видів податкових ризиків, що суттєво відрізняються своєю специфікою. Це ризики:

- податкового контролю;
- ризики посилення податкового тягаря;
- ризики кримінального переслідування.

Проектування складних систем управління поділяють на дві стадії: макропроекування (зовнішнє), коли методами системотехнічного синтезу вирішуються завдання функціонально-структурного характеру та мікропроекування, коли розробляються технічні рішення в рамках проекту системи. Важливим фактом при системному аналізі – є розуміння проблеми моделі.

Правильна оптимізація оподаткування і управління ризиками організації взагалі невід’ємна від системи фінансово-податкового управління, є обов’язковим елементом ефективного ведення підприємницької діяльності та має бути вбудована в загальну систему управління організації. Недостатня теоретична проробка і відсутність чіткої системи методичних підходів до податкової оптимізації та управління ризиками в частині податкових відносин на практиці, що дозволяє ідентифікувати такі ризики, своєчасно реалізовувати превентивні заходи, оцінювати ймовірність розбіжностей і конфліктів при реалізації податковими органами різних форм і методів контролю, свідчать про неучасть всіх можливих резервів для вдосконалення процесу управління оподаткуванням з метою збільшення ефективності фінансово-господарської діяльності організації.

Сьогодні в практиці роботи фіскальних органів використовуються такі програми, як “Project Expert” та “ФинЭкАнализ 2017”, але вони потребують доопрацювань, які будуть покращувати якість функціонування податкової служби. Project Expert – найкраща в своєму класі програма, що стала, завдяки своїм можливостям, стандартом для бізнес-планування та оцінки інвестиційних проектів в Україні, країнах СНД і Балтії. ФинЭкАнализ 2017 – спеціалізована програма для проведення аналізу фінансового стану підприємств усіх форм власності, включаючи малі.

Витоки системного аналізу, методичних концепцій лежать в дисциплінах, які займаються проблемами прийняття рішень – теорії дослідження операцій і загальної теорії управління.

Процес системного аналізу по кожній проблемі можна розділити на чотири стадії:

- постановка проблеми, визначення мети і критеріїв оцінки;
- структурний аналіз досліджуваної системи;
- розробка концепції розвитку системи і підготовка можливих варіантів;
- безпосередній аналіз відібраних варіантів рішень і їх наслідків.

На першому етапі пропонується аналізувати питання створення та вивчення властивостей існуючих критеріїв для оцінки та визначення групи,

до якої відноситься підприємство (висока ступінь ризику, середня ступінь ризику, незначна ступінь ризику).

На другому етапі – опрацювання теоретичних основ та методологічних принципів податкового планування та податкових ризиків організацій, як основи для створення імітаційної моделі. Побудована модель може бути використана в подальшому проведенні досліджень при підготовку магістерських робіт, а також для створення програмного засобу для підрахунку податкових ризиків.

Для досягнення зазначеної мети необхідно провести такі дослідження:

- визначити сутність податкового ризику з урахуванням зростаючої ролі його впливу на економічні результати діяльності підприємства в умовах ринкової конкуренції;
- вивчити методологічні питання, пов'язані із здійсненням процесу податкового ризику на підприємстві;
- обґрунтувати необхідність впровадження методів податкового ризику як важливого чинника успішного функціонування підприємства в умовах ринку;
- створити програмний продукт, що дозволить в автоматизованому режимі виконувати всі операції оцінки податкових ризиків та відносити підприємства до груп різного ступеня ризику.

Про корисність і актуальність перелічених питань не тільки для навчального процесу, але й для роботи фіскальних органів говорить той факт, що більшу частину свого часу посадові особи витрачають на підрахунок різних значень та оформлення різної документації чи звітів. Вигоди, що виражаються в економії часу при роботі, забезпечують високу потребу в продукті, який буде якісно та ефективно розподіляти підприємства за зазначеними критеріями.

Список використаних джерел:

1. Згуровський М. З. Основи системного аналізу / М. З. Згуровський, Н. Д. Панкратова. – К. : Видавнича група ВНУ, 2007. – 544 с.
2. Катренко А. В. Системний аналіз об'єктів та процесів комп'ютеризації / Катренко А. В. – Львів : Новий світ–2000, 2003. – 424 с.
3. Павленко О. Український страховий ринок: можливості фінансування росту / О. Павленко // Фінансовий ринок України. – 2007. – № 10. – С. 11–16.
4. Айтхожіна Г. С. Податкові ризики правопорушень: існуючі підходи, проблеми та шляхи їх вирішення / Г. С. Айтхожіна // Матеріали до четвертого російсько-українському симпозиуму “Теорія і практика податкових реформ”.
5. Мигунова М. І. Фінансові ризики в податковому плануванні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Марина Іванівна Мигунова. – Новосибірськ, 2006. – 24 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Безбородько О. М., Мормуль М. Ф.

Рівень розвитку країни значною мірою визначається рівнем розвитку освіти, яка повинна на нинішньому етапі розвитку цивілізації швидко й адекватно реагувати на потреби суспільства. Одним із важливих чинників реформування освіти є її інформатизація. Побудова ефективних систем інформатизації освіти з урахуванням світового досвіду, особливостей і реальній стану вітчизняної освіти – одна із актуальних і важливих наукових і практичних проблем.

Значним фактором виведення нашої освіти на якісно новий рівень і покращання підготовки висококваліфікованих спеціалістів є не тільки комп'ютеризація навчального процесу, але й впровадження інтернет-технологій, створення корпоративних мереж та віртуальних лабораторій, які дозволяють у реальному часі виконувати експериментальні дослідження в процесі аудиторних занять.

Інформатизація освіти важлива не сама собою. Вона повинна сприяти виконанню тієї місії, яка покладається на освіту суспільством. Можна погодитися з існуючою думкою, що “найголовнішою місією освіти в сучасних умовах є забезпечення стійкого соціально-економічного і науково-технічного розвитку країни з урахуванням її національних і регіональних культурних і соціальних особливостей, а також глобальних тенденцій у світі”, додавши, що цей розвиток повинен бути спрямований на благо як суспільства в цілому, так і кожної людини зокрема.

Для виконання своєї місії освіта повинна бути реформована таким чином, щоб своєчасно й адекватно реагувати на виклики суспільства, продиктовані розвитком людської цивілізації. Постійний розвиток технологій призводить до того, що у сфері освіти застосовуються нові інформаційні продукти. Можна виділити основні інновації системи освіти: 1) застосування новітніх комп'ютерних технологій; 2) впровадження загального доступу до мережі Інтернет; 3) використання програмного забезпечення з метою навчання та контролювання знань; 4) урахування сучасних інформаційних технологій під час формування методів викладання. Можна стверджувати, що інформатизація освіти – один з основних чинників вирішення проблем в освіті. У вирішенні першої із зазначених проблем сучасні інформаційні технології, враховуючи можливості Інтернету, мають вирішальне значення.

Інформаційні технології мають такі властивості:

- можливість надавати практично необмежені обсяги інформації з будь-яких галузей знань;
- можливість доступу до інформаційних ресурсів у будь-який час і в будь-якому місці;
- наявність в Інтернеті значної кількості спеціальних навчальних курсів із різних дисциплін, яка постійно збільшується;

– можливість дистанційного навчання дають змогу кожній людині, що має можливість користуватися сучасними інформаційними технологіями, навчатися в будь-які моменти впродовж усього свого життя, самостійно вибираючи бажану галузь і траєкторію навчання.

Одним із сучасних методів навчання є презентація, яка формує у студента знання та навички, а також розвиває продуктивне мислення, самостійність, спрямовує до колективної співпраці, полегшує сприйняття навчального матеріалу, дає поштовх до формування конкретних уявлень, точних понять. Викладач за допомогою мультимедійної презентації концентрує увагу студентів на головному, виділяє основні аспекти предмету, супроводжуючи показ поясненнями. Сьогодні, коли інформація і міжнародний розподіл праці стають невід’ємними рисами світової економіки, освіта продовжує залишатися основою персонального і професійного успіху будь-якої людини. Її вплив на можливості працевлаштування і життєвий рівень став набагато вище, ніж раніше. Звичайно, вимоги, що висувуються до освіти, змінилися: крім базових знань і постійного оволодіння новими сучасний працівник повинен вміти продуктивно використовувати інформаційні ресурси. Сьогодні від нього вимагається вміння творчо мислити, приймати рішення і вчитися протягом усього життя. У наш час нерідко звучать вимоги поліпшити підготовку нового покоління працівників, що знаходить своє відображення в реалізації безлічі державних програм, а також проєктів, здійснюваних комерційними організаціями і благодійними фондами. Однак цього недостатньо – необхідно подвоїти зусилля, спрямовані на підвищення рівня освіти.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Г. Суспільство знань і якісна освіта / В. Г. Кремень // Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик “Освіта”. – № 13–14, 21–27 березня 2007 р.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Гончаренко С. У. – К. : Либідь, 1997.
3. Жук Ю. О. Системні особливості освітнього середовища як об’єкта інформатизації / Ю. О. Жук // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 35–37.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП’ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Боздуган П. О., Мормуль М. Ф.

У вищих закладах освіти перевага надається активним методам навчання, які спрямовані на формування у студентів самостійності, варіативності, креативності, критичності мислення. Найпотужнішим джерелом пізнавальної активності студентів, розвитку їхніх творчих здібностей, інте-

ресів, умінь і навичок та інших інтелектуальних чинників сьогодні є нові інноваційні технології. Інноваційні технології в освіті – це насамперед інформаційні й комунікаційні технології, нерозривно пов'язані із застосуванням комп'ютеризованого навчання. Основними питаннями у застосуванні інноваційних технологій є структура навчальних комп'ютерних програм, їх зміст і оптимальна організація Web-простору, іншими словами, способи впровадження ІКТ (інформаційно-комп'ютерних технологій) в систему освіти. Розробкою і впровадженням у навчальний процес нових інформаційно-комунікаційних технологій активно займаються такі дослідники, як: Є. С. Полат, Є. І. Дмитрієва, С. В. Новіков, Т. А. Полілова, Л. А. Цветкова та ін.

Актуальність даної теми дослідження зумовлена стрімким інформаційним і технологічним прогресом, коли все більше з'являється різних методик і технологій навчання за допомогою комп'ютера. Сьогодні комп'ютерна грамотність є такою ж важливою, як звичайна грамотність сто років тому. Без володіння комп'ютерною грамотністю людина є неконкурентоспроможною у більшості сфер життєдіяльності. Крім того, комп'ютер – це засіб здійснення споконвічної мрії педагогів щодо індивідуалізації навчального процесу.

Мета нашого дослідження полягає в такому:

- з'ясувати основні тенденції щодо впровадження інформаційно-комунікативних технологій в вищій освіті;
- з'ясувати місце інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу;

Об'єкт дослідження: використання інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій у системі вищої освіти.

Найбільші зміни сьогодні відбуваються саме в системі вищої освіти, що, зрозуміло, потребує і реформування і системи загальної освіти. Так впровадження у вищій школі “Болонської системи” спонукало педагогічну громадськість усвідомити і сформулювати новий акцент у розумінні триєдності цілей освіти: найголовнішою ціллю процесу освіти стає розвиток особистості учня, студента, які повинні вміти вдосконалюватися все її життя. Тому, зміна освітньої парадигми є світовою тенденцією. Реальні зміни на ринку праці вимагають від системи освіти готувати фахівців, які можуть думати і самостійно здобувати знання. Провідну роль у будь-якої методичній системі, яку утворюють цілі, зміст, методи, форми і засоби навчання, відіграють, як відомо, цілі навчання. Саме вони, визначають стратегію педагогічної діяльності. Вища освіта сьогодні переосмислює всі фактори, від яких залежить якість навчально-виховного процесу: зміст, методи, форми навчання та виховання, системи контролю та оцінювання результатів. Загальною тенденцією європейської освіти є екстенсифікація учбового процесу, його сталі насичення великою кількістю нових, сучасних дисциплін та предметів. Об'єктивним підґрунтям цієї тенденції є швид-

кий розвиток інформаційних технологій і самого суспільства у бік нового виробничого укладу, заснованого на таких технологіях. Необхідність запровадження нових предметів і нових напрямків навчання приводить до інтенсифікації учбового процесу. Така інтенсифікація може мати різні форми, але вона просто неможлива без інноваційних аспектів, зокрема пов'язаних як з переглядом традиційних форм навчання (за змістом, та за формою), так і з впровадженням сучасних навчальних технологій. Велика роль у цьому належить сучасним інформаційним технологіям. Неможливо назвати іншу сферу людської діяльності, яка розвивається настільки швидко і породжує таку різноманітність підходів до вивчення матеріалу, як інформаційні технології взагалі, та сучасні комп'ютерні технології, зокрема. Сучасні комп'ютерні технології передбачають використання комп'ютера й засобів телекомунікацій.

Основні принципи сучасної комп'ютерної технології:

1. Інтерактивний (діалоговий) режим роботи з комп'ютером.
2. Інтеграція з іншими програмними продуктами.
3. Гнучка зміна даних і поставлених завдань.

Наші концептуальні уявлення про роль тих або інших методів навчання, здобуття необхідної інформації, технічних засобів, що допомагають у цьому, швидко змінюються. В сучасних реаліях найбільш актуальним стало вміння користуватися інформаційними технологіями, і культура спілкування з комп'ютером стає частиною загальної культури людини. Тому інформатизація освіти стає необхідною складовою підготовки фахівців вищої кваліфікації у будь-якій галузі знань і є доцільною не тільки як метод швидкого і ефективного оволодіння тою чи іншою дисципліною, що вивчається, а і як образ життя у сучасному світі, насиченому інформаційними технологіями. Говорячи про інформаційні технології не слід забувати, що всі вони лише забезпечують безперебійний плин інформаційного процесу. Інформаційний процес – процес, що використовує сукупність засобів і методів обробки й передачі первинної інформації для одержання інформації нової якості про стан об'єкта, процесу або явища. Інструменти інформаційного процесу – сукупність програмних продуктів: текстовий процесор (редактор), електронні таблиці, СУБД і т. д. Все це функціонує у інформаційній системі. Інформаційна система – середовище, рівноправними елементами якої є: персонал, комп'ютери, комп'ютерні мережі, програмні продукти, бази даних, технічні й програмні засоби зв'язку. Іншими словами, інформаційна система – система “Людина – комп'ютер”, яка здійснює обробку інформації.

Висновки: 1) аналіз основні тенденції щодо впровадження інформаційно-комунікативних технологій в вищій освіті показав, що у теперішній час йде широке впровадження цих технологій у навчальний процес, процес підготовки наукових кадрів, процес підготовки фахівців. Крім того, вища освіта значно розширила використання технологій, що пов'язані із всесвіт-

німи інформаційними мережами; 2) інформаційно-комунікаційні технології сьогодні займають важливе місце у навчальному процесі вищого навчального закладу, вони стають необхідним інструментом фахівця з будь-якої спеціальності, майбутнього фахівця, наукового робітника.

Список використаних джерел:

1. Вільямс Р. Комп'ютери в школі / Р. Вільямс, К. Маклін. – К., 1988 р.
2. Гудирева О. М. Вплив нових інформаційних технологій навчання на актуалізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів / О. М. Гудирева // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – 2003. – Вип. 6. – С. 25–36.
3. Гузеев В. Основа авторской технологи / В. Гузеев // Народное образование. – 1998. – № 9. – С. 33.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ОБРОБКИ ДАНИХ КЛІЄНТІВ БАНКУ

Динь Т. В., Байбуз О. Г.

У дійсний час у банках використовуються інформаційно-аналітичні системи для обробки та аналізу клієнтських даних. Метою їх функціонування є підвищення доходів банку та купівельних можливостей клієнтів. Зараз використовується цілеспрямований підхід до кожного клієнта, зокрема, під час обліку даних.

Але досягнення цієї мети вимагає певних методів управління банківськими послугами, підвищення ефективності роботи працівників та діяльності банку в цілому.

Узагальнивши та проаналізувавши деякі інформаційно-аналітичні системи для обробки даних виділяються певні недоліки:

1. Досить складні в користуванні (необхідний час для освоєння адже мають заплутаний функціонал).
2. Не впорядкована інформація.
3. Наявність вузького пошуку клієнтів з малою кількістю заданих критеріїв (відсутній багатокритеріальний пошук клієнтів).
4. Немає можливості перегляду результативності роботи на основі діаграм.
5. Відсутність точного фінансового аналізу даних.

Основна мета розробок і удосконалення діючих аналітичних систем – прискорити процес обслуговування, якість обслуговування і підвищить дохід з одного клієнта для банку, за рахунок визначення пріоритетних банківських продуктів і послуг індивідуально для кожного клієнта.

У новій скоринговій моделі для визначення пропозицій будуть використовуватися наступні дані: вік, соціальний статус, місце проживання, дохід, сімейний стан і багато іншого, виходячи з анкетних даних клієнта.

Запропонована модель дозволить мати банку заздалегідь підготовлений пакет пропозицій під кожного клієнта та в разі зміни клієнтських даних в он-лайн режимі проводити актуалізацію даного пакета послуг.

Для удосконалення діючої моделі розроблений наступний план роботи:

1. Проектування інтерфейсу для працівників банку (взаємодія системи з користувачем).
2. Створення зрозумілого та сучасного інтерфейсу програми.
3. Програмування (розробка функціональних аспектів роботи).
4. Налаштування програми (усунення помилок та аналіз ризиків програми).

Щоб реалізувати спланований алгоритм роботи необхідно використати відповідне програмне забезпечення.

Програмне забезпечення створене на основі використання мови програмування "С#" та підключення до бази даних, де міститься повна та детальна інформація про клієнтів банку.

Нині створений спеціалізований програмний додаток для роботи працівників банківської сфери, який відповідає меті створення роботи та вимогам, що були поставлені. Основою розробки стали класичні підходи та технології проектування та програмування системи.

Не менш важливим став вибір програмного забезпечення системи. В його основу було положено характеристику операційної системи, середовище розробки системи (Visual Studio Community 2015), платформа .NET 4.5 Framework, мова програмування С# та робота з SQL Server Management Studio 2008.

Отже, результатом роботи являється: досліджена та вдосконалена інформаційно-аналітична система для обробки даних клієнтів банку; поглиблення та освоєння нових знань та навичок з класичних підходів та технологій проектування та програмування.

Систему можна покращити в подальшому шляхом: автоматичного створення результативності на основі отриманих даних та здійснення фінансово-економічного аналізу показників роботи.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121–III (із змінами).
2. Аналіз банківської діяльності : підручник / [А. М. Герасимович, І. М. Парасій-Вергуненко, В. М. Кочетков та ін.] ; за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2010. – 599 с.
3. Вендров А. М. Проектирование программного обеспечения экономических информационных систем / Вендров А. М. – М. : Финансы и статистика, 2000.
4. Калянов Г. Н. Структурный системный анализ / Калянов Г. Н. – М. : Лори, 1996.

ВПЛИВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ НА ПРОЦЕС МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Філатов В. В.

Одним із перспективних напрямів розвитку системи освіти в Україні є інтеграція до єдиного наукового та освітнього простору Євросоюзу. Політика співробітництва та добросусідства, остаточно зумовила вектор реформування освітнього простору на найближче десятиліття. Утім слід зазначити, що цей процес триває не тільки під впливом напрямів зовнішньої політики України, але й з урахуванням адміністративної реформи, яка триває в державі. Уніфікація на міжнародному рівні, переважно здійснюється в контексті удосконалення стандартів якості освіти, переосмислення підходів до організації освітнього процесу, удосконалення вимог до науково-педагогічного складу тощо. Своєю чергою, управління освітнім процесом, здебільшого має виконавчо-розпорядчу природу, яка потребує особливих механізмів, заснованих на адміністративно-управлінському впливі.

Означена теза підтверджується положеннями Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 р. (схвалена Указом Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013). Зокрема, серед основних напрямів державної політики у сфері освіти, позиціонуються такі: модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу; створення та забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей, створення навчальних закладів різних типів і форм власності; забезпечення проведення національного моніторингу системи освіти [1]. На нашу думку, ці напрями свідчать про організаційний характер деяких пріоритетів розбудови сучасного освітнього простору в Україні. Саме тому, необхідно з'ясувати яким напрямам адміністративної реформи відповідають ці пріоритети, як адміністративна реформа впливає на процес реформування освіти, а також чи вимагає освітня реформа корегування або трансформації напрямів адміністративної реформи.

Спочатку необхідно зазначити, що реформування державного управління в Україні триває не перший рік. Відправним пунктом стало схвалення Концепції адміністративної реформи в Україні (Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98). Основними напрямами реформування виконавчо-розпорядчої діяльності, відповідно до цього нормативно-правового акта, є: пріоритетність законодавчої регламентації функцій, повноважень та порядку діяльності органів виконавчої влади; незалежність здійснення функцій та повноважень виконавчої влади від органів законодавчої і судової влади у межах, визначених Конституцією і законами України; відповідальність органів виконавчої влади, їх посадових осіб за свої рішення, дії чи бездіяльність перед громадянами, права яких були порушені; запровадження механізму контролю за функціонуванням виконавчої влади з боку суспільства через інститути парламентської і прямої демократії; забезпечення принципу ефективності, відкритості та доброчесності в роботі уряду та інших органів виконавчої влади [2].

Останнім часом було схвалено Стратегію реформування державного управління України на 2016–2020 рр. (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р), у якій також визначено деякі перспективні напрями реформи сфери управління, а саме: запровадження стратегічного планування, формування і координації політики; ефективне та раціональне використання “людських ресурсів”; забезпечення прозорості організаційних процесів та ефективності контролю і нагляду; комплексне управління державними фінансами; зниження адміністративного навантаження; підвищення якості надання послуг, запровадження системи електронного документування [3]. На нашу думку, цей підзаконний акт є оновленим варіантом вихідних напрямів адміністративної реформи, і містить пріоритети, які відповідають потребам сьогодення.

Реформування освіти безумовно пов’язане з адміністративною реформою, зокрема на організаційно-правовому та установчому рівнях. Так, модернізація структури системи освіти не можлива без запровадження міжінституціональних моделей співпраці влади та активної громадськості, що сьогодні виражається у громадських обговореннях проєктів нормативно-правових актів, створенні громадських рад при органах влади, які відповідають за реалізацію політики у сфері освіти. Окрім цього, без такої співпраці не можливе запровадження моніторингу якості освіти, який вимагає урахування думки громадськості. Зрештою, реформування освітнього простору потребує персональної відповідальності уповноважених органів влади за свої управлінські рішення. Таким чином, реформа державного управління є по відношенню до реформи освіти системоутворюючим чинником.

Щодо впливу адміністративної реформи на удосконалення системи освіти в Україні, маємо наступні міркування:

- цей вплив проявляється на рівні управлінської діяльності, і полягає у здатності напрямів адміністративної реформи визначати структуру суб’єктів, які відповідають за формування і реалізацію освітньої політики;

- реформа державного управління впливає на юрисдикційно-компетенційний потенціал означених суб’єктів, що може виражатися в обмеженості повноважень та специфіці реординаційних відносин між ними;

- адміністративна реформа окрім суто організаційних аспектів має певну ідеологічну спрямованість, яка полягає у бажанні створити максимально оптимізовану та дієздатну модель виконавчої влади, що неодмінно позначатиметься і на процесі управління освітою.

Достатньо важливе значення має питання трансформації напрямів адміністративної реформи в контексті модернізації освітнього простору. Вбачається, що актуальним питанням, у цьому сенсі є розробка та впровадження дієвих механізмів взаємодії органів управління освітою з іншими міністерствами, агентствами та службами. Мова йде про підвищення рівня координації діяльності, адже освіта – це комплексна галузь, яка охоплює різні за змістом управлінські відносини: антикорупційні, інноваційні, інфор-

маційно-аналітичні та інші. Тому необхідно узгодити діяльність держави у цих напрямках. Як наслідок, ми отримаємо функціональну систему публічного управління освітою, яка забезпечить потреби українського суспільства та надасть можливість гармонійно увійти до єдиного європейського освітнього простору.

Список використаних джерел:

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2012 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

2. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98>

3. Деякі питання реформування державного управління України [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

КОНЦЕПЦИЯ ЭЛЕКТРОННОГО ПАСПОРТА СТУДЕНТА

Фирсов А. Д.

Одной из текущих проблем высшего образования на текущем этапе развития общества является мотивация студентов к получению качественных знаний, как в аудиторном режиме, так и в рамках самостоятельной учебы. У этой проблемы достаточно глубокие корни, связанные с обесцениванием самого высшего образования, количеством высших учебных заведений, уровнем подготовки в них, а главное перспективами получения достойной работы по специальности. Решение этих проблем лежит в области государственного устройства.

В данном случае речь идет о способах стимулирования студентов непосредственно в рамках образовательного процесса при помощи информационной среды.

Предлагается внедрение электронного паспорта студента, который будет хранить историю обучения студента. Причем паспорт должен быть доступен в режиме онлайн на нескольких языках и вестись с первой сессии.

Под историей обучения подразумеваются баллы по каждому предмету, независимо от вида отчетности с указанием названия предмета и количества часов, также тексты курсовых и дипломных работ, тексты тезисов и статей, выполненных студентами, а также итоги работы в любых других научных или образовательных проектах, которые показывают приобретенные навыки и умения.

Наличие такого паспорта автоматически станет стимулом к получению высоких балов в рамках публичной конкуренции. С другой стороны будет решаться вопрос о понимании работодателями набора знаний которыми владеет потенциальный кандидат на работу. Также существенно упростится процесс принятия студентов на стажировку в зарубежные учебные заведения, так как история приобретенных знаний будет прозрачна.

Если дополнить электронный паспорт возможностью коррекции оценок и добавления изученных предметов после окончания вуза, то в результате получаем инструмент для реализации важнейшей концепции Болонских тезисов об обучении на протяжении жизни. Конечно, тут возникает вопрос управления базой данных, сертификации вузов, предоставляющих подобные услуги. Но в рамках каждого отдельного вуза организация паспорта вполне реализуема без особых затрат ресурсов.

Первым шагом к внедрению электронного паспорта студента может стать представление в открытом доступе бакалаврских и магистерских работ с рецензиями и отзывами.

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ORACLE DATA STREAM ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕПЛІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Горайнов Д. С., Варех Н. В., Кабак Л. В.

У тезах пропонується використання серверів системи керування базами даних (СКБД) Oracle для збереження та обміном інформацією в закладах вищої освіти. Систему обміном інформацією пропонується організувати як розподілену базу даних. Завдяки тому що в системі керування БД Oracle маються усі необхідні утиліти для керування розподіленими транзакціями та потоками даних. Oracle надає декілька утиліт для керування розподіленими транзакціями та реплікаціями. Ці утиліти є не зовсім зручними. По-перше починаючи з версії Oracle 10g усі утиліти (Enterprise manager) написані на мові PHP та працюють тільки разом з WEB сервером, що потребує додаткових апаратних ресурсів. По-друге для керування потоками потрібне досконале знання мови PL/SQL адміністратором системи. Тому пропонується для вдосконалення процесу керування реплікаціями в БД та розробити програмний додаток що спрощує процес реплікації інформації в розподілених БД та Grid системах.

Саме тому пропонується розробити інформаційну систему що дає змогу керувати потоками даних при реплікації інформації між серверами баз даних.

Реплікація – це процес розподілу та передачі даних між вузлами у розподіленій базі даних. Завдання синхронізації таблиць є окремим випадком реплікації даних, за якого у двох таблицях, що знаходяться на віддалених вузлах, має бути однакове наповнення.

Система реплікацій має задовольняти таким вимогам:

1. Мінімізація впливу на вже існуючі програмні комплекси і бази даних. Система реплікації не повинна вимагати від програміста звернення до сторонніх інтерфейсів і написання спеціальних засобів доступу до бази даних. Також недоцільно вимагати зміни існуючих структур баз даних.

2. Система мусить виявляти будь-які зміни в базі даних. Вони можуть бути зроблені як деяким програмним забезпеченням сторонніх виробників, так і за допомогою самої системи управління базою даних.

3. Система має бути ефективною, такою, що масштабується, й мати прогнозовані витрати під час розширення. Система не повинна частково або повністю дублювати записи, що зберігаються. Система не повинна зберігати довгі ланцюжки змін у базі. Вона має бути ефективною навіть при дуже великій кількості записів.

4. Система має бути достатньо автономною. Не можна мати адміністратора баз даних на кожному вузлі розподіленої мережі.

5. Система має однаково добре функціонувати на абсолютно різних платформах. Вона не повинна покладатися на такі, специфічні для кожної бази речі, як журнал транзакцій і т.п. Зазначимо, що в реальному житті цю вимогу виконати дуже складно, оскільки, крім специфіки реалізації внутрішньої структури існує ще специфіка мови доступу до бази даних. І хоча теоретично всі SQL-сумісні бази даних мають відповідати деякому єдиному стандарту, на практиці це далеко не так.

Асинхронне поширення змін реалізується за допомогою знімків та механізму, який використовується в СКБД ORACLE та називається Oracle Sreams.

Потоки даних в Oracle – це “звичайна” реплікація (одностороння, двостороння і багатостороння), модель організації безперервного переносу даних як всередині БД, так і між базами. Це значно спрощена реалізація ідей, викладених, зокрема реалізація Oracle Streams не пропонує мовного оформлення, а тільки на рівні API. Технічно потоки Oracle Streams спираються на створений незалежно і раніше апарат організації черг передачі повідомлень, відомий під назвою Oracle Advanced Queuing.

Після проведення досліджень було встановлено, що найчастіше в СУБД Oracle використовують два види реплікації:

- реплікація на основі Oracle Streams;
- реплікація на основі матеріалізованих уявлень.

Реплікація на основі Oracle Streams має такі переваги:

- працює швидше (дані знаходяться в пам'яті: Streams pool);
- реплікація на рівні окремих таблиць, схем, табличних просторів;
- реплікація між різними версіями бази даних і навіть між різними платформами;
- можливість фільтрації даних на основі правил;
- підтримує як односторонню, так і двосторонню реплікацію;
- підтримує синхронну (починаючи з версії 11g) або асинхронну реплікацію.

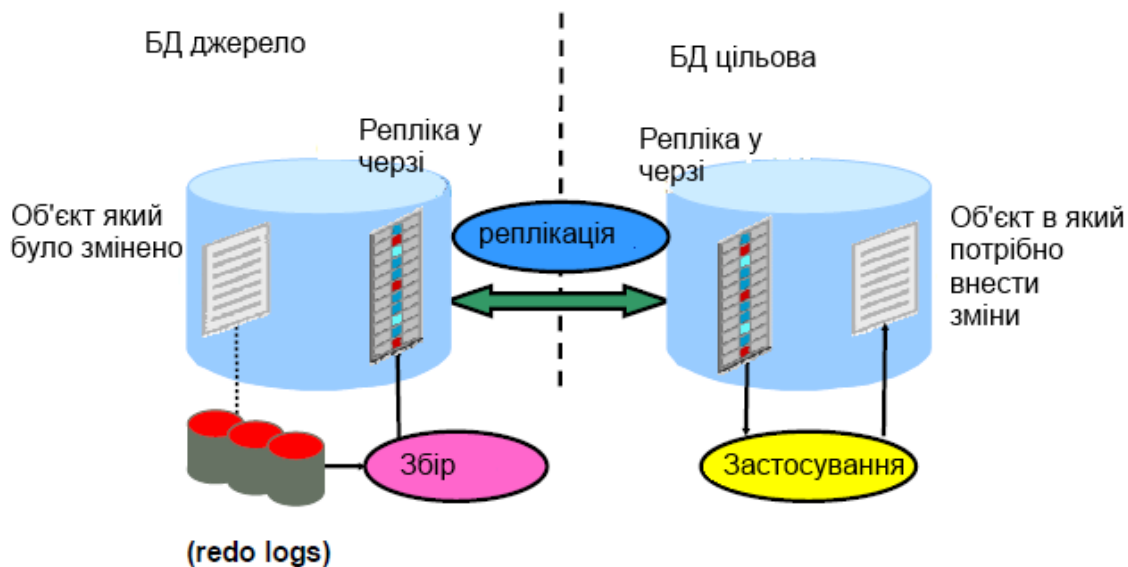

Рис. 1. Схема роботи Oracle Streams

Реалізація даного проекту буде проведена із залученням потужних засобів роботи з базами даних, а саме C#, розроблені на цій мові додатки дуже надійні, і носять універсальний характер, дозволяючи кінцевому користувачу користуватися програмою з будь якого по потужності комп'ютера. Використання могутніх засобів по створенню додатків працюючих в операційній системі Windows 10 та краще і зокрема, додатків баз даних, дозволить створити програмний продукт максимально орієнтований на кінцевого користувача, що не спокушений у питаннях теорії баз даних.

Список використаних джерел:

1. Розподілені бази даних: концепції, архітектура, побудова та впровадження / Л. С. Сорока, Б. І. Мороз, Л. В. Кабак, В. О. Яковенко. – Дніпро : АМСУ, 2012. – 78 с.
2. Голицына О. Л. Информационные системы : учеб. пособие / О. Л. Голицына, Н. В. Максимов, И. И. Попов. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 496 с.
3. Бутова Р. К. Інформаційні системи в промисловій сфері : конспект лекцій / Бутова Р. К. – Х. : РІО ХДЕУ, 1997. – 68 с.
4. Міщенко О. О. Сучасні інформаційні системи: їх значення і застосування [Електронний ресурс] / Міщенко О. О. – Режим доступу : <http://repository.vsau.org/getfile/2795.pdf>
5. Кайт Т. Oracle для профессионалов: архитектура, методики программирования и особенности версий 9i, 10g и 11g / Кайт Т. ; 2-е изд. – М. : Вильямс, 2011. – 848 с.
6. Сэм Р. Алапати Oracle Database 11g: руководство администратора баз данных / Сэм Р. – М. : Вильямс, 2009. – 1440 с.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕДОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ КОМПАНІЄЮ НА ОСНОВІ АВТОМАТИЗОВАНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Халінова Н. В.

Важливою умовою успішного розвитку економіки на сьогодні є виробництво конкурентних продукції та послуг, що є можливим тільки за умов підвищення стандартів якості. В умовах прискорення науково-технічного прогресу, глобалізації економіки, загострення конкуренції виробників актуальність проблем якості постійно зростає. У зв'язку з цим в останні роки активно розвиваються системи, методи та інструменти менеджменту якості, які широко використовуються на логістичних підприємствах.

Проблема якісного перевезення вантажів внаслідок швидкого зростання кількості логістичних підприємств стала особливо очевидною. Тому є актуальним впровадження більш сучасних та дієвих методів моделювання, які здатні виявляти закономірності та перспективи нестабільних процесів, враховуючи більшу кількість факторів, які безпосередньо впливають на якість перевізного процесу.

З метою покращення конкурентоспроможності, здатності динамічно реагувати на вимоги ринку і оптимально використовувати свої внутрішні ресурси компанії впроваджують та розвивають процесний підхід. Для підвищення рівня зрілості підприємств, який характеризує керованість та передбачуваність процесів, керівники впроваджують системи автоматизації діяльності компанії (бізнес-процесів, документообігу тощо). З погляду рівня зрілості бізнес-процесів, навіть повний опис і регламентація всіх процесів дозволить компанії піднятися максимум до третього рівня зрілості.

Четвертий рівень передбачає, що процеси на практиці здійснюються в запропонованих рамках для досягнення певних цілей. Результати процесів збираються і аналізуються, що веде до кількісної оцінки можливостей процесу, його прогнозування та управління продуктивністю. Для досягнення п'ятого рівня процеси мають бути повністю визначені, їх цілі та завдання синхронізовані з загальними стратегічними цілями бізнесу, тобто стають невід'ємною частиною повсякденної діяльності кожного учасника процесу. Самостійне безперервне вдосконалення стає частиною процесів.

Актуально постає проблема формування культури використання передових технологій управління компанією на основі автоматизованих бізнес-процесів у студентів вищих навчальних закладів.

У багатьох випадках ефективним засобом автоматизації бізнес-процесів стає BPMS-система (бізнес-процес моделювання). З відносно невеликими витратами ресурсів і мінімальним обсягом програмування в систему завантажуються вже розроблена модель бізнес-процесу, створюються моделі даних і форми для роботи з ними, виконавці, бізнес-правила, налагоджуються зв'язки з іншими використовуваними в компанії інформаційними системами. В результаті отримуємо рішення, яке забезпечує безперерв-

ний контроль, аналіз і управління виконанням бізнес-процесів в організації: від процесу до процесу, від завдання до завдання, здійснюючи маршрутизацію і в значній мірі автоматизуючи потоки робіт і інформації між залученими конкретними виконавцями і системами.

Для підготовки фахівців та керівників із знанням сучасних засобів управління бізнес-процесами та ефективністю компанії важливим є використання партнерських програм для ВНЗів з боку компаній, що займаються розробкою та впровадженням таких систем.

Прикладом такого партнерства є компанія ELMA, яка не тільки розробляє та впроваджує сучасну BPMS-систему в організаціях, але й починаючи з 2013 р. в рамках некомерційної програми співпрацює з вищими навчальними закладами Росії та ближнього зарубіжжя [1].

Теоретичний курс та практичні завдання розроблені в ELMA з метою формування знань та навичок щодо використання BPM як одного з головних інструментів для підвищення ефективності підприємства.

BPMS-система ELMA дає змогу перейти від інструкцій до автоматичного виконання і контролю процесів, допомагає керувати ефективністю діяльності компанії. Механізм постійного поліпшення процесів дозволяє розвивати модель управління в компанії. Також ELMA дозволяє не тільки бачити всю статистику по існуючим бізнес-процесів, але й контролювати чітко їх виконання.

Додаток ЕСМ + призначений для організації електронного документообігу підприємства та розширює можливості програмного забезпечення ELMA BPM, додаючи в систему можливість створювати і використовувати нові типи документів і реєстраційно-контрольних карток документів. При моделюванні процесу стають доступні зони відповідальності типу бізнес-роль і відповідні їм завдання бізнес-процесу, що дозволяють організувати групове ознайомлення, узгодження і виконання резолюцій по документах, а так само специфічні завдання документообігу, такі як реєстрація і підписання документів, в тому числі з використанням ЕЦП.

Додаток ELMA Проекти + являє собою комплексне засіб, призначений для контролю виконання проектів, управління наявними ресурсами (часовими, фінансовими, людськими) і організації взаємодії між учасниками проектів. Основні функції дозволяють ефективно вирішувати завдання з управління термінами виконання проекту; організації єдиного інформаційного простору за проектом; комунікації між учасниками проекту; управління бюджетом проекту; інформування учасників проекту про хід виконання проекту; управління ризиками проекту.

Додаток ELMA CRM + містить набір основних функцій роботи з клієнтами: організація бази контрагентів, контактів, взаємин; надання зручних інструментів сортування та пошуку потрібної інформації. Додаток дозволяє значно розширити можливості програми за рахунок інтеграції з системами IP-телефонії. Можливість запуску бізнес-процесу з картки контрагента, угоди, можливості або контакту значно полегшує роботу з об'єктами

CRM. Активна воронка продажів дозволяє автоматично запускати бізнес-процеси при зміні стадії угоди, що відкриває широкі можливості для автоматизації рутинних завдань менеджерів з продажу.

Упровадження в навчальний процес вивчення такого курсу дає можливість отримати знання від моделювання до виконання бізнес-процесів на основі нотації BPMN 2.0. Студенти мають можливість ознайомитися та вивчити сучасні технології в галузі методів та засобів моделювання та практичного використання на основі інструментів системи ELMA.

На сайті компанії ELMA є можливість скачати та використовувати демо-версію програми. Також компанією пропонується практичний курс із серії уроків з опису бізнес-процесів в нотації BPMN з великою кількістю практичних прикладів. Також компанією здійснено переклад оригінальної специфікації BPMN на російську мову.

ELMA як BPMS-система дозволяє супроводжувати бізнес на всіх етапах становлення та удосконалення процесного підходу в управлінні компанією. Але тільки при використанні повного циклу Демінга “Plan-Do-Check-Act” (PDCA) в діяльності компанії варто очікувати розвитку та вдосконалення бізнесу, підвищення конкурентоздатності та управління “майбутнім” компанії.

Компанія ELMA постійно проводить навчання на вебінарах через мережу Internet. Тематикою є, наприклад, серія присвячена “бізнес-процесам управління великими”. Тематика торкається також проблем реінжинірингу, управління ланцюгами поставок та ін.

Історіями впровадження BPMS-системи ELMA на підприємствах, в логістичних компаніях, тощо, постійно діляться керівники компаній, це також є корисним для розуміння особливостей практичного застосування системи.

Впровадження в навчальний процес вивчення можливостей та інструментарію сучасних BPMS-систем надає випускникам конкурентні переваги при працевлаштуванні, оскільки навчає ефективного управлінню бізнес-процесами компанії.

Список використаних джерел:

1. Сайт компанії ELMA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.elma-bpm.ru

ВПЛИВ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ НА ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Рибальченко Л. В., Колеснік А. Р.

Згідно із Законом України “Про вищу освіту”, а також прийняттям нового Закону “Про наукову і науково-технічну діяльність” визначається, що процес інтеграції науки та освіти – одне з головних завдань реформування вищої освіти. Управління змінами в освітній галузі направлено на підвищення якості вищої освіти в Україні через проекти і заходи організаційно-

технічного та наукового змісту. Отож, наукова складова діяльності вищих навчальних закладів втілюється через наукові дослідження, публікації, впровадження у навчальний процес нових технологій.

У сьогоднішній публікаційна активність із особистою зацікавленістю окремих науковців перетворюється у реальні показники результативності ВНЗ. Як дієвий чинник оцінювання діяльності ВНЗ, Міністерство освіти та науки України розглядає показник “чисельність науково-педагогічних працівників, які мають публікації у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені в міжнародні наукометричні бази у звітному навчальному році”.

Поняття “наукометрична база даних” тлумачиться як бібліографічна і реферативна база даних, метод відстеження цитованості наукових публікацій. Це пошукова система, що утворює статистику, характеризує стан і динаміку показників затребуваності, активності та індексів впливу наукової діяльності навчальних закладів, наукових колективів чи окремих учених. Такі бази характеризуються досяжністю і простотою пошуку бібліографічних даних, дієвістю, зрозумілістю та наочністю представлення результатів.

Міжнародна практика наукометричних досліджень зараз переважно базується на використанні таких баз даних: Web of Science, Google Scholar і Scopus.

Web of Science – база даних Філадельфійського інституту наукової інформації (Thomson Reuter Master Journal List), що відображає більше 9 тис. видань англійською і частково німецькою мовою (з 1980 р.) і включає три бази – Science Citation Index Expanded (природничі науки), Social Sciences Citation Index (суспільні науки), Arts and Humanities Citation Index (мистецтво та гуманітарні науки).

Переваги: 1) високий рівень рецензування; 2) значна глибина архівів; 3) наявність аналітичного інструменту InCites.

Недоліки: 1) відносно невелика база даних; 2) платний доступ до всіх послуг.

Scopus – це найбільша в світі єдина мультидисциплінарна реферативна база даних (з 1995 р.), що оновлюється щодня і вважається найбільшою базою даних наукових публікацій без повних текстів. Ця система гарантує якісну підтримку щодо пошуку наукових публікацій і представляє посилання на всі існуючі цитати з широкого обсягу наявних статей. Scopus містить більше 18 тис. наукових журналів від 5 тис. наукових видавництв світу, включаючи близько 250 російських журналів, 13 млн патентів США, Європи і Японії, матеріали наукових конференцій. У порівнянні з Web of Science, Scopus в процентному відношенні значно ширше розглядає природні науки і техніку” 80 %.

Перевагами є: 1) відкритий доступ до метрики; 2) більш коректні формули розрахунку кількісних показників; 3) великий обсяг бази даних; 4) наявність аналітичного інструменту SciVal Spotlight.

Недоліки: 1) платний доступ до бази даних та аналітичного інструменту SciVal Spotlight. Однак є можливість безкоштовного перегляду ресурсів БД Scopus в обмеженому режимі Author preview (доступно: кількість представлених у БД статей автора, h-index, кількість цитувань, affiliation history).

Google Scholar – це вільна доступна пошукова система, що забезпечує повнотекстовий пошук наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. Переваги: 1) відкритий доступ; 2) найкращий серед інших баз пошук цитувань; 3) більша кількість не періодичних видів наукових видань у базі пошуку.

Недоліки: 1) відсутність рецензування; 2) невизначені межі бази даних; 3) можливість розрахунку лише одного показника.

Серед некомерційних НМБД, в яких індексуються публікації українських учених, можна представити такі: Copernicus, BASE, DOAJ, Driver, Science Index, UlrichsWeb.

Цитування науковців у міжнародних наукометричних базах має ряд переваг для ВНЗ: місце у міжнародному рейтингу, престиж для абітурієнтів, можливості міжнародних угод, співпраця з міжнародними організаціями щодо спонсорства та допомоги у фінансуванні, навчання з обміну спеціалістів.

Прикладом, як у світі наукові видання пов'язані з престижністю навчальних закладів, є впливовий рейтинг найкращих вузів світу ARWU (Академічний рейтинг університетів світу), що складається Інститутом вищої освіти Шанхайського університету Цзяо Тун. Рейтинг публікується з 2003 р. у кількості 500 кращих вузів світу.

На жаль, українські університети у цих рейтингах значно відстають від провідних університетів США, Канади, Англії і Німеччини. Наприклад, за наявною інформацією у Scopus та Web of Science, публікаційна активність українських учених є досить низькою – кожний вчений в Україні публікує в 10 разів менше статей, ніж у середньому в розвинених країнах. Близько 12 % усіх наукових робіт українських вчених потрапляють до найкращих світових журналів (в ЄС – 30 %, у США – 40 %), до того ж це часто статті, видані у співавторстві з іноземними партнерами.

Таблиця 1

**Рейтинг вищих навчальних закладів м. Дніпро
серед українських вишів за 2017 р.**

Назва навчального закладу	Місця у рейтингах			
	Топ 200 Україна	Вебо- метрикс	Scopus	Загалом
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	14	23	8	11
Національна металургійна академія України	15	46	38	24
Національний гірничий університет	6	20	84	28

Дніпропетровська медична академія	53	100	21	46
Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту ім. Лазаряна	65	61	68	51
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури	68	127	43	68
Університет імені Альфреда Нобеля	106	96	133	103
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет	103	126	111	107
Університет митної справи та фінансів	146	186	137	173
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ	182	196	137	192
Дніпропетровський гуманітарний університет	197	271	137	238

Зважаючи на оприлюднені результати українським вишам, в тому числі й Дніпра, необхідно зосередити увагу на стимулюванні публікаційної активності. Важливо підвищувати мотивацію молодих науковців, забезпечувати їх інформаційно-технологічною базою, фінансувати проекти щодо удосконалення та оновлення наукометричних баз.

Отже, створення рейтингів вищих навчальних закладів як в Україні, так і у світі чітко залежить від кількості посилань, наявних в наукометричних базах.

До того ж саме за використання наукометричних баз можна визначити видання, публікації у яких необхідно стимулювати, знайти нових авторів, членів редакційних колегій і рецензентів, яких можна залучити до роботи видань. Це дасть можливість у майбутньому сформулювати найефективніші видавничі й публікаційні стратегії для підвищення значимості вітчизняної науки, рейтингів наукових установ і вчених, натомість, і як результат – перетворення наукових результатів на інноваційні продукти і технології.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/node/1367>
3. Гогунський В. Д. Розробка моделі життєвого циклу наукових публікацій / В. Д. Гогунський, Т. О. Лященко, В. Ю. Васильєва // Управління розвитком складних систем. – 2015. – № 24. – С. 75–79.

4. Рейтинг вищих навчальних закладів м. Дніпро серед українських вишів за 2017 рік Консолідований рейтинг вузів України 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/vnz/rating/51741>

ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ASP.NET У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Куц В. В., Ципкун Г. В., Кабак Л. В.

В умовах широкого застосування обчислювальної техніки і засобів обміну інформацією поширюються можливості її просочення та несанкціонованого доступу до неї зі злочинною метою. Особливо уразливими сьогодні залишаються незахищені системи зв'язку, в тому числі обчислювальні мережі. Інформація, циркулююча в них, може бути незаконно змінена, вкрадена або знищена. Тому у закладах вищої освіти при вивченні дисциплін стосовно захисту інформації потрібно особливу увагу приділяти новітнім технологіям захисту інформації. Саме до таких технологій є потокове кодування інформації за допомогою технології ASP.NET. В університеті Митної справи та фінансів при вивченні дисципліни “Розподілені бази даних” розглядається приклад використання цієї технології для захисту інформації в інформаційній системі фіскальної служби України.

В інформаційній системі департаменту організації митного контролю та оформлення Державної фіскальної служби України використовується WEB-сервер Oracle та система керування базами даних Oracle 10g. Доступ до інформації здійснюється за допомогою WEB браузера. WEB сторінки написані на мові PHP та HTML. Код PHP виконується безпосередньо на WEB сервері, тому після введення логіну та паролю зловмисник має змогу перехватити цю інформацію. Після чого буде мати можливість доступу до інформації.

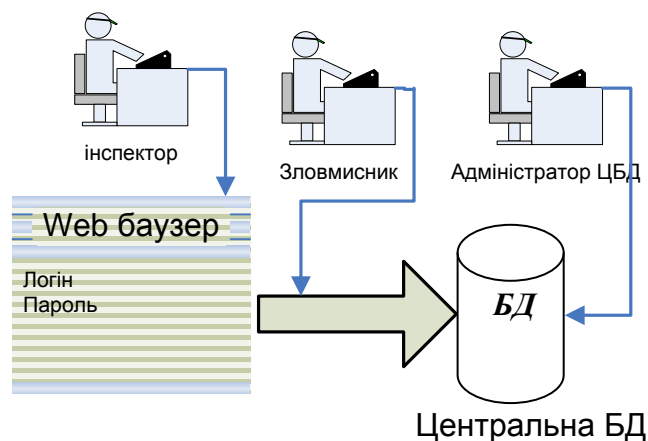

Рис. 1. Перехоплення секретної інформації зловмисником

Для захисту Web додатка пропонується використовувати технологію ASP.Net тому що процес шифрування при використанні цієї технології буде відбуватись ні на стороні серверу а на стороні клієнта. Тому пароль та логін буде поступати вже у зашифрованому вигляді.

Для шифрування і розшифровки в .NET використовується архітектура на основі потоків, що полегшує завдання шифрування і розшифровки даних різних типів з джерел різного роду. Ця архітектура також полегшує виконання безлічі послідовних криптографічних операцій “на льоту”, незалежно від низькорівневих деталей дійсно застосовуваного криптографічного алгоритму.

Для розробки цієї системи використовуються основні типи – інтерфейс `ICryptoTransform` і клас `CryptoStream`. Інтерфейс `ICryptoTransform` представляє блочну криптографічний трансформацію. Це може бути шифрування, розшифрування, хешування, кодування / декодування Base64 або форматування. Для створення об’єктів `ICryptoTransform` для даного алгоритму, використовуються методи `CreateEncryptor()` і `CreateDecryptor()` на примірнику класу криптографічного алгоритму (на кшталт примірника DES або будь-якого іншого алгоритму, створеного раніше).

Різні криптографічні завдання запускаються однаково, навіть незважаючи на те, що дійсні криптографічні функції, які виконують трансформацію, можуть бути різними. Кожна криптографічний операція вимагає, щоб перед обробкою дані були поділені на блоки фіксованого розміру. Примірник `ICryptoTransform` можна використовувати безпосередньо, але в більшості випадків буде вибиратися більш легкий підхід, що передбачає просто передачу його іншому класу – `CryptoStream`.

Клас `CryptoStream` служить оболонкою для звичайного потоку і використовує `ICryptoTransform` для виконання своєї роботи “за лаштунками”. Ключова перевага полягає в тому, що `CryptoStream` застосовує буферізоване доступ, при якому можна здійснювати автоматичне шифрування, не піклуючись про розмір блоку, необхідного конкретним алгоритмом. Для створення `CryptoStream` необхідні три фрагмента інформації: що лежить в основі потік, режим і `ICryptoTransform`, який планується використовувати.

`ICryptoTransform` створюється з використанням класу, що реалізує алгоритм DES, і потім він застосовується з існуючим потоком для створення `CryptoStream` рис. 2 та рис. 3.

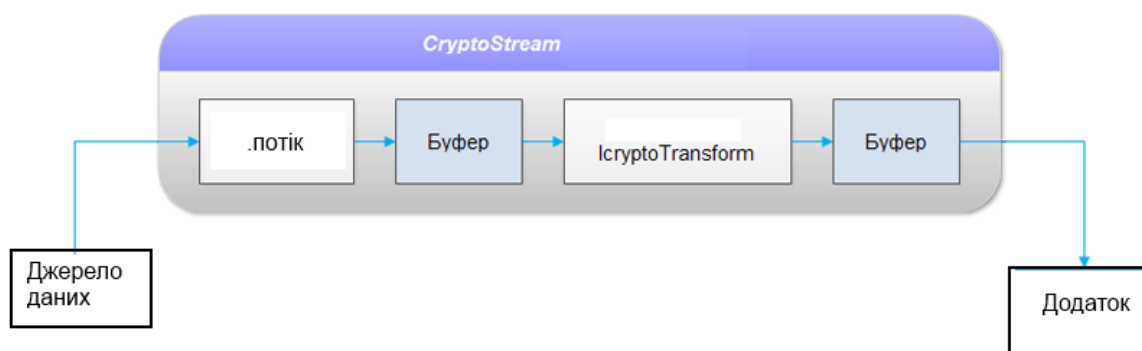

Рис. 2. `CryptoStream` у режимі читання

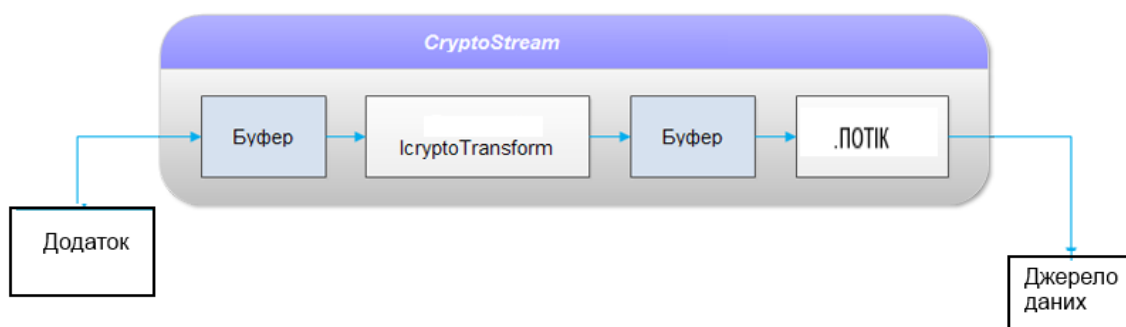

Рис. 3. CryptoStream у режимі запису

Використання цієї системи підвищить рівень захисту пароллю та логіну користувача, що суттєво покращить рівень захисту від несанкціонованого доступу до даних у департаменті організації митного контролю та оформлення Державної фіскальної служби України.

Список використаних джерел:

1. Горбенко І. Д. Захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах // І. Д. Горбенко, Т. О. Гріненко. – Х. : 2004. – 222 с.
2. Основы криптографии / Алферов А. П., Зубов А. Ю., Кузьмин А. С., Черемушкин А. В. – М. : Гелиос АРВ, 2002. – 2-е изд., испр. и доп. – 480 с.
3. Ms Visual Studio 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://msdn.microsoft.com/ru-ru/library/system.web.helpers.crypto>

WEB GENERATION: THE USE OF TECHNOLOGY IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Levchuk D. V., Rozhdestvenska I. Ye.

*Education is the most powerful weapon,
which you can use to change the world*

Nelson Mandela

To begin with our generation faces too many challenges: environmental problems, the process of globalization, living in a consumer society. The list is endless, but I would like to point out the appearance of a so-called “E-generation”: children, teenagers and adults, who had been immersed into digital technology witch result into digital way of thinking since birth [1].

For instance, we can analyze the results of the survey made around my colleagues. As a result all the students, whose age ranged from 18 to 22, belonged to the web-generation. An initial questionnaire, developed specifically for this study, asked students about one main section: access to the Internet and use of technologies. As would be expected, all of the respondents have a computer and

a smart-phone as well as access to the Internet. Although some of them also had a tablet, the majority of them (65 %) did not.

The questionnaire confirmed the initial hypothesis that a high percentage of students (92 %) belonged to social networks. They were followed by Facebook (83 %) and Twitter (75 %). It was very enlightening that students expressed their concern about the fact that such networks as Facebook and Twitter were associated with the English language and a more international profile. So, we can properly say, that nowadays generation is totally internet-globalized. And now lets think about implementation of E-learning in education.

Some people still think that education ends when you leave the building of your school or university. It is natural because the world is changing rapidly and relentlessly. The reality is that the one has an opportunity to learn everything he or she wants due to omnipotence of the internet. It has penetrated into all spheres of our life. It surrounds us like a sea, and like the waters of a deep sea it is full of mysteries. By unearthing these mysteries we can discover countless opportunities including educational ones. Thanks to them we can grasp any piece of information, make researches of any available subject, in other words, – have the global treasure of knowledge at our fingertips 24 hours a day without being limited by a certain educational institution. The subject of teacherless classrooms is being hotly debated and argued about, so let me make things as clear as a bell.

One of the main pros of e-learning is your opportunity to study at your own pace and at any time of the day so it fits easily around your lifestyle. However, with classroom-based learning, the lessons are at set times so you have to organize your day around your studies and not the other way round. Another benefit of e-learning is that it does not matter where you live as your learning options are not determined by geographic location. In contrast, students have to travel to school or college and add commuting time to their schedule. Moreover, studying by the Net is a perfect solution for disabled people.

On the other hand, one of the drawbacks of e-learning is that it requires a maximum of self-motivation and discipline and there is little support whereas with classroom-based learning students get motivation to study from their teacher and fellow pupils. Also, with e-learning there is no social interaction and students may experience feelings of isolation and loneliness.

But we cannot underestimate the role of school in general and teacher in particular in forming and shaping individuality. It is the place where we not only gain knowledge, but acquire our first life experience: we learn how to get along with peers and adults, facing different life situations there. Although endless advantages of the internet outweigh in the field of the amount of information, they will never replace priceless life lessons, which only schools can provide. A child should be ready to perform in a group of people since birth.

To crown everything mentioned above, I would like to stress that the best all-embracing solution is combining school activities with self-education through the Net. This way, students will grow into educated and sociable individuals.

List of sources used:

1. Gonzalez-Vera P. The e-generation: the use of technology for foreign language learning [Електронний ресурс] / Gonzalez-Vera P. ; in A. Pareja-Lora, C. Calle-Martínez & P. Rodríguez-Arancón (eds) *New perspectives on teaching and working with languages in the digital era* (pp. 51-61). Dublin: Research-publishing.net. <http://dx.doi.org/10.14705/rpnet.2016.tislid2014.421>

ОСВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ШЛЯХ ДО ЯКІСНО НОВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Македон Г. П.

Поява Інтернету, а також безлічі інших електронно-цифрових технологій поставило перед вищою освітою низку нових викликів. На сьогодні багато студентів використовують інтернет-ресурси як основну альтернативу традиційній вищій освіті. У цьому контексті вони стикаються з проблемами походження, точності і достовірності знайденого освітнього матеріалу, чого не виникає, студіюючи у межах академічної вищої освіти. Якість інформації з традиційних джерел походження (періодичні видання, підручники, наукові доробки та інші види друкованої продукції) покликані надати доступ до всіх необхідних матеріалів. Втім, у питаннях інтернет-ресурсів такі механізми забезпечення якості не діють. Користувач змушений самотійно, самотужки і критично оцінювати їх. У наш час дедалі підвищується роль інформаційно-соціальних технологій у вищій освіті, які покликані забезпечити повну комп'ютеризацію студентів і викладачів вищих закладів освіти на достатньому рівні для надання всезагального виходу до інтернет-платформ, розвитку єдиного інформаційно-освітнього простору і присутність у ньому у будь-який час і незалежно один від одного всіх учасників освітнього процесу. На цій основі створення, розвиток і дієве використання керованих інформаційно-освітніх ресурсів, особистих користувацьких баз і банків даних потребує повсюдного доступу для роботи з ними.

Ураховуючи темпи комп'ютеризації сфери безперервної освіти, а також беручи до уваги технологічну нерівномірність комп'ютерно-мережного забезпечення, з 2016 р. з ініціативи Міністерства освіти і науки України і за підтримки міжнародних організацій, зокрема ЮНЕСКО, реалізується проект "Європейські освітні ініціативи", спрямований на розвиток ІТ-освіти і на інтеграцію провідних світових практик у систему ІТ-фахівців. Мета, яка ставиться цим проектом, – це забезпечення кожного з бажаючих сучасною освітою, у тому числі й вищою, у сфері інформаційних технологій, допомогти студентам бути конкурентоспроможними і гарантовано працевлаштованими [1; 2]. Традиційна схема отримання вищої освіти морально застаріла і потребує кардинальних змін зі спрямованістю на безперервну освіту протягом життя. Для нових форм вищої освіти, а конкретно – дистанційна якісна освіта на високому рівні – мають бути розроблені й опрацьовані нові теорії навчання, такі як конструктивізм, освіта студентоцентрична, навчання без часових і просторових обмежень [3]. Для підви-

щення якості вищої освіти передбачається інтенсивно застосовувати новітні освітні ІТ-технології. Для передових форм освіти характерні інтерактивність і широка співпраця між студентом і викладачем.

Різноманітні підходи до визначення освітніх ІТ-технологій – це сукупність способів реалізації навчальних програм, що являє собою систему електронно-цифрових форм, методів і засобів навчання, що забезпечують досягнення поставлених освітніх цілей [4].

Різницю між освітніми ІТ-технологіями, як правило, науковці виводять, ґрунтуючись на різностях використання засобів ІТ-освіти. Інформаційні освітні технології виникають у процесі використання ІТ-ресурсів. Освітній простір, в якому провадяться освітні ІТ-технології, визначають працюючі в ній компоненти:

- техніко-технологічні(різновиди використовуваної техніки і засобів зв'язку);
- програмно-технічні (програмне забезпечення ІТ-технологій навчання);
- організаційно-методологічні (інструкції студентам і викладачам, методологічне забезпечення дистанційного навчального процесу).

Завдяки таким компонентам формується безпосередня залежність між ефективністю виконання навчальних програм і рівня інтеграція в них відповідних інформаційно-комунікаційних технологій.

Надзавдання проблематики інформатизації вищої освіти, її розуміння і реалізація полягає в тому, що в кінцевому підсумку має бути досягнута глобальна раціоналізація інтелектуальної діяльності в суспільстві за рахунок використання новітніх ІТ з метою підвищення дієвості й якості підготовки спеціалістів до рівня інформаційної культури економічно розвинених країн.

Таким чином, має бути досягнутий надзвичайно високий рівень підготовки майбутніх фахівців у різних сферах діяльності і з сформованим новим типом мислення. Запровадження інформаційної системи в освітній процес дозволить не лише надати студентам інформацію про об'єкт навчання, але й допоможе їм досягнути всю різноманітність і складність зв'язків, характерних для конкретної роботи на реальних підприємствах, простежувати динаміку таких зв'язків у разі змін зовнішніх і внутрішніх факторів, а також зруйнувати стереотипність мислення, що сформувала у студентів міждисциплінарні перешкоди, викликані суворо визначеною часовою послідовністю викладу традиційних навчальних програм [5]. ІТ-інструментарій надасть широкі можливості вибудувати й опрацювати новітні навчальні ІТ-програми, які передбачають формування і розвиток у сучасних студентів неординарного мислення, творчого підходу до вирішення навіть технічних проблем, що можуть постати перед ними в їхній майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Сучасна ІТ освіта в Україні. Проект “Європейські освітні ініціативи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/suchasna-it-osvita-v-ukrayini>

2. UNESCO. World Education 2000: The Right to Education: Towards Education for All Throughout Life. Paris: UNESCO, 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://whc.unesco.org/en/statesparties/ua_unesdoc.unesco.org/images.pdf

3. Higher education in the learning society [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.voced.edu.au/content/ngv%3A27137>

4. Mason R. Globalizing Education: Trends and Applications [Электронный ресурс] / Mason R. – Режим доступа : https://www.newyorkcares.org/new-york-cares-day-for-schools?Gclid=eaiaiqobchmixkposv_q2qivy7xtch08sqebeaa_yaayaeglot_D_bwe

5. Brusilovsky P. Methods and techniques of adaptive hypermedia [Электронный ресурс] / Brusilovsky P. – Режим доступа : <https://www.semanticscholar.org/paper/Methods-and-techniques-of-adaptive-hypermedia-Brusilovsky/0f580761215e53be850c94736df2e1e6b05d5b6a>

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КОМПОНЕНТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ПРОГРАММИРОВАНИЯ РАЗРАБОТКИ КОМПОНЕНТОВ НА ПЛАТФОРМЕ .NET В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

Максимчук С. А., Лавренюк И. В.

В современной разработке программного обеспечения и веб-сайтов нередко появляется необходимость в реализации элементов интерфейса с нестандартными нетривиальными видом и функционалом. Безусловно в условиях текущего развития индустрии мы имеем множество готовых решений и инструментов в средах разработки, мы имеем возможность использовать готовые библиотеки с нужными элементами. Часто этого достаточно, чтобы добиться желаемых результатов. Но все же далеко не всегда можно реализовать необходимые элементы интерфейса программы на основе готовых решений. В таких ситуациях возникает необходимость в разработке пользовательских компонентов приложения вручную. Однозначно данный процесс не тривиален для студентов. При его решении возникает множество вопросов, требующих достаточно большого объема знаний и ресурсов. Что не всегда возможно при изучении и проведении занятий по соответствующим дисциплинам. О компонентах и особенности их создания дальше и пойдет речь, а именно разработке на базе платформы .Net.

Что же такое компонент в принципе? Коротко говоря, компонент – это “кирпичик” программы, состоящий из свойств (properties), методов (methods) и событий (events). Свойства дают возможность управлять видом и поведением компонента, методы – использовать возможности, предоставляемые компонентом, а события – реагировать на происходящие внутри компонента события, программировать реакцию компонента на внешние события и т. д. Разработка программы с помощью компонентов называется компонентно-ориентированной разработкой (component-oriented development). Модель, сущность которой заключается в построении приложений

как набора взаимодействующих компонентов, называется моделью компонентного объекта (Component Object Model – COM).

Компонентно-ориентированная разработка имеет свои сильные и слабые стороны. Несомненными достоинствами является повторная использование кода, согласованность пользовательского интерфейса, возможность быстрой и продуктивной разработки программ. Именно компоненты позволяют программистам составлять конечный продукт из “кирпичиков”, не вдаваясь в детали реализации конкретного компонента.

Если при разработке системы все программисты команды пользуются одним и тем же набором визуальных компонентов, то, само собой, интерфейс у программы будет выполнен в едином стиле. Более того, поменяв, например, вид одного из компонентов, мы изменим его вид везде, где он используется.

Компоненты дают возможность независимой разработки частей интерфейса. Изменения внутри компонента не затрагивают код модулей, в которых он используется. Разработка нескольких независимых классов дает примерно те же результаты, за исключением одной проблемы. Среди программистов средней квалификации наблюдается тенденция перемешивать функциональность классов, путая методы одного класса с другим. Компоненты разделяют код более качественно. Программистам можно не отдавать исходный код компонентов, которые не касаются разрабатываемых ими модулей.

Свойства компонентов позволяют наиболее эффективно объяснить другому программисту, как использовать компонент. Специальные редакторы свойств позволяют быстро настроить вид и поведение компонентов.

Наконец, накопив достаточное количество компонентов, можно действительно быстро создать визуальный интерфейс программы, фактически, не написав более ни строчки кода.

Чем же придется заплатить за все это? Как это не удивительно звучит, но платить придется объектно-ориентированным подходом. Возможность гибкого управления поведением компонентов с помощью событий провоцирует написание “событийно-ориентированного” кода. Пусть, например, нам нужен компонент для отображения цветных строк. Объектно-ориентированный подход обязывает нас создать наследника класса `Listbox` и, перекрыв метод `Paint`, реализовать отрисовку цветных строк. Возможность реализовать событие `onPaint` и не создавать никаких классов подталкивает многих программистов к использованию событий в ущерб объектно-ориентированному подходу. Но никто не мешает создать новый компонент, умеющий рисовать цветные строки на основе существующего компонента `Listbox`. Такой подход и будет наиболее верным – ведь такие компоненты можно использовать повторно!

Решение о создании новых компонентов может быть принято по ряду причин, среди которых:

- разработка нового пользовательского интерфейса, с дальнейшим использованием его в других приложениях;

- создание принципиально нового класса, которого нет в стандартной библиотеке платформы .NET;
- упрощение кода приложения, путем введения новых компонентов;
- распространение своих компонентов среди других программистов;
- наконец, желание глубоко разобраться с тонкостями программирования – потому что во время разработки компонента придется касаться практически всех аспектов программирования на языке C# и платформе .NET.

Создание компонентов по сложности практически не отличается от разработки приложений. Конечно, все зависит от сложности компонента.

Далее приведено несколько важных моментов, с которыми необходимо определиться перед созданием пользовательского компонента:

- какие действия должен выполнять компонент;
- разработать краткий алгоритм, по которому будет работать компонент;
- разбить всю конструкцию компонента на независимые части;
- предоставить возможность дальнейшей разработки компонента (возможно, в будущем возникнет необходимость создать на его основе компонент-потомок);
- написать код компонента.

Написание кода и непосредственный процесс разработки можно разбить на следующие этапы:

- выбор предка для вашего компонента(необходимо детально ознакомиться с иерархией наследования компонентов в платформе .NET);
- создание заготовки (модуля) компонента;
- создание свойств, событий и методов компонента;
- отладка и тестирование;
- регистрация компонента в среде Microsoft Visual Studio;
- создание справки для вашего компонента.

Таким образом, разработка пользовательских компонентов довольно сложный процесс, полный различных нюансов и особенностей, с которыми нужно разбираться. Но разобравшись, это позволяет создавать по-настоящему продвинутый интерфейс приложения как визуально, так и функционально. А повторное использование кода компонентов существенно упрощает процессы разработки.

Список использованных источников:

1. Podila P. WPF control development unleashed: building advanced user experiences / P. Podila, K. Hoffman. – Sams Publishing, 2009. – 364 p.
2. MacDonald M. Pro WPF 4.5 in C#. Windows Presentation Foundation in .NET 4.5 / MacDonald M. – Apress Publishing, 2012. – 1095 p.
3. Агуров П. В. C#. Разработка компонентов в MS Visual Studio 2005/2008 / Агуров П. В. – СПб. : БХВ-Петербург, 2008. – 480 с.

ЕЛЕМЕНТИ STEM-ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Моспанова Я. П., Остапенко М. В., Козьменко Є. С.

Розвиток і поширення інформаційно-комунікаційних технологій стало глобальним викликом сучасному людству. Сьогодні ми знаходимося в центрі четвертої технологічної революції, що радикально змінює навколишню дійсність і світогляд людей. Ще зовсім недавно школярі прагнули стати лікарями, економістами та юристами, по праву вважаючи ці професії одними з найпрестижніших. Однак основна тенденція останніх років показує, що найбільшу популярність знаходять професії, яким в Україні мало приділяється уваги. Наприклад, згідно з численними проведеними опитуваннями, найбільш затребуваними професіями виступають інженери та ІТ-програмісти. Їх цікавить робототехніка, програмування, 3D-моделювання та багато інших інноваційних речей, а для реалізації цих інтересів необхідні нові більш складні навички. Потрібно одночасно розвивати молодь в таких областях, як наука математика, технології та інженерія, об'єднані сьогодні в один напрямок STEM-освіти.

Абревіатура STEM розшифровується як Science (Наука), Technology (Технології), Engineering (Інженерія) та Mathematics (Математика). Саме ці напрями лежать в основі даної методики освіти. При цьому дані дисципліни вивчаються не окремо, як ми звикли, а у комплексі. Велике значення має практичне застосування отриманих знань. Студент не просто знайомиться з новими напрямками розвитку точних наук та інженерії, а вчиться реалізовувати вивчене на практиці, отримуючи практичні навички, що можуть зробити наше життя простіше, наприклад створення “розумного дому”.

Питаннями освіти даного типу займаються вчені, педагоги та інші фахівці багатьох країн: США, Сінгапуру, Фінляндії, Австрії, Німеччини і т. д. Цікавить STEM і наших співвітчизників – 16 вересня 2015 р. Україні був підписаний меморандум про створення Коаліції STEM-освіти, до ініціативи якого вже приєдналися такі гіганти як Українське ядерне товариство, компанія Київстар, Київський університет культури, Microsoft Україна, Samsung, Енергоатом і т. д. Основним завданням Коаліції виступає підготовка рекомендацій Міністерству освіти і науки про програми дисциплін, що входять в цикл STEM. У той же час, нові методики освіти вимагають не тільки інших робочих програм і креативних дітей, а й нового мислення педагогів, які будуть здатні цих дітей навчати. Прихильність частини педагогів до застарілих методів освіти є серйозною проблемою вищих навчальних закладів.

Головним прикладом STEM підготовки педагогів виступає масштабний американський проект 100Kin10, що має за мету на навчання 100 тис. вчителів до 2021 р. [1]. Цей проект підтримали десятки провідних університетів США, центрів освіти та інших організацій. Більш того, спеціально для зацікавлених студентів педагогічний ВУЗів та інших осіб, був відкритий інформаційний портал Blow minds, на якому можна пройти спеціаль-

ний курс навчання [2]. На сьогоднішній момент підготовлено понад 30 тис. викладачів STEM.

Значних результатів у цьому напрямку досяг Сінгапур, де, на думку Організації економічного співробітництва і розвитку, працюють найкращі педагоги та директори навчальних закладів: згідно з державною програмою досвідчені лідери навчальних закладів навчають новопризначених, а між самими керівниками навчальних закладів відбувається ротація для обміну успішними практиками. Сінгапурська програма – одна з особливо показових: чисельність учнів у напрямку STEM за останні 5 років збільшилася на 13,6 %; чисельність докторських дисертацій, захищених за останні 10 років зросла більше, ніж у 3 рази.

Ефективно працює напрямок STEM і в Австралії: там задіяні 32 % університетів і 68 % центрів освіти. Згідно з даними статистики, 65 % випускників STEM працюють в 6 найбільш прибуткових галузях економіки і отримують найвищу заробітну плату. В Австралії, крім отримання спеціального диплома, майбутні педагоги повинні пройти спеціальний тест, який оцінить їх грамотність і математичні здібності. Причому, результати цього тесту повинні віднести педагогів до кращих 30 % частки дорослого населення – тільки тоді тест буде вважатися пройденим. Також в країні діє понад 150 різних курсів акредитації, які готують викладачів до роботи в навчальних закладах.

В Україні тематика STEM освіти також набирає популярності. Навіть існує державна установа – Інститут модернізації змісту освіти, що зазначає важливість STEM освіти для України та працює над впровадженням даної методики в освітніх закладах [3].

Розвиток STEM освіти передбачає:

- принципово нове цілепокладання у педагогічному процесі, зміщення акцентів у навчальній діяльності з вузькопредметних на загальнодидактичні;
- оновлення структури та змісту навчальних предметів, спец. курсів тощо;
- визначення та оцінювання результатів навчання через ключові та предметні компетентності студента;
- запровадження наскрізного STEM-навчання, компетентнісно орієнтованих форм і методів навчання, системно-діяльнісного підходу;
- запровадження інноваційних, ігрових технологій навчання, технологій case-study, інтерактивних методів групового навчання, проблемних методик з розвитку критичного і системного мислення тощо;
- корегування змісту окремих тем навчальних предметів з акцентом на особистісно-розвивальні, ігрові методики навчання, ціннісне ставлення до досліджуваного питання;
- створення педагогічних умов для здобуття результативного індивідуального досвіду проектної діяльності та розробки стартапів.

Основною проблемою викладачів ВНЗ є строге слідування чинним навчальним програмам. Проте така програма не обмежує творчу ініціативу

педагогів, передбачаючи гнучкість у відборі та розподілі навчального матеріалу відповідно до потреб вихованців, у застосуванні методів і засобів навчання (навчально-методичні комплекти, підручники, програми спец. курсів, посібники, аудіо, відео матеріали тощо).

На наш погляд, Україні доцільно переймати досвід зарубіжних країн у розвитку STEM освіти і не тільки створювати нові робочі програми і вводити нові предмети, а й запозичити закордонні практики спеціальної підготовки кадрів, виховувати педагогів іншого покоління, здатних зацікавити учнів. Можливо, студенти будуть приходити не тільки за дипломом про освіту, а й за знаннями, освітою, яка буде затребуваною, актуальною і відповідатиме вимогам ринку праці.

Також варто відзначити, що в середньому, в країнах, що розвивають напрямок STEM, на предмет відводиться 800 годин на рік, і це аудиторні практичні години, де студенти знаходяться під наглядом викладачів і працюють разом з ними. Співробітникам сфери освіти, в умовах постійного зменшення кількості годин, це здається величезним числом. Адже, наслідуючи закордонним практикам, ми даємо все більше годин на самостійне вивчення, в той час як для наших студентів це незвично і малоефективно. При такому підході навіть інноваційні педагоги не зможуть навчити багато чому.

Список використаних джерел:

1. Enriching America's classrooms with 100,000 more, excellent STEM teachers by [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://100kin10.org>
2. Blow minds. Teach STEM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blowmindsteachstem.com>
3. Інститут модернізації змісту освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://imzo.gov.ua>

УПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДІВ СТЕГАНОГРАФІЇ В ЕКЗАМЕНАЦІЙНУ СИСТЕМУ ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Оанча М. М., Акуловський В. Г.

Останнім часом набуває популярності електронна екзаменаційна система оцінювання в вищих закладах так як вона набагато пришвидшує та полегшує цей процес, зберігаючи при цьому якість самого оцінювання. Проте існують і значні мінуси такої системи, а саме процес відправки інформації на сервер навчального закладу. В цей момент, без надійного захисту даних, інформація може бути змінена чи замінена зацікавленими сторонами. Саме цю проблему можна вирішити за допомогою різноманітних методів стеганографії.

Методи комп'ютерної стеганографії призначені для захисту інформації від несанкціонованого доступу, а також для забезпечення цілісності інфор-

мації. Забезпечення достовірності та цілісності інформації (у тому числі з використанням алгоритмів цифрового підпису та цифрових водяних знаків) проводиться в процесі передачі інформації з прихованого каналу зв'язку.

Загальна задача стеганографії полягає в тому, щоб знайти золоту середину між якістю файлу після вбудовування, розміром вбудованого повідомлення і стійкістю файлу з повідомленням до аналізу. Під аналізом розуміється розкриття факту наявності прихованого каналу зв'язку, і, по можливості, витяг прихованих повідомлень.

На даний момент, завдання стеганографічного приховування не реалізована в повному обсязі, а методи стеганографічного аналізу мають імовірнісний характер, тому необхідно і важливо проводити дослідження в даній області. У зв'язку з обмеженнями на використання криптографічних засобів, зростає потреба тих методів і механізмів захисту інформації, які відносяться до стеганографії. Дана обставина служить основою актуальності даного напрямку.

Як контейнера в даній роботі будуть використовуватися зображення JPEG, так як стандарт JPEG являє собою стандарт стиснення зображень з втратами, що означає наявність деякої надмірності у файлі, яку можна використовувати для впровадження додаткової інформації.

У даній роботі пропонується використовувати неформатні методи стеганографічного вбудовування, засновані на дискретному косинусному перетворенні і на матричному вбудовуванні, так як вони дозволяють вносити менше спотворень в контейнер, ускладнюючи стеганографічний аналіз. Застосування неформатних методів неминуче призводить до появи спотворень вихідного контейнера, внесених стегосистемою, однак такі методи є більш стійкими до атак як пасивних, так і активних зловмисників.

Дані дослідження носять прикладний характер, запропонований метод вбудовування інформації дозволяє підвищити як результативність вбудовування, так і захист стеганографічних систем вбудовування від систем стегоаналізу.

Сфера застосування – результати роботи можуть бути використані як в комерційних цілях для забезпечення надійного захисту інформації, так і в навчальному процесі по напрямку інформаційної безпеки при вивченні питань прихованої передачі інформації та при забезпеченні захисту інформації в екзаменаційних системах.

Список використаних джерел:

1. Рябко Б. Я. Основи сучасної криптографії та стеганографії / Б. Я. Рябко, А. Н. Фионов. – М. : Гаряча Лінія-Телеком, 2010. – С. 308–314.
2. Зеленкин С. Е. Аналіз існуючих стеганографічних методів JPEG / С. Є. Зеленкин, Козлов Ю. І.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.w3.org/Graphics/JPEG/jfif3.pdf>

ВИКЛАДАННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ДИНАМІЧНИХ СИСТЕМ У ДИСЦИПЛІНАХ ОСВІТЬОГО РІВНЯ “БАКАЛАВР” НА ПРИКЛАДІ СИСТЕМ НАВЕДЕННЯ НА РІЗКІСТЬ

Молотков О. Н., Папоян Д. Г.

Теорія динамічних систем, будучи одним з розділів сучасної техніки, що активно розвивається, надає потужну теоретичну базу для побудови та дослідження найрізноманітніших моделей, що виникають в природних і соціальних науках, в інформаційних системах і технологіях.

Під динамічною системою розуміють будь-який об’єкт або процес, для якого однозначно визначено поняття стану як сукупності деяких величин в даний момент часу і заданий закон, який описує зміну початкового стану з плином часу. Цей закон дозволяє за початковим станом прогнозувати майбутній стан динамічної системи. Опис динамічних систем вкрай різноманітний і може здійснюватися за допомогою диференціальних рівнянь, дискретних відображень, теорії графів, теорії марківських ланцюгів і т. ін.

Однією з частин курсу “Моделювання систем” є вивчення властивостей динамічних систем, а саме їх інерційних властивостей, реакцій на зовнішні впливи, засобів опису та найбільш використовуваних характеристик. Цікавим прикладом динамічних систем є сучасні системи керування оптичними елементами цифрової оптики, яким притаманні компактність, зручність дослідження та візуалізації, а також відносна легкість побудови математичних моделей опису. Викладення базової теорії динамічних систем в курсі “Моделювання систем” пропонується вести на основі дослідження роботи систем наведення на різкість, в рамках виконання однієї-двох лабораторних робіт, а саме розглянути роботу фазового методу та методу максимуму контрасту.

Різкість зображення – це чіткість границь між сусідніми ділянками зображення з різною оптичною щільністю. Вимірюється швидкістю змінення оптичної щільності в напрямку паралельному границі ділянки зображення.

Системи наведення на різкість по максимуму контрасту є дуже ефективними з погляду якості отриманого зображення, але мають такий недолік як мала швидкість роботи системи. Для отримання найкращої різкості зображення такі системи переміщують фокусну лінзу, а потім порівнюють отримане зображення з попереднім. Якщо якість зображення стало краще, то лінза продовжує свій рух в тому ж напрямку. У протилежному випадку лінза повертається до попереднього положення, після чого все розпочинається з початку. Головна перевага систем наведення на різкість по максимуму контрасту доповнюється не менш важливою перевагою – максимальною простотою конструкції.

На відміну від систем наведення на різкість по максимуму контрасту, системи, що використовують фазовий метод, забезпечують наведення на різкість за найменшу кількість часу, але мають значно складнішу конструкцію.

Розгляд даних методів під час виконання лабораторних робіт дозволить детальніше розібратись із властивостями динамічних систем у цілому. Найбільш доцільним при цьому здається використання комп'ютерних моделей реальних оптичних зразків побудованих за допомогою пакету прикладних програм MatLab. Такі моделі дозволять в подальшому наблизитись до розв'язку задач підвищення швидкодії систем наведення на різкість, що може бути досягнуто з використанням двох підходів:

– використання алгоритмів прогнозування для підвищення швидкодії систем наведення на різкість по максимуму контрасту;

– суміщення фазового та методу максимального контрасту в одній конструкції. Таке суміщення може бути досягнуто залученням малої кількості датчиків фазового методу для визначення напрямку переміщення лінзи, після якого почне працювати алгоритм наведення на різкість по максимуму контрасту.

Список використаних джерел:

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни “Моделювання систем” підготовки за ОКР “бакалавр” галузі знань 0501 “Інформатика та обчислювальна техніка” напряму підготовки 6.050101 “Комп'ютерні науки” / укл. О. Н. Молотков – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. – 23 с.

2. Аніщенко В. С. “Динамические системы” з літературного інтернет-журналу “Русский переплет” [Електронний ресурс] / Аніщенко В. С. – Режим доступу : <http://www.pereplet.ru/obrazovanie/stsoros/437.html>

ЗАСТОСУВАННЯ WEB-QUEST ТЕХНОЛОГІЙ З ЕЛЕМЕНТАМИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ТА ONLINE-ТЕСТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА SMART-ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ DIGITAL-ПОКОЛІННЯ

Польова В. В.

У сучасних умовах перед вітчизняними вишами стає питання пошуку нових форм і методів організації навчальної діяльності, які були б покликані розвивати самостійне критичне та креативне мислення цифрового покоління – молоді, яка народилася під час цифрової революції (born digital) і, тим самим, вже з самого свого народження перебуває під впливом цифрових технологій. Цифровими студентами можна вважати всіх абітурієнтів починаючи з 2000-х рр.

З метою досягнення ефекту всюдипроникаючого навчання, яке б дозволяло студентам покоління digital повністю занурюватися в процес розвитку необхідних компетенцій, у закладах вищої освіти повинні використовуватися проектні технології із застосуванням мобільного зв'язку та ресурсів мережі Інтернет.

Електронні, мультимедійні підручники та посібники, інтерактивні комплекси, цифрові вимірювальні лабораторії – все це і є сучасна освіта, а на-

вчання за сучасними цифровими технологіями – це об’єктивна вимога часу. Такими цифровими технологіями, які безсумнівно стали трендовими за останнє десятиліття, можна вважати сімейство digital learning, а саме: e-learning (з англ. electronic learning – електронне навчання) або n-learning (з англ. nomadic learning – кочове навчання), m-learning (з англ. mobile learning – мобільне навчання), u-learning (з англ. ubiquitous learning – усюдищує навчання) та blended learning (від англ. blended learning – змішане навчання).

Однією з технологій digital learning, що нині широко використовується в навчальному процесі є такий різновид smart-інтерактивного навчання як web-quest (з англ. web – павутина, сітка, мережа; quest – тривалий цілеспрямований пошук, який може бути пов’язаний з прикладами або грою; також слугує для позначення одного з різновидів комп’ютерних ігор).

Технологія web-quest широко використовується в навчальному процесі всіх країн світу на різних освітніх рівнях. Її виникнення перш за все викликано тим, що наявність величезної кількості інформації в глобальній мережі та її якість не тільки не спрощують процес навчання та виконання завдань, а й, подекуди, ускладнюють його.

Поняття “web-quest” введено у вжиток американськими професорами з університету Сан-Дієго (США), Б. Доджем та Т. Марчом, у 1995 р., коли автори розробили інноваційні завдання та додатки до самостійної роботи студентів з метою інтеграції Інтернет-ресурсів в систему освіти та спонукання студентів до розширеного пошуку матеріалу, потрібного для кінцевого результату та звітності перед викладачем. З того часу десятки тисяч викладачів світу використовують дану технологію як найбільш комфортну та зрозумілу під час роботи з ресурсами в мережі Інтернет.

Технологію web-quest розглядають у своїх дослідженнях багато науковців-викладачів і кожен з них трактує дане поняття під різним кутом зору (табл. 1).

Таблиця 1

Трактування поняття “web-quest”

Автор	Визначення поняття
Б. Додж	пошукова діяльність (або діяльність, що орієнтована на пошук), у процесі якої вся інформація, якою оперує студент, учень, або її частина, надходить з інтернет-джерел
Т. Марч	побудована за принципом опор навчальна структура, що використовує посилання на суттєво важливі ресурси Інтернет і автентичну задачу з метою мотивації студентів, учнів до здійснення дослідницької проблеми з неоднозначним рішенням, розвиваючи в них уміння працювати як індивідуально, так і в групі (на заключному етапі) у процесі пошуку інформації та її перетворення в більш складне завдання
Н. Анохіна	один із засобів упровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення доступності та ефективності освіти, удосконалення навчально-виховного процесу

О. Льченко	методика, яка вчить знаходити необхідну інформацію, піддавати її аналізу, систематизувати, вирішувати поставлені задачі, розвивати пізнавальну діяльність і формувати ключову компетентність студента
Н. Ніколаєва	проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси Інтернет
О. Федоров	освітній сайт, що присвячений самостійній дослідницькій роботі студентів, учнів (у групах) з певної теми на основі гіперпосилань на різні веб-сторінки
О. Шестопалюк	спеціальним чином організований вид орієнтованої на розв'язок проблеми дослідницької діяльності, для виконання якої студенти, учні здійснюють пошук інформації в мережі за вказаними адресами, спираючись на представлені педагогом опори

Залежно від різних класифікаційних ознак розрізняють декілька видів web-quest:

- за просторовими межами реалізації: closesystem web-quest, в якому інформація міститься в рамках одного веб-сайту або блогу й не виходить за його межі, та opensystem, в якому здобувачі освіти мають самостійно знайти матеріал для виконання завдання, користуючись порадами наставника та переліком рекомендованих джерел, лінків;

- за часовими межами реалізації: короткострокові (реалізуються за 1–2 заняття), середньострокові (реалізуються більш, ніж за 2 заняття до тижня роботи) та довгострокові (розраховані від тижня до місяця, інколи на семестр або навіть рік);

- за обсягом та форматом матеріалу, який викладач пропонує для вивчення: прості та складні (комбіновані);

- за предметним змістом: моно- та міжпредметні квести (наприклад, економіка у поєднанні з історією та географією);

- за формою проведення: групові та індивідуальні;

- за метою: спрямовані на набуття знань і здійснення їх інтеграції в свою систему знань, та спрямовані на розширення і уточнення понять, явищ.

Web-quest має таку структуру: вступ (формулювання теми, опис головних ролей учасників, сценарій, план роботи), основне/головне завдання та проміжні питання, на які студенти мають знайти відповідь, перелік корисних посилань, опис основних етапів роботи, критерії оцінювання підсумків виконаної роботи.

Підчас проходження web-quest доцільно використовувати можливості Google Forms та інших ресурсів для он-лайн тестування з метою поточного контролю знань. Результати тестування доцільно зображувати у вигляді ігрового рейтингу, в якому персонажі (студенти) займають відповідні місця на шляху до досягнення заповітної мети.

Перевагою web-quest технології є те, що quest може бути створений не лише викладачем, але й здобувачем освіти, тому він може бути одночасно й інструментом виконання завдання, й його результатом, на рівні з мультимедійною презентацією чи доповіддю. Таким чином студенти можуть стати ак-

тивними співтворцями навчально-виховного процесу та долучитися до співпраці в колективній чи груповій навчально-дослідній діяльності.

Web-quest – це саме та технологія, яка може додати нових вражень у навчанні та значно підвищити активність студентів digital-покоління.

Список використаних джерел:

1. Dodge B. WebQuests: A technique for Internet-based learning / B. Dodge // Distance Educator. – 1995. – 1 (2). – Р. 10–13.

2. Ільченко О. В. Використання web-квестів у навчально-виховному процесі. [Електронний ресурс] / Ільченко О. В. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30113

3. Шестопалюк О. В. Веб-квест – елемент всепроникаючого навчання : навчально-методичний посібник / О. В. Шестопалюк, Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – Вінниця : ТОВ “Ландо ЛТД”, 2014. – 349 с.

4. Сокол І. М. Веб-квест як інноваційний метод формування творчої особистості / І. М. Сокол // Освіта та розвиток обдарованої особистості, 2013. – № 2 (9). – С. 28–30.

5. Кадемія М. Ю. Веб-квест у підготовці майбутніх учителів : навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, О. В. Шестопалюк. – Вінниця : ТОВ Фірма “Планер”, 2015. – 155 с.

6. Савченко Л. Використання веб-квест технологій у вищій школі при підготовці майбутніх фахівців / Л. Савченко // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2017 – № 1 (50). – С. 67–74.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

Приходько І. П.

Інформатизація аграрної освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп’ютерних методів навчання та тестування, що дасть можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них – індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожної дитини тощо. Результатами інформатизації аграрної освіти мають бути:

- розвиток інформаційної культури людини (комп’ютерної освіченості);
- розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів;
- скорочення терміну та підвищення якості навчання і тренування на всіх рівнях підготовки кадрів;
- інтеграція навчальної, дослідницької та виробничої діяльності;
- удосконалення управління аграрною освітою;

– кадрове забезпечення усіх напрямів інформатизації України шляхом спеціалізації та інтенсифікації підготовки відповідних фахівців.

Здійснюючи інформатизацію освітньої галузі, суспільство і аграрна освіта мають в цілому переглянути свої погляди на якість аграрної освіти, що надається, визначити основні її сучасні і перспективні складові, а також завдання щодо її досягнення в умовах інформатизації суспільства.

Першочерговим завданням є створення глобальної комп'ютерної мережі аграрної освіти та науки. Організація державних і приватних центрів масового навчання населення нових спеціальностей з урахуванням вимог міжнародних стандартів для кадрового забезпечення усіх напрямів інформатизації як за рахунок інтенсифікації підготовки відповідних фахівців, так і створення навчального середовища на їх комп'ютеризованих робочих місцях; розвиток системи індивідуального безперервного навчання на основі автоматизованих навчальних курсів та систем, інтелектуальних комп'ютерних і дистанційних технологій навчання.

Інформатизація наукової діяльності сприятиме підвищенню ефективності наукових досліджень, створенню потужної системи науково-технічної інформації та її використанню на всіх етапах наукової діяльності за умови активізації всіх її форм. Повинні бути створені умови для широкої комп'ютеризації та математизації природничих і гуманітарних наук, входження у світову інформаційну мережу баз даних та знань, формування в майбутньому “об'єднаного” чи “колективного” інтелекту.

Але поряд з певними успіхами, процес інформатизації вищої аграрної освіти в Україні виявив цілий комплекс споріднених проблем, серед яких головною є відсутність єдиного підходу в обґрунтуванні і формуванні напрямів застосування інформаційно-комп'ютерних технологій для вдосконалення системотворчих елементів освітньої діяльності у аграрних ВНЗ. Це виражається в такому:

– недостатній рівень врахування можливостей використання сучасних ІКТ при визначенні змісту освітніх програм і структури державних освітніх стандартів за напрямами і спеціальностями вищої аграрної освіти;

– недостатня кількість, якість і слабка інтегрованість спеціалізованих і загальносистемних програмно-технічних засобів та інформаційних ресурсів для застосування в освітній діяльності;

– недостатнє врахування можливостей використання сучасних ІКТ при створенні і відновленні навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності;

– недостатнє і несистемне використання сучасних ІКТ під час удосконалення освітніх програм;

– нерозвиненість форм застосування ІКТ в управлінні аграрною освітою на місцевому і регіональному рівнях;

– відсутність діючого механізму накопичення, узагальнення і поширення передового досвіду використання ІКТ в освітній діяльності аграрних ВНЗ;

– неповна відповідність діючих у галузі інформатизації аграрної освіти міжуніверситетських науково-технічних програм основним положенням Концепції інформатизації сфери аграрної освіти України;

– відсутність цільового бюджетного фінансування створення інформаційних, освітніх і наукових ресурсів;

– невідповідність у багатьох випадках вимог державних освітніх стандартів до змісту вищої аграрної освіти сучасним проблемам використання ІКТ у майбутній професійній діяльності студентів;

– недостатньо розвинена система контролю якості електронних засобів навчання й освітніх інформаційних технологій, у тому числі дистанційних, що може привести до зниження якості аграрної освіти;

– відсутність у більшості ВНЗ цілеспрямованої роботи з формування у студентів інформаційної культури;

– відсутність ефективної системи перепідготовки і підвищення кваліфікації керівних кадрів і професорсько-викладацького складу щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у вищій аграрній освіті.

У таких умовах необхідне наукове обґрунтування і прогнозування процесу інформатизації вищої аграрної освіти, встановлення критеріїв, які визначають загальний рівень інформаційної культури, моральні та професійні якості членів інформаційного суспільства, особливо його еліти – фахівців з вищою аграрною освітою, формування змісту їхніх інформаційно-комп'ютерної підготовки, адекватний вибір методів, засобів і форм цієї підготовки, а також детальний опис інфраструктури і механізмів, які забезпечують процес інформатизації аграрних ВНЗ.

Список використаних джерел:

1. Аграрні вищі навчальні заклади України / за ред. Т. Д. Іщенко. – К. : Аграрна освіта, 2008. – 426 с.

2. Красняков Є. Освітня політика як інструмент впливу держави на систему освіти / Є. Красняков // Шлях освіти. – 2006. – № 4. – С. 11–13.

3. Білощицький А. О. Методи та моделі комплексного інформаційно-освітнього середовища в умовах розвитку вищого навчального закладу [Електронний ресурс] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : 05.13.06 / А.О. Білощицький ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – К., 2007.

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЯК РАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТА

Пугач В. Б.

У наш час інформаційно-комп'ютерні технології є одним з найважливіших факторів, що визначають інтенсивний і якісний розвиток системи вищої освіти.

Сучасні педагогічні дослідження, пов'язані з вивченням проблем інформатизації навчання, мають різнобічний характер. Проблемами інформатизації освіти займалися такі вчені, як Ю. К. Бабанський, Ю. С. Брановський, Я. Л. Ваграменко, А. Г. Гейн, Г. С. Гершунський, А. П. Єршов, І. Є. Машбиць, І. В. Роберт та багато ін.

Інформатизація освіти на сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти з погляду багатьох фахівців дає змогу:

- побудувати відкриту систему освіти, що забезпечує кожному індивіду власну траєкторію навчання;

- докорінно змінити організацію процесу пізнання шляхом зміщення його в бік системного мислення;

- раціонально організувати пізнавальну діяльність учнів в ході навчального процесу. При цьому знання учнями можуть бути отримані або процедурним, або декларативним шляхом, тобто, орієнтованим на послідовне пред'явлення порцій навчальної інформації та контролю її засвоєння (електронні підручники, тестові і контролюючі програми, довідники та навчальні бази даних, навчальні відеофільми).

Слід зазначити, що інформатизація освіти передбачає:

- впровадження засобів нових інформаційних технологій в освітній процес;

- підвищення рівня комп'ютерної (інформаційної) підготовки учасників освітнього процесу;

- системну інтеграцію в освіту інформаційних технологій, що підтримують наукові дослідження, процеси навчання і організаційне управління;

- побудова та розвиток єдиного освітнього інформаційного простору.

Нові інформаційні технології являють собою сукупність математичних і кібернетичних методів, сучасних технічних засобів, що забезпечують здійснення збору, зберігання, переробки і передачі інформації на основі сучасної комп'ютерної техніки.

Згідно з визначенням, прийнятим ЮНЕСКО, інформаційні технології – це комплекс взаємопов'язаних наукових, технологічних, інженерних дисциплін, що мають своїм основним предметом методи ефективної організації праці людей, зайнятих обробкою і зберіганням інформації; безпосередньо обчислювальну техніку і методи її взаємодії з людьми і виробничим обладнанням; їх практичне використання, а також пов'язані з усім цим соціальні, економічні і культурні проблеми. Тому нові інформаційні технології в навчанні є раціональним засобом у розвитку творчих, здібностей студентів. Включення нових інформаційних технологій в навчальний процес вищого навчального закладу впливає на характер протікання загального педагогічного процесу.

Основним завданням нових інформаційних технологій навчання є розробка інтерактивних середовищ управління процесом пізнавальної діяльності та доступу до сучасних інформаційно-освітніх ресурсів (мультимедіа підручниками і підручниками, побудованими на основі гіпертексту; різних баз даних; навчальним сайтів та інших джерел).

Особливість більшості нових інформаційних технологій у вищій освіті полягає в тому, що вони базуються на сучасних персональних комп'ютерах. При цьому персональний комп'ютер упевнено увійшов в систему дидактичних засобів, ставши важливим елементом предметного середовища.

І. В. Роберт під засобами нових інформаційних технологій розуміє “програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної техніки, сучасних засобів і систем телекомунікацій інформаційного обміну, аудіо-, відеотехніки і т. п., що забезпечують операції зі збору, продукування, накопичення, зберігання, обробки, передачі інформації”. В зв'язку з цим, виникла необхідність дати визначення поняття “нові інформаційні технології навчання”.

В. П. Беспалько, В. І. Боголюбов, І. І. Ільясов, Н. А. Галатенко, Г. К. Селевко, Г. М. Соловйов та інші в своїх дослідженнях піднімають такі питання, як діагностичне цілеутворення, системність, результативність, алгоритмованість, керованість, відтворюваність, проєктованість, ефективність навчання, коректованість, візуальність, економічність, можливість постійного оперативного зворотного зв'язку під час використання інформаційних технологій навчання.

Потенціал новітніх інформаційних технологій в освіті відкриває такі основні можливості:

- вдосконалення методології та стратегії відбору змісту освіти, внесення змін до вивчення традиційних дисциплін;
- підвищення ефективності навчання, його індивідуалізації і диференціації, організації нових форм взаємодії в процесі навчання і зміни змісту і характеру діяльності викладача і студента;
- вдосконалення управління навчальним процесом, його планування, організації, контролю, модернізації механізмів управління системою освіти.

Розвиток інформаційних технологій спричиняє становлення принципово нової освітньої системи, яка може забезпечити надання мільйонам людей освітніх послуг високої якості при скороченні питомих витрат на освіту. Не той викладач, який застосовує нові технічні засоби в старій освітній системі, тобто при старих педагогічних методах, економічних механізмах і організації праці, а той, який діє в новій освітній системі, забезпечує успішне функціонування освіти в сучасному світі.

Як зазначає В. А. Латишев, використання нових інформаційних технологій тільки в тому випадку веде до вирішення гострих проблем сучасної освіти, коли розвиток технологічної підсистеми освіти супроводжується радикальними змінами у всіх інших підсистемах: педагогічної, організаційної, економічної, а також зачіпає теоретичні та методологічні основи освітньої системи. Тому нові технології тільки тоді можуть бути ефективні в освіті, коли вони не вписуються в уже існуючу освітню систему, а входять як елемент в нову систему освіти, сприяючи:

- розкриттю, збереженню і розвитку індивідуальних здібностей учнів;

– формуванню в учнів пізнавальних здібностей, прагнення до самовдосконалення;

– забезпеченню комплексності вивчення явищ дійсності, нерозривності взаємозв'язку між природознавством, технікою, гуманітарними науками і мистецтвом;

– постійному динамічному оновленню змісту, форм і методів процесу навчання і виховання.

Т. Г. Везиров визначає основні дидактичні вимоги, пріоритет яких обґрунтований застосуванням нових інформаційних технологій: доцільність застосування навчального матеріалу; достатність; наочність; повнота; сучасність; структурованість; рівень складності; своєчасність.

Підкреслимо, що сучасні інформаційні технології пропонують широкий набір засобів для розробки освітніх дій, а саме: надання інформації в різній формі з різними графічними, звуковими і відеоефектами, можливості моделювання навчального діалогу з комп'ютером, ділових ігор і т. п. Вченими підкреслюється важливість використання цих засобів при розробці змісту конкретних навчальних занять, навчальних тем відповідно до освітніх цілей, які стоять перед автором навчального матеріалу.

Таким чином, застосування нових інформаційних технологій в освіті має розглядатися як стратегічне рішення, орієнтоване на формування нової освітньої системи.

Список використаних джерел:

1. Беспалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия) / Беспалько В. П. ; Изд-во Московского психолого-социального института. – Воронеж : МОДЭК, 2002.

2. Везиров Т. Г. Средства информатизации и коммуникации в подготовке бакалавров педагогического образования / Т. Г. Везиров // Крымский научный вестник. Сб. “Народное образование”. Серия “Педагогика”. – 2016.

3. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты) / Роберт И. В. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014.

4. Селевко Г. К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств : учебн. пособие / Селевко Г. К. – М. : Народное образование, 1998.

ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шведова А. В., Глуха Г. Я.

Підготовка майбутніх спеціалістів – складний та довгий процес, головною метою якого є формування професійних навичок, вміння адаптуватися до змін сучасного світу та швидко освоювати новітні технології. Для повноцінного розвитку вітчизняних вищих навчальних закладів, їх інтеграції у

світову наукову спільноту, необхідно комплексно вирішувати питання інформатизації освіти, враховуючи більшість напрямків використання інформаційних технологій [1].

Сьогодні інформаційні технології стали невід'ємною частиною навчального процесу. В нинішніх умовах розвитку перед вищою школою відкриваються нові можливості задоволення потреб в навчанні як для викладачів, так і для студентів.

Тенденція зростання частки та значення інформаційних технологій в вирішенні різнопланових освітніх питань зумовлює появу проблеми удосконалення методики викладання. Розробка інформаційно-навчальної платформи включає в себе технічне оснащення, створення інформаційної інфраструктури, інформаційне наповнення та доступ усіх учасників інформаційного процесу до ресурсів цього середовища. Головне навантаження за пошук способів застосування інформаційних ресурсів в навчальному процесі покладається на викладачів.

Факт, що сучасні студенти добре орієнтуються в глобальній мережі та швидко знаходять необхідну інформацію та є досвідченими користувачами віртуального середовища, необхідно враховувати при організації навчального процесу. За період шкільного навчання віртуальна інформація стала для них домінуючою. Оскільки учні звикли працювати в інформаційному середовищі для зручності вони оберуть електронне вивчення дисципліни. Традиційний метод навчання в аудиторії в форматі “викладач – студент”, а вдома – “студент – книга” (особливо якщо книга представляє собою “паперовий носій”) застарів. До вищих навчальних закладів прийшло нове покоління. В цих умовах головне завдання інновацій не замінити викладача, а доповнити способи подання та освоєння матеріалу. Особистий контакт при аудиторних заняттях залишається однією з найважливіших форм освоєння інформації.

Актуальними також є проблеми, пов'язані зі збільшенням обсягу навчального матеріалу, який необхідно вивчити протягом тих же або скорочених строків.

Інформатизація освіти передбачає наявність та розвиток професіоналів з високою інформаційною культурою, аналітичними та гуманітарними здібностями.

Проблема формування інформаційної культури досі не вирішена. Освоювати на практиці новітні технології мають люди середнього та старшого покоління, більшість з яких отримали загальну та професійну освіту до розповсюдження персональних комп'ютерів та мережі інтернет. Важливо створити середовище, яке забезпечить формування як окремих компонентів, так і всієї інформаційної культури.

Підготувати кваліфікованого працівника неможливо без використання сучасних інформаційних технологій. Майбутній спеціаліст має орієнтуватися в інформаційному середовищі та вміти використовувати різноманітні інформаційні технології в своїй діяльності.

Застосування комп'ютерних технологій дозволяє розкривати більш глибоко теоретичні питання, не порушуючи встановлені строки навчання. Студент має можливість детальніше вивчати процеси та явища, засвоювати складні теоретичні питання, які неможливо освоїти без використання інтерактивних моделей. При цьому викладач має акцентувати увагу на найголовніших аспектах.

У вирішенні цього питання допоможуть мультимедійні технології. Оптимальний навчальний процес можна досягнути тільки у тому випадку, коли вербальний та візуальний матеріал будуть представлятися синхронно. Візуалізація ефективна при використанні одного, але якісно опрацьованого фрагмента, а не погано виконаного мультимедійного забезпечення.

Одним із діючих методів запровадження інформаційних технологій в освітній процес вищих навчальних закладів є створення і використання навчальних посібників та дидактичних матеріалів нового покоління – електронних посібників.

Для задоволення потреб сучасних студентів навчальні електронні видання мають відповідати таким дидактичним вимогам, як науковість, доступність, наочність, системність і послідовність викладу, єдність освітніх, розвиваючих та виховних функцій навчання.

Отже, головними проблемами використання інформаційних технологій в системі вищої освіти є повільний перехід та впровадження інновацій через великий обсяг робіт, застосування нової форми навчання завдяки появі електронних посібників та формування інформаційної культури у спеціалістів середнього та старшого віку, які отримали освіту до появи сучасного інформаційного середовища.

Список використаних джерел:

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖНИХ СЕРВІСІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Седой В. Г.

Розвиток системи освіти України у напрямі приєднання до Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) та впровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) внесло значні зміни до характеру навчального процесу в українських закладах вищої освіти (ЗВО). Реалізація ЄКТС у межах ЄПВО передбачає зміну парадигми від “навчання, орієнтованого на викладача” до “навчання, орієнтованого на студента”, оскільки базовим принципом ЄПВО визнано “студентоцентроване навчання” [1]. Відповідно до цього, згідно зі ст. 56 Закону України

“Про вищу освіту” [2], з 1 вересня 2015 р. відбулося зниження максимального навчального навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника до 600 годин на навчальний рік, що відповідає зниженню частки аудиторних занять у навчальних планах підготовки бакалаврів та магістрів. Водночас значення самостійної роботи студентів підвищується не тільки внаслідок зростання її обсягів, але й тому що до неї висуваються якісно нові вимоги, що підтверджується наступними словами з Довідника користувача ЄКТС: “Студентоцентроване навчання є процесом якісного перетворення в навчальному середовищі для студентів та інших осіб, які навчаються, спрямованого на підвищення їхньої самостійності (автономії) та критичної здатності за допомогою підходу, зорієнтованого на результат” [1].

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ICT – Information Communication Technologies) створив необхідні передумови для реорганізації ділових процесів у різних сферах діяльності людини. Зниження цін на комп’ютерну та комунікаційну техніку, з одного боку, та підвищення доходів населення, з іншого, зробили можливим використання сучасних ICT не тільки на виробництві, але й у повсякденному житті пересічного громадянина країни. Згідно рейтингу International Communication Union (ITU) у 2017 р. за рівнем розвитку ICT Україна посіла 79 місце серед 175 країн [3]. Все більшого поширення набувають нові форми навчальної діяльності, що ґрунтуються на використанні електронних технологій. Електронне навчання (eLearning) частіше починають використовувати не тільки у корпоративному секторі, але й у існуючих навчальних закладах.

Для успішного виконання самостійної роботи студентам необхідно не тільки отримати від викладача завдання та додаткові матеріали, але й мати можливість достатньо оперативно комунікувати з викладачем з метою своєчасного одержання порад чи відповідей на питання, що виникають при самостійному опрацюванні матеріалу. Важливим елементом навчання також є взаємодія студентів не тільки з викладачем, але й поміж собою в ході виконання одержаних завдань. У зв’язку з вищесказаним, особливої актуальності набуває задача розгортання ефективних систем організації ведення навчального процесу в мережевому середовищі.

Широкое використання мережі Internet для навчання передбачає формування кожним учасником навчального процесу власного персонального навчального середовища (PLE – Personal Learning Environment), яке уявляє з себе поєднання інструментів, сервісів та людей, що формують індивідуальний інформаційний простір для навчання [4]. Важливим засобом організації PLE виступають мережеві сервіси web 2.0 [5]. Набір сервісів та ресурсів Internet, що використовується при виконанні самостійної роботи студентами, визначається ними індивідуально у залежності від персональних уподобань та рекомендацій викладача. Однак ефективність взаємодії учасників навчального процесу за допомогою Internet у великій мірі буде залежати від міри перекриття сформованих студентами та викладачами їхніх PLE. Тому процес формування студентами їхніх PLEs повинен узгоджуватись з

викладачами та, навпаки, викладачі повинні враховувати, яким сервісам студенти надають перевагу для використання у навчальних цілях.

У глобальній мережі існує велика кількість web-сервісів різних видів та функціонального призначення, що можуть використовуватись при формуванні студентами своїх PLE. До ключових відносяться сервіси таких видів:

- пошуку інформації (Google, Google Scholar, Яндекс);
- агрегації інформації (Netvibes, RSS-reader-и);
- комунікації та передачі інформації (Gmail, Skype, Messenger, Viber, Telegram, Hangouts);
- публікації інформації (Slideshare, Flickr, Prezi, Authorstream, Issuu, Academia);
- групової взаємодії (Realtimeboard, Padlet, Notebookcast, eTutorium);
- соціальні медіа (Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram, Google+);
- створення, зберігання та поширення матеріалів (Google Disk, Google Документи, MS Office online, Vox, Dropbox, Youtube);
- фіксації та поширення існуючих матеріалів мережі (Diigo, Delicious, Pinterest, Evernote, Pocket);
- блоги та персональні сайти (Blogger, Google Sites, Wordpress);
- опитування та тестування (Surveymonkey, Onlinetestpad, Qzqr);
- інтегровані системи управління навчанням (online LMS – Learning Management System: NEO, ScholarLMS, Moodlecloud, Sebalelms).

Особливу роль в організації навчального процесу відіграють системи управління навчанням (LMS). З одного боку, вони можуть вважатись самодостатніми навчальними системами, що забезпечують ведення навчального процесу. З іншого – навчання може успішно проводитись і без використання таких систем та передбачати використання різноманітних web-сервісів. Існує також і проміжний варіант, коли LMS використовується як певний каркас для розбудови екосистеми для навчання та доповнюється використанням різноманітних web-сервісів.

Оскільки існує дуже велика кількість варіантів наборів сервісів у створюваних студентами PLE, то, на наш погляд, для кожної навчальної групи студентів необхідно своєчасно з'ясовувати переліки найбільш пріоритетних сервісів, що доцільно використовувати для підтримки навчального процесу. Це надасть можливість викладачам вносити необхідні зміни до своїх PLE з метою підвищення ефективності підтримки виконання самостійної роботи студентів та навчального процесу в цілому.

Автор даної доповіді на протязі останніх шести років проводить такі опитування студентів очної форми навчання Національного транспортного університету, що приступають до проходження курсу “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”, за допомогою Google Forms. Аналіз результатів опитувань дозволяє зробити деякі принципові висновки:

1. Перелік найбільш популярних web-сервісів, що використовуються студентами, може змінюватись рік від року.

2. Найбільш поширені серед студентів web-сервіси не обов'язково будуть вважатися такими, що доцільно використовувати у навчальних цілях.

3. Дуже високе значення для підтримки навчального процесу студенти надають персональному сайту викладача.

4. Не зважаючи на появу все більшої кількості нових web-сервісів, перше місце за пріоритетом у використанні для навчального процесу відводиться засобам електронної пошти.

5. Поступово зростає роль медіа контенту (відео) у навчанні.

Практичний досвід автора по використанню web-сервісів для підтримки навчального процесу студентів очної форми навчання свідчить не тільки про підвищення ефективності самостійної роботи, але й про наявність певних проблем. Так, викладачі повинні мати достатньо високий рівень компетентності з використання мережевих засобів і для її досягнення може існувати потреба у підвищенні кваліфікації. Окрім того, використання названого підходу для підтримки навчання студентів вимагає додаткових витрат часу за межами аудиторних занять, які фактично не враховуються у навчальному навантаженні викладача та, відповідно, не оплачуються. Тому існує серйозна проблема мотивації викладачів до використання сучасних методів навчання, що не може бути вирішена на рівні кафедри чи факультету.

Список використаних джерел:

1. Європейська кредитна трансфертно-накопичувальна система: довідник користувача / пер. з англ. ; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж. В. Таланової. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.

2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII (зі змінами).

3. ICT Development Index 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html>

4. Michael Quist What is a Personal Learning Environment? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://study.com/academy/lesson/what-is-a-personal-learning-environment.html>

5. Бугайчук К. Л. Персональне навчальне середовище: перша спроба зрозуміти [Електронний ресурс] / К. Л. Бугайчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 5 (25). – Режим доступу : <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/550/445>

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: СВІТОВИЙ ДОСВІД І ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Рибальченко Л. В., Сіліна І. С.

Кожного року зростає популярність дистанційного навчання в системі вищої освіти. Україна не залишається осторонь світового розвитку в даній сфері, однак, реалізація онлайн-навчання досі не підтверджена теоретич-

ними та практичними розробками. Світового масштабу досягла одна з найновіших форм дистанційного навчання – масові відкриті онлайн-курси (з англ. Massive open online cours).

МООС – це інтернет-курс з великомасштабною інтерактивною участю та відкритим доступом через Інтернет. Масові відкриті онлайн-курси престижних університетів надали змогу інтерактивного спілкування студентів та викладачів, а також прийому іспитів в режимі онлайн. Подібні сайти розраховані на студентів різних попередніх рівнів підготовки – як новачків, так і досвідчених фахівців.

На сьогоднішній день більшість університетів світу впроваджує власні МООС (насамперед це університети США та Великої Британії), що дає змогу їм створювати нові форми навчання, використовувати краудсорсинг для форумів, курсів, а також залучати власних викладачів до проведення онлайн-лекцій.

Для доставки “освітнього контенту” університети використовують загальну інфраструктуру, розроблену провайдерами. Наприклад, Stanford, Duke, California Institute of Technology, University of Illinois at Urbana-Champaign, Berklee College of Music працюють на базі Coursera, тоді як інші університети створюють власні платформи для поширення МООС (для MIT, Harvard і Каліфорнійський університет в Берклі – проект EDX). Творці Udacity пішли іншим шляхом і залучають до ведення курсів (на рівні з університетськими працівниками) висококваліфікованих фахівців як з університетів, так і з найбільших компаній, наприклад, Google і Microsoft.

Coursera, одна з найбільших на сьогодні платформ з надання послуг МООС, була заснована в серпні 2012 р., але вже через кілька місяців її послугами користувалися мільйони користувачів, а десятки тисяч щомісяця долучалися до проекту, щоб прослухати один з більш ніж 200 доступних курсів. Менш ніж за рік платформа зібрала понад 20 мільйонів доларів від венчурних інвесторів.

Udacity користується мільйон чоловік, і за кілька місяців роботи проекту вдалося залучити 15 мільйонів доларів фінансування. Гарвард і MIT витратили 30 мільйонів на розвиток edX (це єдиний non-for-profit-проект з вищезазначених).

Україна поки що не може представити національний проект подібний Coursera, але попит на дану послугу постійно зростає.

MOOCology – перша в Україні освітня платформа, заснована на концепції “blended learning” (“змішана освіта”), ключовою особливістю якої є інтеграція онлайн і офлайн форм навчання, які разом утворюють хаб. Онлайн курси від кращих університетів світу адаптуються командою MOOCology для української аудиторії. Для кожного хаба вибираються ментори – фахівці в певних сферах, які допомагають студентам освоїти і закріпити теоретичні навички, що значно підвищує ефективність засвоєння теоретичного матеріалу.

У найближчий час із все більшим зростанням попиту на дану послугу може з'явитися серйозна конкуренція між класичним та дистанційним навчанням. Тому розглянемо основні переваги та недоліки впровадження дистанційної форми навчання.

Це абсолютно нова українська освітня платформа, що з'явилася в жовтні 2014 р. Створена як громадський проект масових відкритих онлайн курсів, платформа пропонує освітні програми від провідних українських ВНЗ – КПІ, Київського національного університету Шевченка, і Києво-Могилянської академії. Prometheus тільки самостійно створює і розміщує курси, але також дає можливість викладачам, університетам і навіть приватним компаніям безкоштовно розміщувати і просувати свої навчальні програми. Структура курсів є класичною для MOOC платформи – відео-лекції, інтерактивні тестові завдання, обговорення питань на онлайн форумах.

Таблиця 1

Переваги та недоліки застосування дистанційної форми навчання

Переваги	Недоліки
<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання в курсах різної форми інформації (аудіо-, відео- і графічна, текстова), ведення форумів та блогів. 2. Залучення масової аудиторії. 3. Інформацію надають фахівці певної області знань. 4. Відсутність вікових, територіальних, професійних обмежень. 5. Обмін досвідом і колективна робота. 6. Безкоштовність і гнучкий графік навчання. 7. Високі вимоги до викладачів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Можливість технічних проблем під час практичних завдань. 2. Велика кількість і хаотичність інформації. 3. Можливість проблем доступу до курсів. 4. Відсутність або обмеженість зворотного та очного зв'язку з викладачем. 5. Самостійне регулювання кожним учасником своєї діяльності. 6. Відсутність достатнього часу для обробки всієї інформації та її практичного застосування. 7. Відсутність контролю, самодисциплінованості та самостійності студентів.

Розроблено авторами за даними [3].

Отже, перехід до дистанційного навчання – це ще один етап еволюції системи освіти. Онлайн-навчання широко використовується різними країнами світу. Однак, складно говорити про його ефективність, тому що це залежить лише від того, хто навчається, його регулярності роботи з матеріалами. З іншого боку, дистанційну форму навчання можна розглядати як загальнонаціональний доступ до знань.

Звичайно, така форма не замінить традиційної, але вона доповнить та удосконалисть систему освіти. В Україні вищі навчальні заклади пропонують отримати знання дистанційно майже з усіх дисциплін або спеціальностей. Проте, Україна представляє собою вільну нішу в даній області, що може сприяти створенню найрізноманітніших ідей, які потім реалізуються в успішні бізнес-проекти, приносячи користь всім хто прагне отримати нові знання.

Список використаних джерел:

1. Мясковська М. О. Світові тенденції розвитку дистанційної освіти та перспективи для України / М. О. Мясковська // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія: Педагогічна. – 2015. – Вип. 21. – С. 256–258.

2. Опанасюк Ю. І. Дистанційне навчання як наслідок еволюції традиційної системи освіти / Ю. І. Опанасюк // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. – 2017. – Вип. 48 (1). – С. 153–161.

3. Преимущества и недостатки онлайн-образования в кратком обзоре MOOC-платформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://businessviews.com.ua/ru/personal-life/id/preimuschestva-i-nedostatki-onlajn-obrazovanija-v-kratkom-obzore-moos-platform-230>

4. Що таке MOOC? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://samoosvita.in.ua/shho-take-mooc>

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Приходько О. А., Сохацький А. В.

Сучасна вища технічна освіта як структурна складова вищої освіти в Україні переживає глибоку кризу. Реалізація ідей реформування вищої школи змінила систему підготовки фахівців, в наслідок чого зменшилась в декілька раз обсяги аудиторних занять, погіршилися умови навчання, слабкість або повна відсутність відповідного наукового та навчально лабораторного забезпечення, завантаження професорсько-викладацького складу невластивими їм завданнями і.т. п. Економічна політика в країні не сформувала мотивацію студентів до успішного навчання.

Багаточисельні публікації про те що світ знаходиться на новому етапі свого розвитку – етапі побудови постіндустріального, інформаційного суспільства. Основною метою такого суспільства є знання та вміння. Проте належність підприємствам нових науково-містких технологій з обмеженим доступом, робить неможливість вивчення їх у вишах. Взагалі вищий навчальний заклад як соціальний інститут нездатний надати такий рівень знань якого б хватило на весь період інженерної діяльності фахівця. У зв'язку з цим повинні бути центри профільного навчання де б проводилась доводка профільних спеціалістів.

Багато студентів, які отримали інженерну освіту поступають на навчання в інші навчальні заклади, оскільки система не завжди задовольняє загальним вимогам роботодавців.

Інженер – це суб'єкт технічної та технологічної діяльності. Його діяльність пов'язана з розробкою, створенням, функціонуванням та управлінням технічних систем.

Життєвий цикл будь якого виробу включає: маркетинг, розробку технічного завдання, наукові дослідження, пошук інженерних рішень, технічний та робочий проект, інженерний аналіз, розробку технологій, підготовку виробництва, власне виробництво, експлуатацію, технічне обслуговування, діагностику та ремонт, утилізацію.

Зазвичай підготовка інженера містить наступні компоненти: фундаментальний та гуманітарний цикл, загально - технічні дисципліни, спеціальну підготовку. Часто процентне співвідношення даних компонент викривлене настільки, що не надає відповідної інженерної підготовки.

Окрім цього складається ситуація коли надзвичайно низький рівень вивчення природничих дисциплін в середній школі не дозволяє ефективно вивчати фізико-математичну та технічну складову у вищому навчальному закладі, а потребує додаткової підготовки.

Проте в даний час інженер це спеціаліст, діяльність якого направлена не тільки на створення об'єктів, які не існували в природі та суспільстві раніше. Причому ці об'єкти повинні бути конкурентоздатними. Вони повинні створюватися з використанням наукових досліджень, новітніх технологій, задовольняти матеріальним та духовним потребам суспільства. Такий фахівець повинен вміти проводити моніторинг ринкових тенденцій, створювати і проводити експертизу споживчих переваг, розробляти стратегічні плани та тактичні задачі виробничо-ринкової діяльності з урахуванням розвитку техніки, технологій і наукових досягнень.

Виникає питання хто повинен вирішувати всі ці проблеми: роботодавець чи вищий навчальний заклад? Системний аналіз проблем підготовки кадрів для національної технологічної бази засвідчує, що вища школа сьогодні не спроможна самостійно справитися з такими завданнями. Очевидним є те, що роботодавці та вищі навчальні заклади повинні об'єднати свої зусилля в цьому напрямку. Переведення вищих навчальних закладів у повне підпорядкування МОН України є стратегічною помилкою.

На жаль, за останні 30–40 років престиж інженерних спеціальностей впав, а професія інженера з розвитком техніки та технологій стала і ще складнішою. Вона є специфічною і не належить до категорії популярних і модних, як наприклад економічні чи юридичні спеціальності.

Молоде покоління не вважає роботу ученого, інженера, конструктора, технолога престижною. Сьогодні кращі випускники середньої школи практично не йдуть навчатися на інженерні спеціальності. Уряду України вкрай необхідно вирішити проблему підвищення престижу інженерної праці.

На сьогодні в Україні ще й постійно знижується кількість бюджетних місць на навчання та скорочуються терміни навчання. Мінімальний термін навчання бакалавра з технічних спеціальностей повинен складати 5–6,5 років. Окрім цього перелік технічних спеціальностей є вкрай невдалим. Форма навчання за кошти фізичних осіб для технічних спеціальностей повинна бути скасована взагалі. Нормативне співвідношення між кількістю студентів та професорсько – викладацьким складом повинно бути встановлено тільки для першого року навчання.

Забезпечити стабільний і ефективний розвиток у підготовки і підвищенні кваліфікації кадрів можна шляхом вирішення наступних важливих питань: удосконалення структури і змісту професійної освіти з орієнтацією на реальні потреби ринку; значне підвищення якості професійної освіти; формування нових стандартів освіти, що відповідають світовим та європейським нормам; створення та упровадження нових організаційно-управлінських і фінансових механізмів, що забезпечують стабільне фінансування й ефективний розвиток навчальних закладів у нових економічних умовах; підвищення статусу працівників сфери освіти і науки; вирішення соціальних проблем студентів, молодих спеціалістів та працівників навчальних закладів та наукових установ.

Для цього необхідно: підвищити стипендії на пріоритетних інженерних спеціальностях; змінити умови навчання; організувати безперервну професійну освіту, розпочинаючи зі старших класів середньої школи (“школа-коледж, вуз-підприємство”); зацікавити інженерів масштабними проектами; на законодавчому рівні налагодити прямі стосунки вищих навчальних закладів з підприємствами й організаціями для формування та розвитку матеріально-технологічної бази, цільової підготовки спеціалістів у сфері розробки і реалізації високих технологій; збільшити кількість місць у вищих навчальних закладах на підготовку інженерних і наукових кадрів для високотехнологічних галузей промисловості за державним замовленням; сприяти росту зарплат інженерно-технічних та наукових працівників. Державна підтримка високотехнологічних підприємств за рахунок держгарантій, довгих кредитів перспективних технічних проектів та спеціальних програм на державному, можливо з фінансовою участю великих галузевих компаній і асоціацій у вигляді гідних грантів для авторських колективів для написання підручників підвищить статус інженера.

Основним напрямом підготовки кадрів, підвищення якості освіти має стати перехід до неперервної інтегрованої підготовки фахівців на основі інтеграції наукових організацій, вищих навчальних закладів і підприємств у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації спеціалістів для сфери розробки і реалізації високих технологій, а також залучення спеціалістів підприємств і наукових організацій до безпосередньої участі в підготовці кадрів, забезпечення змістової та організаційної спадковості між рівнями й ступенями освіти, закріплення молодих спеціалістів на вітчизняних

підприємствах і профільних науково-дослідних організаціях тощо. Тобто тільки активна участь підприємств з науко-місткими технологіями у підготовці фахівців може дозволити готувати конкурентоспроможних і затребуваних спеціалістів.

РОЛЬ В ОСВІТІ МОДЕЛЕЙ РЕАЛЬНИХ ПРОГРАМНИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В АВТОМАТИЗОВАНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖАХ

Співак Р. В.

Сучасне розуміння інформаційної системи припускає використання в якості основного технічного засобу переробки інформації персонального комп'ютера. У великих організаціях поряд з персональним комп'ютером до складу технічної бази інформаційної системи входять і більш потужні комп'ютери (так звані мейнфрейми або суперЕОМ). Крім того, технічне втілення інформаційної системи саме по собі нічого не буде означати, якщо не врахована роль людини, для якого предназначена вироблена інформація і без якого неможливе її одержання і представлення.

Моделювання використовується багато століть і давно є потужним інструментом науки і техніки. Сьогодні моделювання в переважній більшості випадків – це комп'ютерне моделювання. Таким чином, зайве говорити про актуальність моделювання для освіти в цілому. У виступах відомих вчених математиків академіків – Л. Д. Кудрявцева, М. М. Постнікова і особливо В. І. Арнольда звучать думки про те, щоб моделювання є основною метою шкільної математичної освіти і визначає його зміст. Крім того, вивчення різних аспектів комп'ютерного моделювання істотно розширює уявлення учнів про інформаційні технології, сучасної науки і техніки.

Проектування систем управління відіграє важливу роль в сучасних технологічних системах. Вигоди від її вдосконалення систем управління в промисловості можуть бути величезні. Вони включають поліпшення якості виробу, зменшення споживання енергії, мінімізацію максимальних витрат, підвищення рівнів безпеки і скорочення забруднення навколишнього середовища.

Для повного та всебічного дослідження я провів теоретичний аналіз літературних джерел, пройшов практику у відділі протиаварійного захисту шахти, та зробив висновки щодо потреби у сучасному ПО для контролю за безпекою шахтарів.

Ця програма розроблюється саме для підвищення рівню безпеки шахтарів та полегшення контролю за станом повітря, яке знаходиться у шахті, щоб завдяки накопиченню та обробці даних, можна було попередити вибухи у шахті і не допустити травмування та летальних випадків серед працівників підприємства.

Завдяки цій моделі, учні або студенти можуть спробувати себе у ролі оператора з обробки комп'ютерної інформації та програмному забезпечен-

ню. Це допоможе їм у майбутньому мати навички необхідні роботодавцям. Студенти зрозуміють всю складність і відповідальність цієї професії не створюючи небезпеку своїм незнанням на реальному об'єкті.

Введення в експлуатацію цієї системи, що буде мати назву RealtimeSensorMonitor, дозволяє забезпечувати комплексну безпеку шахти за допомогою безперервного контролю параметрів машин, вести безперервний аерогазовий контроль внутрішньошахтних атмосфери, який дозволяє аналізувати наявність і концентрацію потенційно небезпечних компонентів, перш за все метану в повітрі, що знижує аварійність і підвищує безпеку праці в важких умовах функціонування на різних горизонтах шахти.

Загальна схема шахти забезпечує безпечну і безаварійну роботу магістральних конвеєрних ліній. Контроль роботи може здійснюватися за датчиками струму на пускателях конвеєрів, швидкості стрічки, проскальзовання, температури на корпусі електродвигуна та ін.

У разі несправності будь-якого конвеєра, на загальній схемі шахти оператор зможе побачити на моніторі всі показники роботи і швидко з'ясувати причини несправності цього конвеєра. Контроль рівня води в водозбірниках, тиск в трубопроводах, температура на корпусі двигуна насосів. Продуктивність, вібрація, температура опорних підшипників вентиляторів головного провітрювання та шурфів. Це все є дуже відповідальною справою, де студент може допустити помилку яка може коштувати комусь життя, а завдяки тому що це є модель, а не реальний об'єкт, ми можемо вчитися на своїх помилках.

Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення ділянки ПАЗ, який знайде порушення або зміни нормального режиму провітрювання (зупинку ВМП, перевищення концентрацій контрольованих газів в місцях установки датчиків вище допустимих норм, зниження витрати повітря), виникнення аварійної або передаварійної ситуації контрольованого обладнання або технологічних об'єктів, негайно зробить запис в оперативному журналі із зазначенням передбачуваних причин і повідомить про даний випадок гірничого диспетчера під розпис. Таким самим чином ця програма може використовуватися будь яким підприємством.

Для ефективності процесу навчання в сучасних умовах необхідно використовувати інформаційно-довідкові системи, електронні підручники та енциклопедії, ресурси Інтернету. Використання відеоматеріалів також сприяють активізації пізнавальної діяльності студента і мають значну інформаційною ємністю. Таким чином, електронні освітні ресурси і формована на їх базі нові модельні середовища мають чималий потенціал для підвищення якості навчання.

Список використаних джерел:

1. Бесекерській В. А. Теорія систем автоматичного управління / Бесекерській В. А. – 4-е вид., перероб. і доп. – СПб. : Професія, 2003. – 747 с.

2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-informatsionnyh-tehnologiy-v-nauke-i-obrazovanii>

3. Петухова Е. И. Роль информационных технологий в повышении качества профессионального образования / Е. И. Петухова // Успехи современного естествознания. – 2013. – № 10. – С. 82–83.

4. Сигов А. С. Мобильные информационные технологии в учебном процессе школы и вуза / А. С. Сигов, В. А. Мордвинов. – Магистр. – 2001. – № 5–6.

5. Арменголь М. Влияние глобализации на деятельность иberoамериканского виртуального университета / М. Арменголь // Высшее образование в Европе. – 2002. – Т. XXVII. – № 3.

6. Образование и 21 век. Информационные и коммуникационные технологии. – М., 1999. – С. 21.

ROLE OF TECHNOLOGY IN A TRADITIONAL SCHOOL SETTING

Taran O., Loktionova J.

The role of technology, in a traditional school setting, is to facilitate, through increased efficiency and effectiveness, the education of knowledge and skills. In addition, internet based technology allows for teachers to form their own learning communities that are not confined to the local school site. For example, science teachers may use a wiki or content delivery system to network and share information with teachers at other schools both within and beyond their local school district. Even more exciting, is the premise that teachers can not only receive information and training from a central authority, such as district or state personnel, but that teachers may develop content and share their information amongst their peers. This leads to situations of reciprocal teaching and mentorship that are part of a larger informal learning community.

Students also benefit from the removal of physical barriers through distance learning technology. In contrast with their teachers, who are focused on professional development related to their job performance, students are often learning new content and that content is often removed from their daily lives. For example, students may learn the math necessary to balance a budget, before they even get their own checking account.

However, technology can assist students in the visualization of previously unfamiliar content in a manner which assists in learning. For example, multimedia presentations, which utilize multiple formats of media, such as images, narration, and text, can be used to assist students in concept visualization. Other formats, such as simulations and games can add an extra level of interactivity between the student and the content, which turns the educational process from a passive to an active process. Proponents of multimedia adhere to a cognitive learning philosophy and view the primary advantage to multimedia learning as

the usage of multiple learning channels, under the assumption that any one sensory channel can only process a limited amount of information at once.

Even more beneficial is the use of educational technology, in particular multimedia and simulations, to remove physical barriers such as location and financial limitations. For example, students can view images, which may even consist of videos, of distant landmarks and geographical locations, in lieu of physically traveling to the site. While it may be unfeasible to arrange a field trip for even a few students, all students with access to the internet can use three dimensional and geographic programs to figuratively walk through a distant area. The cost of this aforementioned geographical technology is one of its great advantages, as this technology can be readily accessed for no cost through technology provided by the corporation Google and their web based map tools. Besides the visualization of content in which they have low prior knowledge, students can also benefit from distance learning, much like their counterparts in the teaching profession.

The second impact of technology is one with long lasting effects on the future of education. Technology, through the development of searchable databases that are now even accessible on remote handheld devices, will change the way we define learning objectives.

Specifically, there is a transition from the memorizing and recitation of facts and information to the utilization of skills and the development of skills that allow for improved research and the evaluation of other sources, such as online databases.

In terms of databases and their direct impact on students, changes can be expected, as educational standards begin to focus less on the memorization of knowledge, but more on how to find and evaluate knowledge. For example, an assignment that has students recite definitions from memory on an assessment could instead have students choose the correct definition for a certain context from an electronic source which may contain multiple definitions.

Students may also be asked to perform tasks that require a high level of skill, such as setting up and running a complex experiment, by utilizing support from a database to assist in the process. Thus, content leaders can develop highly complex tasks for students, knowing that the students have information available to assist them if needed. These types of activities are much more realistic, as outside of school, individuals such as engineers are not faulted if they need to reference a statistic or mathematical constant from a database. Given how expansive the world's knowledge has become, we as educators should not lead our students into inefficient endeavors aimed at creating human databases, but teach students the skills to utilize existing knowledge in their learning tasks.

Historically accepted learning theories have a great deal of research and design principles exploring their assumptions and tenets. It is of great importance to the validity of its use that technology is compatible with previous learning theories and methodologies. Thus, technology can be used most effectively for educational purposes if it is compatible with previously developed learning theory frameworks.

List of sources used:

1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4129270>
2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED520220.pdf>
3. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1066011.pdf>

INTERNET RESOURCES AND WEB-TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Tymchenko-Mykhailidi N. S., Chukhno T. V.

The issue concerning the perspectives and practice as for using computers, Internet and web-technologies in the process of teaching foreign languages at higher educational establishments is of great importance nowadays. And this fact cannot be denied.

The role of technology as a resource for mastering a foreign language is increasing as educators recognize its ability to create both independent and collaborative learning environments in which students can acquire and practice a new language. The use of technology in teaching foreign languages also appears to influence the development of linguistic skills. Many researchers have reported an improvement in student writing skills thanks to the use of networked computers. By using the Internet, word processors, multimedia, hypermedia, drill and practice programs, students can be engaged in individualized instruction designed to meet their specific needs; so they can participate in cooperative projects.

There exist some methods of using information technology in teaching foreign languages. Let us examine some of them:

1. Videoconferencing. In a research of student perceptions about a videoconferencing project between students of English and native speakers in Great Britain, the students cited two advantages for the use of the web-technology. Among them the following are the most evident: a) the communication with a real person from their own age group in real time; b) the interactivity of the videoconferencing. This technology makes a powerful contribution to communication authenticity. Anyway, educators are aware of the fact that they can not simply transfer typical classroom activities, where it is easier to direct the flow of the interaction, to the videoconference where communication factors are subject to external influences of technology. Most students agreed that they had adequate access to a computer. Additionally, they seemed to prefer a lab environment. Less than half expressed a desire to do all the activities at their own computer without any lab access. Less than thirty percent expressed a preference for having access to the lab at any time, without any scheduled lab. These findings support the statements that indicated the importance of an instructor's facilitative presence.

2. Changing Roles in Technology-Enhanced Classrooms. A shift from the use of the computer for drill and tutorial purposes to a medium for extending

education beyond the classroom has resulted in changes. Learners now view the computer as a medium through which they can negotiate – by interacting, interpreting, and collaborating. Instead of delegating language instruction to the computer, teachers participate in students' communication.

For the students with a positive point of view, they would say that they could get more information about the target language. They can repeat several times in the vocabulary drill and practice lesson, too. They do not depend on the lecturer as the only source. It would be more convenient for them to learn without having to attend the class. Furthermore, there are more facilities in searching information needed in the computer lab. They also enjoy games and quizzes. The students enjoy the attractive lesson presented in the sites. Normally there are lots of colorful websites with sounds and animations. There is a wide variety of learning materials together with interesting quizzes and games. In addition, they can also have self-evaluation with feedback from the exercises done in the web-based activities.

Web-based activity is a new and enriching learning experience for the students. They are quite positive in this area. Students proclaim that there is a wider range of activities to choose as well as to use. Direct and immediate feedback of the web-based activities is its strength. Another strong point is that it saves students' time and energy instead of going to the library in order to search the information required. Nonetheless, most of the students would prefer regular on-campus foreign language courses due to the fact that they would be able to focus their learning attention on gaining knowledge of details of the target language. This is because they can easily communicate with their lecturer. Their lecturer would offer his or her help if the students do not understand and they would also explain more niceties. They can understand effortlessly. On top of these, they also have the opportunities to practice the speaking, listening and writing skills with the lecturer. The lecturers teach consistently and provide feedback about their accuracy. The students subsequently are able to take notes while listening to a lecture. What is more, they can have fun with their friends as well.

Two-thirds of the students perceived that they had learned more about England from the lab activities, it was also useful for their communicative skills. Fifty percent of the students believed that their writing skills improved when the technology-enhanced instruction was used in the process of developing writing skills. Fewer felt that they had learned a considerable amount from the discussion or pen pal activities. Majority of students believed that they had learned a significant amount from the interactive CD-ROM. Moreover, the CD-ROM also had a function that allowed audio texts to be visually displayed, permitting students to read texts to aid comprehension. They can repeat several times in the vocabulary drill and practice lesson too. They do not depend on lecturer as the only source. It would be more convenient for them to learn without having to attend the class. Furthermore, there are more facilities in searching information needed in the computer lab. As for teachers' jobs it can be hard at the early stages of a technology's implementation, but positive changes from technology are more evolutionary than revolutionary and teachers quickly become more experienced with the technology.

However, there is also a negative feature in using the lab or the computer. Students with negative perceptions state that there are not many exercises and these web-based activities are more suitable for the students having an advanced or a proficiency level. Thus, they claim that web-based activities are not really effective for learning the target language especially for the beginners. They are still unable to do the more difficult activities since there are still many words and phrases that they do not understand. So, they do need a helping hand from their lecturer and pals to assist them in acquiring a foreign language.

In conclusion, there still exist factors that may influence student perceptions such as student's ability, prior experience with technology, prior background in foreign languages and a personality type and they need to be considered. In any case, to our mind, nowadays internet resources and web-technologies are of great importance in teaching foreign languages and cannot be replaced.

УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ТА 3D-МОДЕЛЮВАННЯ В СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Яковенко В. О., Ульяновська Ю. В., Фролова М. С., Тихолиз І. О.

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього комп'ютерних інформаційних технологій, які забезпечують розповсюдження інформаційних потоків у суспільстві, утворюючи глобальний інформаційний простір. Невід'ємною та важливою частиною цих процесів є комп'ютеризація освіти. В даний час в Україні йде становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу, пов'язаними з внесенням коректив у зміст технологій навчання, які повинні бути адекватні сучасним технічним можливостям, і сприяти гармонійному входженню в інформаційне суспільство. Комп'ютерні технології покликані стати не додатковим "доважком" у навчанні, а невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, що значно підвищить його ефективність.

Підручники і посібники в паперовій формі змінюються електронними книгами, а наочність навчання відбувається з використанням дисплеями і планшетами. Технологія доповненої реальності застосовується у віртуалізації навчання, проектуванні та реалізації навчальних середовищ доповненої реальності та ін.

Дослідження показують, що змішана реальність впевнено може вважатися справжнім проривом в освітній сфері. Такий підхід дозволяє краще засвоювати інформацію, запам'ятовувати її великі обсяги, причому це стосується і молодших школярів, і старшокласників, і студентів. Щоб встановити це, були проведені експерименти, в ході яких одна група вивчала новий матеріал за допомогою доповненою реальності, а інша – класичними схемами і посібниками. Тести показали, що представники першої групи засвоїли майже 90 % від загального обсягу матеріалу, проявляли дисциплі-

нованість і зацікавленість в навчанні, тоді як класичний підхід показав втричі меншу ефективність [1].

В освіті переваги доповненої реальності такі:

- наочність;
- візуалізація;
- інтерес.

Однак на даний момент будь-якої єдиної методології застосування технології додаткової реальності в освітній сфері немає. Поки що і додатків дуже мало, незважаючи на те, що доповнена реальність – це реальний шлях просування вперед не тільки тому, що ми живемо в століття інформаційних технологій, а тому, що доповнена реальність, як для учня, так і для звичайної людини – це найбільш результативний спосіб пізнання оточуючого нас предметного середовища та простору.

Фізичний світ має три виміри, а дані, як правило, обмежені двома вимірами сторінок і екранів. Такий розрив між реальним і цифровим світом заважає отримувати максимум користі з доступних даних.

Доповнена реальність (Augmented reality, далі – AR) вирішує цю проблему, додаючи до реальних об'єктів цифрові дані і зображення. Надаючи інформацію в зручній формі у потрібний момент, AR допомагає швидше осмислювати і використовувати її. Доповнена реальність є одним з перспективних напрямків сучасних ІТ-розробок. Дану технологію можна назвати новим способом отримання доступу до даних.

Доповнена реальність – це середовище з накладенням віртуальної інформації, такої як текст, графіка, аудіо, на елементи реального життя в режимі реального часу. Доповнену реальність не варто плутати з віртуальною реальністю: віртуальна реальність – це віртуальний світ, створений за допомогою технічних засобів, що передається людині за допомогою органів дотику, нюху, зору і слуху, а доповнена реальність має на увазі додаток реального світу віртуальними об'єктами [2].

Використання доповненої реальності для візуалізації навчання та в Мобільних технологіях доповненої реальності базуються на обробці зображення. Такі зображення називаються 3D-мітками.

Сучасні технології дають змогу відображати та взаємодіяти з 3D-моделями, у найновітніших веб браузерях, що дозволяє розробляти кросплатформені мобільні додатки які будуть виводити зображення з камери до спеціального веб компоненту використовуючи лише одну мову програмування.

Для використання нової функції доповненої реальності в браузерах, спочатку потрібно використати переглядач 3D-моделей для браузерів. Якщо цей переглядач завантажений разом з 3D-моделлю, то користувач зможе бачити такий об'єкт як інтерактивне зображення, яке можна обертати для огляду з усіх боків. При розміщенні такого об'єкта на веб-сторінці, модель може відобразитися в анімованому вигляді, подібно GIF-зображенню, у міру того, як користувач прокручує його.

На першому етапі в роботі досліджується та аналізується питання створення та аналізу існуючих додатків з технологією доповненої реальності, та розглядається їх основні ідеї й практичне застосування в системі вищої освіти.

На другому етапі може бути сформульована головна мета роботи – опрацювати теоретичні основи та методологічні принципи доповненої реальності і на основі отриманих знань створити мобільний додаток з використанням цієї технології.

Для досягнення зазначеної мети в роботі визначені наступні завдання дослідження:

- визначити сутність та принципи роботи доповненої реальності;
- вивчити методологічні питання, пов'язані із здійсненням та впровадженням AR-системи;
- обґрунтувати необхідність впровадження технологій доповненої реальності в різні сфери діяльності, зокрема в сферу вищої освіти;
- створити мобільний додаток з використанням технологій доповненої реальності, що дозволить в режимі реального часу розпізнавати маркери і накладати на них 3D – об'єкти, а також буде давати можливість користувачеві отримувати інформацію про відстежуваний об'єкт.

Успішною мобільною AR – системою, як додаток, є система, яка дає змогу користувачу зосередитися на самому функціоналі системи та реалізує взаємодію з пристроєм у натуральному і соціально прийнятному вигляді, а також надає користувачу додаткову корисну інформацію [3].

Список використаних джерел:

1. Кравцов А. А. Дослідження і розробка методик і алгоритмів інтерактивної візуалізації засобами доповненої реальності / А. А. Кравцов // Науковий журнал КубГАУ. – 2015. – №113 (09). – С. 1–18.
2. Що таке додаткова реальність? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://arnext.ru>
3. Самотий В. В. Використання технологій доповненої реальності для створення прототипу мобільного додатка / Самотий В. В. – С. 13–15.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Вітюгова А. М., Мормуль М. Ф.

Інформаційні технології у сучасному житті посідають важливе місце. Вони оточують нас повсюди і ми не можемо вже уявити своє життя без них. А таке поняття як ІТ так і залишається багатофункціональним і не чітким. Оскільки інформація на цей день є і залишається одним з найцінніших ресурсів суспільства (як, наприклад нафта, газ, корисні копалини тощо), справедливим буде визначення, що інформаційна технологія – це процес або сукупність процесів обробки інформації.

Логічним є те що, охопивши увесь світ, інформаційні технології посідають не останнє місце і в системі вищої освіти. Нашою ціллю є розуміння того на якому стані розвитку вони знаходяться, на якому етапі, і які є перспективи їх наявності. Як вони допомагають нашим студентам, чи може навпаки заважають. І наскільки масштабно вони охопили саму систему вищої освіти.

Впровадження в навчальний процес інформаційних технологій супроводжується збільшенням обсягів самостійної роботи студентів, що потребує постійної підтримки навчального процесу з боку викладачів. З використанням інформаційних технологій можливості організації самостійної роботи студентів розширюються. Самостійна робота з дослідницькою і навчальною літературою на паперових носіях зберігається як важлива ланка самостійної роботи студентів загалом, але її основу тепер становить самостійна робота з навчальними програмами, тестуючими системами, інформаційними базами даних.

Проникнення інформаційних технологій в навчальний процес вищого навчального закладу також дозволяє педагогам якісно змінити зміст, методи та організаційні форми навчання. Інформатизація навчального процесу у вищому навчальному закладі сприяє прискореному процесу адаптації студента як майбутнього фахівця до його професійної діяльності, підвищує якість його підготовки, надає можливість студенту, фахівцю більш вільно орієнтуватися у сучасному житті в цілому та у сфері професійної діяльності, зокрема. Широке впровадження сучасних інформаційних технологій в навчальний процес вищого навчального закладу допомагає розкриттю, збереженню і розвитку індивідуальних здібностей студента, формуванню пізнавальних здібностей, прагненню до самовдосконалення; забезпеченню комплексності вивчення явищ дійсності, нерозривності взаємозв'язку між природознавством, технікою, гуманітарними науками та мистецтвом; динамічному, постійному оновленню змісту, форм і методів процесу навчання й виховання.

Слід зазначити, що успіх більш ширшого впровадження інноваційних технологій залежить від реалізації головної з них – інформатизації навчального процесу. Саме інформаційні технології і є базою для реструктурування навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи. Створення сучасного освітнього інформаційного середовища неможливе без комп'ютеризації навчального процесу. Застосування комп'ютерної техніки сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, що і підвищує ефективність лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять.

Дивлячись на те, як впровадження в систему вищої освіти інформаційних технологій допомагає розвиватися і студентам, і педагогам, ми не можемо оминати й той факт, що стан розвитку ІТ в Україні є значно нижчим ніж у більшості розвинених країн. І хоча Україна накопичила значний потенціал в інформаційних технологіях, але вона як товаровиробник може бути витиснута з найбільш перспективних світових ринків через відсут-

ність обґрунтованої державної політики. Розробка інформаційного суспільства в Україні має базуватися на узгодженості дій усіх гілок влади.

На сьогодні створений в Україні механізм реалізації державної політики розвитку інформаційного суспільства поки що далекий від повноти й тому потребує подальшої розбудови. Цілий ряд важливих елементів у ньому поки що відсутній. Потрібно розробляти цей механізм у напрямі, який забезпечить здатність державного апарату розглядати процеси формування інформаційного суспільства комплексно, а також сформувати політичну волю в країні.

В освіті неможливо зробити кардинальні зміни за один день. Але застарілі методики надання знань самі з часом замінюються новими. В залежності від інновацій навчального закладу може знадобитись повне технічне переобладнання або незначні зміни в роботі, оскільки існує і так звана відносна модернізація, коли залишається основний навчальний процес, а змінюються деякі його напрямки та складові.

Реалізація інноваційних технологій в системі вищої освіти є життєво необхідною, гарантує стійке існування не тільки нашого університету, але й усієї країни. Це дозволяє сміливо дивитися у майбутнє і бути переконаним, що воно в надійних руках нашої молоді.

Список використаних джерел:

1. Гудирева О. М. Вплив нових інформаційних технологій навчання на актуалізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів / О. М. Гудирева // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – 2003. – Вип. 6. – С. 25–36.

2. Філіпова Л. Використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників / Л. Філіпова // Наук.-метод. забезпечення професійної освіти і навчання ; за заг. ред. В. О. Радкевич. – Х. : Компанія СМІТ, 2009. – С. 84–86.

3. Єдинак В. С. Розвиток інформаційних технологій в Україні / В. С. Єдинак // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції : збірник наукових статей. У 2 т. Т. 1. – Х. : Континент, 2008. – С. 289–290.

4. Чигасова Н. М. Місце інформаційних технологій у розвитку інформаційного суспільства в Україні / Н. М. Чигасова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 9. – С. 110–113.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Волкова В. Є.

Сучасні процеси глобалізації сприяють прискоренню темпів технічного розвитку і охоплюють не тільки інтереси промисловості, сільського господарства, комерційних і ділових структур, але також і освітніх систем. В

цих умовах одним з найбільш відповідальним компонентів розвитку вищої освіти країн – учасниць Болонського процесу є рух до порівнянності національних систем вищої освіти для підтримки академічної мобільності і проведення сумісних освітніх програм. У даний час питання підвищення якості освітніх програм і досліджень, інтеграції вітчизняних вузів в міжнародну систему вищої освіти є дуже актуальними.

Слід зазначити, що якість в освіті забезпечується не тільки результатами навчання, але й організацією і проведенням заходів, які гарантують, що студенти отримають комплексний особистий і суспільний розвиток.

Як свідчать данні соціальних опитувань, іноземні студенти обирають українські вузи, насамперед тому система вступу до навчальних закладів дещо спрощена у порівнянні з західно європейськими ВНЗ того ж профілю. Тобто вступ відбувається за результатами співбесіди, що не дає можливість об'єктивно оцінити початковий рівень знань абітурієнта. Другим, але й не менш вагомим фактором, що обумовлює вибір іноземців, безумовно є порівняно низька вартість навчання.

Для підвищення якості надання освітніх послуг іноземним студентам доцільно виявити основні тенденції потоків абітурієнтів.

Відповідно до даних МОН в 2011/2012 навчальному році основний потік склали студенти з країн, які є традиційними партнерами країни, а саме: Ірак – 3,6 тис., Індія – 3,5 тис. За кількістю абітурієнтів Китай з лідерів перейшов на третє місце – 2,5 тис. Досить вагома кількість студентів прибули на навчання з Йорданії – 1,8 тис., Марокко 1,5 тис. і Туреччини – 1,4 тис, та інших країн Азії, Африки. Водночас кількість студентів-іноземців з країн Європи не перевищувала 5 % від загальної кількості.

У 2014 р. спостерігалось значне зростання кількості студентів з Туркменістану 16 тис. і Азербайджану 9,5 тис. Однак уже у 2015 р. почався спад кількості іноземних студентів. Потоки студентів з інших країн, які зазвичай воліли українські вузи, перерозподілилися на користь Росії і Білорусі. Так, за кількістю студентів-іноземців в 2015/2016 навчальному році хоча лідирували студенти з Туркменістану 14 тис., незважаючи на те що частина їх покинула країну через військові дії. За ними слідує студенти з Азербайджану 7,6 тис.

На сьогодні, як свідчить дослідження Українського державного центру міжнародної освіти при МОН, в Україні навчаються найбільше студентів з країн СНД – 49 % (лідери – Туркменістан, Азербайджан, Грузія), Африки – 18 % (Нігерія, Марокко, Гана), Близького Сходу – 16 % (Ірак, Йорданія, Туреччина), Азії – 12 % (Індія, Китай, В'єтнам). З країн ЄС – лише 2,3 %.

Обов'язковими елементами стратегії управління якістю є орієнтація на споживача, прагнення зрозуміти і удосконалити робочі процеси.

За даними МОН України по ТОП-10 спеціальностей на 01.01.2016 р., найбільш популярні у іноземців медичні спеціальності 16 тис., Інженерно-технічні спеціальності – 14 тис. Привертають вузи, що дають аграрну під-

готовку, а також юридичні, економічні, класичні факультети, загальна кількість іноземних студентів, які навчаються в них складає 19 тис. чоловік. У Національному гірничому університеті можна зустріти студентів навіть із Західної Європи. Серед затребуваних спеціальностей – геологи, геодезисти і авіабудівники.

Найбільш популярними серед іноземців ВНЗ виявилися ХНУ ім. В. Каразіна, ХНЕУ, Сумський державний університет, медичні університети Харкова, Одеси, Вінниці, Івано-Франківська, Києва, Тернополя. Такий розподіл напрямку потоків абітурієнтів може бути пояснений як активною політикою самих ВНЗ, стабільною їх позицією на ринку навчальних послуг, так і в деякій мірі спрощенням візового контролю України контролю зі країнами ЄС.

У даний час в світі відбувається зростання мобільності студентів. Найстарші університети навчають іноземних студентів на протязі десятиліть. Вочевидь, що процес навчання іноземного студента в ВНЗ не протікає ізольовано від зовнішнього соціокультурного середовища. Саме з цієї причини істотним фактором, що впливає на ефективність навчання іноземних студентів, є успішність їх адаптації до нових умов цього середовища. Суттєвим фактором, що впливає на якість підготовки іноземних студентів є їх адаптація до умов країни перебування. Як свідчать відомі дослідження, для успішного перебігу процесу навчання іноземного студента мають значення географія і клімат регіону, характер студента, а також якість педагогічної системи. Зазначимо, що перші два чинники є в деякому сенсі є “даністю” і впливати на них навряд чи можливо. Іноземні студенти, будучи представниками різних культур, в психологічному плані можуть сильно відрізнятися від співвітчизників. Поведінка іноземних студентів не має сприйматися ними дивним і незрозумілим, а цінності і норми іншої культури не повинні викликати шок.

Відомо, що навчання – це особлива форма індивідуальної активності. Для студентів особливе значення має також соціально-професійна адаптація. Її рівень визначається за цілою низкою критеріїв: успішність, орієнтація на майбутню професію, вміння працювати самостійно. Причини, які визначають рівень адаптації іноземних студентів, умовно можна розділити на об’єктивні – обумовлені навчальною діяльністю та умовами життя у відриві від сім’ї і батьківщини тобто нові форми навчання і контролю занять, новий колектив, нова обстановка і т. п.; об’єктивно-суб’єктивні, а саме слабкі навички самостійної роботи і самоконтролю і т. д.; і суб’єктивні, такі як небажання вчитися, сором’язливість і т. п.

Однак здатність студента адаптуватися до педагогічної системи вузу безпосередньо залежить від здатності самої педагогічної системи гнучко враховувати інтереси і потреби іноземних студентів, які приїжджають на навчання до вищого навчального закладу.

РЕКОМЕНДАЦІЇ З КІБЕРНЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ІV РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ ЗА ТЕМАТИКОЮ НАВЧАННЯ “КІБЕРБЕЗПЕКА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ”

Волошин Р. М., Прокопович-Ткаченко Д. І.

Інформаційні технології відіграють ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємства, яке функціонує в умовах мінливого ринкового середовища, сприяють його розвитку і зростанню прибутковості. Широке запровадження цих технологій у практику ведення бухгалтерського обліку виправдане реалізацією у його системі процедур збирання, обробки, зберігання та передавання інформації про господарську діяльність підприємства, що потребує автоматизації цих процедур для підвищення ефективності їх здійснення. Використання автоматизованої форми обліку є вимогою часу, а застосування сучасного програмного забезпечення для його ведення – необхідною умовою економії ресурсів підприємства.

Проте автоматизована система ведення обліку завжди знаходиться під загрозою вірусів та цілеспрямованих хакерських атак. Практика на сьогоднішній день показала, наскільки неготовими протидіяти несанкціонованим втручанням у комп'ютерну мережу є підприємства і наскільки згубний вплив це може мати на облікові аспекти ведення ними господарської діяльності за умови їх автоматизації. Тому актуальнішою стає проблема підвищення безпеки і стійкості облікових систем до негативних впливів кібератак, мінімізації ризиків і витрат, пов'язаних із ними.

Метою статті є дослідження захисту інформації на перехоплення та кібератак на облікову систему підприємств сучасних умовах автоматизованого ведення бухгалтерського обліку для формулювання шляхів зниження негативних наслідків, зокрема, мінімізації пов'язаних з ними витрат.

Виклад основного матеріалу. Сутності поняття “кібератака” в записці Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України під кібератакою запропоновано розуміти “цілеспрямовані дії, які реалізуються в кіберпросторі (або за допомогою його технічних можливостей), що призводять (можуть призвести) до досягнення несанкціонованих цілей”.

Якщо розглядати кібератаку у контексті її впливу на систему ведення бухгалтерського обліку, то витрати підприємства, яке піддалося такій атаці, є значними та різноплановими. До основних їх груп відносимо ті, що пов'язані з:

- 1) неможливістю здійснювати інформаційний та документальний обміни (зокрема, в системі електронного адміністрування ПДВ, подання звітності);
- 2) втратою даних бухгалтерського обліку та їх подальшим відновленням;
- 3) оновленням чи заміною програмного забезпечення (для ведення обліку та подання звітності; захисту від вірусів тощо).

Наглядним прикладом несанкціонованого втручання у роботу комп'ютерних мереж є масштабна кібератака за допомогою вірус-шифрувальника Diskcoder.C (ExPetr, PetrWrap, Petya, NotPetya) наприкінці червня 2017 р. основним джерелом поширення вірусу стала бухгалтерська програма М.Е.Дос.

Працівники, які є не компетентними, приводять до загрози втрати інформації :

- відкриття на своєму комп'ютері файлів, надісланих електронною поштою або програмами миттєвого обміну повідомленнями від невідомих адресатів;

- встановлення неліцензійного програмного забезпечення, не потрібного для виконання функціональних обов'язків працівника;

- використання паролів “за замовчуванням”, створення простих паролів або небажання змінювати паролі протягом тривалого часу, “запам'ятовування” пароля у вікнах уведення, особливо на комп'ютерах для публічного доступу;

- роботу з конфіденційними документами у місцях публічного доступу;

- повідомлення по телефону будь-яких даних про обліковий запис, логіни, паролі.

Технологічна платформа “1С:Бухгалтерія” являє собою програмну оболонку над базою даних. Використовуються бази на основі DBF-файлів в 7.7, власний формат 1CD з версії 8.0 або СУБД Microsoft SQL Server на будь-який з цих версій. Крім того, з версії 8.1 зберігання даних можливо в PostgreSQL і IBM DB2, а з версії 8.2 додалася і Oracle. Платформа має свій внутрішній мову програмування, що забезпечує, крім доступу до даних, можливість взаємодії з іншими програмами за допомогою OLE і DDE, в версіях 7.7, 8.0 і 8.1 – завдяки COM-з'єднанню.

Клієнтська частина платформи функціонує в середовищі Microsoft Windows, а починаючи з версії 8.3, також в середовищі Linux і Mac OS X. Починаючи з версії 8.1, серверна частина платформи в клієнт-серверному варіанті роботи “1С: Підприємства” може функціонувати на ОС Microsoft Windows і Linux.

В даній роботі буде удосконалена програмний продукт “1С: Бухгалтерія.3.”, а саме:

- під час роботи програми є автоматичне обмеження до доступу на сайти електронної пошти або програмами миттєвого обміну повідомленнями;

- більш ускладнена авторизація для входу в програму.

- використання асиметричного шифрування для пересилання важливої інформації.

Побутує думка, що у сучасному світі вберегтися від кібератак вкрай важко. Водночас, кібератака завжди вказує на вразливі місця роботи системи. Проблемою є також неготовність учасників процесу до несанкціонованих втручань у їх комп'ютерні мережі, брак знань щодо того, як адекватно

тно реагувати, щоб уберегтися від цього форс-мажору і знизити витрати підприємства у випадку, коли атака відбулася чи є така загроза у майбутньому. Тому в подальшому потрібно зосередити зусилля на детальному дослідженні структури таких витрат з метою мінімізації їх величини, як і ефективності здійснення превентивних витрат, щоб уникнути тих, які спричиняє кібератака.

Список використаних джерел:

1. Деньга С. М. Захист інформації в комп'ютерних інформаційних системах бухгалтерського обліку / С. М. Деньга, Ю. О. Верига // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 5. – С. 59–65.

2. Баранов О. А. Про тлумачення та визначення поняття “кібербезпека” / О. А. Баранов // Правова інформатика. – 2014. – № 2 (42). – С. 54–62.

3. Виолетта Филатова. 1С: Предприятие 8.1 Бухгалтерия предприятия. Управление торговлей. Управление персоналом / Екатерина Кондукова. – СПб. : БХВ, 2010. – 288 с.

4. Matt Suiche. Petya.2017 is a wiper not a ransomware // Comae Technologies, 28.06.2017.

ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-КУРСІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Жадько К. С., Шкірко О. І.

З розвитком інформаційних технологій зростає їх роль та використання у сфері освіти. Використання в освітній практиці технологій, пов'язаних з Інтернетом, дозволяє реалізувати принцип безперервної освіти – “навчання впродовж усього життя”. Процес інформатизації освіти стає одним із пріоритетних напрямків інформатизації суспільства, який передбачає використання можливостей нових інформаційних технологій, методів та засобів інформатики для реалізації ідей розвиваючого навчання, інтенсифікації усіх рівнів навчально-виховного процесу, підвищенню його ефективності і якості, підготовку студентів до комфортного життя як в психологічному, так і в практичному відношенні.

З 2010 р. в Україні набула чинності Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, що має на меті “сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіа-освіти заради забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у них медіа-обізнаності, медіа-грамотності і медіа-компетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей”.

До основних видів навчання за допомогою інформаційних технологій можна віднести:

- онлайн-курси;
- електронні бібліотеки;
- дистанційні курси;
- електронні підручники;
- тренажерні комплекси (тести та завдання до основних тем курсу).

Застосування інформаційних технологій зокрема в дистанційному навчанні, у загальній освіті, професійній підготовці й бізнесі-утворенні дозволяє заощадити значні засоби у порівнянні з денною формою навчання із проживанням у студентському містечку.

Усе більшої популярності в системі вищої освіти України набувають онлайн-курси. Масові онлайн курси є важливою додатковою опцією для навчання сучасних дітей і Міністерство освіти і науки усіляко підтримує такі ініціативи.

Онлайн-курси дуже популярні за кордоном. Найбільші університети Європи та США пропагандують таке навчання не лише локально, можливість отримати додаткові знання має мешканець будь-якої точки світу. Піонером віртуального руху знань став Стенфордський університет, що у 2011 р. запустив одразу троє таких курсів, які зібрали 160 тисяч слухачів з 190 країн світу. Вже через рік десятки провідних американських ВНЗ пропонували всім охочим безкоштовні онлайн-курси своїх кращих професорів.

Слідом за Стенфордським університетом пішли Мюнхенський і Женевський університети, Політехнічна школа Парижа, університети Риму і Копенгагена.

У Великобританії набирає обертів створена в грудні 2012 платформа масових онлайн-курсів Futurelearn – понад 20 відомих британських вузів, серед яких – університети Уорвіка і Бата, Королівський коледж Лондона і Сент-Ендрюського університету. Угоду про співпрацю з цією платформою також підписали Британська бібліотека та Британська рада.

По суті, така освіта стирає кордони між країнами. Так, наприклад, прослухати курс лекцій з молекулярної біології провідного європейського ВНЗ можна з будь-якої точки світу. Для цього людині потрібно всього лише бажання, інтернет та добре знання англійської (французької) мови. До речі, базова освіта для цього необов'язкова.

В Україні такі курси лише набирають популярність. Це пов'язано з тим, що українська освіта тільки формально інтегрована в Болонську систему, проте вітчизняні ВНЗ поки не використовують всі можливості, надані такою системою. Популярних онлайн-курсів в українських університетах поки немає. Викладачі лише освоюють віртуальні лекції та скайп-заліки. Хоча онлайн-лекції навіть спрощують працю викладачів і дозволяють їм заощаджувати свій час. Більш цього, це може заощадити і ресурси університету, а з точки зору маркетингу надати йому додаткову рекламу.

Зарубіжна система таких освітніх онлайн-програм виглядає так: відео-лекції, тексти та домашнє завдання. Лекції можуть начитувати як і в прямому ефірі, так і зберігатися на спеціальних онлайн-архівах. Доступ до них, в більшості випадків, безкоштовний. Крім цього при таких курсах є спеціальні форуми, де можна поспілкуватися з іншими слухачами і отримати консультацію викладача.

Також дієвим інструментом в системі онлайн-освіти є вебінари. Вебінар – це спосіб організації зустрічей онлайн, формат проведення семінарів, тренінгів та інших заходів за допомогою Інтернету.

Отже, онлайн-навчання надає можливість учням засвоїти максимальний обсяг необхідних знань, які не можуть бути включені в звичні класно-урочні форми та форми підготовчих курсів, а для вищого навчального закладу надає можливість до централізації освітнього процесу різних регіонів і змішання кордонів між очною та заочною формами навчання.

Список використаних джерел:

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні [Електронний ресурс] // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України. – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm

2. Офіційний сайт телевізійної служби новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/ukrayina/ukrayinci-kinulisyazdobuvati-bezkoshtovnu-onlayn-osvitu-289877.html>.

3. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80>

ВИКОРИСТАННЯ TASK-МЕНЕДЖЕРІВ У КУРСАХ КОМП'ЮТЕРНОГО СПРЯМУВАННЯ

Гнатушенко В. В., Булатова О. О.

Наше життя складеться з багатьох задач, які нам необхідно вирішити протягом дня, місяця чи всього життя. Поняття “задачі” можна визначити як проблемну ситуацію з чітко визначеною метою, яку необхідно досягти. Сьогодні, для досягнення позитивного результату будь-якому члену суспільства, організації, підприємству необхідно ясно та чітко виконувати поставлені завдання та досягати поставленої мети.

Сучасний темп життя не дозволяє людині охопити весь спектр задач, поставлених перед нею. Тому виникає необхідність контролювати, координувати, коригувати свою діяльність. Організувати працю людей у компанії, підприємстві та, навіть, просто у навчанні не є простим завданням, оскільки потрібно здійснювати менеджмент у всіх галузях і напрямках діяльності.

Науково-технічний процес, що привів до розвитку інформаційних технологій дозволив відкрити нові можливості у використанні їх прогресивних видів. Завдяки ним, можна підвищити показники продуктивності, ефективності, праці людини, вдосконалити організацію роботи, що дозволить виконувати поставлені (робочі) задачі швидкими темпами.

Сьогодні жодна організація, установа, підприємство не обходиться без використання додаткових ресурсів, таких як програмні продукти, які допомагають в організації та управлінні роботою працівників підприємств, полегшують її виконання.

Таск-менеджер – програмний продукт, який організовує роботу співробітників підприємства, дозволяє управляти завданнями, покращувати

ефективність та продуктивність праці та встановлює контроль за дотриманням строків виконання задач, завдяки їх систематизації.

Такий програмний додаток необхідний для вирішення рядових проблем, які виникають на рівні організації та управління робочого процесу. А отже, метою його створення є допомога в організації праці на підприємстві, використання програмно-технічних засобів в управлінні працівниками для збільшення продуктивності, забезпечення координації та контролю робіт.

Таск-менеджер призначений для оптимальної та раціональної організації роботи. Використання програмного додатку на курсах комп'ютерного спрямування може сприяти підвищенню результативності та встановлення контролю за дотриманням виконання поставлених завдань. Програма необхідна для контролю виконання задач конкретного користувача для оптимальної організації та розподілення власного робочого часу. Вона допомагає значно скороти витрати часу та здійснює управлінський менеджмент.

Програмний додаток у вигляді таск-менеджера може вирішити такі основні питання в курсах комп'ютерного спрямування:

1. Дозволяє надавати завдання підлеглим (студентам).

Ви маєте змогу за допомогою функціоналу програмного додатку не виходячи та не встаючи з робочого місця надати доручення або назначити відповідального за виконання завдання будь-якій людині, яка зареєстрована у базі даних, як працівник даної установи.

2. Дозволяє створювати власні завдання.

Програма надає можливість створювати задачі будь-якої складності, які призначені для власного виконання, та встановлювати відповідні данні для них.

Встановлює відповідні критерії для задач (дата початку та кінця виконання задачі, кінцевий час виконання, пріоритет завдання та інше).

У програмі ви можете встановлювати різні критерії для ваших завдань та доручень, які допоможуть вам виділити важливі задачі, які необхідно виконати у першочерговому порядку, тобто допоможуть розподілити правильно ваш робочий час.

3. Дозволяє здійснювати управління, координацію власних завдань, а також доручень, які ви надали працівникам.

Можливе редагування різних параметрів завдання, його призупинення, відновлення або перепланування виконання конкретної задачі.

4. Встановлює контроль за дотриманням виконання завдань.

Таск-менеджер відслідковує всі задачі строк виконання яких добігає кінця (менше одної години) та видає повідомлення користувачу, якщо користувач ігнорує повідомлення задача вважається простроченою.

5. Здійснює менеджмент в організації роботи працівників підприємств, студентів та інших.

З вище сказаного впливає те, що завдяки використанню додаткового програмного продукту, можна полегшити та організувати ефективну роботу у будь-якій сфері діяльності людини у тому числі курсах комп'ютерного

спрямування. За допомогою даної програми можна підвищити продуктивність роботи та максимально контролювати виконання поставлених завдань. Така програма може бути корисною, як у будь-якій компанії, так і у повсякденному житті. Її використання у курсах комп'ютерного спрямування допоможе повністю організувати весь робочий процес та полегшити виконання завдань, буде незмінним помічником для виконання рядових задач.

Список використаних джерел:

1. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. / Буйницька О. П. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
2. Власова Л. Электронное обучение и дистанционные технологии / Л. Власова // Управляем предприятием. – 2012. – № 6. – С. 1–12.
3. Ушакова І. Інформаційні системи та технології на підприємстві / І. Ушакова, Г. Плеханова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009 – 129 с.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ВИЩОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ У ВНЗ

Рудянова Т. М.

Сучасна освіта знаходиться на такому рівні розвитку, коли зростає потреба в розробці нових засобів і технологій підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності з урахуванням досягнень науки та практики. Підвищення інтелектуального потенціалу нації є однією з найактуальніших проблем освіти. Євроінтеграція України зумовлює необхідність модернізації вищої освіти, що передбачає зміну та вдосконалення всіх її компонентів: структури, змісту, технологій, засобів, методів, способів оцінки знань тощо. Сучасні процеси глобалізації, технологізації та інформатизації, що нічні відбуваються в усіх сферах людської життєдіяльності, суттєво впливають на інструментальні засоби і методи навчання та розширюють можливості викладача щодо їх впровадження.

В інформаційному суспільстві все залежить від інформованості і від здатності раціонально використовувати наявну інформацію. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) вносять помітні зміни в характер, зміст і результати навчання, зберігаючи при цьому багатоаспектність такої діяльності. Тому успішність професійної діяльності спеціаліста значною мірою залежить від рівня його фахово-інформативної компетентності, що передбачає володіння сучасними математичними методами, моделями та комп'ютерними технологіями, які застосовуються на різних етапах його діяльності. Цим актуалізується потреба щодо здійснення відповідного навчання під час професійної підготовки майбутнього спеціаліста у ВНЗ.

Вища математична освіта та ІКТ в сучасних умовах відіграє особливу роль у підготовці майбутніх спеціалістів у галузі економіки, фінансів, управління, як у плані формування певного рівня математичної культури,

інтелектуального розвитку, так і в плані формування наукового світогляду, розуміння сутності практичної спрямованості математичних дисциплін, оволодіння методами математичного моделювання. Доцільно навести цитату англійського філософа вченого, викладача Оксфордського університету. Роджера Бекона: “Людина, що не знає математики, не здатна ні до яких інших наук”.

Щодо вивчення інформаційних технологій, можна відзначити, що саме інформатика стала системоутворюючим фактором, або метадисципліною, що служить постачальником власних знань, а також інструментарієм підтримки для засвоєння знань інших дисциплін. При цьому навчання носить пошуковий характер, модель навчання орієнтується на розвиток творчого, креативного, критичного мислення студента; створення умов для самопізнання, самонавчання і самовиховання студентів.

Одним з найважливіших результатів і показників нової якості освіти, що відображають сучасні міжнародні тенденції в області загальної освіти, є здатність студента до самостійного вирішення проблем в різних сферах економічної діяльності. Цей показник і ще такі показники, як функціональна грамотність, володіння соціальними і когнітивними компетенціями, здатність до широких узагальнень і вміння вирішувати практичні завдання на основі інтуїції і здорового глузду, входять до складу критеріїв міжнародних порівняльних досліджень рівня підготовки студентів (TIMSS, CIVIC).

Ключовою ідеєю технології розвитку навчально-інтелектуальних умінь у процесі математичної освіти є компетентнісний підхід. Технологія розвитку інтелектуальних умінь з урахуванням предметно-діяльнісної компетенції в процесі вивчення вищої математики формує систему знань, умінь, навичок і досвіду студентів у використанні математики та ІКТ в професійній діяльності. Цей принцип виражається в необхідності включення в освітню програму завдань дослідницького характеру.

Визначення мотиваційного середовища для успішного навчального процесу, пошук методів розвитку і підтримки мотивів, які активізують пізнавальну діяльність студентів при вивченні математичних дисциплін – це одне з найважливіших напрямків роботи викладача. Для підвищення пізнавальної активності студентів ВНЗ при вивченні вищої математики та ІКТ необхідна достатня мотивація: задоволення пізнавальної потреби людини в процесі навчання, орієнтація на оволодіння новими знаннями різного рівня; важливою є також соціальна складова, тобто бажання отримати високу кваліфікацію, розуміння необхідності вчитися для того, щоб поважати себе, відчувати себе компетентним; значущим є й соціальний престиж лідера – бути першим, кращим, зайняти певне місце у відносинах з оточуючими, творчої активності. Все це говорить про важливість індивідуального підходу при постановці завдань і необхідності складання задач різного рівня складності.

Використання бально-рейтингової системи оцінок діяльності студентів дозволяє стимулювати їх пізнавальну активність. Для отримання відмінної, доброї чи задовільної оцінки студенту необхідно набрати певну кіль-

кість балів, при цьому студент за власним бажанням може підготувати виступ з якої-небудь теми, вирішити певну кількість завдань різного рівня складності. Це залежить від його індивідуальних можливостей і бажання. При такій організації навчального процесу у студентів формується стан задоволеності навчальною діяльністю, і зводяться до мінімуму негативні емоції, які нерідко виникають при розв'язанні складних завдань. Відомо, що існує пряма залежність між станом задоволеності навчальною діяльністю і рівнем навчальної мотивації студентів. Причому, доведено, що фактор мотивації для успішного навчання сильніше, ніж фактор інтелекту. Для формування мотивації студентів викладачу необхідно звернути увагу на наступні моменти: підбір посильних завдань; правильну оцінку зв'язку витрачених зусиль і результатів діяльності; орієнтацію на індивідуальне оцінювання, що дозволяє побачити індивідуальний прогрес в навчальному процесі; активну позитивну установку викладача.

Однієї з проблем деяких ВНЗ є зменшення кількості годин навчального плану на вивчення інформатики, вищої математики, інформаційних технологій, математичного моделювання. Це негативно впливає на якість підготовки майбутніх фахівців та неможливість в майбутньому кваліфіковано вирішувати професійні завдання.

Наростаючий потік громадської, наукової та технічної інформації призводить до ускладнення змісту освіти, перевантаженню студентів інформацією, яка не має прикладного значення. Водночас стратегія сучасної освіти і соціальний запит суспільства визначають в якості одного з основних напрямків діяльності – посилення практичної спрямованості викладання, при цьому математичні знання часто помилково вважаються формальними і незатребуваними в житті, а їх засвоєння вимагає від більшості студентів значних зусиль. Але ж саме практична цінність математики дозволяє активізувати навчальну діяльність і розвивати вміння з використанням інформації. Реалізація процесу “використання інформації” вимагає від студента умінь щодо її застосування, одним з яких є вміння моделювати, знаходити аналогії, впізнавати і швидко відтворювати нову інформацію. Рішення задач моделювання повинно спонукати до застосування індукції і дедукції, аналізу і синтезу, узагальнення до конкретизації, абстрагування та встановлення аналогій, виробляти вміння формулювати, обґрунтовувати і доводити судження, тим самим, розвивати логічне мислення.

Математичні кафедри завжди відрізнялися принциповістю, самостійністю, незалежністю. За кожним з цих слів стоїть нелегка боротьба за свої переконання, за високу вимогливість до самого викладання математики і до знань студентів. Отже, саме математика та близькі до неї дисципліни дають змогу змінити сучасну філософію освіти: основним пріоритетом освіти стає здатність до інноваційної діяльності, масове впровадження сучасних інформаційних технологій; пріоритетною метою вищої освіти становиться розвиток у студентів здатності самостійно ставити навчальні цілі, проектувати шляхи їх реалізації, контролювати і оцінювати свої досягнення. Спрямова-

ність процесу вивчення математики на формування основних розумових операцій дозволяє включити інтелектуальну діяльність студента в різні співвідношення з іншими сторонами його особистості, надаючи тим самим позитивний вплив на розвиток уваги, пам'яті (образної, емоційної, смислової).

Для сучасного етапу розвитку вищої математики та близьких до неї дисциплін характерний перехід від екстенсивного напрямку до інтенсивного. Знову пріоритетними стають проблеми розвитку інтуїції, образного та просторового мислення, а також здатності діяти творчо, нестандартно. Сучасний етап інноваційної освітньої практики – це не тільки засвоєння знань, але й здібність обробки навчальної інформації, що є основою мислення і вміння використовувати інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Єгорченко І. А. Математика і стокгольмський синдром [Електронний ресурс] / Єгорченко І. А. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/articles/808-matematika-i-stokgolmskij-sindrom>
2. Кляп М. І. Окремі аспекти вивчення математичних дисциплін студентами вищих навчальних закладів непрофільних спеціальностей / М. І. Кляп, О. Г. Лавер, М. П. Кляп // Міжнародний науковий вісник : збірник наукових праць ; ред. кол. І. В. Артьомов (голова) та ін. – Ужгород : ДВНЗ “УжНУ”, 2014. – Вип. 2 (9). – С. 181–200.

ПРИХОВУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ МЕТОДАМИ СТЕГАНОГРАФІЇ

Сахань М. Г., Молотков О. Н.

На сьогодні, освітній сектор, як і все вцілому переходить на електронний обіг документів та інших даних. Постає проблема передачі та зберігання інформації, але з постійним зростанням потужностей комп'ютерів, криптографія стає все менш актуальною. Але цю проблему можна вирішити засобами стеганографії.

Стеганографія – це наука про приховання передачі інформації шляхом збереження в таємниці самого факту передачі. На відміну від криптографії, яка приховує тільки вміст секретного повідомлення, стеганографія приховує факт його існування. Стеганографія зазвичай використовується як доповнення до методів криптографії.

Стеганографія – слово грецького походження і дослівно означає “Тайнопис”. Тайнопис здійснюється різноманітними способами. Ці способи об'єднує одна спільна риса – приховуване повідомлення вбудовується в об'єкт, увага до якого не залучається. це забезпечує можливість відкритого транспортування адресату даного об'єкта. При реалізації криптографічних методів увагу зловмисника може бути залучено лише фактом наявності шифрованого повідомлення, в той час як стеганографія покликана залишити цей факт непоміченим.

Основною областю застосування комп'ютерної стеганографії є приховування повідомлень в цифрових даних, як правило, мають аналогову природу (зображення, аудіо- та відеозаписи). Також в якості контейнерів використовують текстові.

Як і будь-який новий напрямок, комп'ютерна стеганографія, незважаючи на велику кількість відкритих публікацій і щорічні конференції, довгий час не мала власної термінології. Тільки в 1996, на конференції Information Hiding: First Information Workshop році було запропоновано використовувати єдину термінологію і обговорені основні терміни.

Більшість методів вбудовування повідомлень у зображення, за умови великого розміру повідомлення або малого розміру зображення, призводять до помітних його спотворень. Постає проблема відсутності критеріїв оцінки спотворень.

Метою дослідження роботи є розробка алгоритмів для відбору зображень на яких спотворення будуть менш помітним та оптимізація розташування прихованих коротких повідомлень на зображеннях. Методом вирішення задач буде моделювання.

Методи стеганографії, через їх новизну, поки що не з'явилися в курсах ВНЗ, тому результат роботи може бути використаний у навчальному процесі за такими напрямами, як: "Інформаційна безпека" та "Системи технічного захисту інформації", як окремий курс, або як частина існуючих курсів.

Список використаних джерел:

1. Конахович Г. Ф. Комп'ютерна стеганографія. Теорія і практика / Г. Ф. Конахович, О. Ю. Пузиренко. – К. : МК-Пресс, 2006. – 288 с.
2. Основи комп'ютерної стеганографії : навч. посіб. для студентів і аспірантів / В. О. Хорошко, О. Д. Азаров, М. Є. Шелест, Ю. Є. Яремчук. – Вінниця : ВДТУ, 2003.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ УКРАЇНИ

Рибальченко Л. В., Марченко А. О.

Досягнення у сфері комп'ютерних технологій та телекомунікацій, а також розвиток інформаційних технологій призвели до змін у розвитку виробництва, науки, соціального життя. Інформатизація суспільства представляє собою перспективний шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку. Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Інформатизація практично у всіх сферах діяльності є глобальною тенденцією світового розвитку.

Важливим показником інформатизації виступає індекс розвитку інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) певної країни, який характеризує досягнення країн світу з точки зору розвитку ІКТ.

Згідно із дослідженнями організації Міжнародного союзу електророзв'язку, починаючи з 2002 р. даний показник в Україні збільшився майже у 3 рази (рис. 1). Це свідчить про прогрес у розвитку ІКТ.

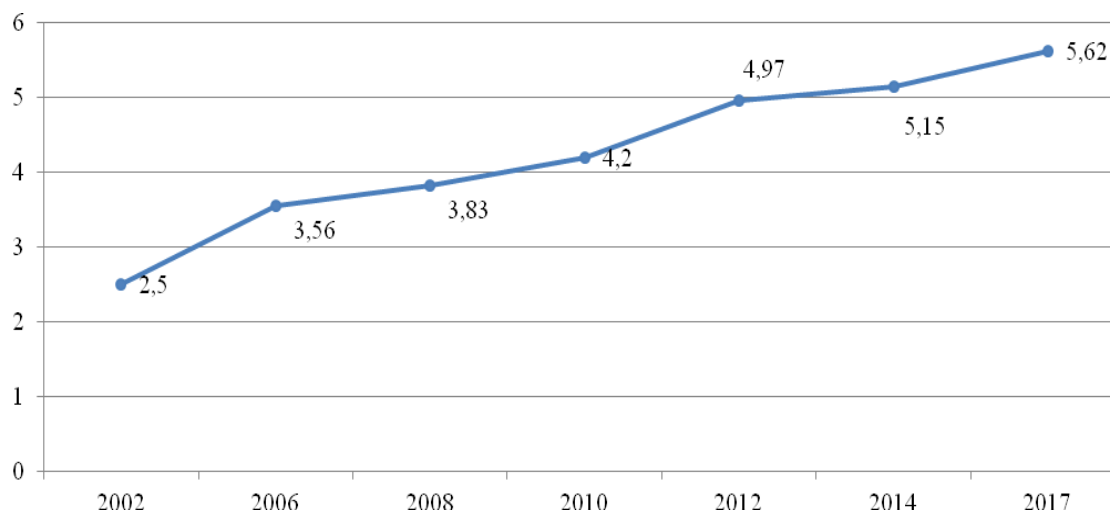

Рис. 1. Індекс розвитку ІКТ в Україні за 2002–2017рр.
(побудовано авторами на основі [2])

Одним з важливих аспектів є інформатизація освіти, а саме інформатизація вищої освіти. На сьогоднішній день, розвиток ІКТ в галузі вищої освіти має велике значення, адже вони є дієвими засобами більш швидкого та доступного подання інформації студентам, а також забезпечують більшу ефективність навчального процесу.

ІКТ можна визначити, як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, розповсюдження, збереження та управління інформацією.

Такі технології набувають широкого поширення у системі вищих навчальних закладів. Це пов'язано з тим, що використання комп'ютерних технологій у наш час розв'язує ряд проблем, серед яких можна виділити:

- освітня (знайомство студентів із комп'ютерними технологіями та можливостями обчислювальної техніки, формування умінь користуватись навчальними програмами);
- педагогічна (допомога студентам швидше та якісніше засвоювати навчальний матеріал);
- організаційна (можливість одночасного комп'ютерного тестування усіх студентів, комп'ютерний контроль за якістю роботи та економний облік).

Використання новітніх інформаційних технологій також породжує нові форми навчання. З'являються нові підходи до організації навчання і самого процесу формування знань, умінь, дій студентів, нових засобів оці-

нки ефективності навчання. За допомогою комп'ютера може бути реалізована особистісна манера спілкування, що створює більш сприятливу атмосферу для навчання. Останнє важливо для студентів з уповільненим темпом навчання.

Реалізація відкритої освіти може здійснюватись за рахунок дистанційної освіти (ДО), яку розглядають як різновид освітньої системи, в якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу, або як одну з форм здобуття освіти, за якою опанування тим або іншим її рівнем за тією або іншою спеціальністю здійснюється в процесі навчання на відстані. Дистанційне навчання – це ще один етап еволюції системи освіти. Онлайн-навчання широко використовується різними країнами світу. Однак, складно говорити про його ефективність, тому що це залежить лише від того, хто навчається, його регулярності роботи з матеріалами. З іншого боку дистанційну форму навчання можна розглядати як загальнонаціональний доступ до знань.

Наразі досить популярним у системі ВНЗ є використання технології мультимедія. Практичне застосування технології мультимедія замінює в навчальному процесі усний виклад навчального матеріалу (лекція, розповідь, пояснення й ін.), а також удосконалює методи наочного і практичного навчання, методи закріплення одержаних знань, методи самостійної роботи.

Дана технологія поширена не тільки серед викладачів, а також серед студентів. Широко використовуються ІКТ при підготовці до занять, виконанні додаткових та індивідуальних робіт, написанні курсових та дипломних робіт.

Таким чином, впровадження в систему ВНЗ інформаційних технологій значно спрощує та удосконалює систему навчання, стимулює прогрес вищої освіти, пропонуючи переважну кількість методів задля більш доступного та ефективного подання інформації.

Список використаних джерел:

1. Бак М. Неперервність інформаційного супроводу освіти / М. Бак // Вища освіта України. – 2014. – № 3. – С. 50–57.
2. Индекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gtmarket.ru/ratings/ict-development-index/ict-development-index-info>
3. Торубара О. М. Застосування новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / О. М. Торубара. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchdpu_R_2013_2_108_20
4. Рибальченко Л. В. Дистанційне навчання: світовий досвід та використання в Україні / Л. В. Рибальченко, І. С. Сіліна // Формування сучасної моделі управління та підвищення якості менеджменту в системі вищої освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпро. – 20 квітня 2018 р.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЇХНІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ

Соломаха Д. А., Давлатов Ш. Б.

Постійний розвиток інформаційних технологій сприяє їх застосуванню в усіх сферах життя людини, зокрема і в освіті.

Проблемам інформатизації освіти, особливо дослідженню використання комп'ютерно-орієнтованих систем навчання, присвячено багато праць таких науковців, як: В. Биков, Л. Гозман, В. Іванов, Л. Наконечна, А. Пилипчук, О. Царенко, І. Хомишин, О. Шестопап та ін.

Еволюція способів поширення інформації та викладення матеріалу відкрила нові можливості осягнення світових інформаційних ресурсів, таким чином створивши так зване “інформаційне суспільство”.

Відповідно до Закону України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки”, одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [3].

Особливе значення інформаційні технології відіграють при підготовці у вищих навчальних закладах майбутніх юристів. Це пов'язано не лише з тим, що нова техніка дозволяє за допомогою мультимедійних засобів надавати знання з презентаційним супроводом, що допомагає сконцентрувати увагу студента та за допомогою асоціативних особливостей краще запам'ятати нову інформацію, а й з постійними змінами законодавства, аналіз яких є необхідним при підготовці спеціалістів у галузі права [5].

Ще одним важливим аргументом щодо необхідності впровадження та розвитку інформаційних технологій в систему вищих навчальних закладів при підготовці майбутніх юристів є наявність в системі освіти елементу самостійного вивчення матеріалу, що є умовою імплементації Болонського процесу в наукову сферу нашої держави. Використовуючи інформаційні комп'ютерні технології, можна [4]:

1. Підготувати онлайн-курси з предметів, які можна розміщувати на сайтах університетів для вільного доступу студентів, що зможуть в будь-який час ними скористатися для поповнення власних знань додатковими матеріалами, окрім тих, що передбачені у розгляді на лекціях в визначений час для певних груп студентів. Тобто, перегляд таких курсів не передбачає обмежень в часі, доступі та є безоплатним (до речі, в Україні у 2013 р. пройшли перші масові відкриті онлайн-курси (МООС) на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка – “Університет онлайн”).

2. Забезпечити дистанційне навчання, яке Л. Гозман та О. Шестопап визначали як “сучасну платформу отримання знань” [2].

3. Реалізація принципу “безперервної освіти”. Для юристів це особливо важливо, адже з постійним доступом та використанням мережі Інтернет можна забезпечити ознайомлення та аналіз зі змінами до законодавства.

4. Для юристів можна на заняттях використовувати відео-матеріали для відображення особливостей застосування знань на практиці [1].

5. Лекції, завдання, плани занять та інші матеріали можна розміщувати за певними критеріями (наприклад, курс, група, предмет) на сайті університету, для того, щоб студенти завжди могли закріпити пройдений матеріал або проаналізувати те, що не встигли на занятті та ін.

Окрім того, зараз на заняттях можливе широке використання мультимедіа, а саме презентацій, що є необхідними для навчального процесу, адже:

1. Дають можливість адаптувати інформацію під особливості сприйняття студентами навчального матеріалу.

2. Дають змогу самостійно визначати чергування фрагментів інформації.

3. Концентрують увагу студента.

4. За допомогою асоціативних особливостей допомагають краще засвоїти нову інформацію та ін.

З вищезазначеного можемо виділити такі переваги використання інформаційних технологій в системі вищої освіти:

• необмежений доступ до програм найкращих університетів і викладачів світу (до речі, на цей аргумент І. Ю. Хомишин в своїх роботах акцентує увагу як на один з найбільш вагомих позитивних наслідків впровадження ІТ) [6];

• реалізація принципу “безперервної освіти”;

• безкоштовне отримання знань;

• необмеженість в часі та просторі;

• удосконалення можливості самоосвіти;

• впровадження дистанційної форми навчання як сучасної платформи для отримання знань.

Враховуючи вищенаведене, можемо стверджувати, що впровадження інформаційних технологій в систему вищої освіти допомагає реалізувати її найголовнішу ціль – забезпечення стійкого науково-технічного та соціально-економічного розвитку держави з урахуванням глобальних тенденцій при підготовці майбутніх спеціалістів різних галузей, зокрема галузі права.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Інститут інформаційних технологій та засобів навчання [Електронний ресурс] / Биков В. Ю. – Режим доступу : http://lib.iitta.gov.ua/1164/1/ІНСТИТУТУ_ІНФОРМАЦІЙНИХ_ТЕХНОЛОГІЙ_І_ЗАСОБІВ.pdf

2. Гозман Л. Я. Дистанционное обучение на пороге XXI века / Л. Я. Гозман, Е. Б. Шестопал. – Ростов-на-Дону : Мысль, 1999. – 368 с.

3. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки [Електронний ресурс] : Закон України від 09 січня 2007 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/537-16>

4. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/bolonskyj-protses>

5. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні [Електронний ресурс] // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України. – Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm

6. Хомишин І. Ю. Сучасні інформаційні технології в освіті [Електронний ресурс] / Хомишин І. Ю. – Режим доступу : <http://aphd.ua/publication-157>

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Білоусова Н. В.

Впровадження в навчально-виховний процес вузів інформаційних технологій є одним із напрямів підготовки менеджерів. Інформаційно-комунікаційні технології сприяють зміні й перебудові всього процесу навчання, бо змінюється схема передачі знань. Змінюється і зміст самостійної роботи менеджера: робота з інформаційними базами даних, програмами, тестовим завданнями.

На думку Є. М. Фатєєвої, до найбільш пріоритетних напрямів підготовки менеджерів з впровадженням інноваційних технологій можна віднести модульно-розвиваюче навчання та інформаційно-комунікативні технології.

Серед інновацій технологічного типу найбільш ефективними, на нашу думку, є дистанційне навчання, інформаційний та інноваційний менеджмент, ВЕБ-дизайн, мережі Інтернет та Інтранет.

Інформаційний менеджмент спрямований на керування процесами створення, обробки та розподілу інформації в освіті. Основним його завданням є надання своєчасної корисної інформації.

Завданнями інноваційного менеджменту є розробка планів, програм інноваційної діяльності, забезпечення необхідними ресурсами, відбір найкращих нововведень.

З року в рік кількість вузів, що вводять дистанційну форму навчання зростає, також збільшується і кількість спеціальностей за такою формою. Проте, брак технічного, кадрового й фінансового забезпечення стримує процес розвитку.

Організація дистанційного навчання полягає у запрошенні іноземних лекторів, дистанційне викладання дисциплін, проведення дистанційно тестів та екзаменів в присутності викладачів та представників деканатів, занесення оцінок студента до транскрипту.

Студента забезпечують необхідним навчальним матеріалом: відео-, аудіозаписами лекцій та семінарів, практичними завдання з методичними рекомендаціями. Студент має доступ до електронної бібліотеки та може самостійно вивчати запропонований матеріал у зручний для себе час. Від-

бувається постійна взаємодія зі студентами за допомогою електронної пошти, Skype, телефону.

Веб-дизайн – галузь веб-розробки, що охоплює цілий ряд напрямів і дисциплін із створення та супроводу сайтів. На думку фахівців, які працюють в цій галузі важливі вміння малювати рукою, користуватися планшетом і володіти спеціалізованими програмами. Найчастіше виконання різних етапів процесу веб-дизайну забезпечують відповідні спеціалісти. Без дизайну в наші дні не обходиться жодна сфера діяльності: промисловий дизайн, графічний дизайн, дизайн інтер'єрів, web-дизайн, game-дизайн, рекламний дизайн – варіантів безліч. Який би напрям не обрав студент, у нього завжди буде робота.

Інтранет це внутрішня мережа, ізольована від зовнішніх користувачів, що не має доступу ззовні. Вона спрямована на зв'язок з колегами за допомогою електронної пошти, проведення конференцій, збір, зберігання та поновлення найновішої інформації з мінімальними затратами на управління та високим ступенем безпеки.

Отже, під час підготовки менеджерів потрібна орієнтація на постійне вдосконалення, що передбачає поліпшення якості навчальних матеріалів, навчального процесу, навчального результату.

Список використаних джерел:

1. Романовський О. О. Шляхи впровадження інновацій, підприємництва та підприємницької освіти в системі національної освіти України : монографія / Романовський О. О. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 416 с.

РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА РЕМОНТУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Кабак Л. В., Хороших М. П.

Конкретна інформаційна система є відображенням податкової політики, яка проводиться державою. Інформаційна система-сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів. Сутність, структура і роль системи ведення обліку визначаються керівництвом локального органу управління, оскільки система розрахована на функціонування у межах одного закладу, виходячи із завдань соціально-економічного розвитку. Оскільки виконання ремонтних робіт здійснюється за рахунок державних коштів, держава ставить єдині вимоги до ефективного ведення господарства в країні.

Призначення даної системи проявляється в їх функціях. Їх дві – “організаційна” та “оптимізаційна”.

Організаційна полягає в тому, що в органа вищих начальних закладів наявна величезна кількість офісної техніки, необхідної для виконання слу-

жбових обов'язків. Крім того, наявність такої кількості офісної техніки обумовлює велику кількість поломок, через які співробітники не мають можливості виконувати свої службові обов'язки та змушені залишати своє робоче місце, щоб звернутися до відділів технічного та інформаційного забезпечення, тому є можливість наявності черг, що є неприпустимим у вищих навчальних закладах.

Оптимізаційна функція полягає у веденні обліку офісної техніки, яка була надана до ремонту, оскільки усі дії здійснюються за рахунок держави, тому необхідно мати засоби для цілодобового контролю за обігом витрачених коштів. Реалізація функцій контролю безпосередньо зв'язана з тими принципами, які визначаються керівництвом окремих підрозділів. Принципи контролю реалізуються через конкретні прояви, що характеризують особливості цього специфічного механізму.

Можливість оптимізації процесу надання зламаної/нефункціонуючої офісної техніки на ремонт допоможе досягти підвищення продуктивності праці як звичайних співробітників, так співробітників інформаційного та технічного забезпечення.

Важливою складовою підвищення продуктивності праці є побудова більш досконалого механізму ведення обліку, що сприятиме реалізації як контролюючого так і ремонтного потенціалу.

Основними напрямками вдосконалення контролюючого так і ремонтного потенціалу в підрозділах податкової інспекції є:

- необхідність створення автоматизованої інформаційної системи на основі баз даних. Основним критерієм має слугувати максимізація функції безвідмовності;

- потрібність реалізації кроссплатформенної системи. Для цього необхідно врахувати можливість перенесення функціоналу на машини під керуванням різноманітних операційних систем;

- системність надісланих заявок на ремонт, які проходять адміністрування та мають можливість розподілення навантаження на співробітників і сприяють максимально продуктивної праці.

Розробка та удосконалення автоматизованої системи здійснюється за принципами оптимізаційної та багатокритеріальної математичних моделей.

Якщо досліджувана система допускає зовнішні впливи, які можуть змінити її стан або поведінку, то нею можна управляти для досягнення певних цілей. У таких випадках використовуються оптимізаційні моделі. У оптимізаційну математичну модель входить один або декілька параметрів, доступних зовнішньому впливу. Наприклад, потрібно здійснити розподілення навантаження на співробітників, які здійснюють ремонт, за рахунок загальної кількості замовлень. Потрібно оптимізувати процес розподілення такого навантаження за рахунок адміністрування професійного ресурсу. Цей процес можна математично описати, отримавши оптимізаційну математичну модель, використання якої дозволить вирішити поставлене завдання.

Багатокритеріальні моделі. Часто доводиться оптимізувати процес за кількома критеріями одночасно, причому ці критерії можуть бути суперечливими. У цьому випадку будуються багатокритеріальні моделі. Наприклад, стоїть завдання: знаючи загальний штат співробітників та наявної в обліку офісної техніки (в армії, літньому дитячому таборі, технічних підрозділах ГУ ДФС) здійснити прийом заявок від будь-яких зареєстрованих користувачів, використовуючи при цьому якнайдешевші комп'ютерні ресурси. Ясно, що дані цілі суперечать один одному, тобто при моделюванні буде враховуватися кілька критеріїв, між якими потрібно шукати баланс.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України : Закон України.
2. Положення про управління інформаційних технологій : Закон України.
3. ГУ ДФС у Дніпропетровській області.
4. Про інформаційне та технічне забезпечення у державних органах : Постанова Кабінету міністрів України.

К ВОПРОСАМ РАЗРАБОТКИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЭКСПЕРТНЫХ СИСТЕМ В ПРИМЕРЕ АНАЛИЗА РИСКА

Браславский В. А.

В наше время общество показывает высокий запрос к образованию с теоретическим и практическим применением высоких информационных технологий по причинам инновационности. В последние годы проводилась и проводится компьютеризация во всех сферах жизни и для того чтобы упростить людям работу с информационными машинами разрабатывают разнообразные системы. И в этом свете намного повышается статус дисциплин, связанных с изучением применения информационных технологий для узкоспециализированного применения. К такому описанию можно выделить экспертные системы.

В конце прошлого века, в изучениях систем, которые смогли автоматически обучаться и делать ответы на не программированные запросы выделили отдельное направление узко ориентированных автоматизированных систем называемые “экспертными системами”. Задача экспертных систем заключается в должным образом помогать, как обычному человеку, с небольшим опытом, так человеку-эксперту в трудно поставленных и трудно решаемых задачах, результаты которые не хуже по качеству и эффективности решениям, получаемым от работы экспертов. Разработка и начало использование экспертных систем является одним из вех в развитии информационных технологий. Эксплуатация экспертных систем приносит довольно высокую эффективность в решениях, благодаря накоплению экспертных знаний в предметной области к примеру, в рисках, что позволяет экспертным системам выполнять быстрый анализ и оценку рисков без дополнительных издержек в виде обращения к специализирующимся компаниям.

Главная идея экспертной системы заключается в скрытом от пользователя применении накопленной базы знаний от специалистов. Каждая экспертная система является уникальной между себе подобных, так как каждая новая задача для которой ее создаю требует применения собственного подхода которые различимы нестандартностью, новшеством или комбинированием разных подходов. При развитие системы, лучшим способом является путь поэтапного усовершенствование, от малого, где есть опытный образец, к которому со временем добавляются новые блоки системы при сотрудничестве в работе с экспертами. При этом в базу знаний, ядро системы, заносятся информацию, которую получают инженеры знаний от сотрудничества со специалистами в требуемых областей знаний. Познания заносятся в открытом способе, и в структурированным, таким образом, чтобы не усложнять поиск и применение знаний. Функционирующая экспертная система может выступать в виде модели для решения задач по анализу риска, задание которого состоит в том, чтобы выдать прогнозируемые ответы в определенной сконструированной ситуации и показывая, как новые факт-сведения динамически влияют на конечный результат, в основном показывающий спектр рисков заложенным инженером знаний при накоплении базы знаний. Есть варианты упрощение работы циклов анализа в экспертной системе на начальном этапе, путем заложения общих принципов рисков в базу знаний, таким образом при обращении к данному пути можно упростить обработку, что дает небольшую выгоду.

Редактирование путем прибавление новых правил и модифицирование имеющихся дает возможность проследить вероятное воздействие отдельных элементов баз знаний на результат. К основному плюсу экспертной системы можно отнести минимизация ошибки человеческого фактора при таких как например рутинной обработки данных или других проблематичных факторов человека. Минусом экспертной системы является привязанность к оператору, который должен обладать хотя бы минимальным багажом знаний определенной области. Также возможным недостатком системы может выступить затратность в содержании разных составляющих, но конечно этот недочет иногда может переходить и в положительную сторону, когда сравнивается дороговизна обращение к высококачественным специалистам.

Результативность и выгода использования экспертных систем вероятно очевидно, но также этот тип систем до сих пор не может функционировать без человека. Именно потому что человеку присуще мыслить и работать не стандартно и проводить не за-алгоритмизованный анализ, в отличие от искусственных машин.

Список использованных источников:

1. Нейлор К. Как построить свою экспертную систему : пер с англ. / Нейлор К. – М. : Энергоатомиздат, 1991. – 286 с.

2. Джарратано Дж. Экспертные системы: принципы разработки и программирование : пер. с англ. / Дж. Джарратано, Г. Райли. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Вильямс, 2007. – 1152 с.

ОСВІТА В ЕПОХУ СУЧАСНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Щеньова В. Б.

Четверта промислова революція, яка має у своїй основі мережеві технології, призвела до динамічних змін в усіх сферах життя суспільства, в тому числі в освіті. Її унікальність – у взаємній інтеграції багатьох дисциплін, що вимагає формування у студентів особливих здібностей, навичок розв'язання складних завдань, здатності управляти своїм потенціалом, поведінкою, забезпечувати ефективне спілкування.

Протягом більш ніж п'яти минулих століть освіта залишалася найбільш консервативною сферою людської діяльності, але в наш час вона повинна гнучко реагувати на постійні зміни, щоб виконувати свою роль підготовки якісних спеціалістів, які відповідають сьогоднішнім викликам. Сучасна економіка вимагає принципово нових компетенцій працівників, головною з яких є постійне оновлення компетенцій.

Сьгодні цифрові технології є загальнодоступними, що дозволяє зробити загальнодоступними знання. Глобалізація та світові економічні інтеграційні процеси дають можливість людині вільно обирати зручні для себе форми навчання, місце, час. Загострення конкуренції у сфері освіти, як у свій час в промисловості, вимагає розвитку маркетингу освіти і використання інструментів маркетингу у цій сфері. Інформація навчальних закладів, яка сьгодні є у світовій мережі у вільному доступі, дає можливість бажаним отримати необхідні знання і зробити раціональний вибір.

Прогрес у цифрових технологіях дозволяє використовувати мережеву освіту і вимагає її розвитку. Отримання знань за її допомогою значно дешевше, ніж традиційним способом в аудиторіях, забезпечення їх надання в такий спосіб є також більш економічним. Тому держава і суспільство зацікавлені у розвитку такої форми освіти, що об'єктивно буде сприяти її вдосконаленню.

Поступово традиційна система освіти має зужуватися, поступаючи місцем інноваційним технологіям: стартапам, коворкінгам, співтовариствам, відкритим проектам, які призведуть до створення нових стандартів освіти, що відповідатимуть швидкозмінюваним потребам споживачів освітніх послуг.

Наш час характеризується високим рівнем невизначеності, змінами технологій. Тому суспільством і роботодавцями пред'являється попит на нові компетенції і нові форми підготовки спеціалістів. Завданням тих, хто працює у сфері освіти, або бачить можливості прикладання своїх знань і умінь у ній, є дослідження його і якнайповніше задоволення.

Сучасна освіта повинна постійно оновлювати технології навчання, пристосовувати до вимог часу. Актуальними вже зараз є “високошвидкісна” освіта, під вузьке коло задач, “доосвіта”, “освіта за вимогою”.

На жаль, ми дотепер використовуємо технології не завжди вдало і на належному рівні. На наших очах виросло покоління з іншою моделлю комунікації – цифровою. Молодь не розуміє і не хоче розуміти методик, що напрацьовувалися для минулої епохи: вони їй не потрібні.

Зміни, яких потребує система освіти, об'єктивно висуваються часом і потребами суспільного виробництва. Цифровізація багатьох процесів призвела до їх зміни до невпізнаності. Більшого від освіти вимагають і покупці, і продавці на ринку праці. Сьогодні роботодавці відмічають розрив між очікуваними і реальними компетенціями працівників, так само, як працівники невдоволені отриманими знаннями і навичками і тими, яких від них вимагають на виробництві.

Четверта промислова революція змінює роль людини в системі взаємодії “Людина – Машина – Інформаційна система” і система освіти повинна готувати її до виконання своєї ролі, яка вимагає певних відмінних компетенцій. Споживачі товарів та послуг повинні володіти основними навичками використання технологій, втілених у цих товарах і послугах; інженери, конструктори і менеджери – займатися розробкою нових товарів та послуг на основі нових технологій, управляти технологічними ланцюгами і забезпечувати впровадження товарів на ринок; інженери, дослідники та вчені – розробляти нові технології і готувати їх до процесу комерціалізації.

Особливістю сьогоденного етапу є те, що значно скорочується життєвий цикл технологій і товарів на їх основі, і відповідно професій, які необхідні для їх обслуговування, наслідком чого може стати загроза зникнення професій, за якими розпочата підготовка. Тому навчальний заклад і студент повинні бути готовими до радикальних змін протягом навчального процесу.

Системні зміни в освіті, які реалізуються у провідних закордонних університетах з метою досягнення відповідності якості освіти потребам виробництва, треба запозичити і нам:

- розширення доступу студентів до освітніх ресурсів кращих університетів світу, до віддалених результатів досліджень, до бібліотеки інженерних проблем, до створення команд;
- урахування потреб студентів і безпосередніх роботодавців;
- навчання через практичну діяльність;

- перенесення акценту з процесу отримання знань на його визнання і оцінювання незалежно від фактичного місця отримання знань і навичок;
- створення творчих просторів студентів різних спеціальностей, їх спільна праця в реальних проектах;
- створення науково-освітніх центрів за участю різних університетів.

Основними групами компетенцій, яких вимагає сучасне виробництво і має забезпечити система освіти, є:

- володіння інформаційними комп'ютерними технологіями (ІКТ) на рівні просунутого користувача в своїй професії, вміння ставити задачі по використанню ІКТ у виробничій сфері;
- системне мислення
- ефективна взаємодія і групова робота зі спеціалістами інших професій;
- проектне мислення і навички управління діяльністю як проектами;
- глибокі професійні знання у своїй сфері на основі міждисциплінарного підходу і знання суміжних областей.

Таким чином, сучасний етап розвитку суспільства вимагає від освіти системних змін відповідно часу, інтеграції технологій в процес освіти. Коли вони стають його органічною основою і невід'ємною частиною.

К ВОПРОСАМ ИЗУЧЕНИЯ ВИЗУАЛЬНЫХ ИДЕНТИФИКАЦИЙ КАК ИНФОРМАЦИОННОЙ ТЕХНОЛОГИИ ОПИСАНИЯ ГРАФИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ

Сердюк А. С., Браславский В. А.

Рисунок, который изображает разного вида объекты от неодушевленного предмета и до портрета, созданный профессиональным художником передает объем, текстуру, свет и пространство, в котором он расположен. Главным инструментом для этого является штриховка. Она создает иллюзию трехмерного ощущения в нашем сознании. Так – объем создается благодаря штриховки объектов вдоль их граней или по их форме, таким образом помогая воображению построить предмет в нашем подсознании. Текстуру изображают разными видами штриховки, показывая сущность и материал из которого состоит вещь. Так наблюдатель знает, что он почувствует если прикоснется к предмету. Свет играет не самую последнюю роль в экспозиции. Интерпритируя со светом и тенями художник моделирует форму. Благодаря сочетаниям разных типов штриховок можно создать уникальное художественное произведение; то учит правильно идентифицировать авторский штрих. Так, например, параллельные штрихи самые простые штрихи, но и они дают свой эффект. Их можно разделить на вертикальные, горизонтальные и диагональные (т.е. “штрихо-поутельные различных форм”). Штриховки могут происходить параллельными линиями, разной твердости грифеля, что и придает колорит тон-фактуре (рис. 1).

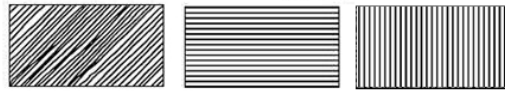

Рис. 1.

Крестовая штриховка дает больше глубины рисунку, она обогащает его и придает натуральность, более подчеркивая форму объектов (рис. 2).

Рис. 2.

Случайный, т. е. “хаотический штрих”, может применяется для предварительного очерчения. Данный тип штрихов могут использоваться для передачи особенностей предметов и т.д. Такие штрихи могут принимать большое количество вариантов (рис. 3).

Рис. 3.

Штрихование короткими параллельными линиями может нюансировать переход от светлого к темному и от темного к светлому. Используются для передачи тактильных ощущений на гладких поверхностях и воздушных пространствах. Этот прием относится к более выразительным передачам объемов (рис. 4).

Рис. 4.

Тушевая штриховка это один из видов описываемых приемов в идентификаций пр. графики. Она может применяться, когда нужно передать нечеткость предметов. Тушевая штриховка хорошо показывает отношение глубины и тени (рис. 5).

Рис. 5.

Точечная (“поунтельная штриховка точками”) может очень хорошо передавать тонкие переходы тона и изменения фигуры в рисунках, где используется объем (рис. 6).

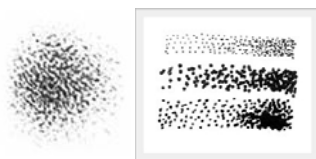

Рис. 6.

Надо отметить, что стержни карандашей могут быть разного диаметра, как мягкости так и твердости графитов, что дает большие авторские возможности для художественных эффектов и комбинирований (рис. 7).

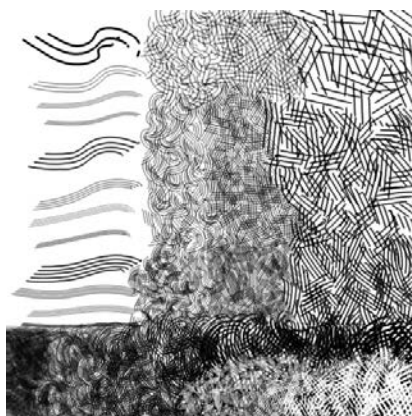

Рис. 7.

Список использованных источников:

1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.liveinternet.ru/community/decor_ropis/post218696137/
2. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iskustvo.in.ua/view_risunok.php
3. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.web-paint.ru/uroki-risovaniya/uroki-risovaniya-karandashom/shtrixovka-karandashom-teoriya-i-praktika.html>

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ВІДЕОМАТЕРІАЛАМИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Петрушова Н. В., Черчата Л. М.

Вивчаючи іноземну мову, необхідно приділяти увагу не лише формуванню лексичної та граматичної мовної компетенції, але й конче потрібно дати уявлення про історію, традиції, спосіб життя, особливості соціально-політичної ситуації у країні, мова якої вивчається. Для рішення цієї важливої проблеми необхідне використання сучасних технологій. Незважаючи на певний прогрес (використання Internet, різних програм та ін.), однією із

труднощів вивчення іноземної мови у багатьох студентів є мовний бар'єр, який необхідно перебороти для спілкування з носіями мови та для використання навичок розмовного мовлення поза університетом. Сучасні технології дозволяють нам розширити рамки заняття й призводять до необхідності використання нових форм навчання.

Використання відеофільмів на заняттях дозволяє вирішувати нагальні завдання навчання та викладання. По-перше, студенти при перегляді відеофільмів мають можливість почути справжнє мовлення із вуст носіїв мови. По-друге, відеофільми дають можливість студентам побачити власними очима те, про що ми говоримо на заняттях, читаємо в текстах та діалогах. Переглядаючи відеофільми, студенти можуть більше довідатися про країну, мова якої вивчається. Більше того, використання відеозаписів на заняттях сприяє індивідуалізації навчання й розвитку вмотивованості мовної діяльності тих, яких навчають. При використанні відеофільмів на уроках розвиваються два види мотивації: самомотивація, коли фільм цікавий сам по собі, і мотивація, що досягається тим, що студентові доводиться, що він може зрозуміти мову, яку вивчає. Це приносить задоволення й надає віру у власні сили та бажання до подальшого вдосконалювання.

Використання відео на заняттях сприяє підвищенню якості знань, тому що дозволяє залучити наступні види комунікативної діяльності: аудіювання, говоріння, при виконанні вправ – читання та письмо. До того ж показ відеофільмів можливо виправдати психологічно: адже саме через органи зору й слуху людина отримує основний обсяг інформації про навколишній світ.

Ще однією перевагою використання відеофільмів у процесі навчання є сила емоційного впливу. Тому головна увага повинна бути спрямована на формування у студентів особистісного відношення до побаченого. Успішне досягнення такої мети можливо лише, по-перше, при систематичному показі відеофільмів, а по-друге, при методично організованій демонстрації.

Виділяють три основних етапи роботи із відео: етап до перегляду (Pre-viewing Activities), етап перегляду (While-viewing Activities), етап після перегляду (Post-viewing Activities). На етапі до перегляду необхідно мотивувати студентів, зняти можливі труднощі сприйняття тексту й підготувати учнів до успішного виконання завдання, шляхом повторення пройденого матеріалу, який буде згадуватися у змісті відео. Мета другого етапу: з'ясування студентами змісту відео, активізація мовленнєвої діяльності. На третьому етапі організується мовна творча діяльність учнів, спрямована на виконання поставлених завдань.

Переглядом відеоматеріалів можна завершувати цикл уроків по якій-небудь темі або проблемі. Студенти заздалегідь одержують завдання на вивчення конкретного матеріалу, що логічно готує їх до перегляду відео. Попереднє читання текстів й обговорення проблем по тій же тематиці, також сприяє підвищенню мотивації в ході перегляду відео за умови, що відеоматеріал подає нові перспективи бачення даної теми, містить елемент

новизни й непередбачуваності. Одним із навчальних завдань, яке можливо вирішувати за допомогою відео, є повторення лексики й розширення словникового запасу. Іншим завданням, яке можна вирішити за допомогою відео на цьому етапі, є розуміння автентичного мовлення на слух.

Як зауважує О. В. Кряхтунова [1], використання відео для навчання аудіюванню має свій позитивний і негативний бік. З однієї сторони, відеозапис, у порівнянні з аудіозаписом, носить більш життєвий характер – студенти не тільки можуть почути, але й побачити мовців, їхню міміку й жести, а також одержати інформацію про широкий контекст – про місце дії, вік учасників й зовнішність. З іншої сторони – всі ці фактори відволікають від власне мовлення, і студент може захопитися картинкою, замість того щоб зосередитися на аудіюванні. Тому, студенти перед переглядом повинні одержати чітко сформульоване завдання, на виконанні якого вони мають зосередитися. Безумовно, використання відео на заняттях з іноземної мови та у самостійній діяльності відкриває ряд унікальних можливостей для викладача та студентів у плані оволодіння іншомовною культурою, особливо в плані формування соціокультурної компетенції як однієї зі складових комунікативної компетенції в цілому. Відеоматеріали надають практично необмежені можливості для проведення аналізу, побудованого на порівнянні й зіставленні культурних реалій та особливостей поведінки людей у різних ситуаціях міжкультурного спілкування (за умови, що відібрані відеоматеріали дають необхідну основу для такого порівняння).

Отже, на нашу думку, використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови залишається провідним засобом зацікавлення студентів та сприяє активізації знань за вивченим матеріалом, залучає психологічні процеси запам'ятовування інформації, і тим самим, сприяє формуванню соціокультурної компетенції. Відеоматеріали є хоча і не повноцінною, але заміною спілкуванню з носієм мови. А візуальний ряд дозволяє студентам краще зрозуміти та закріпити як фактичну інформацію, так і лінгвістичні особливості мовлення в конкретному контексті. Використання автентичних відеоматеріалів у процесі навчання іноземній мові дійсно сприяє підвищенню рівня іншомовних знань студентів, розвиває їх інтерес до вивчення іноземної мови та залучає до простору міжкультурної комунікації.

Список використаних джерел:

1. Кряхтунова О. В. Методика работы с видеоматериалами в иностранной аудитории. Методическое пособие для преподавателей русского языка / О. В. Кряхтунова. – Астрахань, 2011. – 60 с.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Ahmed Tarek Ramadan	Бондарчук Н. В.76
Mohamed Ibrahim205	Браславский В. А.294, 298
Bakai Kristóf Péter207	Булатова О. О.280
Barabash Yu. V.72, 74, 205	Бут О. С. 117
Chentsov V. V.72	Вакульчик О. М. 120
Chukhno T. V.267	Варава В. В.38
Levchuk D. V.232	Варех Н. В.221
Loktionova J.265	Виноградова Н. Л. 91
Minchenko A. O.153	Вітюгова А. М.271
Owusu Emmanuel74	Волкова В. Є. 273
Rozhdestvenska I. Ye.232	Волошин Р. М.276
Taran O.265	Глуха Г. Я.252
Tymchenko-Mukhailidi N. S.267	Гнатушенко В. В.280
Velychkin V. O. 123	Горб К. М.19
Агапова В. В.199	Горбань О. Д. 96
Акуловський В. Г.241	Горяйнов Д. С.221
Александрюк Т. Ю.46	Григораш О. В. 137
Андреев А. Е. 101	Давлатов Ш. Б.188, 289
Асмолова А. П.209	Даценко В. В. 130
Байбуз О. Г.216	Денисенко Н. Д. 193
Байов Б. О. 100	Динь Т. В.216
Баранник Л. Б. 146	Діцман К. Д. 78
Безбородько О. М.212	Доненко В. В.51
Білоусова Н. В. 291	Дронова Т. С.17
Боздуган П. О.213	Дубицький Д. П.140
Бондаревська К. В.149	Дулік Т. О.46
	Єдинак В. Ю. 180
	Єлісеєва М. О. 95
	Жадько К. С.278

Зайцев В. Є.	126	Лисяк Л. В.	110
Запорожець І. О.	41	Литвинова М. С.	197
Заруцька О. П.	129	Літвінов В. В.	59
Зборщенко А. А.	43	Літовченко Б. В.	190
Іванусь С. І.	188	Мазур А. В.	25
Івашина О. Ф.	54	Македон Г. П.	234
Івашина С. Ю.	54	Максимчук С. А.	236
Івашов М. Ф.	85	Маляр Д. В.	143
Івашова Л. М.	81	Марченко А. О.	286
Кабак Л. В.	221, 292, 230	Мінка Т. П.	27
Кахович Ю. О.	143	Міщенко Д. А.	106
Качула С. В.	101	Міщенко Л. О.	108
Книш А. І.	149	Мозолеви́ч Г. Я.	98
Ковтун Н. С.	202	Молотков О. Н.	209, 243, 285
Кодацька Н. О.	132	Мормуль М. Ф.	41, 43, 100, 164, 212, 213, 271
Козинець І. І.	22	Мороз Б. І.	135
Козьменко Є. С.	239	Мороз С. П.	28
Колесников К. М.	62	Морозов О. В.	155
Колеснік А. Р.	226	Моспанова Я. П.	239
Коляда С. П.	48	Нежейко В. С.	164
Корнеев М. В.	193	Оанча М. М.	241
Кравченко Л. О.	67	Олексієнко Р. Ю.	143
Кузьменко А. І.	185	Остапенко М. В.	239
Кунєв Ю. Д.	25	Панфілова Г. Б.	31
Курзова М. О.	195	Папоян Д. Г.	243
Куриляк В. Є.	190	Пасічник А. М.	104, 135
Кутирєв В. В.	104	Пасічник Т. О.	202
Куц В. В.	230	Педченко Н. С.	177
Кушнір А. І.	151	Петрова Я. І.	110
Лавренюк И. В.	236	Петруня В. Ю.	157
Леснікова І. Ю.	182		

Петруня Ю. Є.	157	Тертишник В. М.	38
Петрушова Н. В.	300	Тихолиз І. О.	269
Польова В. В.	244	Тополенко Н. М.	117
Постнікова О. Л.	67	Трофімов О. В.	185
Приходько І. П.	247	Ульяновська Ю. В.	269
Приходько О. А.	260	Фещенко О. М.	172
Прокопович-Ткаченко Д. І.	276	Фирсов А. Д.	220
Пугач А. М.	69	Філатов В. В.	218
Пугач В. Б.	249	Фролова М. С.	269
Радзецький О. М.	62	Халіпова Н. В.	224
Разгонов С. А.	182	Хитько М. М.	64
Разумей Г. Ю.	195	Хороших М. П.	292
Рибальченко Л.	226, 257, 286	Ципкун Г. В.	230
Родіонова Т. О.	69	Ченцов В. В.	137
Роменська К. М.	113	Чернокалова К. О.	57
Рудянова Т. М.	282	Черчата Л. М.	300
Сальникова Т. В.	113	Чечельницька Г. В.	10
Самойлик Ю. В.	33	Чукаєва В. О.	14
Сахань М. Г.	285	Шаркова Л. С.	164
Семенова Л. Ю.	160	Шведова А. В.	252
Сердюк А. С.	298	Шевченко В. М.	81
Седой В. Г.	254	Шевченко С. В.	106
Сіліна І. С.	257	Шкірко О. І.	278
Смирнова Ю. Ю.	41	Шкурат М. О.	88
Соломаха Д. А.	289	Щеньова В. Б.	296
Сохацький А. В.	185, 260	Щербина І. М.	166
Співак Р. В.	263	Щокін Р. Г.	12
Стояцька Г. М.	170	Яковенко В. О.	269
Сушко О. В.	180	Ятчук О. М.	193, 195
Таран С. В.	172		
Тараненко К. В.	35		
Терещенко Т. Є.	174		

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**“ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ
ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ”**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

20 квітня 2018 р.

Матеріали подано в авторській редакції

**Підписано до друку 18.04.2018. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 19,00. Облік.-вид. арк. 16,89. Наклад 300 прим.
Замовлення № 22.**

**Дніпро: Університет митної справи та фінансів
(свідоцтво про видавничу діяльність ДК № 5022 від 14.12.2015 р.)
вул. Володимира Вернадського, 2/4, м. Дніпро, 49000**